

THE DÎNKARD

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT, WITH ITS TRANSLITERATION IN ROMAN CHARACTERS, AND TRANSLATIONS INTO ENGLISH AND GUJARATI WITH ANNOTATIONS, AND A GLOSSARY OF SELECT WORDS

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A.
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI ZARATHUSHTI MADRESSA

VOL. XII

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE

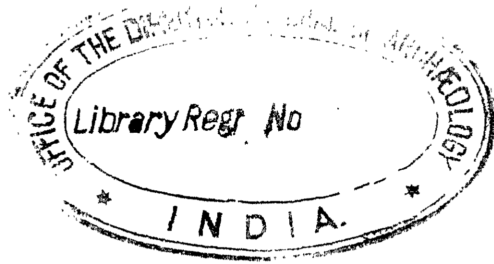
OF THE

TRUSTEES OF THE SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI
TRANSLATION FUND

London

KEGAN PAUL, TRENCH, TRUEBNER, & CO.

1911.

A SOUVENIR PREFACE TO VOLUME TWELVE OF THE DINKARD.

BY

PROFESSOR A. V. WILLIAMS JACKSON,
Columbia University, New York City.

To

SHAMS-UL-ULAMA DASTUR DARAB PESHOTAN SANJANA, B.A.

HONORED DASTUR AND ESTEEMED FRIEND :

Our personal friendship began on the occasion of my first visit to India in 1901, though our acquaintance through the interchange of letters on scholarly subjects dates back to more than a score of years. It seems to me therefore a happy coincidence to be in India once more at the very moment when you are completing the twelfth volume of the monumental work commenced by your revered father in his edition and translation of the Dînkard.

It is not often that the labours of a father and a son are so closely joined in contributing to the existing fund of scholarly knowledge, and I congratulate you upon the felicity of being able to carry forward so admirably the task left you by your honored parent to fulfil. His memory will be the brighter for having brought up a son to share with him in advancing the interpretation of Zoroastrian lore by continuing his work in this difficult and important department of Pahlavi literature. This fact I mentioned in a review of the Dînkard which I had the honor to write some months ago, shortly before sailing from America to the East ; I am doubly glad to have the privilege of stating it to you now in person.

The advance sheets of this volume which you so kindly placed in my hands in the form of printed poofs when I last saw you at Cumballa Hill as I started for my recent journey through the Panjab, Sind, and Baluchistan, I have gone through with genuine interest. This entire subdivision of the work contains much that is important for the understanding of Zoroastrianism, much that is of value for the general study of religion. From our long talks together you well know the interest which I, as a staunch Christian, have taken in what is sterling in the religion that you profess. Numerous paragraphs in the present section seemed to me quite striking as I read them.

No better definition of righteousness is required, if lived up to, than that found in the opening Section (cclxvii) of this very portion of the Dinkard, that "righteousness implies the discharge of one's duty towards God," for the duty towards man is included in performing the will of the Divine, and this is implied in a later Section (ccxcviii). A distant likeness to the idea of loving one's enemies, as taught by Christ, is found in another Section (cccxxii); while religious toleration is inculcated in another paragraph (cccxxi), and the final triumph of good over evil and the annihilation of Ahriman at the promised regeneration of the world, as optimistically taught by Zarathushtra, is well shown in still another (ccxcvii).

There are a dozen other points of interest that catch the eye of the student of Zoroastrianism, as he reads these pages, like the allusion to the pontifical successors of Zarathushtra (ccc), the sacred fires, ritualistic ceremonies, festivals, and the like (ccxciii–ccxcvi); and such

points might be multiplied by the score. I should be remiss in my notice, especially from my knowledge of the Parsis in India, who have proved themselves such admirable exponents of the faith in this regard, if I did not mention the tribute paid in Section cccxvii to education and its importance as a factor in advancing mankind.

In the closing section of the portion here presented there are numerous technical details upon which I would like to lay stress because of their interest or their importance. I have mentioned enough, though, to indicate the value of the work and the attention which this volume in the series should receive.

I cannot conclude without emphasizing anew how much I appreciate the compliment you have paid me in giving me the first glimpse of the proof sheets before they are issued for publication, and I express once more my congratulations on your progress. Let me add likewise my earnest good wishes for your happy completion of the task so lovingly undertaken in the discharge of filial duty, with warmest hopes for your achievement of ever-growing successes.

With sincerity yours,
A. V. WILLIAMS JACKSON.

En route from Baluchistan
to India, April, 1911.

INTRODUCTION

The contents of the present volume are of the same nature as those of the preceding one—a collection of the moral precepts and maxims of the *Paôryôtkaêshas*—except that the last few pages comprise a series of anecdotes, which are grouped together under the heading D. These anecdotes throw a partial light on the views held by a few of the most illustrious amongst the Sâsânian *Dasturs.* They also serve as a glimpse into the life of an ideal Zoroastrian priest of the period by their indirect reference to a few of the qualifications which, apart from learning and erudition, were then supposed to be essential to make an efficient and desirable member of the priestly order.

The doctrine of a future life, as held by the Sâsânians, is lucidly put forth by Atrô-pât, son of Mahraspend, one of their illustrious head-priests. It reveals the fact that the Zoroastrians of his time were mainly divided into three classes according to their belief in the existence or otherwise of the Deity and His creation: namely, theists, agnostics and atheists, whose souls at death were believed to pass respectively to heaven, *hamaêstagân* and hell (D., § I., 3-5). The general conception of the after-life was then strongly associated with heaven and hell as the abodes of bliss and woe in the next world. The method which the same illustrious divine followed in proving that mankind should submit to the earthly woes and miseries is a fair instance of the mode of argumentation followed in his age with a firm belief in the existence of the devil and his associates (D., § VI).

The ideal priest of the Sâsânian period, as would appear from the anecdotes, led a sober life with temperate habits and moderate desires (D., § III). He had also an abhorrence of worldly riches and allurements, as depicted by the example of the two priests, who were offered two thousand *jûjûs* (dirhams) by their spiritual head as a test of their renunciation of worldly acquisition (D., § III). Constant activity, diligence, and pious submission to God's will were resorted to for escaping from the temptations of the flesh (D., §§ II., V.). The Sâsânian priest endeavoured to emphasize upon his lay brethren the well-known maxim "know thyself;" and their attention was drawn to the all-interesting question of "whence and whither" (§ ccxcviii, D. §§ IX. etc.). Thus, his earthly existence had a twofold purpose in view: first, the leading of a busy, active and simple life in the service of man; and, secondly, his aspiration after the spiritual bliss in the life to come. The sayings of Khûsrû Kôbâd, Vohûdât, Âtrô-pât (son of Mahraspend), Âtrô-pât (son of Zaratûhsht), and the inhabitant of Sagij, as well as the story of Ranj-spûj, illustrate the moral ideals of the remarkable personages and divines of the age (D., §§ V—XII).

A few remarks seem to be necessary here on the acceptation of the word *Paôryôtkaêsha* by the compiler of the Sixth Book of the Dînkard. The Avesta equivalent of the Pahlavi word is generally supposed to mean "those of the religion preceding Zarathushtrianism," or "Pre-zoroastrians." However that may be, it is clear from the contents of the Sixth Book, and especially from the text of the present volume, that it has not been so used in the Dînkard. This fact has already been stated in the introduction to volume XI. Now

it appears that the application of the term is confined to the Zoroastrians of the later period—the Sâsânians. It seems to have been still further circumscribed in meaning, as it does not include all Zoroastrians of the period, but only a particular class of the priesthood; namely the illustrious divines and recognised authorities on the Religion. The proof is not far to seek. The middle and latter parts of the present volume contain the names of some of the well-known *Paôryôtkaêshas* amongst the Sâsânians; and these names are almost wholly those of some of the illustrious priests of the period (A., §§ IV-V). Further, an allusion to the conference of the *Paôryôtkaêshas* in Sâsânian times serves as an additional proof that the conference was a religious meeting of the then recognised spiritual heads (A., § VI., 5). It is not, therefore, improbable to surmise that, amongst the Sâsânians, the term *Paôryôtkaêsha* was employed to signify "illustrious divines and recognised authorities on religious subjects."[1] And it is their views, precepts and opinions that are grouped together in the Dînkard, Book VI.

It has already been pointed out in the beginning of the Sixth Book, in a footnote to page 1 of the Pahlavi text in volume X. that sections iii., v., xii., xvi., and xxii. are found copied in the Dâtistân-î-Dînîg, which is incomplete at the point where question xcii. breaks off, and which sections form chapter xciv. of Dr. West's rendering. This additional matter to the imperfect manuscripts of the Dâtistân-î-Dînîg forming, as

[1] See the edition of the Dînkard, Book III., by the late Dastur Saheb Peshotan, volume III., in which the translator has already hit upon this probable meaning of the word *Paôrôytkaêha* as used in Sâsânian times, by his rendering of the term *Paôryôtkaêsha* as meaning "head-priests of the Sâsânian period."

it does, a continuation of the reply to question xcii., is irrelevant to the subject-matter therein treated.[1] These quotations being from the beginning of the Sixth Book, it is probable that, in the original complete MS. of the Dâtistân-î-Dînîg, the sections of the Sixth Book followed the end of the text of the former book as a separate piece of writing. But the transcriber of the MS. of the Dâtistân, from which all the extant manuscripts have been copied, had access to a defective copy which broke off in the middle of the reply to question xcii., it having lost the folios containing the remaining part of the Dâtistân, namely, the reply to questions xcii., etc., and perhaps the first two sections of the Sixth Book that followed it. It is this defective state of the MSS. of the Dâtistán, coupled with the ignorance of the copyists, that has led to the addition of the beginning of Book VI. as a continuation of the reply to question xcii.

Similarly, the second half of Book VI. contains several sections, such as ccci. cccxiii., cccxiv., cccxvii., cccxxii., cccxxiii ; and A., §§ ii., iv., and vi ; and B., §§ vii., viii., ix., and x., which form the twentieth chapter of the Pahlavi Shâyast Lâ-Shâyast. It is one of those six chapters on miscellaneous subjects attached to the original Shâyast Lâ-Shâyast, which are regarded as an appendix to the book by the late Dr. West.[2] It is, however, probable from the sentence which winds up chapter XVII., that the Shâyast Lâ-Shâyast, as originally written, contained only seventeen

[1] In his translation of the Datistan-î-Dînîg in the S. B. E. Series, the late Dr. West has formed a separate chapter (XCV). of the quotations from the Sixth Book, although he could have omitted this whole chapter with advantage, as it forms no legitimate part of the Dâtistân to which it has been attached by the ignorant copyists, but a separate Pahlavi fragment containing selections from the Dînkard, Book VI.

[2] Vide his translation in the S. B. E. Series, wherein the last six chapters are considered as forming a continuation of the book.

chapters. The last six from chapters XVIII. to XXIII, appended to his translation by the late Dr. West, are made up of fragmentary quotations from different sources, and form no legitimate part of the book.

In the preparation of the present volume the editor has had the opportunity to collate an additional MS. of the Sixth Book herein called DP. It was an unexpected find from amongst the old volumes in his father's library. It is nearly six hundred years old having a correct and accurate transcription, and is a nearer ancestor of K. 43 as regards the text than of DM.,[1] as will be clear from a glance at the collations given in the footnotes to the Pahlavi text. The MS. DE. is not collated in the present volume, being considered superfluous on account of its being a transcript of the manuscript DM. By his close study of the MSS., the editor is further convinced of the fact that DP. and K. are more correct and accurate in transcription than DM. wherein, comparatively, more errors and omissions are traceable, probably due to its being transcribed by a negligent and even ignorant copyist not so familiar with Pahlavi as his predecessors, the copyists of DP. and K.

As in the foregoing volumes, the translator has attempted to give a faithful rendering of the original as far as possible, inserting such words in parenthesis as were necessary to complete the sense. This being the first rendering of an hitherto untranslated Pahlavi text, the translator will be much pleased to receive communications from Oriental scholars regarding better readings and renderings, and to accept any suggestions that may be found useful in the publication of the volumes to follow.

Cumballa Hill, August, 1911.

[1] The manuscript of the Dînkard now in the Mûllâ Fîrûz Library at Bombay, called B. by Dr. West.

CONTENTS.

C.

D.

THE DÎNKARD.

BOOK SIXTH—(*Continued*).

CCLXVII. ‡(1) [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text] (3) [Pahlavi text]

CCLXVII., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h s͟hapîrân haît î pû*r*sîḍ va haît î vi*j*ârḍ. (2) Pûrsîḍ aîg͟h: " M*â* yas͟harâîs͟h va m*â* yas͟harûbîh va m*â* ke*r*fa*g* va m*â* dagyâîh va m*â* k͟hayâ-kârîh va m*â* vic͟hîḍarîh va m*â* avî*j*a*g*îh va m*â* dâtârîh va m*â* râstîh[5] va m*â* amargîh va m*â* tan-î-pasîn" ? (3) Yas͟harûbîh hanâ yehvûnêḍ yas͟harâîs͟h paḍmû*g*îh; va ke*r*fa*g* hanâ yehvûnêḍ kâr î Yehân ka*r*ḍan; va dagyâîh hanâ yehvûnêḍ jvîḍâ*g*îh î min drû*j*; va k͟hayâ-kârîh hanâ yehvûnêḍ

‡ For all divisions into sentences of the following sections the editor is responsible. See footnote 1 to the English translation.

† This note-mark indicates that the letter or word is an insertion by the editor. In the case of a punctuation this note-mark indicates that the stop expressed or inserted by the editor is contained in none of the MSS. collated by him.

* The asterisk denotes that the letter or word marked therewith is contained in K.$_{43}$ and DP., but not in DM.

1. Thus in K.; DP., DM. [Pahlavi text]—2. DP. [Pahlavi text]—3. In DP. only.—4. Thus in K.; DP., DM. [Pahlavi text]—5. Originally: razîstîh.

CCLXVIII.

CCLXIX.

avinâsîh; va vichîdârîh hanâ yehvûnêḍ mînishn va gûbishn va kûnishn min khûrḍagân nîrûg va ôl nafsha-ân aîyyârîh vichîdan. (4) Avîjagîh hanâ yehvûnêḍ aêvagânagîh; va dâtârîh mâḍîgân zak î ôl kolâ hanâ yehvûnêḍ kolâ aîsh râî nyôgîh âvâyastan; va râstîh hangarḍîg hanâ yehvûnêḍ là dravandîḍanî(h)[12] pavan hîch madam hîch; va amargîh chîgûn yehvûnt lakhvâr yehvûntan; va tan-î-pasîn chîgûn zarkhûnt lakhvâr zarkhûnt yehvûnêḍ.

CCLXVIII. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh drûj avîr kûshêḍ va stûb lâ yehvûnêḍ; mâ drûj amat vizand ôl avîsâyîshn mad adîn kûshêḍ.

CCLXIX., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh min denâ 5 âînînag

---

1. Thus in DP., K.; DM. —2-2. MSS. —3. Thus in DP., K.; DM. —4. Thus in K.; DP., DM. —5. In K. only.—6. DP., K. —7. MSS. —8. Thus in DP.; the rest —9. Better —10. MSS. for —11. DP., K. ; DM. —12. K., DM.: drûjîdanî(h)

(2) ... (3) ... (4) ... (5) ... (6) ...

CCLXX. ...

CCLXXI. ...

a*v*îr var*d*i*sh*n, min anâ*g* mîni*sh*nîh va dû*j*îh va ha*z*alîh va â*z*varîh va a*g*a-rûbânîh. (2) Anâ*g* mîni*sh*n hanâ yehvûnê*d* mûn *sh*apîrân î ya*sh*arûbân. vêh-dûstân râî anâ*g* handî*sh*ê*d*. (3) Va dû*j*îh hanâ yehvûnê*d* mûn na*f*s*h*â tan jvîtar nimâyê*d* aî*gh* za*k* î haît. (4) Va ha*z*alîh hanâ yehvûnê*d* mûn *kh*ᵛâsta*g* lâ na*fsh*â râî yemalelûnê*d* aî*gh*: "Kâ*ch* mûn li na*fsh*â hav*â*-âe." (5) Va â*z*varîh hanâ yehvûnê*d* mûn hûnara î hân aî*sh* lâ ye*z*bamûnê*d*. (6) Va a*g*a-rûbânîh hanâ yehvûnê*d* mûn yemalelûnê*d* za*k* î râst bena*fsh*â la va*b*îdûnayên.

CCLXX. A*f*a*sh*ân den*â*-i*ch* ãngûn dâ*sh*t: aî*gh* amat tûbân va vi*j*îrî*d* lâ *kh*ᵛahî*sh*n mandavam min kârân, m*â* mûn pavan *ch*âr mandavam min kârân bavîhûnê*d*, mûn pavan a*ch*âr bavîhûnê*d*, lâ vandê*d*.

CCLXXI. A*f*a*sh*ân den*â*-i*ch* ãngûn dâ*sh*t: aî*gh* ko*l*â mandavam aêdûn

1-1. DP., K. [Pahlavi] [Pahlavi]—2. Only K. [Pahlavi]—3. DP. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]; DM. omits.—4. In K. only.—5. DM. repeats the word by mistake.—6. In DP. only.

[Pahlavi text]

CCLXXII. [Pahlavi text]

CCLXXIII. [Pahlavi text]

---

shapîr chîgûn za*k* î hamâî jân de*z*êḍ, m*â* anâ*g*îh-ich ko*l*â pavan ba*r*â yehvûnt â*v*âyaḍ avîsâîyêḍ.

CCLXXII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh pavan vinâs î mânîḍ î paskhâr yehvûnêḍ, na*f*sh*â* tan min na*f*sh*â*-îh î Ya*z*dân ba*r*â lâ de*b*rûnishn, va ô*l* shaêdân lâ yehabûnishn; va den*â* lâ handîshishn aîgh: "Li hanâ râî amat vinâs paskhâr yehvûnt shaêdân na*f*sh*â* hav*â*-am;" m*â* Aharman va shaêdân amat gab*r*â vinâs î anâpûhara*g*ân ka*r*ḍ yega*v*îmûnêḍ bena*f*sh*â* tan ô*l* shaêdân lâ yehabûnd, adîn kîm pavan na*f*shâ yakhsenund, chîgûn gab*r*â-*î* mûn sraôshô-charanâm vinâs ka*r*ḍ yegavîmûnêḍ bena*f*sh*â* tan ô*l* shaêdân yehabûnêḍ, va pavan khᵛîshîh î shaêdân yakhsenunêḍ.

CCLXXIII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh mûn ko*l*â m*â* va*b*îdûn

---

1. DM. repeats [Pahlavi].—2-2. MSS. [Pahlavi].—3-3. K., DM. [Pahlavi]; DP. [Pahlavi].—4, Only DP. [Pahlavi].—5-5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—6. [Pahlavi] is generally inverted in K., DM.—7. DP. [Pahlavi].—8. DP., K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi].

(1) CCLXXIV. (2) (3) (4)

(1) CCLXXV. (2)

---

ayên aêvâj î yazdân râî va*b*îdûnayên, va ko*l*â chî*g*ûn va*b*îdûnayên padash yasharûb yehvûnêḍ.

CCLXXIV., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh marḍûm î lâ pavan Daêna î Yazdân yegavîmûnd, 2 âînîna*g*: aêva*g* *f*radîptâr, aêva*g* *f*radîpta*g*. (2) Fradîptâr za*k* yehvûnêḍ mûn za*k* î hamâî va*b*îdûnayên bena*f*sh*â* khavîtunêḍ aîgh lâ kûnishn, va varûn va tan-kâma*g*îh râî va*b*îdûnayên. (3) Va *f*radîpta*g* za*k* yehvûnêḍ mun za*k* î hamâî va*b*îdûnayên pavan *f*rârûnîh hîmnunîḍ yegavîmûnêḍ rûbân râî hamâî va*b*îdûnêḍ. (4) Va ko*l*â mûn *f*radî*p*târ dravand, va fradîptag yasharûb-ich yehvûnêḍ.

CCLXXV., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dasht: aîgh aûzdîs paristishnîh ba*r*â avîsâîyêḍ, maînûg vîrûyishnîh andag levat*â* ba*r*â vazlûnêḍ. (2) Va amat dashnîgîh va asrûshtîh ba*r*â makhîtunîhêḍ, râmishn

---

1. DM. adds [Pahlavi]—2. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—3. Thus in all, better [Pahlavi]—4. DP. [Pahlavi]; K., DM. [Pahlavi]—5. DM. [Pahlavi]—6-6. Thus in K., DP.; DM. omits.

[Pahlavi text] (3) [Pahlavi text]

[Pahlavi text] (4) [Pahlavi text]

[Pahlavi text]

CCLXXVI. (1) [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text] (3) [Pahlavi text]

CCLXXVII. [Pahlavi text]

CCLXXVIII. [Pahlavi text]

---

andag levatâ barâ vazlûnêḍ. (3) Va amat shyungarîh barâ makhîtûnîhêḍ, adîn mitrô andag levatâ barâ vazlûnêḍ. (4) Âkhar aêḍûn shapîr amat denâ 3 vinâs chand kazd min gêhân barâ debrûnîh-ayên.

CCLXXVI., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dasht: aîgh aûrvar khûrishn yehvûnîḍ lakûm mardûmân aîgh dêrzîvishn yehvûnîḍ. (2) Min tan î gaôspendân pâhrîjîḍ, mâ hamâr kabad. (3) Adîn Aûharmazda î Khûḍâî aîyyârîh î gaôspendân râî aûrvar kabad yehabûnt.

CCLXXVII. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh Aûharmazda pavan mandavam-ich mandavam atûbângar lâ yehvûnt, va lâ yehvûnêḍ.

CCLXXVIII. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh Aharman hamâî lâ yehvûnt, va lâ yehvûnêḍ.

1-1. Thus in K., DP.; DM. omits.—2-2. DM. [Pahlavi text]—3-3. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—4-4. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi text]—5-5. This whole section is omitted in DP.—6. Occurs in K. only.

CCLXXIX.

CCLXXX.

CCLXXXI.

CCLXXXII.

CCLXXIX. A*f*a<u>sh</u>ân den*â*-i<u>ch</u> ângûn dâ<u>sh</u>t: aî<u>gh</u> Aûha*r*ma*z*da ko*l*â dâm zya<u>sh</u> ba*r*â yehabûnt a*f*dûm la<u>kh</u>vâr ô*l* na*f*<u>sh</u>*â* va<u>kh</u>dûnayên.

CCLXXX. A*f*a<u>sh</u>ân den*â*-i<u>ch</u> ãngûn dâ<u>sh</u>t: aî<u>gh</u> hamâr î maînûgân madam den*â* 3 vâ<u>ch</u>a*g* aî<u>gh</u>- "At m*â* ye*z*bamûnast, a*f*at kar*d*, a*f*at mûn bûr*j*î*d*"?

CCLXXXI. A*f*a<u>sh</u>ân den*â*-i<u>ch</u> ãngûn dâ<u>sh</u>t: aî<u>gh</u> za*k*-i<u>ch</u> î rabâ pavan vinâs-*î* den*â* a*v*ìrtar dravand yehvûnê*d*, amat za*k* î drîgû<u>sh</u> tar mînê*d*.

CCLXXXII. A*f*a<u>sh</u>ân den*â*-i<u>ch</u> ãngûn dâ<u>sh</u>t: aî<u>gh</u> za*k* î kabad <u>kh</u>ᵛâsta*g*tûm mar*d*ûm amat <u>kh</u>avîtunê*d* va<u>sh</u>tamûntan va dâ<u>sh</u>tan, adîn kabad <u>kh</u>ᵛâsta*g*îh râî vinâs madam lâ vazlûnê*d*; va za*k*-i<u>ch</u> î drî*g*û<u>sh</u>tar mar*d*ûm, amat lâ <u>kh</u>avîtunê*d* va<u>sh</u>tamûntan va dâ<u>sh</u>tan pavan <u>kh</u>ᵛâsta*g* *j*û*j*û-*î*, <u>sh</u>âya*d* ba*r*â marga*rj*ânîh ba*r*â ma*d*an.

---

1. DM. omits [illegible]—2. [illegible] is found in DP. only.—3-3. Thus in DP.; K., DM. [illegible]—4. Only DM. adds [illegible]—5. Thus in DP., K.; DM. omits.—6. DP. adds [illegible] after it.—7. Omitted in DP.

CCLXXXIII. [illegible]

CCLXXXIV. [illegible]

CCLXXXV. [illegible]

CCLXXXIII. A*f*ash̲ân den*â*-ich̲ ãngûn dâsh̲t: aîgh̲ kabad yash̲arâîsh̲ zyash̲ haît min kabad kh̲ᵛâsta*g*îh va kabad mardûm; mûn ko*l*â dravandîh zyash̲ haît drîgûsh̲îh râî.

CCLXXXIV. A*f*ash̲ân den*â*-ich̲ ãngûn dâsh̲t: aîgh̲ ba*r*â min sh̲apîrân adîn dadîgar min sarîtarân sh̲apîr sh̲âyad yehvûnt; pavan za*k* mûn min sh̲apîrân sh̲apîrîh kh̲adîtunêd âmûkh̲têd, va min sarîtarân sarîtarîh kh̲adîtunêd a*z*ash̲ ba*r*â pâhrî*y*êd.

CCLXXXV. A*f*ash̲ân den*â*-ich̲ ãngûn dâsh̲t: aîgh̲ ansh̲ûtâân tûkh̲sh̲â*g* yehvûnish̲n aîgh̲ vad kâma*g* î tan levat*â* rûbân ba*r*â va*b*îdûnând; m*â* mûn kâma*g* î tan leva*tâ* rûbân adîn Daêna levat*â* tan; va mûn kâma*g* î rûbân levat*â* tan adîn drû*j* levat*â* rûbân.

---

1. DM. inserts [illegible] after it by mistake.—2-2. Thus in DP., K.; DM. omits.—3 [illegible] in DP.—4. K. omits.—5-5. Thus in DP.; K., DM. [illegible]—6. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—7-7. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—8. Inserted by me.

CCLXXXVI.

CCLXXXVII.

CCLXXXVIII.

CCLXXXIX.

CCLXXXVI. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh min sha-pîrân âvâdîh sipâs yemalelûnishn; va min sarîtarân gira*g* lâ yemalelûnishn.

CCLXXXVII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh min dûsh-khan râs-*î* ô*l* vahisht vazlûnêd, va pavan ko*l*â gâs zak râs hû-bûkhtar, aîgh ko*l*â hû-bûkht-*î* pavan gêhân; va pavan zak râs ôl*â*-shân sâtûnd mûn pavan vinâs chesh de*b*rûnând, va min dûsh-khan ba*r*â ô*l* vahisht vazlûnd.

CCLXXXVIII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh a*g*a-daênân va a*v*â*r*ig-ich ko*l*â anshûtâ mûn zîndag yakhsenunishn î gaêtâ Amaesûspendân pavan vashtamûntan dâshtan a*z*ash lakhvâr lâ vakhdûnishn.

CCLXXXIX. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh mûn 1,000 gab*r*â

---

1. DP. adds ı after it.—2. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—3. DP., K. [Pahlavi] —4. In DP., K. only.—5-5. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—6. DP. [Pahlavi]—7. K., DP. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—8. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]

(1) CCXC.

(2)

(1) CCXCI.

î dravand î gaêtâ dîd̤, va *b*aên vâ*v*arîgânîh dâs̱ẖt yegavîmûnêd̤, adîn pavan rûbân pûhal kam, c̱ẖîgûn mûn magûî-gab*r*â-*î* î yas̱ẖarûb pavan dravand ba*r*â a*v*ispârîd̤ yegavîmûnêd̤.

CCXC., (1) A*f*as̱ẖân den*â*-ic̱ẖ ãngûn dâs̱ẖt: aîg̱ẖ hamâî amat gab*r*â mandavam î *f*rârûn lâlâ mînêd̤ va yemalelûnêd̤ va va*b*îdûnêd̤, adîn levat*â* rûshnîh î a*z*as̱ẖ lâlâ vakẖs̱ẖêd̤ a*f*as̱ẖ *f*ra*z*âna*g* yehvûnêd̤ *b*aên ô*l* Daêna. (2) Va hamâî amat gab*r*â mandavam î a*v*ârûn lâlâ mînêd̤ va yemalelûnêd̤ va va*b*îdûnêd̤, adîn tam î a*z*as̱ẖ lâlâ yâtûnêd̤ va *b*aên gab*r*â va Daêna lâlâ yegavîmûnêd̤, va gab*r*â Daêna kam k̲hadîtûnêd̤.

CCXCI., (1) A*f*as̱ẖân den*â*-ic̱ẖ ãngûn dâs̱ẖt: aîg̱ẖ Aûha*r*ma*z*da î K̲hûd̤âî amatas̱ẖ *f*rad̤ûm ans̱ẖûtâ ka*r*d̤, adînas̱ẖ *f*ramân ãngûn

1. Occurs in DP. only.—2-2. MSS. —3. Thus in K., DP.; DM. —4. Thus in K., DP.; DM. —5-5. K., DP. omit.—6. K. —7. Thus in DM.; K., DP. —8. MSS. —9-9. MSS. —10. Thus in DP., K.; DM.

[illegible] (2) [illegible]

CCXCII. [illegible]

CCXCIII. [illegible]

---

yehabûnt aîgh: "Pavan dend tûkhshâg yehvûnîd aîgh rûbân bûjîd, adîn-ash tân chabun î tan lend pavan mîyân vabîdûnîm, mâ rûbân bûkhtan jvîd min lakûm lâ vijîrîd." (2) Va anshûta ãngûn nîyâzân havâ-and aîgh chabun î gaêtâ benafshâ madam tûkhshênd, va chabun î rûbân apastân ôl Yazdân vabîdûnând.

CCXCII. Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aigh zak î drîgûsh anshûtâ hat ghal aga-daêna ayûf lâ frârûn rûbishn adîn-chesh mandavam aôbash yehabûnishn; va mûn yehabûnêd pavan bâhar î nafshâ zak î drûj î nîyâz karîtûnd min gêhân barâ kardan; azash paîtîyârag va vizand min nafshâ spûkht yehvûnêd; va min-ich tan î ôlâ lâ zarkhûnêd zak aish î ôl nîyâz-aômandîh yehamtûnêd.

CCXCIII. Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aîgh Âtarô-î-Frôbag

---

1. Thus in K., DM.; DP. [illegible]—2-2. Thus in DP., K., DM.; [illegible]—3. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—4. K. [illegible]—5. Thus in DP., DM.; K. [illegible]—6. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—7. DM. adds [illegible]—8. MSS. [illegible]

CCXCIV.

CCXCV.

CCXCVI.

pavan âsrûnân gâs ka*r*ḍ yegavîmûnêḍ; va Âta*r*ô-î-Gu<u>sh</u>nasp pavan artaê<u>sh</u>târân gâs ka*r*ḍ yegavîmûnêḍ; va Âtâ*r*ô-î-Bûr*z*în-mit*r*ô pavan vâstryû<u>sh</u>ân gâs ka*r*ḍ yegavîmûnêḍ.

CCXCIV. A*f*a<u>sh</u>ân den*â*-i<u>ch</u> ãngûn da<u>sh</u>t: aî<u>gh</u> tû<u>kh</u><u>sh</u>â*g* yehvûni<u>sh</u>n pâḍrû*z*a*g* pavan ham-pû*r*sagih î levat*â* <u>sh</u>apîrân, aî<u>gh</u> vad za*k* î va<u>sh</u>ammûnêḍ ba*r*â lâ gûyêḍ m*â* va<u>sh</u>ammûnta*g* min ham-pû*r*sagîh î pâḍrû*z*a*g*, *b*aên levît avîrtar gûkârîhêd aî<u>gh</u> Hva*r*daḍ va Amû*r*daḍ.

CCXCV. A*f*a<u>sh</u>ân den*â*-i<u>ch</u> ãngûn dâ<u>sh</u>t: aî<u>gh</u> fravâhar î Zaratûh<u>sh</u>t î Spîtâmân pavan haôma va barêsma tâe yegavîmûnêḍ; a*f*a<u>sh</u> nîyâyi<u>sh</u>n pavan Âtâ<u>sh</u>-î-Varahrân.

CCXCVI. A*f*a<u>sh</u>ân den*â*-i<u>ch</u> ãngûn dâ<u>sh</u>t: aî<u>gh</u> myâzd stavrîh î

1. DM. adds [Pahlavi].—2. MSS. [Pahlavi].—3. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—4. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—6-6. Omitted in DM.—7. Thus in DP,; K., DM. [Pahlavi].

(1) CCXCVII. (2)

(1) CCXCVIII. (2)

Ya*z*dân; va gâsânbâr stavrîh î Daêna; va Âtâs̱ẖ-î-Varahrân stavrîh î Gâyû*g*mar*ḏ*.

CCXCVII., (1) A*f*as̱ẖân den*ã*-ic̱ẖ ãngûn dâs̱ẖt: aîg̱ẖ nis̱ẖîpa*g* pavan den*ã* c̱ẖîm ka*r*ḏ yegavîmûnêḏ, aîg̱ẖ Aûha*r*ma*z*da ô*l* pîs̱ẖ yehvûnêḏ va Aharman ô*l* âḵẖa*r* ka*r*ḏ. (2) Aharman pavan c̱ẖabûn î Aûha*r*ma*z*da madam yegavîmûnêḏ, lâ tûban yehvûneḏ, a*f*dûm Aharman ba*r*â avîsâîyêḏ.

CCXCVIII., (1) A*f*as̱ẖân den*ã*-ic̱ẖ ãngûn dâs̱ẖt: aîg̱ẖ ko*l*â ans̱ẖûtâ den*ã* 5 madavam k̲h̲avîtunastan k̲h̲ᵛîshkârîh, va mûn lâ k̲h̲avîtunêḏ aîrangîhîg. (2) Aêva*g* den*ã* aîg̱ẖ: "Mâ hav*ã*-ôm? Ans̱ẖûtâ hav*ã*-ôm ayû*f*

1-1. Thus in DP., K.; DM. —2-2. Thus in DP., K.; omitted in DM.—3. No punctuation occurs here in DP.—4. Thus in K., DM.; DP. —5. K., DM. ; DP. —6. Compare sections 121-122 of the Pahlavi *Ganj-î-Shâyagân*, edited and translated by the late Shams-ul-Ulamâ Dasturji Peshotanji B. Sanjânâ, Bombay 1885:— ......

[Pahlavi text] (3) [Pahlavi text] (4) [Pahlavi text] (5) [Pahlavi text] (6) [Pahlavi text]

CCXCIX. [Pahlavi text]

CCC. [Pahlavi text]

shaêdâ"? (3) Va aêvag dend aîgh: "Mîn aîgh yâtûnt havâ-ôm? Min Garôtmân ayûf min dûsh-khan? (4) Va aêvag dend aîgh: "Madam mâ yegavîmûnam? Madam mandavam î yazdân ayûf madam mandavam î shaêdân?" (5) Va aêvag dend aîgh: "Âkhar î mûn havâ-ôm? 'Âkhar î shapîrân ayûf âkhar î sarîtarân?" (6) Va aêvag dend aîgh: "Lakhvâr ôl aîgh vazlûnam? Lakhvâr ôl vahisht vazlûnam ayûf lakhvâr ôl dûshkhan vazlûnam?"

CCXCIX. Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aîgh mûn Avastâg gaprahûnêd va hû-hîmtar lâ yehvûnêd; va Zand pûrsêd dânâgtar lâ yehvûnêd; va mânîd garzêd va avinâstar lâ yehvûned; zak tanid pavan kâr lâ aûzmâyishn.

CCC. Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aîgh Aharman pavan

1. The stop does not occur in DP.—2-2. These two words are written above the line in DM.—3. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—4. Thus in DP.; K., DM. omit.—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—6-6. MSS. [Pahlavi text]—7. DM. [Pahlavi text]

[Pahlavi text]

CCCI. [Pahlavi text]

(1) CCCII. [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text]

---

dend 3 mandavam madam aîsh-ich khûst lâ yehvûnêd, barâ amat benafshâ madam yehamtûnêd: aêvag, mînishnîh î dahyûpadân; va aêvag, ham-rasishnîh î shapîrân; va aêvag, zarkhûnishn î Zaratûhshtrôgtûmân.

CCCI. Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aîgh gabrâ chand vêshist ôl mân î âtâshân vazlûnishn, va âtâsh-nîyâyishn tarsgâsîhâ vabîdûnishn; mâ kolâ yôm Amaesûspendân 3 bâr baên mân î âtâshân hanjaman vabîdûnãnd va kerfag va yasharâîsh tamâ barâ shedkûnãnd; va mûn vêsh ôl tamâ vazlûnêd, va âtâsh-nîyâyishn tarsgâsîh(â) vêsh vabîdûnayên, adîn zak kerfag va yasharâîsh î yazdân tamâ barâ shedkûnând, pavan tan mâhmântar yehvûnêd.

CCCII., (1) Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aîgh mâ vabîdûnayên 3 mandavam dend shapîr: (2) Aêvag dend: mûn aêvâch î shapîrîh

---

1. It does not occur in DM.—2. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—3. DP. [Pahlavi]—4. DM. adds [Pahlavi]—5. DP. omits.—6-6. All [Pahlavi]

râî *fraj ôl* ham-pû*r*sagîh î s͟hapîrân vazlûnêḍ. (3) Aêva*g* den*â*: mûn ar*j* va sipâs va âvâḍîh î s͟hapîrân c͟hand bûndag mînêḍ va yemalelûnêḍ. (4) Aêva*g* den*â*: mûn pavan kamist ko*l*â yôm 3 bâr pavan tan î na*f*s͟h*â* ni*g*îrêḍ aîg͟h- "Am yê*z*aḍ levat*â* hav*â*-ôm ayû*f* s͟haêdâ"; a*f*as͟h hat yê*z*aḍ levat*â* hav*â*-d, *b*aên tan mâhmântar ba*r*â va*b*îdûnayên; a*f*as͟h hat s͟haêdâ levat*â* hav*â*-d, min tan î na*f*s͟hâ apâtûk͟hs͟hâî va*b*îdûnayên.

cccIII., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h pavan handar*z* mandavam î dô-vak͟ht: hat haît aîs͟h mûn patkârêḍ aîg͟h vês͟h aêḍun-ic͟h, adîn-ic͟h aêva*g*-î haît 3 mandavam den*â* âîg͟h: ko*l*â aîs͟h vinâs î bena*f*s͟h*â* k͟havîtunêḍ aîg͟h vinâs, va *b*aên-ic͟h yâtûn pavan pâḍram dûsrûbînîḍ yegavîmûnêḍ; va hat aîs͟h haît mûn va*b*îdûn-ayên, pûhal-ic͟h mak͟hîtûnd, c͟hand tûbân a*z*as͟h ba*r*â varḍêḍ, va lã

1-1. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi].—2. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—3. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi].—4. DM. repeats [Pahlavi] by mistake.—5. MSS. [Pahlavi].—6. Thus in DP., K.; DM. adds [Pahlavi].—7. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].

[Pahlavi text]

va*b*îdûnayên. (2) Va aêva*g* den*â* aîgh ko*l*â aîsh za*k* ke*r*fa*g* î bena*f*sh*â* khavîtunêḍ aîgh ke*r*fa*g*, *b*aên yâtûn pavan pâḍram hû-srûbînîḍ yegavîmûnêḍ; hat aîsh va*b*îdûnayên, pâḍ-dahishn-ich paêḍâ*g*, chand tûbân paḍ-ash tûkhshâ*g*. (3) Va aêva*g* den*â* aîgh hat aîsh lâ khavîtunêḍ aîgh ke*r*fa*g* ayû*f* vinâs, va *b*aên yâtûn anshûtâ pavan *f*rârûnîh va *a*vârûnîh lâ ham-ḍren*j*ishn hav*â*-d, pavan gûmânîh madam yegavîmûnêḍ, levat*â* shapîrân hûskârêḍ, va ãngûn chîgûn shapîrân dastûbar yehvûnḍ va*b*îdûnayên, va *j*vîḍ min ham-pû*r*sagîh î shapîrân *f*raḍûm lâ va*b*îdûnayên.

CCCIV., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh aîsh-ich anshûtâ levît mûn den*â* 3 mandavam amat *b*aên yegavîmûnêḍ a*z*ash pavan gaêtâ bar lâ khadîtunêḍ, va ran*j* î *b*aên râî a*f*ash lâ aîy*y*âdyêḍ.

1-1. These words are inserted by me for the sake of context.—2. DP., K. [Pahlavi text]—3-3. Thus in K.; DM. [Pahlavi text]; DP. [Pahlavi text]—4. DM. [Pahlavi text]—5-5. These words occur in DP., K.; but not in DM.—6. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi text]—7. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]

(2) [Pahlavi] (3) [Pahlavi] (4) [Pahlavi] (5) [Pahlavi]

(2) Aêva*g*, va*f*ra va vârân; va aêva*g*, dae*z*a va kûs͟h*g*a va garpûs͟htîh ka*r*ḏan, va dae*z*a-hanbâr dâs͟htan; va aêva*g*, drîgûs͟hîh. (3) M*á* za*k*-ic͟h î k͟hrat-aômandtûm marḏûm, aîgh drîgûshîh, hanâ râî m*á* sûḏ î *f*râ*j* ô*l* pîs͟h lâ k͟hadîtunêḏ, kabadî(h) amat anâ*g*îh ãngûn k͟hadîtunêḏ aîg͟h drîgûs͟hîh barâ aîybâsêḏ; amat ran*j*a*g*îh î yehamtûnêḏ râî vârân pavan hic͟h c͟hârîh lâ ye*z*bemûnêḏ, *f*rehist za*k* î amat pavan kaô*f*a va dae*z*a hanbâr dâs͟htan lâ pavan kâm. (4) Va min za*k* 3 mandavam 2 mandavam pavan gaêtâ bar k͟hadîtunîhêḏ s͟hâyaḏ k͟havîtunastan; va aêva*g*, vad ô*l* hamâr î maînûgân yehamtûnêḏ, lâ k͟hadîtun-îhêḏ. (5) Va za*k* 2 mandavam î pavan gaêtâ bar k͟hadîtunîhêḏ, aêva*g* va*f*ra va vârân gû*f*t; m*á* vârân amat vârêḏ *f*rehist,

1-1. These words occur in DP., K. only.—2. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—3-3. [Pahlavi] in DM. These words do not occur in K., DP.—4. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—5. Thus in DM.; K. [Pahlavi]; DP. [Pahlavi]—6-6. MSS. [Pahlavi]—7. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—8. DM. [Pahlavi]—9. Thus in K., DP.; but omitted in DM.—10. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—11. The pause occurs in DM.; but not in DP., K.—12. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]

frehist zak î amat pavan zak gâs amat hamâî vârêḍ, sûḍ mandavam lâ pâeḍag, va ranj î baên râî kolâ aîsh azash barâ aîyyâsêḍ, va pavan avî-sûḍ yakhsenunêḍ. (6) Va amat ôl Fravardîn bîlakh va Arḍavahisht bîlakh maḍ, va jûrḍâg va gîhâg teg rûî-dâḍ va bar î vârân barâ ôl paêḍâgîh yâtûnêḍ, kolâ marḍûm kâmag ãngûn aîgh: "Kâch pavan denâ zimistân vârân vêsh yehvûnt havâ-âe, afamân zak ranjagîh min vârân vêsh yehvûnt havâ-âe; afamân kevan denâ âvâḍânîh va nyôgîh va patishnîh va hûzîvishnîh î min bar î vârân vêsh khadîtunt havâ-âe." (7) Va aêvag, daeza va kûshag va daeza-hanbâr gûft, hanâ râî mâ frehist zak î amat vabîdûnîh-ayên va sâjîhêḍ, sûḍ î pavan nâm-chisht lâ paêḍâg, va khanjînag î kabad madam yehvûnêḍ; va âkhar amat

1. Thus in DM.; but not in DP., K.—2. Thus in DM.; DP., K. —3-3. Thus in DP.; K., DM. —4-4. Thus in DP.; K., DM. —5-5. Thus in DP.; K. ; DM. —6-6. MSS. —7. Thus in K., DM.; DP. —8. Thus in DP., K.; DM. —9. DM. —10. K. —11. Thus in DP.; K., DM. —12. Thus in DP., K.; DM.

aêḏûn-îhêḏ aîgh dûshman ô*l* shat*r*ô yehamtûnḏ, va pâna*g*îh î vakhsh-âragân î anshûtâân râî dae*z*a pavan kâr *b*aên âvâyaḏ; anshûtâ pavan ân ba*r*â *b*aên ô*l* dae*z*a vazlûnd, va a*v*î-bîmîh za*k*-shân min kandan î za*k* dae*z*a min dûshman, va ân tangîh va anâ*g*îh î min kabadîh a*f*zârîh î anshûtâ î *b*aên za*k* dae*z*a khadîtunîhêḏ râî, frehist za*k* anshûtâ mûn kâma*g* ãngûn aîgh- "Am kâch na*f*sh*â* va mânîgân râî dae*z*a-*î* pavan hû-chîna*g*î(h) min na*f*sh*â* ka*r*ḏ yegavîmûnâe, a*f*ash hav*â* tanîhâ *b*aên katrûnam; ayû*f*am *b*aên den*â* dae*z*a hû-chîna*g* min ko*l*â aîsh vêsh ka*r*ḏ yegavîmûnâe, aîgh paḏash pâḏakhshâîtar hav*â*-am, a*f*am min ko*l*â aîsh î jîvâ*g* farâkhûtar hav*â*-âe." (8) Va za*k* aêva*g* î pavan gaêtâ bar lâ khadîtunîhêḏ drîgûshîh gû*f*t; madam m*â*

1. DM. here adds [Pahlavi]—2. Thus in DP.; DM. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]—3. MSS. [Pahlavi]—4-4. K., DP. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—5. Occurs in DP.—6. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—7. DM. adds [Pahlavi] (*va kâm*).—8. DP., K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—9-9. DP., K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—10. Thus in DP. K.; DM. [Pahlavi]—11. DM. [Pahlavi], perhaps for [Pahlavi]—12. DM. [Pahlavi]—13. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—14. Occurs in DP.—15. Thus in DM.; DP., K. omit.

[Pahlavi text] (9) [Pahlavi text] (1) CCCV. [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text] (3) [Pahlavi text]

---

drîgûs̱ẖîh pavan gaêtâ, ko*l*â aîs̱ẖ a*f*as̱ẖ ba*r*â aîy*y*âḏyêḏ, va maḏan ô*l* hamâr î maînûgân. (9) Ô*l*â-ic̱ẖ î drîgûs̱ẖtûm ans̱ẖûtâ kâma*g* ãngûn aîg̱ẖ: "Kâc̱ẖ drîgûs̱ẖtar yehvûnt hav*â*-âe, a*f*am anâ*g*îh î min drîgûs̱ẖîh vês̱ẖ k̲ẖadîtunt va de*b*rûnt hav*â*-âe, va kevan hamâr anda*g* va k̲ẖ^{v}ârtar madam yehvûnt hav*â*-âe."

CCCV., (1) A*f*as̱ẖân den*â*-ic̱ẖ ãngûn dâs̱ẖt: aîg̱ẖ gab*r*â za*k* farâk̲ẖûtar, mûn c̱ẖand s̱ẖâyaḏ dûs̱ẖ-k̲ẖan pavan gaêtâ ba*r*â de*b*rûnayên; gab*r*â ô*l* rûbân lâ spû*j*êḏ. (2) A*f*as̱ẖân pavan gaêtâ de*b*rûnând hanâ gû*ft*, aîg̱ẖ *b*aên gêhân ared va ran*j* î maḏ lâ vi*j*îrîḏ, ba*r*â amat g̱ẖa*l* vak̲ẖdûnîh-ayên; va ans̱ẖûtâ pavan c̱ẖâr kâma*g*îhâ aôbas̱ẖ lâ vazlûnd, jvîḏ min *f*rî*z*vân pavan kâm î na*f*s̱ẖ*â* kâma*g*îhâ lâlâ ô*l* c̱ẖôl*â* meka*b*lûnayên, va tûk̲ẖs̱ẖâ*g*îhâ va*b*îdûnayêṉ. (3) A*f*as̱ẖân ôl*â* ared va ran*j* râî gû*ft*

1-1. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—2. Only K. [Pahlavi]—3. MSS. [Pahlavi], better [Pahlavi]—4-4. Thus in DP., K.; DM. omits.—5. K. [Pahlavi]—6. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—7. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—8-8. MSS. [Pahlavi]—9. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—10. K., DM. [Pahlavi]

aîg̲h̲ den*â*-ic̲h̲ yehvûnêḏ aîy*y*ârîh, nipîgîh, va hû-hûnarîh va ahû-*g*âr va bundagâr s̲h̲aparîh va pûst*g*arîh, va a*v*â*r*îg kâr î kîrû*g*îhâ varâmûn va dînâ*g* ans̲h̲ûtâ-ân ka*r*ḏan pavan bahar yehvûnêḏ.

CCCVI., (1) *Afas̲h̲*ân den*â*-ic̲h̲ ãngûn dâs̲h̲t: aîg̲h̲ darḏ-ic̲h̲ va anâ*g*îh î pavan gaêtâ min s̲h̲aêdâ, va vas̲h̲tîh va vîmârih aôbas̲h̲ yehamtûnêḏ. (2) Amat ôl*â* mûn aôbas̲h̲ yehamtûnêḏ hand va*b*îd-ûnayên aîg̲h̲ ôl*â* anâgîh râî Ya*z*dân kam lâ mînêḏ, ba*r*â ãngûn yak̲h̲senunêḏ aîg̲h̲ jvîtar lâ s̲h̲âyaḏ yehvûnt. (3) C̲h̲îgûn za*k* î hamâî navîḏvar va k̲h̲û*r*sand yehvûnêḏ, adîn dâḏ darḏ va anâgîh î min vas̲h̲tîh va vîmârîh aôbas̲h̲ yehamtûnêḏ, pavan hamâr î maînûgân, pavan c̲h̲es̲h̲ î de*b*rûnãnd va yak̲h̲senund min vinâs î ka*r*ḏ, ba*r*â hangârênḏ.

1-1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—3. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—4-4. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—5. Occurs in K. only.—6. Occurs in DP. only.—7. DP. omits.—8. DP., K. omit.—9. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—10. K. [Pahlavi]—11-11. Thus in DP.; K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—12. Occurs in DP.—13. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi]—14. MSS. [Pahlavi]

CCCVII. (1) [illegible] [1] [illegible] [2] [illegible] [3] (2) [illegible] [4] [illegible] [5] [illegible] [6] [illegible] [7] [illegible] [8]

CCCVIII. (1) [illegible] [9] [illegible] [9] [illegible] [10] [illegible] [11]

CCCVII., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh kanta*g*-ich anâgîh va zîyânî Aharman va shaêdân pavan dâmân î Aûha*r*ma*z*da ye*z*bemûnd ka*r*ḍan, va amat ãngûn chîgûn ye*z*bemûnd va maînûgîhâ ârâyênd, adîn-shân ô*l* gaêtâ tûbân hav*ǎ*-âe yâîtyûnt, adîn hâmôbaên dâm î Aûha*r*ma*z*da paḍ-ash ba*r*â a*v*îsâîhênd. (2) Ba*r*â ãngûn a*v*arvîjîhâ va*b*îdûnayên aîgh za*k*-ich î girântar pavan mainûg ãngûn ô*l* râs va vaḍarg yehamtûnd va châra*g* bavîhûnd, aîgh amat ba*r*â ô*l* gaêtâ maḍ mandavam î a*v*îr khvâr lakhvâr katrûnêḍ, va kam zîyân yehvûnêḍ.

CCCVIII., (1) A*f*ashân ḍen*ǎ*-ich ãngûn dâsht: aîgh tûkhshâ*g* va khᵛâstâr yehvûnishn pavan rûra*g* va darmân khavîtunastan, m*ǎ* min

---

1. Here [illegible] is used for [illegible], the abstract suffix [illegible] being expressed in Pahlavi sometimes by a final [illegible]—2. Occurs in DP.—3. Thus in DP.; K., DM. [illegible]—4. Thus in K.; DP., DM. [illegible]—5. DM. [illegible]—6. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—7. DM. [illegible], perhaps for [illegible]—8. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—9-9. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—10. Thus in DP.; K., DM. [illegible]—11. Thus in DP., K.; DM. [illegible]

hû-s̲h̲nâsîh î rûrag va darmân, amat *b*aên gêhân vas̲h̲tîh va vîmârîh hait î c̲h̲ârag lâ s̲h̲âyaḏ bavîhûnast, ba*r*â de*b*rûnãnd. (2) Ayôs̲h̲ Aûha*r*ma*z*da î K̲h̲ûḏâî vas̲h̲tîh va vîmârîh î Aharman ô*l* gêhân yâîtyûnt, ko*l*â aêva*g*-aê râî dârû*g*-aê yehabûnt, î vas̲h̲tîh va vîmârîh ãngûn ba*r*â mak̲h̲îtunêḏ c̲h̲îgûn lak̲h̲mayâ va mayâ gûrsagîh va tis̲h̲na*g*îh mak̲h̲îtunêḏ, lak̲h̲vâr yak̲h̲senunêḏ.

cccix. A*f*as̲h̲ân den*â*-ic̲h̲ ãngûn dâs̲h̲t: aîg̲h̲ a*f*dûm-ic̲h̲ mandavam î pavan amarg ka*r*ḏan î dâmân *b*aên avâyaḏ rûra*g* va darmân

cccx., (1) A*f*as̲h̲ân den*â*-ic̲h̲ ãngûn dâs̲h̲t: aîg̲h̲ *b*aên Daêna ko*l*â aîs̲h̲ tûbân yegavîmûnâtan, ba*r*â vazlûntan lâ bû*j*â*g*îhâ; m*â* ko*l*â c̲h̲îgûn gab*r*â ye*z*bemûnêḏ ô*l* kâma*g* s̲h̲âyaḏ sâk̲h̲tan; m*â* hat[7] gab*r*â

1-1. Thus in K.; DM. …; DP. …—2. Thus in DP.; K., DM. …—3. DP. …—4-4. Thus in DP.; K. …; DM. …—5. Thus in DP., K.; DM. omits.—6. Thus in DM.; DP., K. …—7. May be … *hich*.

[Pahlavi text]

mandavam min kâma*g* ãngûn aîg͟h: "A*v*îr â*z*âḍ-marḍ va rabâ k͟hᵛâsta*g*"; adîn amat den*â* levat*â* va*b*îdûnayên aîg͟h râḍ va kabad âya*z*is͟hn s͟harîtâ, tûbân k͟hᵛâsta*g* î kabad dâs͟htan. (2) Va hat mandavam min kâma*g* ãngûn aîg͟h: "Avîr drîgûs͟h va k͟hᵛâr k͟hûrḍîg va k͟hᵛâr vastarg va andag hûc͟hîn yehvûnam;" adîn amat den*â* levat*â* va*b*îdûnayên aîg͟h mûn lâ ãngûn va lâ k͟hû*g* jvîḍ va vatar lâ mînêḍ; adîn pavan za*k* ham mandavam yas͟harûb yehvûnêḍ. (3) Va hat gab*r*â mandavam min kâma*g* den*â* aîg͟h: "Kabad Avastâ*g* va kabad Zand ka*r*ḍ aîrpaḍistân yehvûnam;" adîn amat den*â* levat*â* va*b*îdûnayên aîg͟h c͟hâs͟hîdâr va kabad a*f*zûn yehvûnêḍ; adîn pavan za*k* ham mandavam yas͟harûb yehvûnêḍ. (4) Va hat gab*r*â mandavam min kâma*g* ãngûn aîg͟h:

1-1. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi]—2-2. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—3-3. DP. [Pahlavi]—4. DM. [Pahlavi]—5. Thus in K.; DP., DM. [Pahlavi]—6. MSS. [Pahlavi]—7-7. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—8-8. MSS. [Pahlavi]—9-9. MSS. [Pahlavi]—10. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—11. DM. adds. [Pahlavi]—12. MSS. [Pahlavi]—13-13. Thus in K., DP.; [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—14. It does not occur in DM.

CCCXI.

CCCXII.

CCCXIII.

"Kabad Avastâ*g*îh va kabad Zandîh lâ va*b*îdûnahmi;" adîn amat den*â* levat*â* va*b*îdûnayên aîgh kâr pavan *f*ramân î raḍân va*b*îdûnayên; adîn pavan za*k* ham mandavam yasharûb yehvûnêḍ.

CCCXI. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh Aûha*r*ma*z*da î Khûḍâî den*â* gêhân pavan dânâ*g*îh ka*r*ḍ, va pavan *f*ra*z*âna*g*îh va marḍâ*v*û*g*îh yakhsenunêḍ, va a*f*dûm paḍ-ash shâyaḍ yehvûnêḍ.

CCCXII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh dânâ*g*ân ãngûn gû*f*t aîgh mandavam î khratû *f*ra*z*âna*g*îh va marḍâ*v*û*g*îh va-hîmîḍa*g* î *F*rasha*g*a*r*ḍ.

CCCXIII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh khratû gaôhar aêḍûn chîgûn âtâsh; m*â* *b*aên den*â* gêhân mandavam levît î aêḍûn ba*r*â yehvûnâe chîgûn za*k* mandavam î pavan khratû va*b*îdûnayên;

---

1. DP. [Pahlavi]—2. DP., DM. [Pahlavi]—3. DM. [Pahlavi]—4. DM. adds [Pahlavi]—5. Thus in K.; DP., DM. [Pahlavi]—6. Does not occur in DM.

CCCXIV. (1) [Pahlavi] (2) [Pahlavi]

CCCXV. (1) [Pahlavi]

---

va âtâs̱h-ic̱h kolâ aîg̱h a*f*rûjênd min dûr k̲hadîtunêḏ, bûk̲ht va aîrik̲ht paêḏâ*g* va*b*îdûnayên; va mûn pavan âtâs̱h bûk̲ht jâvîḏân bûk̲ht, va mûn pavan âtâs̱h aîrâk̲ht jâvîḏân aîrâk̲ht.

CCCXIV., (1) A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h haêm mûn k̲hratû *b*aên levît aêḏûn mânâ*g* c̱hîgûn k̲hânîg-aê î rûs̱han va an-âhû*g*, mûn bast ye*g*avîmûnêḏ va ô*l* kâr lâ hamâî vazlûnêḏ. (2) Va za*k* haêm mûn k̲hratû levat*â* ãngûn mânâ*g* c̱hîgûn k̲hânîg-aê î rûs̱han va an-âhû*g*, mûn tûk̲hs̱hâ*g* gab*r*â madam yegavîmûnêḏ, va *b*aên ô*l* kâr va*b*îdûnêḏ va ba*r*â ô*l* var*j* bandêḏ, va bar ô*l* gêhân yehabûnêḏ.

CCCXV., (1) A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h amat gab*r*â dâḏistân ba*r*â vaîrâstan pavan ka*r*ḏan *b*aên ô*l* kâr va*b*îdûnayên,

---

1-1. DM. [Pahlavi]—2-2. DM. [Pahlavi]—3. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi]—4. Thus in K., DP.; DM. omits.—5. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—6-6. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—7-7. Thus in DP.; K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—8. K. omits.—9. K. [Pahlavi]—10. Only K. [Pahlavi]

adîn *zak* drû*j* mûn pî*sh* vinâs kar*d*, min tan î ôl*â* gab*r*â yegavîmûnê*d*, ba*r*â de*b*rûnayên va ba*r*â *ôl* drû*j* î mainûg dûbârê*d* va levîn î drû*j* î mainûg *frû* yegavîmûnê*d*. (2) Va min tam*â* madam ô*lâ* gab*r*â mûn min tan ba*r*â dûbârist var*d*ê*d*, va ka*r*îtunê*d* va vâng va*b*îdûnayên. (3) Va den*â* nimâyê*d* aî*gh* pavan za*k* î zy-at kar*d* a*v*a*khsh* yehvûni*sh*n, va min kûn *frâj* a*l* va*b*îdûn m*â* drû*j*vandîhâ; ayû*f* ãngûn nimâyê*d* aî*gh* *ch*îgûn za*k* î zy-at ka*r*d a*l* va*b*îdûn. (4) Va hat pavan za*k* î ka*r*d va za*k*-i*ch* î ye*z*bemûnî*d* ka*r*dan gab*r*â a*z*a*sh* a*v*a*khsh* lâ yehvûnê*d*, adîn drû*j* la*kh*vâr *ôl* tan dûbârê*d* va â*kh*a*r* za*k* tan avartar vinâsê*d* va sarîtar va*b*îdûnayên *ch*îgûn za*k* î pî*sh*. (5) Va hat mûn ka*r*îtunê*d* â*kh*a*r*-i*ch*

1-1. These words occur in DP., DM.; but not in K.—2. DP. [Pahlavi]—3. K. omits.—4. DP. omits.—5. DP. [Pahlavi]—6. Only K. [Pahlavi]—7-7. DP., K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—8. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—9. DM. [Pahlavi]—10-10. These words occur in K., DP.; but not in DM.—11. DP. [Pahlavi]—12. K., DP. [Pahlavi]—13. K., DP. × [Pahlavi]—14. K. [Pahlavi]; DP. [Pahlavi]—15. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—16. DM. inserts [Pahlavi] by mistake.—17. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—18. K., DP. × [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—19. DM. [Pahlavi]—20. Only DP. [Pahlavi]

CCCXVI.

(1) CCCXVII.

---

gab*r*â min chabun î Ya*z*dân ba*r*â lâ yegavîmûnêḍ, adîn *zak* drû*j* pavan ham drû*j* î maînûg vakhdûnîh-ayên, va shikast va an-bîn va a-paêḍâ*g* yehvûnêḍ.

CCCXVI. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh aîrpaḍistân ka*r*ḍan lâ saryâ mîn, m*â* aîrpaḍistân ka*r*ḍan zîndagîh î marḍûmân.

CCCXVII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh anshûtâ-ân den*â* 3 mandavam ko*l*â yôm gha*l* kûnishn: nasûsh min tan ba*r*â ka*r*ḍan, va pavan Daêna astûbân yehvûntan, va ke*r*fa*k* ka*r*ḍan. (2) Nasûsh min tan ba*r*â ka*r*ḍan hanâ: pîsh min Hvare-shaêta lâlâ yâtûnêḍ yad*â* va rûî shûstan. (3) Va pavan Daêna astûbânîh yehvûntan hanâ: Hvare-shaêta yashtan. (4) Va ke*r*fa*k* ka*r*ḍan hanâ: khra*f*stra aêchand ba*r*â yektalûntan.

---

1. MSS. —2-2. Thus in K., DP.; DM. only.—3. Thus in DP.; K. ; DM. omits.—4. DM. adds —5. Thus in DP., DM.; K. —6. DM. adds —7. DM. —8. K.

* CCCXVIII.

[1] :

(1) CCCXIX.

* [2] * [2] * [3] * * * [4] * [4] * (2) † * [5] (3) [6] [7] * * † (4) (5)

CCCXVIII. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h *b*aên gehân avî-vinâs va an-anbasân sâtûnis͟hn, m*â* mandavam den*â* 2: aêva*g* tan, va aêva*g* rûbân.

CCCXIX., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h sûr sta*v*ra k͟hûris͟hn, va pâk k͟hûris͟hn, va c͟hâpû*g* sâ*z*is͟hn, va pavan ar*j*ânîgîh k͟hûris͟hn, va pavan avinâsîh va hû-vahâ*g*îh k͟hûris͟hn, va bûndag k͟hûris͟hn, va levat*â* ya*z*dân vas͟htamûnis͟hn, va min aîs͟h-ic͟h lâ tarsis͟hn. (2) Sûr sta*v*ra vas͟htamûntan hanâ gû*f*t: aîg͟h pavan za*k* î mad yegavîmûnêd k͟hû*r*sand. (3) Pâk vas͟htamûntan hanâ gû*f*t: aîg͟h min za*k* î dâdîhâ va bâhar va nîyâ*z*a*g* î na*f*s͟h*â* va pavan âînîn vas͟htamûnêd. (4) C͟hâpû*g* sâk͟h-tan hanâ: pavan âînîn ârâstan. (5) Pavan ar*j*ânîgîh vas͟htamûntan hanâ: nîrû*g* a*f*zûnî pavan k͟hᵛîs͟hkârîh râî vas͟htamûntan, k͟hᵛîs͟hkârîh

---

1. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—2-2. MSS. [Pahlavi]—3. MSS. [Pahlavi]—4-4. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—6. Thus in DM.; K., DP. omit.—7. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]

pad-ash kardan. (6) Va pavan hû-vahâgîh vashtamûntan hanâ: frâkhû-mînishnîhâ vashtamûntan va yehabûntan. (7) Va bûndag vashtamûntan hanâ yehvûnêd: tan ham-bahar rûbân ham-dahishnîhâ vashtamûntan. (8) Va levatâ yazdân vashtamûntan hanâ yehvûnêd: levatâ shapîrân vashtamûntan. (9) Afashân min aîsh-ich lâ tarsishn hanâ gûft: a-vinâs yehvûntan, mâ amat gabrâ a-vinâs yehvûnêd, adîn min aîsh-ich lâ tarsishn.

CCCXX. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh hamîh î mâdîgân hanâ yehvûnêd: aîgh mînishn va gûbishn va kûnishn agavîn râst yakhsenunêd; va vîchag-haîtagîh hanâ yehvûnêd: mûn kolâ drûj min tan barâ kard yehvûned, lakhvâr ôl tan lâ shedkûnayên.

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—3. DM. [Pahlavi]—4. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—5. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—6. DM. adds [Pahlavi]—7. DM. adds [Pahlavi]—8. Thus in DM.; K., DP. [Pahlavi]—9. DM. adds [Pahlavi]—10. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—11. DP., K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—12-12. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]—13. Thus in K., DP.; DM. omits.—14. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]—15. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]

CCCXXI. [1]

CCCXXII. (1) [2] [3] (2) (3) (4) [4]

CCCXXIII. (1)

CCCXXI. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn das͟ht: aîg͟h za*k* î Yehûḍ aêvâ*j* î Yehûḍîh, va avâ*r*ig a*g*a-daêna aêvâ*j* î aga-daêna-îh râî dravand lâ yehvûnd.

CCCXXII., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngun dâs͟ht: aîg͟h ans͟hûtâ-ân 3 k͟hᵛîs͟hkârîh mahist, den*â*-ic͟h aêḍûn: za*k* î dûs͟hman dûst ka*r*ḍan; va za*k* î dravand yas͟harûb ka*r*ḍan; va za*k* î dûs͟h-â*g*âs dânâ*g* ka*r*ḍan. (2) Dûs͟hman dûst ka*r*ḍan hanâ: mûn c͟habun î gaêtâ levîn yak͟hsenunêḍ, a*z*as͟h pavan mînis͟hn dûst yehvûnêḍ. (3) Va dravand yas͟harûb ka*r*ḍan hanâ: mûn vinâs mûn paḍ-as͟h dravand yehvûnêḍ a*z*as͟h ba*r*â varḍînêḍ. (4) Va dûs͟h-â*g*âs dânâ*g* ka*r*ḍan hanâ: mûn na*f*s͟h*â* tan ãngûn ba*r*â vaîrâst aîg͟h-as͟h za*k* î dûs͟h-â*g*âs madam âmûk͟htêḍ.

CCCXXIII., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h ans͟hûtâ

1. Thus in DM.; K., DP. [Pahlavi].—2. K., DP. add [Pahlavi]—3. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]—4. DM. omits.

(2) (3) (4)

CCCXXIV.

CCCXXV.

---

rûbân ôl denâ 3 jîvâg avîrtar kûnishn: ôl babâ î hû-dânâgân, va ôl babâ î shapîrân, va ôl babâ î âtâshân. (2) Ôl babâ î hû-dânâgân pavan denâ aîgh vad dânâgtar va Daêna pavan tan mâhmântar yehvûnêḍ. (3) Va ôl babâ î shapîrân pavan denâ aîgh vad pavan shapîrîh va sarîtarîh âgâs yehvûnêḍ, va sarîtarîh azash barâ debrûnayên. (4) Va ôl babâ î âtâshân pavan denâ aîgh vad drûj î maînûg azash barâ varḍêḍ.

CCCXXIV. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh Daêna levatâ Mânsra ãngûn paḍvast va an-anbasân yegavîmûnêḍ chîgûn basaryâ levatâ pûst va lâg levatâ charm.

CCCXXV. Afashân denâ-ich ãngûn dasht: aîgh lâ aîrpaḍ

---

1. Occurs in DP. only.—2. DM. adds —3. DM. —4. MSS. —5. Thus in K., DP.; DM. —6. DM. —7-7. Only DM. —8. Thus in DP.; K. ; DM.

A.

yehvûnêḏ î amat gab*r*â na*f*s̲h̲â tan ba*r*â aôbas̲h̲ yehabûnêḏ, adîn pavan gaêtâ yas̲h̲arûb lâ va*b*îdûnayên.

A.

[Den*â*-ic̲h̲ gûft aîg̲h̲ . . .]

I. Den*â*-ic̲h̲ gû*f*t aîg̲h̲ mûn mandavam min ya*z*dân â*v*ôk̲h̲s̲h̲âyêḏ ô*l* s̲h̲aêdân, va mûn min s̲h̲apîrân â*v*ôk̲h̲s̲h̲âyêḏ ô*l* saritarân, va mûn min na*f*s̲h̲*â* tan â*v*ôk̲h̲s̲h̲âyêḏ ô*l* dûs̲h̲man, vahû yehamtûnêḏ.

II., (1) Den*â*-ic̲h̲ gû*f*t aîg̲h̲ va*b*îdûnis̲h̲n ô*l* rûbân, adîn-as̲h̲ gaêtâ na*f*s̲h̲*â* va maînûg k̲h̲ᵛîs̲h̲tar. (2) Va mûn va*b*îdûnishn ô*l* tan maînûg pavan kâm s̲h̲êd*k*ûnând, va gaêtâ a-kâm-aômandîhâ a*z*as̲h̲ yansegûnând.

III. Va den*â*-ic̲h̲ gû*f*t aîg̲h̲ ko*l*â aîs̲h̲ drîgûs̲h̲-*î* pavan dâs̲h̲t ô*l* bûn; va za*k* drîgûs̲h̲ rûbân î na*f*s̲h̲*â*.

1. Thus in DP., K.; DM. —2-2. Thus in DP.; K. ; DM. —3. Thus in DM.; K., DP. —4. MSS.

IV. Bakht-â*f*rîḍ hanâ pavan gu*f*t aîgh: "Ko*l*â dahishn-*î* î Aûha*r*ma*z*da ô*l* hamaêstârîh î aêva*g* paîtîyâra*g*, va patîtîgîh ô*l* hamaêstârîh î ko*l*â drû*j* yehabûnt yegavîmûnêḍ."

V., (1) Âtrôpât î Mah*r*aspendân gû*f*t aîgh: "Akar*j* hîch anâ*g*îh ô*l* li lâ maḍ mûn-am pavan 6 babâ râmishn a*z*ash lâ paḍîra*f*t:" (2) "*F*raḍûm den*â* aîgh-am â*v*âḍîhâ aîgh-am anâ*g*îh den*â*, m*â* mîn den*â* sarîtar shâyaḍ yehvûnt." (3) "Daḍîgar den*â* aîgh min anâ*g*îh î li râî dâsht yegavîmûnêḍ aêva*g* viḍârḍ." (4) "Saḍîgar den*â* aîgh-am anâ*g*îh lâ ô*l* rûbân ba*r*â ô*l* tan maḍ, m*â* pavan tan viḍârḍan kh^v^ârtar shâyaḍ aîgh pavan rûbân." (5) "Chahârûm den*â* aîgh-am â*v*âḍîhâ amat li gab*r*â-*î* î aêḍûn nyô*g* hav*â*-ôm aîgh ga*j*âsta*g* Aharman den*â* anâ*g*îh pavan li shapîrîh î li râî ka*r*ḍ." (6) "Pan*j*ûm den*â* aîgh

1-1. Thus in DM.; K., DP. omit.—2. K., DP. ; DM. —3. Thus in DM.; K., DP. —4. Thus in DP.; K. ; DM. —5. Thus in DP., K.; DM. —6. MSS. —7. DM. —8. Thus in DP., K.; DM. —9. Thus in DM.; DP., K. —10. Thus in DP., K.; DM.

ko*l*â saryâîh-*î* ayû*f* anâ*g*îh-*î* va*b*îdûnayên ô*l* bena*f*s͟h*â* ayû*f* ô*l* *fr*azandân yehamtûnêḍ, ô*l* li maḍ va ô*l* *fr*azandân î li lâ yehamtûnêḍ." (7) "S͟has͟hûm den*â* aîg͟h gan*j* î Aharman pûr min anâ*g*îh s͟hapîrân râî dâs͟ht ye*g*avîmûnêḍ, va ko*l*â m*â* ô*l* li maḍ min gan*j* î Aharman kast, a*f*as͟h pavan s͟hapîr-*î* î tanid ka*r*ḍan lâ tûbân."

VI., (1) Va den*â*-ic͟h gû*f*t aîg͟h gaêtâ râî vahâ*g* lâ de*b*rûnis͟hn, va pavan mandavam-ic͟h lâ dâris͟hn, va min yad*â* lâ s͟hed*k*ûnis͟hn. (2) Va vahâ*g* hanâ râî lâ de*b*rûnis͟hn, m*â* ko*l*â za*k* î brêhînîḍ ye*g*avîmûnêḍ ba*r*â yehamtûnêḍ; va pavan mandavam-ic͟h hanâ râî lâ dâris͟hn, m*â* varḍis͟hn-îg haît va ba*r*â s͟hed*k*ûnã âvâyaḍ; va min dast hanâ râî lâ s͟hed*k*ûnis͟hn, m*â* maînû*g* pavan gaêtâ ô*l* na*f*sh*â* s͟hâyaḍ ka*r*ḍan. (3) Va madam-ic͟h

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2-2. MSS. [Pahlavi]—3. DP., K. [Pahlavi]—4. Thus in DP., K.; DM. omits.—5. Only DM. adds [Pahlavi]—6-6. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—7. MSS. [Pahlavi]

denâ nigîrishn mardûmân, mâ kolâ mandavam châr haît barâ margîh, va kolâ mandavam barâ vijîrîd barâ dravandîh, va kolâ mandavam barâ sajîd barâ yasharâîsh, va kolâ mandavam vaîrâstan shâyad barâ gaôhar, va kolâ mandavam vardînîdan shâyad barâ bagôg-bâkht. (4) Va anshûtâ-ân khvâstag va khratû va pânag i haêm va han-bâr i kerfag shapîr, mâ litamâ derang khûîg aêvarj zûd tamâ dâtôbâr râst va avâm lâ vandêd; va avîr tûkhshâg yehvûnishn pavan âzâdîh va padishnîh i yasharâîsh va kerfag, mâ litamâ levatâ tamâ, va tamâ levatâ tamâ. (5) Ham-pazîn î min nâmag î Âtrôpât î Mahraspendân yehavûnt, pavan ham-pûrsagîh i Paôryôdkaêshân mad yegavîm-ûnâd havâ-and kard.

1. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—2. Only K. [illegible]—3. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—4. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—5. Occurs in DM.—6. K. [illegible]—7. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—8. DM. [illegible]—9. Thus in DM.; DP. [illegible]; K. [illegible]—10. MSS. [illegible]—11-11. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—12. Thus in DP.; K., DM. [illegible].

B.

I.

II.

III.

IV.

B.

[Den*á*-ich paêdâ*g* aîgh . . .]

I. Den*á*-ich paêdâ*g* aîgh ko*l*â nyô*g*îh Aûha*r*ma*z*da va ko*l*â anâ*g*îh Aharman yehabûnt.

II. Va den*á*-ich paêdâ*g* aîgh Aûha*r*ma*z*da va dâmân î Aûha*r*-ma*z*da ko*l*â nyô*g*îh zy-ashân haît min dahishn î Aûha*r*ma*z*da, va ko*l*â anâgîh zy-ashân haît min Aharman.

III. Va den*á*-ich paêdâ*g* aîgh Aharman va dâmân î Aharman hand nyô*g*îh zy-ashân haît min dahishn î Aûha*r*ma*z*da, va hand anâgîh zy-ashân haît min na*f*sh*á*.

IV. Va den*á*-ich paêdâ*g* aîgh *F*raêdûn A*z*î-dahâ*g* ye*k*atlûntan yezbemûnast, Aûha*r*ma*z*da gû*f*t aîgh-"Ash a*l* kûn ye*k*atlûn, m*á* pû*r*îh den*á* *z*imîg khra*f*stra yehvûnêd."

---

1. K., DM. add —2. Thus in K., DM.; DP. —3. DP. —4-4. Thus in K., DP.; DM. —5. Thus in K., DP.; DM. —6. Thus in DP.; K. ; DM. omits.—7. MSS. —8. MSS. —9. Thus in DM.; K., DP.

v. [Pahlavi text]

vi. [Pahlavi text]

vii. [Pahlavi text]

viii. [Pahlavi text]

---

v. Va dená-ich paêdâg aîgh Zaratûhshtra a-aôshîh khvâst, Aûharmazda gûft: "Amat lak kûn a-aôsh vabîdûnam, Fashokard kardan lâ shâyad.

vi. Va dená-ich paêdâg aîgh Frashokard zimân râî yehvûnt amat Azî-dahâg î aêdûn margarjân râî Aûharmazda gûft aîgh: "-Ash al yekatlûn"; va Zaratûhshtra î aêdûn shapîr va vaîrâstag yehvûnt a-aôsh lâ kard.

vii. Va dená-ich paêdâg aîgh pâhlûm mandavam râstîh, va vadtûm mandavam drûjîh.

viii. Va dená-ich paêdâg aîgh haît mûn râst yemalelûnêd pad-ash dravand yehvûnêd, va haît aîgh kadbâ yemalelûnêd pad-ash yasharûb yehvûnêd.

---

1. MSS. [Pahlavi text]—2. K. [Pahlavi text]—3. Occurs in DP. only.—4. Thus in DP.; DM. [Pahlavi text]; K. [Pahlavi text]—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—6. Thus in DP.; K. DM. [Pahlavi text]—7. DM. [Pahlavi text]—8. DM. adds [Pahlavi text].

[Pahlavi text]

IX. Va dend-ich paêḍâg aîgh haît mûn âtash yekatlûnêḍ vinâs, va haît mûn yekatlûnêḍ shapîr.

X. Va dend-ich paêḍâg aîgh mandavam ôl sarîtarân lâ âvâyaḍ yehabûntan, va haît amat zak î pâhlûm va basîmtar khûrḍîg ôl sarîtarân yehabûnêḍ.

XI. Va dend-ich paêḍâg aîgh kerfag karḍan va vinâs pâḍ-frâs avgâm va zimun zak shapîr khavîtunêḍ mûn pavan âsno-khratû va gaôshâô-srûtô-khratû madam nigîrîḍan khavîtunêḍ.

XII. Va dend-ich paêḍâg aîgh kolâ mûn pavan âsno-khratû madam khavîtunêḍ nigîrîḍan adîn zak mandavam î min Avastâg va Zand paêḍâg shapîr khavîtunêḍ, va kolâ mûn pavan gaôshâô-srûto-khratû paêḍag shapîr khavîtunêḍ.

1. DM. inserts [Pahlavi text] by mistake.—2. DP. inserts [Pahlavi text] by mistake.—3. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi text]—4. DP. inserts [Pahlavi text]—5. A substitute for [Pahlavi text]—6. MSS. [Pahlavi text]—7-7. Occurs in DP. only.—8. DM. adds [Pahlavi text]—9-9. DP. omits.—10-10. The text is here abridged. According to the context: [Pahlavi text]

XIII. [Pahlavi]

XIV. (1) [Pahlavi] (2) [Pahlavi] (3) [Pahlavi] (4) [Pahlavi] (5) [Pahlavi] (6) [Pahlavi] (7) [Pahlavi]

XIII. Va den*á*-ich̲ paêḍâ*g* aîg̲h̲ mûn pavan ko*l*â 2 k̲h̲ratû k̲h̲avîtunêḍ ni*g*îriḍan, ko*l*â mandavam î yehvûnt va yehvûnêḍ s̲h̲apîr k̲h̲avîtunêḍ.

XIV., (1) Va den*á*-ich̲ paêḍâ*g* aîg̲h̲ ba*r*â mûn k̲h̲avîtunêḍ aîg̲h̲ m*á* vêhîh va m*á* paîtîyâra*g*, aêvas̲h̲ vinâs ba*r*â lâ k̲h̲avîtunêḍ de*b*rûnā. (2) M*á* râḍîh vêhîh, a*f*as̲h̲ vindag-garîh paîtîyâra*g*. (3) Vistâk̲h̲û-îh vêhîh, a*f*as̲h̲ vistârîh paîtîyâra*g*. (4) Ya*z*is̲h̲n î Ya*z*dân vêhîh, a*f*as̲h̲ s̲h̲aêdâ-ya*z*a*g*îh paîtîyâra*g*. (5) Âtâs̲h̲-î-Varahrân vêhîh, a*f*as̲h̲ aûzdîs paîtîyâra*g*. (6) Râmis̲h̲n î ans̲h̲ûtâ-ân va nîvâk̲h̲ta*g* î Ya*z*dân vêhîh, a*f*as̲h̲ asrûs̲h̲t nîyis̲h̲nîgîh paîtîyâra*g*. (7) Maînû*g* vîrûyis̲h̲nîh vêhîh, a*f*as̲h̲ aûzdîs paristîh paîtîyâra*g*.

1-1. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi] [Pahlavi]—2. Written above the line in K.—3-3. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi] [Pahlavi]—4. Only DM. [Pahlavi]—5. DP. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—6. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—7. Only DM. [Pahlavi]—8. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—9. The stop does not occur in K., DM.—10. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—11. Only DM. adds [Pahlavi]—12. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—13. DM. [Pahlavi].

(8) Tûkhshâ*g*îh vêhîh, a*f*ash a-khû*r*sandîh va vatangîh paîtîyâra*g*. (9) Banda*g*îh vêhîh, a*f*ash frehîbûḍ paîtîyâra*g*. (10) *F*shûnishn vêhîh, a*f*ash pinîh paîtîyâra*g*. (11) Vêh-daêna-îh vêhîh, a*f*ash a*g*a-daêna-îh paîtîyâra*g*. (12) Dûstîh vêhîh, a*f*ash varenîgîh paîtîyâra*g*. (13) Del-darḍîh vêhîh, a*f*ash stûrgîh paîtîyâra*g*. (14) Hû-sharmîh va hû-shaknagîh vêhîh, a*f*ash a-vistâkhû-îh paîtîyâra*g*. (15) Âsrûnîh vêhîh, a*f*ash aharmû*g*îh paîtîyâra*g*. (16) Sa*r*dârîh vêhîh, a*f*ash dûsh-pâḍ-khshâ-îh paîtîyâra*g*. (17) Khû*r*sandîh vêhîh, a*f*ash ashgêhânîh paîtîyâra*g*. (18) Mîtrô va dîl-sûchî*g* va âvakhshâyishn vêhîh, a*f*ash hîch shîvanô-mûîg paîtîyâra*g*. (19) Vîshâḍ-khûîgîh va

1. DP. —2. MSS. —3. Thus in DP., K.; DM. —4. DM. —5. Thus in DP., K.; DM. —6. Thus in DP.; K., DM. —7. Only DP. —8. K., DM. add. —9. K., DM. omit.—10. Thus in DP., K.; DM. —11-11. These words occur in DP., K.; but not in DM.—12. Better —13. K. adds —14. DP., K. omit.—15. DP. ; K. —16. DP., K. —17. Thus in all. Better

k͟hûramîh vêhîh, a*f*as͟h a*f*sûs-garîh paîtîyâra*g*. (20) Pâkî*j*a*g*îh vêhîh, a*f*as͟h tanc͟hîna*g*îh paîtîyâra*g*. (21) Dûstîh î nîs͟hâ ì na*f*s͟hâ vêhîh, a*f*as͟h jêh-mar*z*îh paîtîyâra*g*. (22) Vîs͟hta*y*îh vêhîh, a*f*as͟h k͟hûp-dîḍîh paîtîyâra*g*. (23) Gûbâ*g*îh vêhîh, a*f*as͟h vâc͟h-gun*g*îh paîtîyâra*g*. (24) Dast-gîrû*g*îh vêhîh, a*f*as͟h avî-sûḍ*g*ârîh paîtîyâra*g*. (25) Pâḍ-k͟hs͟hâê-îh vêhân vêhîh, a*f*as͟h a-ham-k͟hâr k͟hûḍâêîh paîtîyâra*g*. (26) Pâḍ-*f*râs î vinâs-*g*ârân vêhîh, a*f*as͟h a*v*ârûn zaḍârîh paîtîyâra*g*. (27) Dâḍistânìgîh vêhîh, a*f*as͟h a-hamâr-kûs͟hîh va vaḍ-k͟h[v]îs͟hîh paîtîyâra*g*. (28) Zanis͟hn î marḍûm-dûs͟hmanân va vinâs-*g*ârân kar*d*an vêhîh, a*f*as͟h kînvarîh va aes͟hmavanîh paîtîyâra*g*. (29) Âzâḍ-marḍîh va mas-

1. Thus in DP.; K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—2. DM. [Pahlavi]—3. K., DM. omit.—4. DP., K. [Pahlavi]—5. Thus in DP., K.; [Pahlavi] in DM.—6. Only DM. [Pahlavi]—7. Thus in K.; DM., DP. [Pahlavi]—8. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—9-9. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi] [Pahlavi]—10. Thus in DM., DP.; K. [Pahlavi]—11. MSS. omit.

marḍîh vêhîh, *afash* sâstârîh paitîyâra*g*. (30) K͟hûrish͟n va dârish͟n î marḍûmân vêhîh, *afash* a-paḍmân k͟hûrish͟nîh va a-paḍmân dârish͟nîh paitîyâra*g*.

XV., (1) Va amat den*â* va avâ*r*îg î Paôryôḍkaêsh͟ân madamich͟ den*â* babâ gûbish͟n va ka*r*ḍa*g*, hu-*k*âmîg ch͟igûn ô*'â* sh͟ân âînîn va*b*îḍûnîḍ va va*b*îḍûnayên va râyînîḍ: aêva*g* den*â* aîg͟h vinâs min gêhân ba*r*â de*b*rûnã, va daḍîgar den*â* aîg͟h-ash͟ sh͟apîrîh levat*â* ba*r*â lâ vazlûnêḍ. (2) M*â* den*â*-ich͟ paêḍâ*g* aîg͟h vindag-garîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnish͟n, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnish͟n aîg͟h râḍîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XVI. Va den*â*-ich͟ paêḍâ*g* aîg͟h vistâ*r*îh min gêhân ba*r*â de*b*rûnish͟n, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnish͟n aîg͟h vistâk͟hû-îh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XVII. Va den*â*-ich͟ paêḍâ*g* aîg͟h sh͟aêḍ*â*-yaza*g*îh min gêhân

1. DM. [Pahlavi]—2. Only DM. [Pahlavi]—3. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—4. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—5. MSS. [Pahlavi]—6. DM. adds [Pahlavi]—7. DP., K. omit.

XVIII.

XIX.

XX.

XXI.

---

barâ debrûnishn, barâ aêḍûn debrûnishn aîgh yazishn î Yazdân barâ lâ kâhêd.

XVIII. Va dend-ich paêḍâg aîgh aûzdîs-îh min gêhân barâ debrûnishn, barâ aêḍûn debrûnishn aîgh Âtâsh-î-Varaharân barâ lâ kâhêḍ.

XIX. Va dend-ich paêḍâg aîgh asrûsht nîyishnîgîh min gêhân barâ debrûnishn, barâ aêḍûn debrûnishn aîgh râmishn va nivâkhtag î shapîrân barâ lâ kâhêd.

XX. Va dend-ich paêḍâg aîgh aûzdîs paristagîh min gêhân barâ debrûnishn, barâ aêḍûn debrûnishn aîgh maînûg vîrûyishnîh barâ lâ kâhêḍ.

XXI. Va dend-ich pâeḍâg aîgh a-khûrsandîh va vatangîh min

---

1. DP., K. [Pahlavi]—2. Thus in DM.; DP. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]—3. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—4. DP., K. omit.—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—6. DP. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—7. DM. adds [Pahlavi]—8. DM. [Pahlavi]; DP., K. [Pahlavi]

XXII.

XXIII.

XXIV.

XXV.

XXVI.

XXVII.

gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh tûkhshâ*y*îh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXII. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh *f*rehîbûḍ min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh bandagîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXIII. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh pinîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh fashûnishn ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXIV. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh a*y*a-daêna-îh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â âêḍûn de*b*rûnishn aîgh vêh-daêna-îh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXV. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh varenîgîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh dûstîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXVI. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh stûrgîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh del-dardîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXVII. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh sam va bîm mîn gêhân ba*r*â

1. Only DM. inserts [Pahlavi] by mistake.—2. DM. omits.—3. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—4-4. Thus in K.; DP. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]

XXVIII.

XXIX.

XXX.

XXXI.

XXXII.

---

de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh hû-shknag-îh va hû-sharmîh *b*a*r*â lâ kâhêḍ.

XXVIII. Va den*ā*-ich paêḍâ*g* aîgh aharmô*g*-îh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh âsrûnîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXIX. Va den*ā*-ich paêḍâ*g* aîgh dûsh-pâḍ-khshâê-îh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh sa*r*dârîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXX. Va den*ā*-ich paêḍâ*g* aîgh ashgêhânîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh khûrsandîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXXI. Va den*ā*-ich paêḍâ*g* aîgh shîvanô-mûîg min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh mit*r*ô va dêl-sûcha*g* âvakhshâyishn î marḍûmân ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXXII. Va den*ā*-ich paêḍâ*g* aîgh a*f*sûs-garîh min gêhân ba*r*â

---

1. Thus in K.; DP. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi].—2. DP. [Pahlavi]; K., DM. [Pahlavi].—3. MSS. add [Pahlavi].—4-4. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi].—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]

XXXIII.

XXXIV.

XXXV.

XXXVI.

XXXVII.

de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh shâḍ-khûîgîh va hû-râmish ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXXIII. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh tanchîna*g*îh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh pâkî*ja*ĵîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXXIV. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh jêh-mar*z*îh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh dûstîh î nîsh*â* î na*f*sh*â* ba*r*â lâ kâhêd.

XXXV. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh a*v*ar-tanîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh rabâ mînishnîh ba*r*â lâ kâhêd.

XXXVI. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh khûp-dîdîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh vîshta*g*îh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXXVII. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh vâch-gandîh min gêhan ba*r*â

1. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—2-2. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—3-3. Only DM. [Pahlavi]—4. DP., K. [Pahlavi]; DM. omits.—5 Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—6. K. [Pahlavi], DP. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi].

XXXVIII.

XXXIX.

XL.

XLI.

---

de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh gûbâ*g*îh va râstîh gûbishnîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXXVIII. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh avî-sûḍ-*g*ârîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh dast-gîrûgîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XXXIX. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh a-hamî-yâr khudâê-îh min gêhân ba*r*â de*b*rûnishn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnishn aîgh pâḍ-khshâê-îh î shapîrân ba*r*â lâ kahêd.

XL. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh a*v*ârûn-zaḍârîh min gêhân ba*r*â debrûnishn, ba*r*â aêḍûn debrûnishn aîgh pâḍ-*f*râs î vinâs-*g*ârân ka*r*ḍan ba*r*â lâ kâhêḍ.

XLI. Va den*â*-ich paêḍâ*g* aîgh a-hamâr-kushîh va vaḍ-khᵛîshîh

---

1-1. Only DM. —2. written above the line in DM.—3. Thus in the MSS.—4. Thus in K., DM.; DP.

[Pahlavi text]

XLII. [Pahlavi text]

XLIII. [Pahlavi text]

XLIV. [Pahlavi text]

---

min gêhân ba*r*â de*b*rûnis͟hn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnis͟hn aîg͟h dâḍistânîgîh ba*r*â lâ kâhêḍ.

XLII. Va den*â*-ic͟h paêḍâ*g* aîg͟h arag va bâr min s͟haknâ-ân ba*r*â de*b*rûnis͟hn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnis͟hn aîg͟h aîrîh va dahyûpaḍih ba*r*â lâ kâhêḍ.

XLIII. Va den*â*-ic͟h paêḍâ*g* aîg͟h pâḍârîh pâḍ-*f*râs min gêhân ba*r*â de*b*rûnis͟hn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnis͟hn aîg͟h frahâng ka*r*ḍan î pavan pîs͟ha*g* pîs͟ha*g* ba*r*â lâ kâhêḍ.

XLIV. Va den*â*-ic͟h paêḍâ*g* aîg͟h kînvarîh min gêhân ba*r*â de*b*rûnis͟hn, ba*r*â aêḍûn de*b*rûnis͟hn aîg͟h zanishn î dûs͟hman-ân va sarîtar-ân ba*r*â lâ kâhêḍ.

1-1. DM. [Pahlavi]—2. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—3. DM. adds [Pahlavi]—4. Thus in DM., K.; DP. omits.—5. MSS. add [Pahlavi]—6. DM. adds [Pahlavi]—7. K., DP. omit.—8-8. MSS. [Pahlavi]

XLV. Va dend-ich paêdâg aîgh sâstârîh min gêhân barâ debrûnishn, barâ aêdûn debrûnishn aîgh âzâd-mardîh va mas-mardîh barâ lâ kâhêd.

XLVI. Va dend-ich paêdâg aîgh a-padmân khûrishnîh va a-padmân dârishnîh min gêhân barâ debrûnishn, barâ aêdûn debrûnishn aîgh khûrishn va dârishn î anshûtâ-ân barâ lâ kâhêd.

XLVII. Va dend-ich paêdâg aîgh amat-ich ghal râî lâ hamâg rûbân barâ dârishn î tan râî avbâmîhâ[10] baên gêhân ãngûn pavan nigîrishn âvâyad sâtûntan, chîgûn amat gabrâ-î î barâ kafsh havâ-âe, va hamâg dend gêhân mâr va gazdûm va khrafstra va khâr pûr havâ-âe; afash ãngûn bîm aîgh: "Al-am khrafstra gazêd, ayûf khâr pad-ash baên vazlûnêd.

1-1. Thus in DM.; DP., K. omit.—2. Only DM. adds —3. Only DP., K. omit.—4. Written above the line in DP.—5. Thus in DM.; DP., K. —6-6. Thus in DP., K.; DM. —7. Only K. —8. It occurs in DM., and not in DP., K.—9. Thus in DP.; K. ; DM. —10. Better avgâmîhâ.

XLVIII. [Pahlavi text]

XLIX. [Pahlavi text]

L. [Pahlavi text]

LI. [Pahlavi text]

XLVIII. Va den*á*-ich̲ paêd̰âg aîgh̲ ô*l* spazgân va nîsh̲*á*-ân râ*z* lâ de*b*rûnish̲n, m*á* râ*z*, âsh̲kâra*g* yehvûnêd̰ va ô*l* pasîmânîh yehamtûnêd̰ mûn ô*l* spazgân va nîsh*á*-ân râ*z* de*b*rûnayên.

XLIX. Va den*á*-ich̲ paêd̰âg aîgh̲ levat*á* hare*d* va kh̲ûd̰-jûsh̲a*g* va varûnîg gab*r*â ham-kâr va ham-nâ*z*îg lâ yehvûnishn, m*á* bâstân spû*g*îh va a-vahân-dîd̰a*g*îh yehamtûnêd̰ mûn levat*á* hare*d* va kh̲ûd̰-jûsh̲a*g* va varûnîg gab*r*â ham-kâr va ham-nâ*z*îg yehvûnêd̰.

L. Va den*á*-ich̲ paêd̰âg aîgh̲ levat*á* sâstâr gab*r*â lâ kûkh̲sh̲ish̲n, m*á* zanish̲n va pâd̰-*f*râs vandêd̰ mûn levat*á* sâstâr kûkh̲sh̲êd̰.

LI. Va den*á*-ich̲ paêd̰âg aîgh̲ levat*á* a*f*sûs-gar gab*r*â si*j*ag-yâr

---

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2-2. The text is found in DP., and K. only.—3. DP., K. [Pahlavi]—4. DP., K. [Pahlavi]—5-5. MSS. [Pahlavi]—6. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—7. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—8-8. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—9-9. MSS. [Pahlavi]—10-10. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—11. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—12-12. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—13. Only DM. [Pahlavi]

lâ kûni<u>sh</u>n va ham-aûrvan lâ yehvûni<u>sh</u>n, m*â* bâstân ô*l* <u>sh</u>arm yehamtûnêḍ mûn levat*â* a*f*sûs-gar gab*r*â si*j*ag-yâr va*b*îdûnayên, ayû*f* ham-aûrvan yehvûnêḍ.

LII. Va den*â*-i<u>ch</u> paêḍâ*g* aî<u>gh</u> min pavan-vaḍ-<u>ch</u>îhara*g* mandavam lâ bavîhûni<u>sh</u>n, m*â* na*f*<u>sh</u>*â* tan dû<u>sh</u>-<u>ch</u>îhar va*b*îdûnayên va ô*l* pasîmânîh yehamtûnêḍ mûn min pavan-vaḍ-<u>ch</u>îhara*g* gab*r*â mandavam bavîhûnêḍ.

LIII. Den*â*-i<u>ch</u> paêḍâ*g* aî<u>gh</u> nî<u>sh</u>*â* va rasig î na*f*<u>sh</u>*â* nyô*g* â*v*âyaḍ dâ<u>sh</u>tan, va ba*r*â *f*râ<u>kh</u>t lâ â*v*âyaḍ <u>sh</u>ed*k*ûnayên, m*â* bâstân pavan na*f*<u>sh</u>*â* tan ran*j*a*g* yehvûnêḍ, va <u>kh</u>ûri<u>sh</u>n ma*z*a*g* kam <u>kh</u>avîtûnêḍ, mun nî<u>sh</u>â va rasi*g* lâ nyô*g* ya<u>kh</u>senunêḍ, ayû*f* a-*f*râ<u>kh</u>t <u>sh</u>ed*k*ûnayên.

1. DP. —2. MSS. —3-3. Thus in DP.; K., DM. —4. DP. ; K., DM. —5-5. K., DM. —6. Only DP. —7-7. Thus in DP.; K. ; DM. —8. Thus in DP., K.; DM. —9. Thus in DP., K.; DM.

C.

C.

[Den*á*-ich aêdûn aîgh ...]

I. Den*á*-ich aêḍûn aîgh khᵛâsta*g*î min vinâs lâ kûnishn, va ô*l* kaḍa*g* lâ de*b*rûnishn, m*á* za*k*-ich î ka*r*ḍ va pavan kaḍa*g* yegavîmûnêḍ ba*r*â vishûpêḍ mûn khᵛâsta*g*î min vinâs va*b*îdûn-ayên va ô*l* kaḍa*g* de*b*rûnayên.

II. Den*á*-ich aêḍûn aîgh mandavam hand gûbishn chand za*k* î khavîtunêḍ, m*á* mûn mandavam vêsh yema*lel*ûnêḍ aîgh za*k* î khavîtunêḍ, za*k*-ich î khavîtunêḍ anshûtâ-ân kam hîmnunêḍ.

III. Den*á*-ich aêḍûn aîgh vashtamûnt-âs hangârishn va paḍ*g*âr lâ kûnishn, m*á* bâstân aeshma-vînd a*f*ash yehvûnêḍ mûn vashtamûnt-âs hangârishn va paḍ*g*âr va*b*îdûnayên.

1-1. DP., K. ; DM. —2. Thus in DP., K.; DM. —3. Thus in DP., DM.; K. —4-4. Thus in DP.; K., DM. —5. Thus in DP., K.; DM. —6. Only K. —7. Thus in DP., K.; DM. —8. Only DM. —9. Thus in DP.; K. ; DM.

IV.

V.

VI.

IV. Va den*â*-ich aêdûn aîgh a*f*sûs*g*ar gab*r*â pavan nazdîg lâ yakhsenunishn va mi*l*ayâ a*z*ash lâ padîrishn, m*â* bâstân anshûtâân pavan za*k* hûnar zy-ashân levît gûmân va*b*îdûn-ayên, va gad*â* kâhêd mûn a*f*sûs*g*ar gab*r*â pavan nazdîg yakhsenunêd a*f*ash mi*l*ayâ a*z*ash padîrêd.

V. Den*â*-ich aêdûn aîgh na*f*sh*â* tan vêsh lâ mînishn aîgh-ash za*k* î shapîrîh va hûnar, m*â* bâstân pavan na*f*sh*â* tan ran*ja**g* va levat*â* shapîrân padku*f*ta*g* mûn na*f*sh*â* tan vêsh mînêd aîgh-ash za*k* î shapîrîh va hûnar haît.

VI. Den*â*-ich aêdûn aîgh shapîrîh î shapîrân pavan na*f*sh*â* dârishn, a*f*ash pad-ash shâd yehvûnishn, m*â* bâstân pavan dûsh-

---

1. DM. —2. Occurs in DP. only.—3. Only DM. adds —4. Omitted in DP. only—5. Occurs in DP. only.—6. Thus in DP.; in K., DM. —7-7. The text occurs in DP., K.; but not in DM.—8-8. occur in DP. only.—9. Only DM. —10. DP., K., ; DM. —11. Only DM.

chashmîh va vêh-dûshmanîh pad-ash gûmân yehvûnd mûn shapîrîh î shapîrân pavan na*f*sh*â* lâ dârêd va pad-ash shâd lâ yehvûnêd.

VII. Den*â*-ich aêdûn aîgh pavan pâd-khshâê-îh va tûbângarîh mast lâ yehvûnishn, m*â*-ash bâstân shapîr madam vardênd, a*z*ash vizand va khastânag avîrtar aôbash yehamtûnêd mûn *b*aên pâd-khshâê-îh va tûbângarîh mast yehvûnêd.

VIII. Den*â*-ich aêdûn aîgh *b*aên khûdâê va pâd-khshâê gab*r*â a-bûrd-*f*ramân va vistâkhû lâ yehvûnishn, m*â* bâstân ô*l* pazd va pâd-*f*râs yehamtûnêd mûn *b*aên khûdâê va pâd-khshâê gab*r*â a-bûrd-*f*ramân va vistâkhû yehvûnêd.

1. Only DM. —2. DM. —3. Thus in DP., DM.; K. —4. Thus in DP.; K., DM. —5. Only K. omits.—6. DM. —7. Better —8. Thus in DM.; DP., K. —9. Only DP., DM. omit.—10. Thus in DP., DM.; K. —11-11. The text is omitted in K. only.—12. Occurs in DP.—13. K., DM. add

IX. [Pahlavi text]

X. [Pahlavi text]

XI. [Pahlavi text]

IX. Den*á*-ich paêdâ*g* aîgh *b*aên raspada*g*ih va khûrast va vad-zahra*g* va nûgârda*g* lâ yehvûnishn, m*á* za*k* î mad ye*g*avîmûnêd châra*g*î kam khavîtunêd, a*f*ash nôk nôk shki*f*tîh vêsh yehamtûnêd mûn *b*aên raspada*g*îh va khûrast va vad-zahra*g* va nûgârda*g* yehvûnêd.

X. Den*á*-ich aêdûn aîgh mandavam î lâ mad yegavîmûnêd râî bîsh va zarîg lâ de*b*rûnishn, m*á* bâstân *b*aên bîsh va gûmânîh zîvêd mûn mandavam î lâ mad yegavîmûnêd râî bîsh va zarîg de*b*rûnayên.

XI. Den*á*-ich aêdûn aîgh vakht vêshîh lâ kûnishn, m*á* anshûtâ-ân pad-ash kam vistâkhû yehvûnd, va bena*f*sh*á* amat ham-padvandîh yehamtûnêd, aîy*y*âr kam vandêd, mûn vakht vêshîh va*b*îdûnayên.

1. DM. adds [Pahlavi text]—2. Only DM. omits.—3-3. MSS. [Pahlavi text]—4-4. MSS. [Pahlavi text]; DM. adds [Pahlavi text] after it by mistake.—5. Only DP. [Pahlavi text]—6. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—7. DM. [Pahlavi text]—8-8. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi text]—9. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—10. DP., K. [Pahlavi text]—11. MSS. [Pahlavi text]—12. Thus in DP., K.; omitted in DM.—13. MSS. [Pahlavi text]

XII.

XIII.

XIV.

XV.

XII. Den*á*-ich aêdûn aîgh nîhân-haêmîh lâ kûnishn, m*á* anshûtâ-ân pad-ash vistâkhû kam yehvûnd, va âhû*g* î haît kam shâyad vaîrâstan mûn nîhân-haêmîh va*b*îdûnayên.

XIII. Den*á*-ich aêdûn aîgh dandish lâ kûnishn, m*á*-ash *b*aên shat*r*ô pavan *f*radîptâr yakhsenund, va bena*f*sh*á* dûst kam vandêd mûn dandish va*b*îdûnayen.

XIV. Den*á*-ich aêdûn aîgh tûndîh va dûsh-chashmih lâ kûnishn, m*á* *b*aên shat*r*ô pavan aeshma-van yakhsenund, va bena*f*sh*á* bâstân aêvatâ*g* mûn tûndîh va dûsh-chashmîh va*b*îdûnayên.

XV. Den*á*-ich aêdûn aîgh khûrishn avî-gâs va a-padmân lâ vashtamûnishn, m*á* khûrishn miza*g* kam khavîtunêd va bena*f*sh*á*-ich vîmâr yehvûnêd mûn khûrishn avî-gâs va a-padmân vashtamûnêd.

1. Thus in DP., K; DM. —2. Only DM. —3. MSS. —4. Thus in K., DM.; DP. —5. MSS. —6. Thus in K.; DP., DM. —7. DM.

XVI. [Pahlavi text]

XVII. [Pahlavi text]

XVIII. [Pahlavi text]

XIX. [Pahlavi text]

XVI. Den*â*-ich aêdûn aîgh ran*j* î a-padmân lâ de*b*rûnishn, m*â*-ash bâstân kabad vîmârîh yehamtûnêd mûn ran*j* î a-padmân de*b*rûnayên.

XVII. Den*â*-ich aêdûn aîgh pavan za*k* î ba*g*a-bakhta khû*r*sand yehvûnishn, m*â* bâstân *b*aên a-khû*r*sandîh va bîsh zîvêd mûn pavan za*k* î ba*g*a-bakhta lâ khû*r*sand.

XVIII. Den*â*-ich aêdûn aîgh ô*l* ôl*â* î vad-khratû va khûd-jûsha*g* gab*r*â âhû*g* zy-ash haît lâ yema*l*e*l*ûnishn, m*â* âhû*g* ba*r*â lâ vaîrâyêd va dûshman angî*z*înêd mûn ô*l* ôl*â* î vad-khratû va khûd-jûsha*g* gab*r*â âhû*g* zy-ash haît yema*l*e*l*ûnêd.

XIX. Den*â*-ich aêdûn aîgh dahishn ô*l* an-sipâsân va sarîtarân lâ kûnishn, m*â*-ash pavan kh^{v}âsta*g* zîyân, a*z*ash pavan rûbân dirangîh, mûn dahishn ô*l* an-sipâsân va sarîtarân va*b*îdûnayên.

---

1. Only DM. adds [Pahlavi]—2. Only DM. [Pahlavi]—3. Omitted in DP. only—4. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—5. DM. [Pahlavi]—6-6. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—7. Only K. omits.—8-8. The text is found in K., but not in DP., DM.—9. MSS. [Pahlavi]—10. K. [Pahlavi]—11. MSS. [Pahlavi]—12. Only DP. [Pahlavi]—13. K. [Pahlavi] by mistake.

[Pahlavi text] XX.

[Pahlavi text] XXI.

[Pahlavi text] XXII.

XX. Den*â*-ich aêḍûn aîgh ôl*â* mûn aûruspîh maḍ ye*g*avîmûnêḍ lâ makhîtunishn, *a*fash lâ khûnînishn, m*â*-ash bâstân aûruspîh vêsh yehamtûnêḍ *a*fash mûn yehamtûnêḍ aîy*y*ârân kam vandêḍ min ôl*â* mûn aûruspîh yehamtûnêḍ makhîtunêḍ ayû*f* khûnînêḍ.

XXI. Den*â*-ich aêḍûn aîgh pavan khûḍâê-îh va khᵛâsta*g* a-paḍmân varûnîg lâ yehvûnishn, m*â*-ash nyô*g*îh î maḍ ye*g*avîmûnêḍ miza*g* kam khavîtunêḍ, va bena*f*sh*â*-ich *b*aên a-khû*r*sandîh va an-âsânîh zîvêḍ mûn pavan khûḍâê-îh va khᵛâsta*g* a-paḍmân varûnîg yehvûnêḍ.

XXII. Den*â*-ich aêḍûn aîgh amat vichîrêḍ, levat*â* sarîtarân hamkûnishn va ham-barishn lâ yehvûnishn, m*â* amat za*k* î sarîtar ô*l* va*b*îdûnishn yehamtûnêḍ, ôl*â*-ich î ba*r*â dûsrûbênd; va amat ôl*â* vizand

---

1. DP. [Pahlavi]—2. DP., K. [Pahlavi]—3. MSS. [Pahlavi]—4. DM. [Pahlavi]—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—6. DM. adds [Pahlavi], it may be [Pahlavi] *hich.*—7. DM. [Pahlavi]—8. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]

[Pahlavi text]

XXIII. [Pahlavi text]

XXIV. [Pahlavi text]

---

yehamtûnêḏ ôlâ î sarîtar aîyyâr lâ yehvûnêḏ mûn levatâ sarîtarân ham-kûnishn va ham-barishn yehvûnêḏ.

XXIII. Denâ-ich aêḏûn aîgh khᵛîsh nizagîdîh va shaknâîh va a-vakht-hûsh râî ôlâ î tanid kam lâ mînishn, afash vêhîh kam lâ vînishn aîgh-ash zak î haît, mâ bâstân anshûtâ-ân pavan kînvarîh va khûḏ-jûshagîh paḏ-ash gûmân yehvûnd; va benafshâ-ich âhûg î nafshâ kam khaditunêḏ mun nafshâ nizagîdîh va shaknâîh va a-vakht-hûsh râî ôlâ î tanid kam mînêḏ, afash shapîrîh kam khadîtunêḏ aîgh-ash zak î haît.

XXIV. Denâ-ich aêḏûn aîgh khûshnûḏîh î nafshâ tûbângarîh va pâḏ-khshâê-îh râî ôlâ î tanid shapîrîh vêsh la vînishn aîgh-ash zak î haît, mâ bâstân anshûtâ pavan âzûrîh va varûnîgîh

---

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—2. Only DP. [Pahlavi text]—3. Thus in K.; DP. [Pahlavi text]; DM. [Pahlavi text]—4. Only DM. adds [Pahlavi text]—5-5. The text occurs in DP., K.; but not in DM.—6. Only DM. [Pahlavi text]—7. MSS. [Pahlavi text]—8. Only DP. [Pahlavi text]

va kûta*g*-nigîri<u>sh</u>nîh pa<u>d</u>-a<u>sh</u> gûmân yehvûn<u>d</u>, mûn ô*lâ* î tanid <u>kh</u>û<u>sh</u>nû<u>d</u>îh î na*f*<u>sh</u>*â* tûbân*g*arîh va pâ<u>d</u>-<u>k</u>h<u>sh</u>âê-îh râî <u>sh</u>apîrîh vê<u>sh</u> vînê<u>d</u> aî<u>gh</u>-a<u>sh</u> za*k* î haît.

XXV. Den*â*-i<u>ch</u> aê<u>d</u>ûn aî<u>gh</u> va<u>d</u>-hamâr va va<u>d</u>-hangâr lâ yehvûni<u>sh</u>n, m*â*-a<u>sh</u> aî<u>sh</u> mandavam a*z*a<u>sh</u> pavan bîmtar bavîhûnê<u>d</u> va pa<u>d</u>îrê<u>d</u>, va bena*f*<u>sh</u>*â* kam vandê<u>d</u> mûn va<u>d</u>-hamâr va va<u>d</u>-hangâr yehvûnê<u>d</u>.

XXVI. Den*â*-i<u>ch</u> aê<u>d</u>ûn aî<u>gh</u> Zand va kâr va dâ<u>d</u>istân jvîtar lâ yema*l*e*l*ûni<u>sh</u>n va kûni<u>sh</u>n va râyîni<u>sh</u>n <u>ch</u>îgûn za*k* î Paôryô-<u>d</u>kaê<u>sh</u>ân ka*r*<u>d</u> va <u>ch</u>â<u>sh</u>t va lâlâ yâîtyunt, m*â*-a<u>sh</u> aharmû*g*îh pa<u>d</u>-a<u>sh</u> ô*l* gêhân yâtûnê<u>d</u> mûn Zand va kâr va dâ<u>d</u>istân jvîtar <u>ch</u>âshê<u>d</u> va yema*l*e*l*ûnê<u>d</u> va va*b*îdûnê<u>d</u> <u>ch</u>îgûn za*k* î Paôryô<u>d</u>kaê<u>sh</u>ân gû*f*t va ka*r*<u>d</u> va <u>ch</u>â<u>sh</u>î<u>d</u> va lâlâ yâîtyûnt.

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—3. Only DM. [Pahlavi]—4-4. Only DM. [Pahlavi]—5. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]—6. MSS. [Pahlavi]—7-7. Thus in DP.; K. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]; DM. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi].

XXVII. [Pahlavi text]

XXVIII. [Pahlavi text]

XXIX. [Pahlavi text]

XXVII. Den*â*-ich aêdûn aîgh amat vichîrêd aîrpadistân î pavan Avistâ*g* va Zand va avârîg-ich *f*rahâng î pavan pîsha*g* pîsha*g* min sarîtarân lâ vakhdûnishn, m*â*-ash *f*rahâng sarîtar va bena*f*sh*â* a*g*a-rûbântar yehvûnêd mûn aîrpadistân î pavan Avistâ*g* va Zand va avârîg-ich *f*rahâng î pavan pîsha*g* pîsha*g* min sarîtarân vakhdûnayên.

XXVIII. Den*â*-ich aêdûn aîgh *ô*l sarîtarân va aharmû*g*ân Zand-Avistâ*g* lâ châshishn, m*â* vinâs *b*aên gêhân rûbâ*g*îh vêsh yehvûnêd mûn *ô*l sarîtarân va aharmû*g*ân Zand-Avistâ*g* châshêd.

XXIX. Den*â*-ich aêdûn aîgh khûd-hûzvân *ô*l kadbâ lâ *f*ra-hânchishn, m*â* za*k*-ich î râst yema*l*e*l*ûnêd pavan vichûrd kam yakhsenund mûn khud-hûzvân *ô*l kadbâ *f*ra-hânchînêd.

---

1. DM. [Pahlavi]—2. MSS. [Pahlavi]—3. DM. adds [Pahlavi]—4. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—5. DM. [Pahlavi]—6. Thus in DP., K.; DM. omits.—7. DP., K. omit [Pahlavi]—8-8. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]. Better [Pahlavi] *pavan vichîrd.*—9. MSS. omit.—10. Only DM. omits.

XXX. Den*â*-ich aêdûn aigh a*r*âst va kadbâ madam aîsh lâ gûbishn, m*â* pavan mînishn î anshûtâ-ân makhîtuntan bâstân *ôl* va*b*îdûnishn a*v*îrtar yehamtûnêd, a*f*ash bena*f*sh*â*-ich a*r*âst va kadbâ vêsh madam va*b*îdûnayên mûn madam aîshân arâst va kadbâ yema*le*l*û*nêd.

XXXI. Den*â*-ich aêdûn aîgh a-hamâr-kushîh va vad-khᵛîshîh lâ kûnishn, m*â* âkha*r* amat pavan-ich za*k* î râst va dâdistân bavîhûnêd anshûtâ pad-ash gûmân yehvûnd, va bâstân vichîr kam vandêd mûn a-hamâr-kushîh va vad-khᵛîshîh va*b*îdûnayên.

XXXII. Den*â*-ich aêdûn aîgh pavan nyô*g*îh zy-ash haît dûsh-padîkhûîh lâ va*b*îdûnishn, m*â* *b*aên gêhân pavan ga*z* yakhsenûnd; a*f*ash bena*f*sh*â*-ich amat *b*aên â*v*âyad kam vandêd mûn pavan nyô*g*îh zy-ash haît dûsh-padîkhûîh vabîdûnayen.

1. DM. —2. Thus in DP., K.; DM. —3. DM. —4. Only K. omits.—5. Thus in K., DP.; DM. —6. DM. by mistake.—7. MSS. —8. Better —9. DM. —10. K. adds —11. Thus in DP., DM.; K. —12-12. MSS. —13. Thus in DP., K.; DM.

XXXIII. [illegible]

XXXIV. [illegible]

XXXV. [illegible]

XXXIII. Den*â*-ich aêdûn aîgh nîsh*â* va rasîd î na*f*sh*â* râî bâstân pavan âhû*g* mandavam lâ gûbishn; m*â*-ash anshûtâ pavan dûsh-â*g*âs yakhsenund, a*f*ash nîsh*â*-ich va rasîd î na*f*sh*â* pavan dûshman yakhsenund, mûn nîshâ va rasîd î na*f*sh*â* râî bâstân pavan âhû*g* mandavam yema*l*e*l*ûnêd.

XXXIV. Den*â*-ich aêdûn aîgh min khᵛîsh-*g*ârîh va pîsha*g* î na*f*sh*â* ba*r*â lâ yegavîmûnishn; m*â* za*k* î *f*rahâng haît anbîn va*b*îdûnayên, a*f*ash mardûm pavan vad-hûnarîh pad-ash gûmân yehvûnd, mûn min khᵛîsh-*g*ârîh va pîsha*g* î na*f*sh*â* ba*r*â yegavîmûnêd.

XXXV. Den*â*-ich aêdûn aîgh aîsh râî a*f*sûs mandavam lâ

---

1. Thus in DP.; K. [illegible]; DM. [illegible]—2. Thus in DP.; K. [illegible]; DM. [illegible]—3. Thus in DM., DP.; K. [illegible]—4-4. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—5. Thus in DP., K.; DM. [illegible]

[Pahlavi text]

XXXVI. [Pahlavi text]

XXXVII. [Pahlavi text]

---

gûbishn, afash âkhar gûbishnîh lâ kûnishn; mâ-ash pavan anshûtâ-dûshmanîh paḍ-ash gûmân yehvûnd, va benafshâ-ich dûshman, ôl nafshâ tan bavîhûnêḍ, mûn madam aîsh afsûs vabîdûnayên, ayûf-ash pavan âkhar gûbishnîh mandavam yemalelûnêḍ.

XXXVI. Denâ-ich aêḍûn aîgh zak î hamîmâr hamîmâr mînishn, afash levatâ vistâr lâ yehvûnishn; mâ bavîhûnishn î nafshâ kam khadîtunêḍ, va benafshâ-ich pavan dînâ vêsh aîrikhtêḍ, mûn hamîmâr râî hamîmâr lâ mînêḍ, ayûf-ash levatâ vistâr yehvûnêḍ.

XXXVII. Denâ-ich aêḍûn aîgh pîsh î ôlâ î azash mas va dânâg-tar bâstân milayâ kabad lâ gûbishn; mâ ôlâ î pîsh-gâs î

---

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2-2. DP., K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi] —3. Thus in K.; DP., DM. omit.—4-4. Thus in K., DM.; DP. omits.—5-5. Thus in DP.; K., DM. omit.—6. DM. [Pahlavi]

[illegible]

XXXVIII. [illegible]

XXXIX. [illegible]

ạvâ*r*ig mardûmân kam â*v*âyad, va bena*f*s͟h*ă*-ic͟h za*k* î yema*l*e*l*-ûnêḍ kâr a*z*ash kam va*b*îdûnând, mûn bâstân pîs͟h î ôl*ă* î mas va dânâ*g*tar mi*l*ayâ kabad yem*l*e*l*ûnêḍ.

XXXVIII. Den*ă*-ic͟h aêḍûn âîg͟h nîs͟h*ă* va rasîd î na*f*s͟h*ă* dûst yehvûnis͟hn, ba*r*â a-paḍmân varenîg pad-as͟h lâ yehvûnis͟hn; m*ă* ô*l* vêhîh va hûnar kam *f*ra-hânc͟hêḍ mûn ô*l* nîs͟h*ă* va rasîd î na*f*s͟h*ă* lâ dûst, ayû*f* a-paḍmân varenîg pad-as͟h yehvûnêḍ.

XXXIX. Den*ă*-ic͟h aêḍûn aîg͟h pavan nîs͟h*ă* î kârân varenîg lâ yehvûnis͟hn; m*ă* dûs͟hâram î nîs͟h*ă* î na*f*s͟h*ă* barâ kâhêḍ, va bena*f*s͟h*ă*-ic͟h ô*l* jeh-mar*z*îh varḍêḍ, mûn pavan nîs͟h*ă* î kârân varenîg yehvûnêḍ.

---

1. Thus in DM.; DP., K. [illegible]—2. Thus in DP.; K., DM. [illegible]—3. Only DM. [illegible]—4. DM. repeats [illegible]—5-5. Thus in DP.; K. [illegible]; DM. [illegible]—6. K., DM. [illegible]; DP. [illegible]

XL.

XLI.

XL. Den*â*-ich aêdûn aîgh pavan nyô*g*îh va mandavam î bavîhûnêd a-padmân varenîg lâ yehvûnishn; m*â* âkha*r* amat za*k* î bavîhûnêd lâ vandêd, adîn-ash bîsh vêsh yehvûnêd, mûn pavan nyô*g*îh va mandavam î bavîhûnêd a-padmân varenîg yehvûnêd.

XLI. Den*â*-ich aêdûn aîgh na*f*sh*â* tan aêdûn yakhsenunishn aîgh za*k* î anshûtâân nyô*g*tar pavan dâm yehvûnêd, lâ aêdûn aîgh-ash za*k* î bena*f*sh*â* shapîr medammûnêd; m*â* bâstân *b*aên shat*r*ô pavan a*v*ar-tan yakhsenund, va anshûtâân-ich a*v*îrtar ba*r*â bîkht, mûn na*f*sh*â* tan lâ aêdûn yakhsenunêd aîgh za*k* î mardûmân nyô*g*tar medammûnêd, m*â* aêdûn yakhsenunêd aîgh za*k* î bena*f*sh*â* shapîr medammûnêd.

---

1. Thus in DP., K.; DM. —2. Thus in DM.; DP., K. —3. Thus in DP., K.; DM. —4. DM. —5. Thus in DP.; K., DM.

XLII. [Pahlavi text]

XLIII. [Pahlavi text]

XLIV. [Pahlavi text]

XLII. Dend-ic̱h aêḍûn aîg̱h mandavam mandavam ôl sarîtarân pavan c̱hâr lâ yehabûnis̱hn; *md* pavan k̲h̲ᵛâsta*g*î zîyân va pavan rûbân dravandîh mûn mandavam ôl sarîtarân pavan c̱hâr yehabûnêḍ.

XLIII. Dend-ic̱h aêḍûn aîg̱h mi*l*ayâ avî-gâs va a-paḍmân lâ gûbis̱hn; *md* ans̱hûtâân kam â*v*âyaḍ, va za*k* î yema*lel*ûnêḍ kam meka*b*lûnãnd, a*f*as̱h k̲h̲ᵛârtar pavan gadd yehvûnêḍ, mûn mi*l*ayâ avî-gâs va a-paḍmân yema*lel*ûnêḍ.

XLIV. Dend-ic̱h aêḍûn aîg̱h râ*z* ôl kabad aîs̱h lâ baris̱hn; *md* râ*z* âs̱hkâra*g* yehvûnêḍ, va kabad aîs̱h pavan râ*z* â*v*âyaḍ dâs̱htan, a*f*as̱h min kabad aîs̱h bîm, mûn râ*z* ôl kabad aîs̱h yema*lel*ûnêḍ.

---

1. Only DM. [Pahlavi]—2. Thus in all.—3. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi] —4. All [Pahlavi]—5. Thus in K.; DP. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—6. DP. [Pahlavi]— 7. Thus in DP.; but not in K., DM.

XLV. [Pahlavi]

XLVI. [Pahlavi]

XLVII. [Pahlavi]

XLVIII. [Pahlavi]

XLV. Den*â*-ic͟h aêḍûn aîg͟h *b*aên ya*z*dân va ans͟hûtâân an-sipâs lâ yehvûnis͟hn; m*â* nyô*g*îh î haît a*z*as͟h ba*r*â vazlûnêḍ, va za*k* î levît aôbas͟h lâ yehamtûnêḍ, mûn *b*aên ya*z*dân va ans͟hûtâân an-sipâs yehvûnêḍ.

XLVI. Den*â*-ic͟h aêḍûn aîg͟h min bîs͟h va â*z*âr va k͟hûr-*z*îc͟h î maḍ ye*g*avîmûnêḍ kabad aîs͟h â*g*âs lâ kûnis͟hn; m*â* ans͟hûtâân paḍ-as͟h vês͟h *b*aên ayârand, va dûs͟hman paḍ-as͟h ayârand-tar yehvûnêḍ, mûn min bîs͟h va â*z*âr va k͟hûr-*z*îc͟h î maḍ ye*g*avîmûnêḍ kabad aîs͟h â*g*âs va*b*îdûnayên.

XLVII. Den*â*-ic͟h aêḍûn aîg͟h mit*r*ôân-drû*j*îh lâ kûnis͟hn; mâ aîbîbûḍîh a*f*as͟h yehvûnêḍ mûn mit*r*ôân-drû*j*îh *b*aên.

XLVIII. Den*â*-ic͟h aêḍûn aîg͟h den*â* hand mandavam va a*v*â*r*îg

---

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2. MSS. [Pahlavi]—3. Occurs in DP. only. 4. Only DM. [Pahlavi]—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—6-6. Thus in DP.; DM. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]

XLIX.

L.

shapîrîh vahânag, va mandavam î min hand mandavam yehvûnêḍ: min haêm va khratû va khûg va frahâng va ravîgîh.

XLIX. Denâ-ich aêḍûn aîgh min frahâng î nyôg khratû î nyôg yehvûneḍ, va min khratû î nyôg khûg î nyôg yehvûnêḍ, va min khûg î nyôg haêm î nyôg, va min haêm î nyôg kûnishn î frârûn yehvûnêḍ, va pavan kûnishn î frârûn drûj min gêhân barâ karḍ yehvûnêḍ.

L. Denâ-ich aêḍûn aîgh min frahâng î saryâ khratû î saryâ, va min khratû î saryâ khûg î saryâ, va min khûg î saryâ haêm î saryâ, va min haêm î saryâ kûnishn î avârûn yehvûnêḍ, va kûnishn î avârûn râî drûj baên gêhân vêsh.

1. All —2. Only DM. —3. DM. adds —4-4. These words occur in DP., K.; but not in DM.—5-5. Thus in DP.; K., DM. omit.—6. MSS.

LI.

LII.

LIII.

LI. Dená-ich aêdûn aîgh min sipâs-dârîh gadá-aômandîh, va min gadá-aômandîh vohûman-dârîh yehvûnêd; va min vohûman-dârîh âshtîh, va min âshtîh ûstûkhânîh, va min ûstûkhânîh dûstîh, va min dûstîh mitrô yehvûnêd; va min mitrô baên gêhân dârishn va parvarishn î anshûtâân padvand-îhêd.

LII. Dená-ich aêdûn aîgh min an-sipâsîh gadá î nafshá kâhêd; va min gadá î nafshá kâstan dûshmanîh, va min dûshmanîh anâshtîh, va min anâshtîh a-ûstûkhânîh, va min a-ûstûkhânîh dûshman-astîh, va min dûshman-astîh dardîh va mitrôg-drûjîh yehvûnêd, va pavan dardîh va mitrôg-drûjîh aêvag min tanid barâ naskhûnênd mardûm.

LIII. Dená-ich aêdûn aîgh min bûndag-mînishnîh Yazdân

---

1. Only DM. —2. Thus K., DM.; DP. —3. MSS. —4. Thus in DP., K.; DM. —5. DM. here adds —6. MSS. , *dûshman-hatîh*, perhaps for *dûshman-haîtîh*.—7. Occurs in DP., K. only.

[illegible]

LIV. [illegible]

LV. [illegible]

---

s̱hnâsîh yehvûnêḏ, va min Yazdân s̱hnâsîh maînûg vîrûyis̱hnîh yehvûnêḏ, va min maînûg vîrûyis̱hnîh rûbân dûstîh yehvûnêḏ, va min rûbân dûstîh hû-hamârîh yehvûnêḏ, va min hû-hamârîh ker*fag* kar*ḏ*an yehvûnêḏ, va min ker*fag* kar*ḏ*an rûbân bûj-îhêḏ.

LIV. Den*â*-ic̱h aêḏûn aîg̱h min tar-mînis̱hnîh Yazdân an-s̱hnâsîh yehvûnêḏ, va min Yazdân an-s̱hnâsîh a-maînûg vîrûyis̱hnîh, va min a-maînûg vîrûyis̱hnîh a-rûbânîh, va min a-rûbânîh an-hamârîh yehvûnêḏ, va min an-hamârîh baza*g* va vinâs kar*ḏ*an. va min baza*g* va vinâs kar*ḏ*an râî marḏûm dravand yehvûnḏ,

LV. Den*â*-ic̱h aêḏûn aîg̱h min tûḵhs̱hâ*g*îh hûnar-aômandîh, va

---

1. Only DM. adds [illegible]—2. Thus in DP., K.; DM. omits.—3. Only DM. [illegible]—4-4. Thus in DP.; K., DM. [illegible]—5. Only DM. [illegible]—6. MSS. [illegible]

LVI.

LVII.

min hûnar-aômandîh shapîrîh dûstîh, va min shapîrîh dûstîh pîshag î nafshâ shnâkhtan, va min pîshag î nafshâ shnâkhtan kh^{v}îsh-gârîh î nafshâ kardan, va min kh^{v}îsh-gârîh î nafshâ kardan âvâdânîb, va min âvâdânîh râî gabrâ va nîshâ va rasîd dâshtan va bûrzishn pâd-khshâê-îh vêsh yehvûnêd.

LVI. Dendâ-ich aêdûn aîgh min ashgêhânîh a-hûnarîh, va min a-hûnarîh vêh-dûshmanîh, va min vêh-dûshmanîh a-kh^{v}îsh-gârîh, va min a-kh^{v}îshgârîh shaknâ-îh, va min shaknâ-îh dûsh-bûrdîh va an-âvâdânîh î nafshâ tan va nîshâ va rasîd yehvûnêd.

LVII. Dendâ-ich aêdûn aîgh min nafshâ tan baên afzâyishn va kâr dâshtan bagô-bakht î nafshâ shnâkhtan, va min bagô-bakht

1-1. These words are inadvertently omitted in all MSS.—2. Occurs in DP.—3. Only DP. —4. All —5. All

î nafshâ shnâkhtan khûrsandîh, va min khûrsandîh khvârîh va hû-bâmîh, va khvârîh va hû-bâmîh râî bûrzishn-aômandîh yehvûnêd, va min bûrzishn-aômandîh râî gabrâ baên shatrô pavan pâdkhshâê-îh yakhsenûnd afash mînênd.

LVIII. Dená-ich aêdûn aîgh min a-padmânîh bûndag-garîh, va min bûndag-garîh a-bûndagîh, va min a-bûndagîh margîh yehvûnêd.

LIX. Dená-ich aêdûn aîgh min padmânîgîh fshûnishn, va min fshûnishn mandavam î nafshâ nigâs dâshtan, va min mandavam î nafsha nigâs dâshtan bûndagîh, va min bûndagîh râdîh, va min râdîh frâkhû-îh, va min frâkhû-îh zîndagîh yehvûnêd.

LX. Dená-ich aêdûn aîgh min bagô-bakht î nafshâ lâ

1-1. MSS. omit.—2-2. Thus in DP., K.; DM. —3. K. —4. Thus in DP., K.; DM. —5. Only DP. omits.—6. DM.

[Pahlavi text]

LXI. [Pahlavi text]

LXII. [Pahlavi text]

---

shnâkhtan an-khû*r*sandîh, va min an-khû*r*sandîh an-âsânîh va an-hû-bâmîh, va min an-âsânîh va an-hû-bâmîh a-bûr*z*ishn-îgîh yehvûnêḍ, va a-bûr*z*ishnîgîh râî anshûtâ *b*aên gêhân kam mînênd.

LXI. Den*â*-ich aêḍûn aîgh min hûnar va shapîrîh î na*f*sh*â* pavan paḍmân mînîḍan bûndag mînîḍan î shapîrân yehvûnêḍ, va min bûndag-mînîḍan î shapîrân kabad dûst bavîhûnastan, va min kabad dûst bavîhûnastan gû*r*d va aîy*y*âr î kabad yehvûnêḍ, va gûrd va aîy*y*âr î kabad râî anshûtâ pavan râmishn-tar va avî-bîmtar zîvênd.

LXII. Den*â*-ich aêḍûn aîgh hûnar va shapîrîh î na*f*sh*â* min paḍmân vêsh mînîḍan râî tar-mînishnîh î *b*aên shapîrân, va

---

1. Only DM. repeats [Pahlavi text]—2. Thus in DP.; DM. [Pahlavi text]; K. [Pahlavi text]—3-3. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—4. Only DM. [Pahlavi text]—5. DM. [Pahlavi text]—6. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—7. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi text]—8. Only DM. [Pahlavi text]

[Pahlavi text]

LXIII. [Pahlavi text]

LXIV. [Pahlavi text]

---

min tar-mînishnîh î *b*aên shapîrân dûshman î kabad ka*r*dan yehvûnêd, va kabad dûshmanîh râî gab*r*â *b*aên bîmtar va a-râmishntar zîvêd.

LXIII. Den*â*-ich aêdûn aîgh min vâyishnîh av-gâmîg mi*l*ayâ-îh, va min av-gâmig mi*l*ayâ-îh pavan khratû gûbishnîh, va min khratû gûbishnîh pavan gâs gûbishnîh yehvûnêd, va min mi*l*ayâ î pavan gâs va av-gâm gû*f*tan gab*r*â gad*â* î na*f*sh*â* a*v*zâyêd.

LXIV. Den*â*-ich aêdûn aîgh min tûndîh haredîh, va min haredîh a-ke*r*dâr gûbishnîh, va min a-ke*r*dâr gûbishnîh avî-gâs gûbishnîh yehvûnêd, va avî-gâs gûbishnîh râî gab*r*â gad*â* î na*f*sh*â* kâhêd.

---

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2. Only DM. adds [Pahlavi]—3-3. Thus in K., DM.; but not in DP.—4. Occurs in DM. only.—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—6-6. Thus in DP., DM.; but not in K.—7. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi]

LXV.

LXVI.

LXVII.

LXV. Den*â*-ic̲h̲ aêḏûn aîg̲h̲ min â-vâc̲h̲îh pâkî*ja*gîh, va min pâkî*ja*gîh paḏîrû*f*ta*g*îh, va min paḏîrû*f*ta*g*îh del-darḏîh, va del-darḏîh râî gab*r*â ûstûk̲h̲ântar yehvûnêḏ, va ke*rfa*g s̲h̲apîr aîy*y*ârêḏ ka*r*ḏan.

LXVI. Den*â*-ic̲h̲ aêḏûn aîg̲h̲ min â*z*varîh rîmanîh, va min rîmanîh s̲h̲ki*f*tîh va vaḏ-dêlîh yehvûnêḏ, va s̲h̲ki*f*tîh va vaḏ-dêlîh râî gab*r*â *b*aên gab*r*â *b*aên gêhân kam mînênd.

LXVII. Den*â*-ic̲h̲ aêḏûn aîg̲h̲ min *f*rârûn tûk̲h̲s̲h̲â*g*îh *f*rârûn kûnis̲h̲nîh yehvûnêḏ, va min frârûn kûnis̲h̲nîh gab*r*â k̲h̲ᵛâsta*g* dêrtar patâyîḏan va k̲h̲ᵛârtar dâs̲h̲tan.

1-1. DP., K. ; DM. —2. Thus in DM., K.; DP. —3. DP. ; K., DM. —4. Only DP. —5-5. These words occur in DP. and DM. only.—6. Only DP. —7-7. Thus in K.; DM. ; DP. omits.—8-8. Omitted in DP. only.—9-9. Thus in K., DM.; DP. omits.—10. Only DP. omits.—11. Thus in DP., K.; DM. —12-12. Thus in K., DM.; DP.

LXVIII.

LXIX.

LXX.

LXVIII. Den*â*-ich aêdûn aîgh min a*v*ârûn tûkhshâ*y*îh avârûn kûnishnîh yehvûnêd, va min a*v*ârûn kûnishnîh râî gab*r*â khᵛâsta*g* î na*f*sh*â* ba*r*â vishûpêd.

LXIX. Den*â*-ich aêdûn aîgh min râstîh va râst gûbishnîh î pavan khratû gad*â*-aômandîh a*v*zâyêd, va a*v*zâyîdan î mardûmân pad-ash yehvûnêd, va min gad*â*-aômandîh va a*v*zâyîdan î mardûmân pad-ash gab*r*â ô*l* bûr*z*ishn pâd-khshâê-îh va kâr î shat*r*ô yehamtûnêd.

LXX. Den*â*-ich aêdûn aîgh min drû*j*îh zad-brâhîh, va min zad-brâhîh lâ a*v*zâyîdan î anshûtâân, va lâ âvzâyîdan î anshûtâân râî gab*r*â nyô*g*îh î haît apâr yehvûnêd.

---

1. Only DP. omits.—2. Thus in K., DM.; DP. omits.—3-3. K., DM. ; DP. —4. Thus in DM., K.; DP. —5. Only DP. —6. Thus in DM., K.; DP. —7. MSS.

LXXI.

LXXII.

LXXIII.

LXXI. Den*â*-ich aêḍûn aîgh min varenî*g*îh lâ ka*r*ḍan nihâḍ-snaêshîh va jang ba*r*â hankhetûntan, va min nihâḍ-snaêshîh va jang ba*r*â hankhetûntan aîrmînishnîh, va aîrmînishnîh râî gab*r*â shapîrîh î na*f*sh*â* pavan paḍmân va ôl*â* tanid vêsh mînêḍ.

LXXII. Den*â*-ich aêḍûn aîgh min varenîgîh gab*r*â snêsh-aômand va dûsh-*f*ramân yehvûnêḍ; va min snêsh-aômandîh va dûsh-*f*ramânîh an-aîrmînishnîh, va min an-aîrmînishnîh na*f*sh*â* tan vêsh va ôl*â* î tanid kam mînîḍan yehvûnêḍ.

LXXIII. Den*â*-ich aêḍûn aîgh mûn na*f*sh*â* tan pavan dâtô-barîh va daḍistân yakhsenunêḍ, aḍîn sûḍ î na*f*sh*â* râî ôl*â*

1. Only DM. —2. Thus in DP.; K., DM. —3-3. Thus in DM.; K., DP. omit.—4. DP. omits.—5. Only DM. —6. DP., DM. omit.—7. Thus in DP.; K., DM. —8. MSS. add

LXXIV.

LXXV.

î tanîd zîyân, va za*k*-ich zy-ash pavan na*f*shâ tan pavan dâd lâ medammûnêd pavan aîsh-ân lâ va*b*îdûnayên.

LXXIV. Den*â*-ich aêdûn aîgh mûn na*f*sh*â* tan pavan dâtô-barîh va dâdistân lâ yakhsenunêd, adîn amat-ash bena*f*sh*â* lâ sûd pavan ôl*â* î tanid zîyân, adîn-îch-ash râmishn.

LXXV. Den*â*-ich aêdûn aîgh mîn shnâsîh î Daêna mânsra aûshmûrishnîh yehvûnêd, va min mânsra aûshmûrishnîh pîsha*g* î Daêna va ya*z*ishn î Ya*z*dân a*r*zûdan yehvûned, va min pîsha*g* î Daêna va ya*z*ishn î Ya*z*dân a*r*zûdan drû*j* bar*â* ka*r*danî mîn gêhân, va min drû*j* barâ ka*r*danî min gêhân an-aôsha*g*îh va *F*rashaka*r*d va Rîstâkhî*j* yehvûnêd.

1-1. Thus in DP.; K., DM. —2-2. These words occur in DM., DP.; but not in K.—3. DP. —4-4. K., DM. ; DP. —5. Thus in DM.; DP., K. —6. Only DM.

LXXVI.

LXXVII.

LXXVIII.

LXXVI. Dená-ich̲ aêḍûn aîgh̲ min an-sh̲nâsîh î Daêna anshûtâ barâ ôl sh̲aêdâ-yazagîh va aûzdîs-paristîh varḍênd, va sh̲aêdâ-yazagîh va aûzdîs-paristîh râî drûj baên gêhân, va margîh va anâyîh yehvûnêḍ.

LXXVII. Dená-ich̲ aêḍûn aîgh̲ mûn nafsh̲á tan ôl yazdân va sh̲apîrân yehabûnêḍ adîn-ash̲ zak hand sh̲apîrîh pavan tan mâhmân, afash̲ âhûg va sarîtarîh pavan jastag va paskh̲âr yehvûnêḍ.

LXXVIII. Dená-ich̲ aêḍûn aîgh̲ mûn nafsh̲á tan ôl sh̲aêdân va sarîtarân yehabûnêḍ, adîn-ash̲ dená hand âhûg pavan nafsh̲á tan mâhmân, afash̲ sh̲apîrîh pavan jastag.

---

1. K. omits.—2. Only DM.—3. DP.—4-4. Thus in DP., K.; DM.—5. DM. reads it *pîshár* or *pîshkhar*.—6-6. Only DM.

LXXIX. [Pahlavi text]

LXXX. [Pahlavi text]

LXXXI. [Pahlavi text]

LXXXII. [Pahlavi text]

LXXIX. Den*â*-ic̲h̲ aêḍûn aîg̲h̲ den*â* hand s̲h̲apîrîh va âhû*g* pavan hanâ tan va hanâ av-bâm lâ, ba*r*â pavan ko*l*â tan va ko*l*â av-bâm yeḥvûnêḍ.

LXXX. Den*â*-ic̲h̲ aêḍûn aîg̲h̲ mandavam haît va mandavam levît; mandavam î haît za*k* mûn rûbân paḍ-as̲h̲ bû*j*-îhêḍ; va mandavam î levît za*k* mûn rûbân paḍ-as̲h̲ dravand va*b*îdûnayên-îhêḍ.

LXXXI. Den*â*-ic̲h̲ aêḍûn aîg̲h̲ rûbân zîndagîh min haêm, va k̲h̲ratû zîndagîh min bûrḍîh, va gad*â* zîndagîh min râstîh, va ko*l*â 3 ga*r*s̲h̲n s̲h̲nâsîh pat aîrpaḍistân, va ham aîrminis̲h̲nîh

LXXXII. Den*â*-ic̲h̲ aêḍûn aîg̲h̲ myâzda va gâsânbâr va dahis̲h̲n

---

1. DP. [Pahlavi]—2-2. DM. [Pahlavi]—3. Occurs in K. only.—4. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—5. Thus in K.; DP. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—6. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi]—7. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi] [Pahlavi]

(1) LXXXIII.

va aîy*y*ârîh î ô*l* s͟hapîrân ba*r*â kâhêḍ, dû*s*͟h-pâḍ-k͟hs͟hâê-îh î ans͟hûtâân va garḍîh î *j*ûrḍâgân, dûs͟h-varzîh va kam-barîh î zimîg, va dûs͟h-vârânîh ba*r*â a*v*zâyêḍ; va amat ke*rfag* î k͟hᵛaêtû*g*-das ba*r*â-kâhêd, târîgîh ba*r*â a*v*zâyêḍ va rûs͟hnîh ba*r*â kâhêḍ; va amat yâ*z*is͟hn î Ya*z*dân pavan gâs va panâhîh va dâta*g*-gûbîh î ô*l* s͟hapîrân ba*r*â kâhêḍ, dûs͟h-pâḍ-k͟hs͟hâê-îh î pâḍ-k͟hs͟hâyân va a-dâḍistân kûnis͟hnîh ba*r*â a*v*zâyêḍ, va sarîtarân madam s͟hapîrân a*v*arvî*j* yehvûnd.

LXXXIII., (1) Den*d*-ic͟h aêḍûn aîg͟h aêḍûn c͟hîgûn *z*imîg kaḍa*g* î mayâ, va mayâ pairâyag î var*z*, va var*z* a*v*zâyis͟hn î gêhân, a*z*as͟h

1. Only DM. [Pahlavi]—2. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi]—3. Occurs in DP. only.—4. Thus in DP.; DM. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—6-6. These words occur in DM. only.—7. Occurs only in DP.—8. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—9. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—10. DP. [Pahlavi]—11. MSS. [Pahlavi]—12. Only K., DM. [Pahlavi]—13. Only K. [Pahlavi]

barâ bar-dâshtârîh î kêshvar, aêdûn-ich dânâgîh bîtâ î shapîrîh, va shapîrîh tan î khratû, va khratû avzâyînîdâr î gêhân. (2), Gaêtâ pavan denâ 6 mandavam râyîn-îhêd—pavan zimân va dahishn va dânishn va aîyyâr va avzâr va tûkhshâgîh dânâg vichîrînîdan, aîgh min denâ 6, 3 maînûgîg va 3 gaêtâîg:—zimân va dahishn va dânishn maînûgîg, va aîyyâr va avzâr va tûkhshâgîh gaêtâ-îg. (3) Denâ-ich 4 âhûg baên mardûm dûshmanîh yehvûntan gûft yegavîmûnêd:—kalag va avsûs va anvînishn va pinîh. (4) Aharmôg 3 âîninag:—fradîptâr va fradîptag va khûd-jûshag. (5) Khûd-jûshag zak yehvûnêd amat yemalelûnêd aîgh Saêna shapîr yehvûnêd mîn Âtrô-pât, va khûd-jûshagîhâ zak Saêna vakhdûn-ayên; va fradîptag

1. Thus in DP.; DM. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]—2. Only DM. [Pahlavi]—3. Occurs in DP. only.—4. MSS. [Pahlavi]—5. Thus in DM.; DP. [Pahlavi]; K. [Pahlavi]—6. Only DM. [Pahlavi]—7. DP. [Pahlavi]—8. DP. [Pahlavi]—9. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—10. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi] [Pahlavi]—11. Occurs in K. only.

zak yehvûnêḍ ch̲îgûn hâvish̲tân î Saêna; va *f*radîptâr ch̲îgûn bena*f*sh̲*â* Saêna, mûn mandavam min zak î ch̲îgûn Paôryôḍkaêsh̲ân î pîsh̲înîgân ch̲âsh̲îḍ pavan ni*g*îrish̲n ba*r*â varḍînêḍ. (6) Min mandavam den*â* 6 hîch̲ aêva*g* *b*aên levît; zak î â*v*âyish̲nîgtar î min naêma*g* î Ya*z*dân *b*aên levît:—sh̲arm va sh̲ikanî va bîm va mit*r*ô va sipâs va aîmîḍ—sh̲arm min Ya*z*dân, va sh̲ikanî min ansh̲ûtâân, va bîm min dûsh̲-kh̲an, va mit*r*ô levat*â* rûbân î na*f*sh̲*â*, va sipâs *b*aên Ya*z*dân va ansh̲ûtâân, va aîmîḍ *ôl* Tan-î-pasîn.

1. Thus in DP., DM.; K. [illegible]—2-2. DP. [illegible]; K. [illegible]; DM. [illegible]—3.. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—4. Only DM. [illegible]

D.

[Pahlavi]

D.

[Yema*l*e*l*ûnd . . . .]

I. Yema*l*e*l*ûnd aîg̱h hû-*f*ravarḏ Ât*r*ô-pât î Mah*r*aspendân c̱habun î gaêtâ pavan 25 babâ yehabûnt: 5 pavan brâ*z*î, va 5 pavan kûnis̱hn, va 5 pavan k̲hû*g*, va 5 pavan gaôhar, va 5 pavan â*z*armânî. (2) Zîndagîh va nîs̱h*â* va *f*razand va k̲hûḏlâê-îh va k̲h^v^âsta*g* avîrtar pavan brâ*z*î; yas̱harûbîh va dravandîh va âsrûnîh va arataês̱htârîh va vâstryûs̱hîh avîrtar pavan kûnis̱hn; va vas̱htamûntan va ṛa*f*tan, va ô*l* nîs̱h*â*-ân vazlûntan va bûs̱hâst karḏan, va kâr vic̱hârḏan avîrtar pavan k̲hû*g*; aîmiḏ va mit*r*ô

1. MSS. [Pahlavi]—2-2. Thus in DP., K; DM. [Pahlavi]—3. DM. [Pahlavi]—4. MSS. [Pahlavi]—5. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—6. The stop occurs in K. only.—7. DP., K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—8. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—9. MSS. [Pahlavi], a corruption of [Pahlavi]—10. Only DP., K. [Pahlavi]—11. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]—12. MSS. [Pahlavi]—13. DM. [Pahlavi]

va s̱hapîrîh va râḏîh va râstîh avîrtar pavan gaôhar; hûs̱h va vîr va tan brâzî va stûna avîrtar pavan âzarmânî. (3) Mûn yazis̱hn î Yazdân a-gûmânîh î pavan Yazdân va haîtîh î mandavam râî va*b*îdûn-ayên, za*k* Yazdân *f*razand, a*f*as̱h gâs pavan Garôtmân. (4) Va mûn yazis̱hn î Yazdân a-gûmânîgîh î haîtîh î Yazdân va gûmânîgîh î pavan mandavam râî va*b*îdûn-ayên, za*k* Yazdân brât, afas̱h gâs pavan vahis̱ht. (5) Mûn yazis̱hn î Yazdân gûmânîgîh î pavan Yazdân va gûmânîgîh î pavan mandavam râî va*b*îdûnayên, za*k* yazdân bandag, a*f*as̱h gâs pavan hamaêsta*g*ân. (6) Mûn yazis̱hn î Yazdân pavan an-haît mînis̱hnîh î Yazdân va pavan levît dâris̱hnîh î mandavam va*b*îdûn-ayên, za*k* Yazdân

1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—2. Thus in DM.; DP. [Pahlavi]; K. [Pahlavi] —3. It occurs in K. only.—4. Only K. [Pahlavi]—5. Only DP. omits.—6. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—7. Only DM. adds [Pahlavi]—8. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]— 9. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]. Better [Pahlavi]—10. Occurs in DP. only.—11-11. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]

dû<u>sh</u>man, a*f*a<u>sh</u> gâs pavan dû<u>sh</u>-<u>kh</u>an.[8] (7) Gab*r*â ôl*â* *f*ara<u>kh</u>û-gâs mûn-a<u>sh</u> den*â* 5 gâs de*b*runt ye*g*avîmûnêḏ; va den*â* 5 gâs ôl*â* de*b*runt ye*g*avîmûnêḏ mûn 5 mandavam haît:—haêm va <u>kh</u>ratû va â<u>sh</u>tîh va paḏmân va dâḏistân. (8) Haêm za*k* yehvûnêḏ mûn bena*f*<u>sh</u>*â* ô*l* aî<u>sh</u> lâ *f*radîpêḏ; va <u>kh</u>ratû za*k* yehvûnêḏ mûn aî<u>sh</u> ô*l* ôl*â* *f*radîptan lâ tûbân; va â<u>sh</u>tîh za*k* yehvûnêḏ mûn levat*â* rûbân î na*f*<u>sh</u>*â* â<u>sh</u>t; va paḏmân za*k* yehvûnêḏ mûn frehî-bûḏ va aîbî-bûḏ lâ va*b*îdûn-ayên; va dâḏistân za*k* yehvûnêḏ mûn madam Daêna î Aûha*r*ma*z*da ye*g*avîmûnêḏ.

II., (1) Yema*l*e*l*ûnd aîgh aîrpat gab*r*â aêva*g* Ât*r*ô-varakê<u>sh</u>, va aêva*g* Ât*r*ô-mit*r*ô <u>sh</u>em yehvûnt; va ko*l*â 2 ka*r*ḏan aîrpadistân

---

1. Only K.—2. Occurs only in DP.—3. DM.—4. Only DM.—5. DM. adds—6. K. omits.—7-7. DP.; K., DM.—8. Or, *dûsh-hû* for *dûsh-ahû*.

---

av*z*âr-aômand; va kâr va dâḏistân bavîhûnastan râî ô*l* babâ hamâî vazlûnt hav*â*-and. (2) Va aêḏûn han-dâkht aîgh-shân pavan âhû î tûshag aêḏûn han-chaft aîgh zy-ashân mandavam-ich mandavam lâ yehvûnt; va ôl jîvâ*g*-*î* maḏ hav*â*-and aîgh tara*g* î dashtîg va mayâ î basîm maḏ yegavîmûnâḏ. (3) Va min ôl*â*-shân aêva*g* darûn yasht, va aêva*g* tara*g* chîḏ; va min za*k* tara*g* va mayâ sîr vashtamûnt hav*â*-and. (4) Va âkha*r* Ât*r*ô-varakêsh ô*l* Ât*r*ô-mit*r*ô gû*f*t aîgh: "Aîrpat, drû*j*-*î* kaḏâm stahma*g*-tar, va khûrishn-*î* kaḏâm khvârtûm?" (5) Va Ât*r*ô-mit*r*ô gû*f*t aîgh: "Drû*j*-*î* â*z* stahma*g*tar, va khûrishn-*î* ham den*â* khvârtûm î len*â* kanun vashtamûnt". (6) Va âkha*r* Ât*r*ô-varakêsh gû*f*t aigh:

---

1. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—2. Only DP. [Pahlavi]—3. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]—4-4. K., DM. [Pahlavi]; DP. [Pahlavi]—5-5. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]—6-6. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—7-7. MSS. [Pahlavi] [Pahlavi]—8. [Pahlavi] occurs in DP., K.; not in DM.—9. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]—10. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—11. MSS. [Pahlavi]

(7) ... III. (1) ... (2) ...

"Amat za*k* î stahma*g*tar drû*j* pavan za*k* î k͟h^v^ârtûm k͟hûris͟hn ba*r*â s͟hâyaḍ mak͟hîtûnt, len*d* na*f*s͟h*d* tan ôl aîmâr-aômandîh î gaêtâ yehabûnt, va pavan vinâs-*g*ârîh var-aômand yehvûnt m*d* â*v*âyaḍ." (8) Va pavan za*k* hûsgâr min tam*d* vas͟ht, va lak͟hvâr ô*l* na*f*s͟h*d* k͟hâna*g* vazlûnt hav*d*-and, va pavan k͟h^v^îs͟h-gârîh va vaîrâsta*g*îh sâtûnt hav*d*-and.

III., (1) Yemalelûnd aîg͟h aîrpat gab*r*â 2 î a*v*zâr-aômand mûn a*g*avîn ham-kâr va vaîrâsta*g*îhâ va pâhrîk͟hta*g*îhâ raft hav*d*-and. (2) Yôm-*î* amat-s͟hân mayâ min c͟hâh hamâî hîs͟ht, va var*z*î ka*r*ḍan ye*g*avîmûnâḍ mayâ hamâî yehabûnt, Avistâ*g* va Zand

1. Only DM. adds. —2. Only DM. —3-3. Only DM. —4. Occurs in DP. only.—5. Occurs in K. only.—6. Only K. adds —7-7. Thus in DP., K.; DM. —8-8. Thus in DP., K.; DM. —9. Only DM. —10. Thus in DP.; K., DM. —11. Only DM.

pavan a*g*avìn hamâî gû*f*t. (3) Andâ*z*ishn ãngûn yehvûnt aîgh magûpatân-magûpat pavan za*k* nazdîgìh *b*aên râs î shat*r*ô hamâî vidard, va gûbishn î ô*l*â-shân vashammûnt va khavîtunast aîgh a*v*zâr-aômand hav*â*-and, va chabunî va râyînishn î ô*l*â-shân vijûst va kâr bâhar aôbashân han-dâkhtan kâmest, va gab*r*â-*î* pavan paêtâm ô*l* ô*l*â-shân shedrunîd aîgh: "Hat-tân lâ ran*j*a*g*ìhâ medammûnîd *f*r*â**j* lipammûnîd." (4) Va ô*l*â-shân paêtâm paskhûn den*â* gû*f*t aîgh: "Len*â* kâr-*î* pavan yad*â*, va amat ba*r*â yâtûnîm kâr ba*r*â katrûnêd; va aîrpat pavan staôra yetîbûnêd va *f*r*â**j* yâtûntan lâ ãngûn ran*j*a*g*ìhâ, va len*â*-ich kâr ba*r*â lâ katrûnêd."

1. Thus in DP., DM.; K. —2. Thus in DP.; K., DM. —3. Only K. —4. Thus in DP., K.; but not in DM.—5-5. Thus in DP., K.; DM. —6-6. Thus in K.; DP. ; DM. —7. Only DP. —8. Occurs in DP. only.—9. Thus in DP.; K. ; DM. —10. MSS. —11. Only DM. —12. Occurs in DP. only.—13. DP. —14-14. Thus in K.; DP. ; DM. —15. K. —16. Only DP.

[illegible] (5)
[illegible]
[illegible]
[illegible] (6) [illegible]
[illegible]
[illegible] (7) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (8) [illegible]
[illegible]

(5) Va magûpatan-magûpat amat za*k* mi*l*ayâ vas̲h̲ammûnt, handîs̲h̲îḍ aîg̲h̲ dânâ*g*îhâ yema*l*e*l*ûnd, va bena*f*s̲h̲*â* *frâj* vazlûnt va levat*â* ôl*â*-s̲h̲ân mi*l*ayâ râyînîḍ, va ô*l* kâr bâhar vandagî â*v*âḍîhâ yehabûnt. (6) Ôl*â*-s̲h̲ân gû*f*t aîg̲h̲: "Levat*â* len*â* za*k* mandavam *b*aên lâ â*v*âyaḍ; a*f*amân ãngûn s̲h̲apîr medammûnêḍ amat ham mandavam yad*â* ran*j* î na*f*s̲h̲*â* zâîm, ba*r*â c̲h̲îgûn mân. (7) Vas̲h̲ammûnîḍ, an-vahâ*g*-ic̲h̲ î rôyas̲h̲*â* *b*aên ô*l* k̲h̲âna*g* î aîrpat vis̲h̲âḍ ye*g*avîmûnêḍ, aêḍûn va*b*îdûn-ayên aîg̲h̲ aîrpat min kabad mayâ-îh va aîs̲h̲ân min tang mayâ-îh lâ yemîtûnd." (8) Va ôl*â* k̲h̲avîtunast aîg̲h̲: "Den*â* milayâ kabad k̲h̲ᵛâstagih î li râî yema*l*e*l*ûnd"; va ô*l*

1. Thus in DP., DM.; K. [illegible]—2. Only DM. [illegible]—3. Thus in DP.; K. [illegible]; DM. [illegible]—4. K., DP. [illegible]; DM. omits.—5. Only DP. [illegible]—6. Only K. [illegible]—7. Occurs in K. only.—8. Only K. repeats [illegible]—9. Thus in K.; DP., DM. [illegible]—10-10. MSS. [illegible]—11. Thus in DP., K.; DM. [illegible]—12. MSS. [illegible]—13. DP. [illegible]; K., DM. [illegible]—14. Thus in DP., K.; DM. [illegible]

[Pahlavi text, paragraphs (9)–(10) and IV. (1)]

na*f*s̲h*á* k̲h̲âna*g* vazlûnt, a*f*as̲h̲ ô*l* ô*lá*-s̲h̲ân jvîḍ jvîḍ jûjû 2000 s̲h̲edrûnt. (9) Va ô*lá*-s̲h̲ân ko*l*â gab*r*â-*î* ba*r*â 2 jûjû î *f*reh mandavam lâ yansegunã, va avâ*r*îg lak̲h̲vâr s̲h̲edrûnîḍ. (10) A*f*as̲h̲ân pavan paêtâm pask̲h̲ûn aêḍûn gû*f*t aîg̲h̲: "Len*á* den*á* lâ gû*f*t aîg̲h̲ ân âsim-nis̲h̲ast ô*l* k̲h̲âna*g* î len*á* va*b*îdûnã, va len*á* *zak* î â*v*âyêḍ yansegûnt, va a*v*â*r*îg lak̲h̲vâr s̲h̲edrûnîḍ. La*k* ô*l* ô*lá* aîs̲h̲ yehabûn mûn min len*á* vês̲h̲ a-va*z*întar; a*f*as̲h̲ pavan kâ*r* a*v*îrtar andar â*v*âyaḍ".

IV., (1) Yema*l*e*l*ûnd aîg̲h̲ K̲h̲ûsrû î An-aôs̲h̲a*g*-rûbân gû*f*t aîg̲h̲: "Den*á* 3 vâc̲h̲a*g* vâc̲h̲a*g* î k̲h̲ûḍâyân-paḍ va pâḍ-k̲h̲s̲h̲âyân

1. Thus in DP.; K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi].—2-2. DP. K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi].—3. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—4. DP., DM [Pahlavi]; K. [Pahlavi].—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—6. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi].—7. DP. [Pahlavi]; K., DM. [Pahlavi].—8. K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]; DP. [Pahlavi].—9. Only DP. omits.—10. It occurs in DM. only.—11. Only DM. [Pahlavi].—12. Thus in K., DP.; DM. [Pahlavi]

va tûbânî*g*ân va a*v*ârîg-i*ch* ko*l*â aî*sh* ba*r*â *sh*nâ*kh*tan va kâr a*z*a*sh* ka*r*ḍan hû-*ch*îri*sh*nî*g*-îhâ *b*aên â*v*âyaḍ. (2) Aêva*g* *f*rasâvandîh ba*r*â *sh*nâ*kh*tan, va aêva*g* aîr-mîni*sh*nîh, va aêva*g* *kh*û*r*sandîh. (3) M*â* pavan *sh*nâsa*g*îh î *f*rasâvandîh na*f*sh*â* ba*r*â *sh*nâ*kh*tan za*k* î *b*aên-i*ch* aêva*g* rû*z*ô *sh*apân ba*r*â *sh*âyaḍ maḍan. (4) Va pavan aîr-mîni*sh*nîh na*f*sh*â* mîni*sh*n pavan den*â* narm ba*r*â va*b*îdûn-ayên aî*gh*: ‘Za*k*-i*ch* î dû*sh*-*ch*îhrtûm anâ*g*îh î *b*aên gêhân haît va nismô *sh*âyaḍ de*b*rûnã, ô*l*-i*ch* li *sh*âyaḍ maḍan.’ (5) Va pavan *kh*û*r*sandîh, amat-a*sh* anâ*g*îh-î pavan za*k* âînîna*g* aôba*sh* yehamtûnêḍ î *ch*âra*g* bavîhûnastan lâ *sh*âyaḍ, kâma*g*îhâ paḍ-a*sh*

1. Occurs in DP. only.—2. Only DM. [Pahlavi]—3. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]—4. DP., DM. add [Pahlavi]—5. Thus in K., DM.; DP. [Pahlavi]—6. Thus in DP., DM.; K. [Pahlavi]—7. Only DP., K. [Pahlavi]—8. MSS. repeat [Pahlavi]—9-9. MSS. [Pahlavi]—10. Thus in K.; DP. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]—11. Only DM. [Pahlavi]—12. MSS. [Pahlavi]

(6)

(1) v.

(2)

khûrsand yehvûnêḏ, va saryâ dô-gânag barâ lâ vakhdûn-ayên: aêvag, zak î min anâgîh î frâj yehamtûnêḏ; va aêvag, zak î min a-khûrsandîh. (6) Gûft yegavîmûnêḏ aigh mûn pavan zak î maḏ yegavîmûnêḏ khûrsand, adîn-ash nîyâz lâ paêḏâg; mâ mûn khûrsand tûbânîg, va mûn pavan a-mâr acharag.

v., (1) Yemalelûnd aigh Vohûdât î Âtrô-aûharmazdân, î magûpatân-magûpat yehvûnt, frâj ôl jîvâg-î maḏ, afash aîrpat gabrâ 2 khadîtunt mûn chîbâ min kaôfa pavan pûsht î nafshâ hamâî kashîḏ, va ranjag yehvûnt havâ-and; afashân Avistâg va Zand pavan agavîn hamâî gûft. (2) Afash min ôlâ-shân

1. Only DM. adds —2. MSS. —3. Only DM. —4. It occurs only in DP.—5. Thus in K., DM.; DP. —6. Thus in DP., K.; DM. —7. Omitted in K., DM.—8. Thus in K., DM.; DP. —9. K. by mistake.—10. Only K. —11. MSS. —12. Thus in DP., K.; DM. —13. Thus in DP., K.; DM. —14. Thus in DP., DM.; K.

pûrsiḍ aîgh: "Amat lakûm kard-gâr va avzâr-aômand paêḍâg havâ-îḍ, mâ chîm râî kâr pavan denâ âîninag hamâî vabîdûnîḍ"? (3) Va ôlâ-shân pavan paskhûn gûft aîgh: "Mân vashammûnt yegavîmûnêḍ aîgh anâgîh î Aharman barâ yehabûnt yegavîmûnêḍ pâêgîhâ kolâ aîsh j îvâg-aê viḍârḍan âvâyaḍ, pavan gaêtâ ayûf pavan maînûg; va lenâ ãngûn shapîr medammûnêḍ amat bâhar î nafshâ pavan gaêtâ barâ viḍârîm mûn levatâ anâgîh viḍârishnîh. (4) Raôshnîh- ich î hvareshaêta[11] va mâh khadîtunîm, va khûrishn va dârishn va darmân va chârag î anâgîh, va avârîg kabad nyôgîh vandîm—afamân pavan zak chabun sepâs-ich aê vâ-nigârḍan, va pasand-î

1. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—2. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—3. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—4. Occurs only in DM.—5-5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—6. Only DP. [Pahlavi]—7. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—8. Occurs in DP. only.—9. Thus in DP. K.; DM. [Pahlavi]—10. Only DM. omits.—11. Otherwise read *khûrshîd*.

î min maînûgân va gaêtâ-ân yehvûnêḏ, va lâ maînûgîhâ pavan dûsh-khan viḏârîm mûn mandavam-ich nyôgîh pavan gûmîzag levît vâ-nigârdan; pasand î min aîsh fraḏûm levît, va min-ich jîvâg-î î ãngûn afda chîgûn vahisht jvîḏâg yehvûnîm."

VI., (1) Yemalelûnd aîgh ham Vohûdât gûft aîgh: "Mûn dîrang zimân min âkhar dânâgân sâtûnt yegavîmûnêḏ va benafshâ-ich dânâg, adîn-ich-ash dânishn-î denâ sûḏ-aômandtar amat bâstân baên ôl tan î nafshâ nigîrêḏ aîgh: 'Mâ havâ-am, va madam mâ yegavîmûnam, va min âkhar mâ havâ-am'?" (2) Afash denâ-ich gûft Vohûdât aîgh: "Yazdân mandavam-î pâgîh vêsh baên âvâyaḏ, va pâgîh-î haêm î nyôg va shapîr; va mûn haêm lâ vaîrâst yegavîmûnêḏ rasishn î Yazdân ôl tan kîm yehvûnêḏ."

1-1. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—2. Only DM. [Pahlavi].—3. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi].—4. Occurs only in DP.—5. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—6. MSS. [Pahlavi].—7. DM. adds [Pahlavi].—8. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].—9. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi].

(1) VII. ... (2) ... (3) ...

VII., (1) Yema*l*e*l*ûnd aîgh Ât*r*ô-pât î Mah*r*aspendân gû*f*t aîgh: "Anshûtâân haêm î saryâ ba*r*â shnâsishn, va rakhîg a*z*ash pâhrî*j*ishn; m*ă* min haêm î saryâ shnâkhtan va a*z*ash pâhrîkhtan va drûj shikastan gab*r*â bûkht". (2) Ât*r*ô-pât den*ă*-îch gû*f*t aîgh: "Akar*j* anâ*g*îh-*î* ô*l* li lâ maḍ mûn-am den*ă* 3 âsân-mînishnîh *b*aên lâ yehvûnt: aêva*g* den*ă* aîgh min a*v*zâr î Aharman kast, va pa*v*an li barâ gôpakûnt; aêva*g* den*ă* aîgh-am: â*v*âḍîhâ, m*ă* sarîtar shâyêḍ hav*ă*-âe yehvûnt; va aêva*g* den*ă* aîgh-am anâ*g*îh-*î* ôl tan î *f*rasâvand maḍ, lâ ô*l* rûbân î hamâîg." (3) Ât*r*ô-pâṭ den*ă*-îch gû*f*t aîgh: "Akar*j* li aîsh râî nyô*g*, va aîsh li râî saryâ pavan mâḍa*g*varîhâ

1. MSS. [Pahlavi]—2. MSS. [Pahlavi], a substitute for [Pahlavi], better [Pahlavi]—3. Better [Pahlavi]—4-4. Thus in DP.; K., DM. [Pahlavi]—5. MSS. [Pahlavi] only.—6. Occurs in DP., K., but not in DM.—7. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—8. Only DM. [Pahlavi]—9-9. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—10. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—11. DM. [Pahlavi]

lâ kard, m*â* mân den*â* jvîd jvîd kar*d*, mâdȧ*g*varîhâ pavan na*f*shȧ tan kar*d*". (4) Ât*r*ô-pât den*â*-ich gûft aîgh: "Lipûmmûnîd vad na*f*shȧ tan ar*j*ânîg bar*â* va*b*îdûnã; m*â* *f*arakhû ôl*â* î ar*j*ânîg ayuvash Ya*z*dân sûd shnâs hav*â*-and, va khavîtund aîgh nyô*g*îh î pavan aîsh va*b*îdûnîh-ayên chîgûn â*v*âyishnîgtar pavan gaêtâ ayû*f* pavan maînûg; va nigîrênd va andâ*z*ênd pâd-dahishn î ar*j*ânîgân ô*l* tam*â* aîgh de*b*rûnãnd shapîr shâyad de*b*rûnãnd; m*â* ko*l*â dô ôl*â*-shân na*f*shȧ maînûg va gaêtâ, va pavan za*k* bâhra*g* ôl*â* î ar*j*ânîg hamâî shnâsân yehvûnishn." (5) Makha*r*-ich khadîtunam, va

1. Only in DM.—2. DP., K. ∵ —3. Only in DM.—4. DM. —5. Thus in K., DM.; DP. —6-6. Thus in DP., DM.; K. —7. Only DM. adds —8-8. Thus in DP.; K. ; DM. —9. Only K. —10. Thus in DP., K.; DM. —11. Only DM. omits.—12. Only DM. —13. Thus in DP., K.; DM.

VIII.

IX.

khavîtunam afam pavan dakhshag; afam tûbân kardan shaêdâ-î î haît fradîptâr î spûjgâr î nîyâzângar î girân vinâs".

VIII. Yemalelûnd aîgh Âtrô-pât î Zaratûhshtân dendá shaêdâ spûrîg makhîtunt yegavîmûnâd; má hamâî kolâ kerfag î frâj mad î barâ râyînîdan shâyêd pavan nafshá av-gâm barâ râyînîdan, va ôl zimân î vêsh lâ spûkhtan.

IX. Ham Âtrô-pât râî yemalelûnd aîgh-ash gûft aîgh: "Kolâ aîsh barâ âvâyad khavîtunast aîgh: 'Min aîgh yâtûnt havá-am, va chîm litamá havá-am, va lakhvâr ôl aîgh vazlûnam?' Va li pavan bâhar î nafshá khavîtunam má min Aûharmazda î Khûdâê yâtûnt havâ-âm, va a-pâd-khshâê kardan î drûj râî litamá havá-am, va lakhvârî ôl Aûharmazda vazlûnam.

1. DM. repeats [Pahlavi]—2. K., DP. add [Pahlavi]—3. Thus in DM.; DP., K. [Pahlavi]—4. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]—5. Only DM. adds [Pahlavi]—6. Occurs in DP. only.—7. Only DM. omits.—8. Thus in DP., K.; DM. [Pahlavi]

x. (1)

(2)

xi. (1)

(2)

x., (1) Yema*l*e*l*ûnd aîgh Âtrô-*f*rôbag va Ât*r*ô-bû*j*îḍ chîgûn levat*â* Vohûdât pavan magûpatân magûpatîh ham-kâr yehvûnt hav*â*-and, ô*l* Vohûdât pûrsîḍ aîgh: "Amat len*â*-ich Avistâ*g* va Zand narm va magûpatân magûpatîh hav*â*-îm, lak va lak mâ râî pavan aîrpatîh shem vêsh de*b*rûnãnd aîgh len*â*". (2) Vohûdât pavan paskhûn gû*f*t aîgh: "A*l* hat min den*â*, hav*â*-t aîgh hat aê-bâr ô*l* yesharâîsh tapt hav*â*-am, akar*j* ba*r*â lâ a*f*sarḍ hav*â*-am".

xi., (1) Yema*l*e*l*ûnd aîgh gab*r*â-*î* frâ*j* ô*l* kaô*f*a-*î* maḍ, va gab*r*â-*î* khadîtunt î *b*aên za*k* kaô*f*a katrûnast. (2) A*z*ash pûrsîḍ aîgh: "M*â* shem hav*â*-âe, a*f*at m*â* kâr, va m*â* khûrishn?"

1. Occurs in DM.; but not in DP., K.—2. Only DM. —3-3. These eight words are found in DP. only.—4-4. Thus in DP., K.; DM. —5. MSS. —6-6. K. ; DP., DM. omit.—7. Thus in DP., K.; DM. —8. Thusin DP.; K., DM. —9. Thus in DP., DM.; K. —10. DM. repeats by mistake.

(3) Va mîra*g* gû*f*t aîg̲h̲: "Ran*j*-spû*j* s̲h̲em hav*â*-am, a*f*am k̲h̲ûris̲h̲n bar î darak̲h̲tân, a*f*am kâr den*â* aîg̲h̲ vinâs lâ va*b*îdûnam." (4) Va za*k* gab*r*â gû*f*t aîg̲h̲: "Nyô*g*-ic̲h̲ hanâ s̲h̲em, va nyô*g*-ic̲h̲ hanâ kâr, va nyô*g*-ic̲h̲ hanâ k̲h̲ûris̲h̲n." (5) Va mîra*g* gû*f*t aîg̲h̲: "Min lak mûn ba*r*â yansegunând?" (6) Va za*k* gab*r*â gû*f*t aîg̲h̲: "A-khû*r*sandîh min li ba*r*â yansegûnând."

XII., (1) Yema*l*e*l*ûnd aîg̲h̲ Aûha*r*ma*z*da î Sagi*j*îg *b*aên barâ vad̲îris̲h̲nîh pavan handar*z* ô*l* hâvis̲h̲tân î na*f*s̲h̲*â* gû*f*t aîg̲h̲: "-Tân 3 vâc̲h̲a*g* yema*l*e*l*ûnam, va hat-tân *b*aên kâr yak̲h̲senunîd̲ adîn-tân nyô*g*îh î maînûg k̲h̲ᵛâr ô*l* na*f*s̲h̲*â* ka*r*d̲an. (2) Hamâî aêd̲ûn yakhsenunîd̲ aîg̲h̲: '30 s̲h̲nat haît vad ba*r*â yemîtunt hav*â*-am, a*f*amân kâma*g* va âr*j*û*g* î tan râî ô*l*

1. Only DM. —2. Thus in DP., K.; DM. —3. DP. —4. Only DM. omits; K. ; DP. —5. Only DP. —6. MSS. , perhaps for *vid̲îrishnîh-ash.*—7. K., DM. ; DP.

vinâs ka*r*ḍan mandavam-ic͟h kâr levît'. (3) Va nîs͟h*â* va *fr*azand î na*f*s͟h*â* râî aêḍûn mînîḍ aîg͟h-s͟hân lak͟hmayâ min aîs͟hân â*v*âyaḍ bavîhûnastan. (4) Va k͟hᵛâsta*g* î nafs͟hâ râî aêḍûn yakhsenunîḍ c͟hîgûn varḍ î pavan das͟ht ramîtunt yegavîmûnêḍ. (5) Kâr va ke*rfag* î ka*r*ḍan s͟hâyaḍ madam tûk͟hs͟hîḍ, va *frâj* ô*l* pîs͟h a*l* spû*j*îḍ".

1-1. Occur only in DM.—2. Only K.—3. Occurs in K. only.

THE DÎNKARD.

BOOK SIXTH (*Continued.*)

CCLXVII., (1)[1] They considered this, too, thus:[2] there were pious men who inquired, and there were (pious men) who explained.[3] (2) (The former) inquired thus: "What (is) piety[4], and what (is) holiness[4], and what (is) righteousness, and what (is) cleanliness, and what (is) the function of the soul[5], and what (is) discrimination[6],

---

[1] For all divisions into sentences of this and the following sections the editor and translator is responsible. The manuscripts containing the sixth book of the Dînkard indicate the beginning of each of its sections by one of these introductory clauses: (1) *Afashân denâ-ich ângûn dâsht*, (2) *Denâ-ich aêtûn gûft*, (3) *Denâ-ich paêtâg*, (4) *Denâ-ich aêtûn*, (5) *Yemalelûnd*, or (6) *Gûft yegavîmûnêt*. They sometimes also divide a section into different sentences by marks of punctuation which the translator has taken care to follow as far as possible, and to point out where necessary, in the footnotes to the Pahlavi text, the places in which the pauses in the Mss. are not followed by him. A note-mark (†) is used in the Pahlavi text to show that the full stop is an insertion by the editor, and an asterisk is used to show that the stop occurs both in DP. and K.

[2] Literally, "they considered this, too, thus:" or "this, too, was considered by them, thus:"

[3] Reading: *vijârd*, comp. Pahl. *vijârishn*, "explanation," "exposition," "reply." Av. *vî-char*, "to go through." Lit., "there are who explained."

[4] Generally *yasharûbîh* and *yasharâîsh* have almost the same meaning: "piety," "holiness," or "righteousness." Here they are distinguished.

[5] Reading: *khayâ-gârîh*; according to DM., *khvîsh-gârîh*, "one's own function," or "industry."

[6] *Vichîtârîh* is used also in the sense of "selection" or "judgment;" Av. *vi-chi*, "to select."

and what (is) purity, and what (is) charity[1], and what (is) truth, and what (is) immortality, and what (is) the final body[2] "? (3) (The latter replied thus): Piety implies[3] the garb[4] of holiness[4]; and righteousness implies the discharge of duty to God[5]; and cleanliness implies an isolation[6] from the *drûj*[7] and the function of the soul implies[3] sinlessness; and discrimination implies[3] the choice of thought and word and deed for encouraging the juniors[8], and for helping one's own kinsmen.[9] (4) And purity implies[3] unity; and benevolence, especially[10] what (is meant) for all, implies[3] the necessity[11] of happiness for everybody; and truth, comprehensively[12], implies[3] to utter no falsehood regarding anything whatever[13]; and immortality: to exist again as one had existed (before); and the final body[2]: as (one) is born, so one will be born again.

CCLXVIII. They considered this, too, thus: the *drûj* (fiend) is not stupefied[14] by much fighting; since the *druj*, (even) if an annihilating injury is effected[15], still fights on.

---

[1] *Dâtârîh.* [2] *Tan-î-pasîn*, "the final renovation."

[3] *Hanâ yehvûnêt*, lit. "is this." [4] *Yasharâîsh patmûgîh.*

[5] Lit., "to do duties towards God." [6] *Jvîtâgîh*, "separation."

[7] It is used here for *drûj nasûsh*, "defilement."

[8] *Khûrtagân nîrûg*; lit., "the strength of the juniors."

[9] Pahlavi: *ôl nafshâ-ân aîyyârîh vichîtan.*

[10] *Mâtîgân.* [11] *Âvâyastan.*

[12] *Hangartîg.*

[13] *Pavan hîch madam hîch*, lit., "in anything about anything." Comp. Pahlavi, *pavan mandavam-îch mandavam.*

[14] Pahlavi: *stûb lâ yehvûnêt;* lit., "the *drûj* fights much and is not stupefied."

[15] Lit., "when an injury has come (upon it) for its annihilation, then (too, the *drûj*) fights on."

CCLXIX. (1) They considered this, too, thus: one should much revert[1] from these five habits[2] :—from the thought of (doing) injury (to others), and from imposture[3] and robbery[4] and greediness[5] and vicious-souledness[6]. (2) The thought of (doing) injury (to others) is this: whoever contemplates injury to the good and the pious, and sincere friends[7]. (3) And imposture is this: whoever represents[8] himself different from what he is. (4) And robbery is this: whoever speaks about the wealth which is not his own, thus: "Would that it were mine[9]." (5) And greediness is this: whoever does not wish[10] (good) of the skill of anybody else.[11] (6) And vicious souledness is this; whoever declares (that) he himself will not practise what is truth.

CCLXX. They considered this, too, thus: whoever is rich and independent[12] should not ask for a thing from the

---

[1] *Vartishn.* [2] *Âînînag.* [3] *Dûjîh.*

[4] Reading: *hazalîh;* compare Av. *hazangh* (Vend. IV., § 1) of which *hazl* is a Pahlavicised form.

[5] Reading: *âzvarîh.* It may be read *âzûrîh,* (one of the sins mentioned in the Pazend *Patît-î-Pasîmânîh,* § 10) which traditionally signified: "to speak evil of the dead."

[6] *Aga-rûbânîh;* according to K., *aga-rûbishnîh,* "wicked progress or movement."

[7] It may also mean: "whoever contemplates injury to the virtuous and the holy who are good friends."

[8] *Nimâyêt.* [9] *Kâch mûn li nafshâ havâ-âê.* [10] *Yezbemûnêt.*

[11] That is, who does not wish that anybody else should be more skilful than he.

[12] Or, "he who can help himself." Compare the use and explanation of the word in vol. XI., sections CLXXIV and CLXXV., pp. 62-63.

Turânians,[1] since whoso having means (*pavan châr*) asks for a thing from the Turânians, (or) whoso having no means asks (for it), does not obtain it.

CCLXXI. They considered this, too, thus: every object (should be) so good as to always strengthen life[2]; whatever injury subsisted (*barâ yehvûnt*) in anything should, likewise, be annihilated.

CCLXXII. They considered this, too, thus: whoso[3] is corrupted on account of the sin which is left inexpiated[4] (*mânîd*) should not lead himself away from the relationship of God, and yield himself to the demons; and this he should not reflect upon thus: "I who am corrupted[5] (*paskhâr yehvûnt*) on account of sins, am demon's own"; since Aharman and demons do not give up to the

---

[1] The word *kârân* is often used in the sixth book of the Dînkard in connection with a drûj (*vide* §§ CXXIX., *seq*,) In this section *kâra* is used proverbially for a Turânian, from the proper name *Kara* who was a Turanian and opposed to the Mazdayasnian Religion (see *Karêmcha Asabanêm* in Yasht V, 73.) If *kârân* is taken in the sense of "duties" or "good acts," the rendering will be: "For him who is able and free, the matter of discharging (his) duties (accepting the reading *mandavam kârân* of DM.) is not difficult, since whoever is full of means wishes to discharge (his) duties, whereas whoever wishes (to do so) without means does not attain it."

[2] Reading: *jân dezêt*, or *yâna dezêt*; comp. the Avesta words: *gaya* "life," *yâna* "prosperity," and *daêza* "fortress." From the last word is derived *dêzîtan* "to fortify," or "to strengthen." Otherwise read: *jân yazêt*, "appreciates life," or *yâna yazêt*, "appreciates reward (in heaven.)" According to the MSS., the two words taken as one may be read *shanîjêt*, "vexes or wounds;" or *shûchêt*, "kindles," "enlivens." It can also be read *gayû gazêt*, "stings vitality," which meaning is here inconsistent.

[3] Here *î* is used as a substitute for *mûn*.

[4] *Vide* the use of the word *mânîd*, "a fault," "an error," in Book V., vol. X., p. 4, l. 5.

[5] For a full explanation of the word *paskhâr* see my vol. XI., footnote 1, p. 58 of my English translation.

demons a man even if he has committed a sin which is inexpiable,[1] less (*kîm*) do they keep him with themselves, just as a man who has committed *sraôshô-charanâm*[2] sins delivers himself to the demons, and keeps himself in kinship (*pavan khvîshîh*) with the demons.

CCLXXIII. They considered this too, thus: whatever one does, one should do for the applause (*aêvâj*)[3] of the good spirits; and by whatever one does (accordingly) one becomes holy.

CCLXXIV., (1) They considered this, too, thus: men who in their faith do not confide in the Religion of God, are of two kinds:—one (is) the deceiver, and the other the deceived[4]. (2) The deceiver is he who himself knows that he should not do whatever he does, and he does it for an immoral purpose and a selfish desire. (3) And the deceived is he who trusts in the honest belief[5] that whatever he does he does for the soul. (4) Whoever is the deceiver is a *dravand*, and the deceived, likewise, a righteous man.

CCLXXV., (1) They considered this, too, thus: if idol-worship is annihilated, no[6] faith in the good spirits vanishes with (it). (2) And if materialism[7] (*dashnîgîh*)

---

[1] Av. *anâperetha shkyaôthana*.

[2] Av. *sraôshô-charanâm*; see S. B. E., vol. V., p. 289, note 3.

[3] Comp. Mod. Pers. *âvâzah*, "voice," "fame;" or *âvâzah gashtan*, "to be illustrious."

[4] Comp. Av. *dapta*, Yasna X., 15, and *dâbaya*; from Av. *dab*, "to deceive." The traditional reading of the word is *farîftag*.

[5] *Pavan frârûnîh hîmnunît yegavîmûnêt*.

[6] Here *andag* is used in the sense of Pahl. *kam* or *kîm*, which frequently imparts a negative meaning.

[7] Comp. Mod. Pers. *dashnag*, "matter," "world." Other readings are: *sâvîgîh*, "homage to idols"; *sakhunîgîh*, "elocution"; *sânîgîh* "honour"; *etc.*

and transgressions[1] are smitten, no joy will depart with (them). (3) And if a mourning[2] practice[2] is smitten, then no love (*mitrô*) will depart with (it). (4) Consequently, how good it is[3] if these three sins are carried off from the world by prunning[4] (them) as much as possible.

CCLXXVI. (1) They considered this, too, thus: you, men, should be vegetable-eating, so that you may live a long life. (2) You should abstain from (eating) the flesh of small cattle, since (thereby your good) reckoning (will be) much. (3) Consequently (*adîn*), Aûharmazda, the Lord, has produced vegetables abundantly (*kabad*) for the support of small cattle (*gaôspendân*.)[5]

---

1 Comp. Avesta *asrushti*, "disobedience."

2 Comp. Pazand, *shîn-mûî*; Av. *schind*; Mod. Pers. *shîvan*, "lamentation." It is one of the sins for which a Zoroastrian is liable to punishment.

3 Pahl. *âkhar aêtûn shapîr*, lit., "at last, so good."

4 Comp. Pers. *kazd kardan*, "to lop or trim anything."

5 This is, probably, the only passage in the Zoroastrian writings now extant (Avesta and Pahlavi), in which a Zoroastrian is distinctly enjoined to abstain from animal food and prefer vegetable diet. No other passage could be cited which exclusively favoured vegetable diet. The passages often quoted in support of vegetarianism, if candidly examined, simply refer to the production of food by Ahûramazda for the maintenance of both mankind and animals. In some cases divine help is invoked against cattle-lifting.But such passages can hardly be said to have any but remote bearing on the view they are supposed to uphold.

This passage of the Dînkard, Book VI., is important in so far as it reveals the fact that the dietary question—the very question which has been the cause of much controversy now-a-days—was considered, and the suitability or otherwise of the vegetable regimen to the human system was inculcated, as far back as in the age of the *Paôryôtkaêshas*.

CCLXXVII. They considered this, too, thus: Aûharmazda has not been incapable of (doing) anything whatever, and will not be (so).

CCLXXVIII. They considered this, too, thus: Aharman has not been for ever, and will not be (so).

CCLXXIX. They considered this, too, thus: Aûharmazda will at last take back to Himself all the creatures that are created by Him.

CCLXXX. They considered this, too, thus: the reckoning of the good spirits is (based) on these three questions, namely: "what didst thou desire, and (what) didst thou achieve, and whom didst thou exalt?"

CCLXXXI. They considered this, too, thus: he who is great, through this ones in turns a superior *dravand*, (namely) when he slights[1] a drivish.

CCLXXXII. They considered this, too, thus: in the case of a wealthiest man, when he understands (how) to consume and preserve (wealth), then, owing to (his having) an excess of wealth, a grievous (*madam*) sin does not for-

---

We know that the Gathas are from their very nature completely silent on the dietary question. But in the remaining Avesta as well as Pahlavi writings passages in favour of meat-diet are not wanting. In the Sâsânian period, meat-diet was regarded harmless and lawful from the religious stand-point, as would appear from a chapter on food in the middle of the fifth book of the Dînkard (*vide* the chapter on "*Khûrishn,*" Dînkard, Book V., vol. IX., page 491:—"*Pavan mas dâtistânîh î min basaryâ î* 5 *âînînag gaôspend srâtag......*")

[1] Reading: *zak i drîgûsh tar* mînêd; compare Pahlavi *avar mînishnîh va tar minishnîh.* If we read, according to the MSS., *zak i drîgûshtar minêd,* then the rendering will be as follows:—"he who is great, on account of a sin becomes a very great *dravand* in the thought of him who is the best drîvîsh (or literally, when the best drivish thinks of him)."

sake[1] him; and in the case of a man who is a better kind of drivish, when he does not know how to consume and preserve in regard to (his) pecunniary property, he, too, perhaps (*shâyat*) might incur *margarjân*[2] sins.

CCLXXXIII. They considered this, too, thus: much righteousness that exists is owing to an abundance of wealth and many men[3]; whereas all wickedness that exists is owing to poverty.

CCLXXXIV. They considered this, too, thus: with the exception of the good people then, secondly, it is (also) possible to be good by (observing) the evil people, for the reason that (*pavan zak*) whoso sees the goodness of the good people learns (goodness from them), and whoso sees the evil of the evil people abstains from it.[4]

CCLXXXV. They considered this, too, thus: men ought to exert themselves so that they may have[5] the desires of the body in accord with (those of) the soul; since whoso (has) the desires of the body in accord with the soul reconciles the Religion with (his) body[6]; and in the case of him who has the desire of the soul in agree-

---

[1] According to K., *lâ vazlûnêt*, "does not pass away." According to DM., *adîn kabad khvâstagîh râî vinâs râî vinas madam vazlunêt*, "then because of the sins committed on account of (his having) abundant wealth sins go up (or develop.)"

[2] That is, sins for which man is liable to death or damnation.

[3] This statement is only partially true. Wealth may serve a good object in ennobling and raising a nation in social status, but it may equally tend to demoralisation. Similarly, poverty, which in some cases leads to immorality, serves in other cases as a test of virtue.

[4] Better: va *mûn sarîtarân sarîtarîh khadîtunêt azash barâ pâhrîjêt.*

[5] Literally, "they may render the desires of the body......"

[6] Lit., "then the Religion (is) associated with the body."

ment with (*levatâ*) the body, the *drûj*[1] harmonises (*levatâ*) with the soul.

CCLXXXVI. They considered this, too, thus : one should pronounce thanksgiving for the welfare (emanating) from the good people, but (*va*) one should not denounce execrations (*girag*)[2] for the affliction (coming) from the evil people.

CCLXXXVII. They considered this, too, thus : from hell a path goes to paradise (*vahisht*), and it is always[3] most well-redeeming[4], where (there is) every kind of salvation[5] in regard to (*pavan*) this world; and those (only) tread on this path who have suffered (*debrûnând*) something (*chêsh*,) for sins (committed), and from hell they pass on to paradise.

CCLXXXVIII. They considered this, too, thus : (as to) keeping alive[6] men of the evil religion and also all other men, there is no withholdment[7] as to (their) feeding (and) maintenance on the part of the *Amaêsha-spends* (Archangels) pertaining to the physical world.[8]

CCLXXXIX. They considered this, too, thus : there is little punishment for the soul (of him) who having observed a thousand men to be wicked in the world, has

---

1 Lit., "then the *drûj* harmonises with the soul."

2 Comp. Mod. Pers. *girrah guftan*, "to abuse," "to insult." It can also be read *darag*, "distracted." *Vide* vol. XI., p. 48, note 2.

3 *Pavan kolâ gâs* ; otherwise, "for any stage," "at all times."

4 *Hû-bûkht-tar*. According to DP., *hû-bôdtar*, "most fragrant."

5 According to DP. and K., *hû-brâzî*, "flashing with pure light." According to DM., *hû-bâjî*, "good tribute or reward" ; comp. Pers. *bâj va sâv*.

6 Comp. Pers. *zîndah dâshtan*.

7 *Lakhvâr vakhdûnishn*.

8 *Gaêtâ Amaesûspendân*.

settled (them) in (their) faith,[1] just as (there would be) for a holy priest (*magû-î*) who has devoted (his life) to (the improvement of) the wicked people (*dravand*).

CCXC., (1) They considered this, too, thus : always when a man thinks highly of a righteous principle, speaks highly (of it), and practises (it) highly, then, by (*levatâ*) the light which develops (*vakhshêt*) in him, he becomes a sage[2] in the Religion[3]. (2) And always when a man thinks highly of an immoral object, and speaks highly (of it), and practises it highly, then darkness emanates (*lâlâ yâtûnêt*) from him and stands aloft (*lâlâ*) between the man and the Religion, and the man perceives little of the Religion.

CCXCI., (1) They considered this, too, thus : when mankind was first created by Aûharmazda, the Lord, He gave then such a commandment as follows : "You should exert yourselves in such a way (*pavan denâ*) that you may deliver (your) souls (from punishment); then We[4] shall render your physical wealth as (your) means,[5] since the salvation of the soul cannot be helped

---

[1] Thus according to the reading of K. and DP. But according to DM., the rendering would be :—" Whoso is reserved (for his piety) by a thousand men for benediction in the *Âfrîgân* (prayer, *âfrîgânîh*) has little punishment for (his) soul, just as......" That is, whosoever's name is reserved for recollection with those of the departed worthies in the *Âfrîgân* ritual.

[2] Reading : *frazânag*. According to K. and DP., *parvânag*, " an authorized person," " a licentiate."

[3] The idea is that the constant devotion to honest and righteous principles in one's conduct of life has the desired effect of ennobling one's character and thereby bringing one nearer to the better understanding of matters spiritual.

[4] *We* is applied to Aûharmazda. It is a case of majestic plural.

[5] *Tân chabun î tan lenâ pavan mîyân vabîdûnîm*. It may also mean : " We shall intercede in regard to your wealth of the body."

(*vijârît*) save by yourselves." (2) And men are so much in wants that they highly exert themselves for the wealth of this world, and they pray[1] to God for the wealth of the soul.

CCXCII. They considered this, too, thus: if he who is a drivish (poor man) be also a man of evil religion or of no honest motive, then, too, anything might be given him (as a gift); and he who (so) offers has for his own share the (merit of) driving out from the world what they call "the *drûj* of wants", and opposition and calamity will be removed from him; and of him, too, no one will be born who will come to neediness.

CCXCIII. They considered this, too, thus: the sacred fire which (is) *Frôbag* has made (its) abode amidst *Athravas* (fire-priests); the sacred fire which (is) *Gûshnasp*, has made (its) abode amidst warriors; and the sacred fire which (is) *Bûrzîn-Mitrô* has made (its) abode amidst husbandmen.[2]

---

[1] Comp. Av. *upastâ*, "assistance." See *Pand-nâmag î Âtrôpât*, § 1: *apastân ôl Yehân kart*, "offered prayers to God."

[2] Tradition has it that these three kinds of sacred fire were created by Aûharmazda in the beginning of creation for the protection of the different classes amongst mankind, especially amongst the ancient Irânians. Fire Frôbag is thus associated with the priestly order, Fire Gûshnasp with the martial class, and Fire Bûrzin-Mitrô with the husbandry. No mention is made here of the fourth class of *hûtûkhshân*, perhaps because the ancient Irânians were first divided into the three classes refered to here, and the fourth order of *hûtûkhshân* was of later origin. For the description of these three kinds of sacred fire, see *Bûndahish*, Chap. XVII., §§ 5-9; *The Selections of Zâdsparam*, Chap. XI., §§ 8-9; *etc*.

CCXCIV. They considered this, too, thus: one should be always (*pâtrûzag*)[1] diligent in (one's) conference with the good people, that is, so long as that one hears but does not question (*barâ gûyêd*) what has been heard (*vashammûntag*) from the daily conference, wherein nothing is evidenced superior to *Hvardat* and *Amûrdat*[2].

CCXCV. They considered this, too, thus: the *fravâhar* of *Zaratûhshtra-î-Spîtâmân* abides near the (consecrated) *haôma*, and near the *baresma*[3] twigs, and its invocation is in the *Âtâsh-î-Varahrân*[4].

CCXCVI. They considered this, too, thus: the strength[5] of the good spirits is *myâzda* (offerings[6]); the strength of the Religion is *Gâsânbâr* (*i.e. Gâhambâr*); the strength of *Gâyôgmard* (*i.e.* mankind) is *Âtâsh-î-Varahrân*[7].

---

[1] Comp. Pers. *bâdrûzah*, "perpetual." See my footnote 6 on the word which occurs also in Book VI., § CCXXVI., page 85, Dînkard, vol. XI.

[2] That is, health and immortality.

[3] That is, the *barsam* twigs which, according to the Avesta, should be used for consecration in the *Yasna, Vendidâd, Bâj*, and other ceremenies. *Vide* the use of *haôma* and *baresman* in the Avesta, especially chaps. II., IX. and X. of the *Yasna*.

[4] That is, in the sacred premises belonging to the *Âtâsh-î-Varahrân*. See Book. VI., § CCXXX., note 5, vol. XI., p. 87.

[5] Comp. Av. *stawra*, Skr. *sthâvira*, Pers. *ustuwâr*, "firm," "strong."

[6] The things offered and consecrated in the *Âfrîngân, Bâj*, and other ceremonies, such as *darûns*, pure water, fruits, flowers, wine, juice of grapes, *etc*.

[7] *Vide* Book VI. of the Dînkard, § CCXXX. In the above section the *Âtâsh-î-Varahân* symbolically means the victorious fire or light of the Mazdayasnian Revelation.

CCXCVII., (1) They considered this, too, thus: the inferiority[1] (of Aharman) is established for this reason that Aûharmazda will be in the front (*ôl pîsh*) and Aharman will be kept (*kart*) in the rear. (2) Aharman has depended on the wealth of Aûharmazda[2]; he will not be powerful, but in the end Aharman will be annihilated.

CCXCVIII., (1) They considered this, too, thus: (it is) the duty of every man to know these five things, and whoever does not know them is an immoral (*aîrangîhîg*[3]) person. (2) One is this: "What am I? Am I a man or a devil?" (3) And one is this: "Whence have I come? From *Garôtmân* (the highest heaven) or from hell?" (4) And one is this: "On what am I to rely? On the things pertaining to the angels or on the things pertaining to the demons?" (5) And one is this: "Whom am I to follow? (Am I) to follow the good or the evil?" (6) And one is this: "Whither shall I return? Shall I go back to heaven or to hell?"[4]

---

[1] Reading: *nishîpag*, comp. Mod. Pers. *nishîb* "lowness," "descent." It here means the lowness or inferiority of Aharman. The Pahl. word is also read *veh-zichag*, "pertaining to the leap year," as *veh-zichag mâh*, "the intercalary month," and *veh-zichag sâl*, "the leap year." *Vide* the Dînkard, vol. IX., chap. 419, p 446 of the Pahlavi text.

[2] The idea is that the real wealth of the universe is the creation of Aûharmazda and not of Aharman.

[3] Comp. Pahl. *aîrang*, "polluted," "corrupt;" it is the rendering of the Avesta *ereghant* (Pers., *argand.*) See Vendidâd VII., 2; VIII, 71; etc. *Vide* my note 1 on the word, Dînkard, vol. XI., page 87.

[4] Compare §§ 121-122 of the *Ganj-î-Shâyagân*, edited and translated by the late Dastur Sâheb Peshotanji B. Sanjana:—*Fratûm dânishnân pavan paêtâgîh min Daêna gûft yegavîmûnêt aîgh*:—"*Kolâ anshûtâ mûn ôl dât î 15 shnatag yehamtûnêt, adîn-ash denâ hû-melî levîn barâ khavîtûnastan âvâyat aîgh: 'Mûn havâ-am? Va mûn nafshâ havâ-am? Va min aîgh mat havâ-am? Va lakhvâr ôl aîgh vazlûnam? Va min katâr patvand va*

CCXCIX. They considered this, too, thus: he who has a longing (*gaprahûnêt*) for the Avesta and is not of a better nature, and who inquires about the Zand and is not wiser, and who grieves over (his) faults[1] and becomes not more innocent—such a one should not be tested a second time (*tanid*) for any practice whatever.

CCC. They considered this, too, thus: Aharman is not wounded[2] by these three things (happening) to anybody whatever, except when they happen to (be witnessed by) himself: one, the thought of kings; and one, the assemblage[3] of the good people; and one, the births of *Zaratûhshtrôgtûms*[4].

---

taôkhma havâ-am? Afam mâ khvîsh-gârîh gaêtâ, va mâ mizda î maînûg? Va min maînûg mat havâ-am, ayûf pavan gaêtâ yehvûnt havâ-am? Va Aûharmazda nafshâ havâ-am, ayûf Aharman? Va yazdân nafshâ havâ-am, ayûf shaêdân? Va shapîrân nafshâ havâ-am, ayûf sarîtarân? Martûm havâ-am, ayûf shaêdâ? Afam râs chîgûn? Afam Daêna katâm?'" —The wisdom that is best for the human race is religious wisdom,—and it is a precept of our faith that:—"The first thing every man on his attaining his fifteenth year ought to do is to know the drift of the following questions: 'Who am I? With whom am I connected? Whence do I come? Whither am I to return? From what seed am I sprung, and to what family do I belong? What functions am I to discharge in this world, and what is the recompense thereof in the next world? Do I come from the world above, or do I owe my birth to this world? Do I bear kinship with Aûharmazda or with Aharman, with angels or demons, with good men or bad men? Am I a man or a devil? What path in life have I to follow? What religion do I accept?......'"

[1] Pahl. *va mânîd garzêt va avinâstar lâ yehvûnêt.*

[2] *Khûst lâ yehvûnêt.* Comp. Pers. *khûstan* or *khastan*, "to wound."

[3] Literally, "the reaching or coming together of the good people."

[4] Compare Av. *Zarathushtrôtema*, "the chief of the ancient Zoroastrian hierarchy," in Yasna XVII., 18; XXVI., 1., *etc.* Mark the Avesta passage in the Farvardin Yasht, § 93, relating to the birth of the holy prophet, Zarathushtra:—"In whose birth and growth the waters and the plants rejoiced; in whose birth and growth all the creatures of the good creation cried out, Hail!" (S. B. E., vol. XXIII., p. 202.)

CCCI. They considered this, too, thus: a man should go to the sacred fire-place[1] as many times as possible, and offer with devotion the (prayer of) *Âtâsh-Nîyâyêsh*, because the *Amaesâspends* form an assembly in the sacred fire-place three times every day, and leave there (behind them) good deeds and piety; (and as to him) who goes there frequently and offers the *Âtâsh-Nîyâyêsh* with awful reverence frequently, then those good deeds and piety which the good spirits have left there, are more and more lodged in his body.[2]

CCCII., (1) They considered this, too, thus: as to whatever thou shouldst do, these three things are good. (2) One is this: whoever for the proclamation[3] of goodness frequently attends a conference of the good. (3) One is this: whoever considers and declares as perfectly as possible the value and gratitude[4] and welfare of the good. (4) One is this: whoso at least three times every day looks back upon himself (*pavan tan î nafshâ*) thus: "Am I associated with a good spirit or a devil?" If he is

---

[1] That is, *Âtash-î-Varharân*. Compare § 150 of the Pahlavi *Ganj-î-Shâyagân*, edited and translated by the late Dastur Sâheb Peshotanji B. Sanjana:—"*Va kolâ yôm pavan 3 bâr baên mân î âtâshân vazlûnît*, va *Âtâsh-Nîyâyishn vabîdûnît, mâ ôlâ mûn baên mân î âtâshân vêsh vazlûnêt, va Âtâsh-Nîyâyishn vêsh vabîdûnêt, adîn-ash khvâstag va yasharâîsh vêsh khalkûnd.*" "And you should go to the sacred fire-place three times every day; and recite the *Âtâsh-Nîyâyêsh*, because he who goes oftener to the *Âtâsh-î-Behrâm*, and frequently recites the *Âtâsh-Nîyâyêsh*, acquires thereby (spiritual) wealth and piety."

[2] That is, the spirit of good deeds and piety is more and more entertained in his body. Compare Book VI., sections CCXXVII. and CCXXX., vol. XI., pp. 86-87. The time of holding an assembly three times every day is probably between sunrise and sunset, during the *Hâvan*, *Rapîthwîn* and *Aûjîrîn gâhs*.

[3] *Aêvâj î shapîrîh*, Pers. *âvâz*, "divulged," "illustrious."

[4] *Sepâs*, "thanksgiving," "gratefulness." Perhaps, *sijâgî*, "fitness," "worthiness."

allied with a good spirit, the latter is more entertained in his body; and if he is allied with a devil, he becomes incapable of casting (it) out of the body.

CCCIII., (1) They considered this, too, thus: in the admonitory precepts[1] there is a case (*mandavam*) of fickle fortune[2], and a man disputes supposing that (the gift made) is too much, then one[3] of the three cases (to be considered) is this, namely: everybody discerns the sin which (is) his own that it is a sin, and, likewise, in the happening (*yâtûn*)[4] thereof he is defamed as a retribution[5] (for it); and if there is some one who commits (it) on whom people, too, inflict punishment, he turns away as much as possible from it (*i.e.* sin), and commits it not (again). (2) And one is this that every-

---

[1] Reading: *handarj*. The word can also be read *hû-dard*, "sympathetic," hence the rendering:—"They considered this, too, thus: as to a sympathetic person (who makes a gift) in a case of fickle fortune, if a man disputes that (the gift made in that case of fickle fortune) is too much............" Another reading *hangard* "a collection", "a synopsis,"

[2] Reading: *dô-vakht*; comp. Mod. Pers. *bakht î dô mâh.*

[3] Reading: *aêvag-î*, "each one."

[4] About the use of *yâtûn* compare Mod. Pers. *dar-âmad*, "the happening of." The word can also be read *shatrô*, hence *baên shatrô*, "in the city or town."

[5] *Pavan pâtram dûsrûbînît yegavîmûnêt. Pâdram* means "reward," or "punishment," from Av. *paitiram*, which signifies "pleasure," also "the striking of a blow." The word elsewhere denotes "simple," "unprofitable," "foolish"; *vide* its rendering by Dr. West in the Dînkard, Book VIII., Ch. I, § 3, *seq*; S. B. E., vol. XXXVII., p. 8. Also comp. Mod. Pers. *bâdram*.

body discerns the good act which (is) his own that it is a good act, (and) in the happening thereof he is reputed as a reward[1] (for it); (and) if (there is) some one (who) performs (it) his reward, too, is manifest, (and) he exerts himself therein as much as possible. (3) And one is this that if anybody does not know whether it is a good act or a sin, and in the happening thereof people form no general opinion[2] as to his honest or dishonest motive, he stands in doubtfulness, confers (*hùskàrèt*) with the religious (*shapiràn*), and acts according to the guidance[3] of the good[3], and does nothing without first consulting the good people.

CCCIV., (1) They considered this, too, thus: there is no man whatsoever who, when these three things happen[4], does not see the fruits thereof in this world and, owing to the troubles therein, does not recollect[5] (*aìyyàdyèt*) them. (2) One (is) snow[6] and rain; and one, a fortress[7] or[8] a citadel[9] or a stronghold and the possession of a fortress full of provisons[10]; and one, drivishism[11]. (3) Because even he who is the visest of

---

[1] *Pavan pàtram hù-srùbìnît yegavîmùnèt.*

[2] *Là ham-drênjishn havàd.* Comp. Av. *drenj*, "to keep," "to unite."

[3] *Shapîran dastùbar yehvùnd.* [4] *Baên yegavîmùnèt.*

[5] Perhaps *aîyabàsèt*, "spurns," or "condemns."

[6] Avesta *vafra*, Pers. *barf.*

[7] Comp. Av. *uzdaêza*, (Vend. III., 9, and VII., 56), taking *uzdaêza* to mean "a huge building." The Avesta word also means "a heap of corn," see Vend. XV.

[8] Generally "and." *Va* is sometimes used for *ayûf* in Pahlavi.

[9] Comp. Pers. *kùshk*, "a citadel," "a fortress."

[10] The Pahlavi *daêza ambâr dâshtan* literally means: "the keeping of a fortress full of stacks of grain or corn." Ancient Pers. *didâ*, "a fort;' Pers. *dizh*.

[11] *Vide* my notes 4 and 5, p. 52, Vol. XI. of the *Dinkard.*

men, that is a drivish,[1] does not foresee[2] the benefits that are in anticipation (*î frâj*), for this reason because[3] when he sees so much of calamities he condemns[4] poverty; (and) when, owing to the troubles that befall (him), he by no means[5] longs for the rains, especially so when the storing of grain in the hills and strongholds is not desirable[6]. (4) And of the three things (aforesaid), it is possible to discern the two things whereof the fruits[7] are perceived in this world[7]; and the (remaining third) one is not observed until the approach of the reckoning of the good spirits. (5) And as to those two things the fruits whereof are observed in the world, one is said to be snow and rain, since when it rains excessively (*frehist*, and) when excessively in that place whereon it rains continuously (*hamâî vârêt*), no profitable results (are) manifest[8]; and, owing to the difficulties therein, everybody feels disgust[9] at it and regards it (*i.e.* the raining) as unprofitable. (6) And when the (*ôl*) month of *Fravartîn* and the month of *Artavahisht*[10]

---

[1] *Drîgûshih* used for *drîgûsh-î*. [2] *Pîsh khadîtunêt*.

[3] *Hanâ râî mâ*.

[4] *Barâ aîyabâsêt*; comp. Pers. *bâshîdan*. Or, *barâ aîyyâdyêt*, "does recollect poverty."

[5] *Pavan hich châríh*.

[6] *Lâ pavan kâm*, "not according to desire."

[7] *Pavan gaêtâ bar*.

[8] *Sût-mandavam lâ paêtâg*.

[9] *Barâ* (not) *aîyyâsêt*; comp. Pers. *ayâsah* "desire," "wish;" lit., "does not wish it."

[10] The statement that the produce of the rains comes into view by the growth of corn and grass in the months of *Fravartîn* and *Artavahisht*, furnishes an additional proof that the Zoroastrian year began with the month of *Fravartîn* amongst the ancient Irânians. In section LXXIX. of Book VI., vol. X., p. 29, it is, likewise, stated that: "In those seven months when *Artavahisht* manifests himself in the

approach, and the blades of corn and grass grow up (*rûî dât*), and the produce of the rains comes into view, the desire of every man is of this sort, namely: "Would that during this winter rain had been more and those our troubles from the (heavy) raining had been greater, and now these (our) prosperity and happiness and plenty (*patishnîh*) and good-living (*hû-zîvishnîh*), which (have resulted) from the product of the rains, had been witnessed more by us." (7) And one is said to be the fortress or citadel, a stronghold stored with provisions (*daêza hanbâr*), for this reason that though (*amat)* it is especially (*frehist*) erected and furnished,[1] (still) all the advantages in details are not available,[2] and manifold troubles (*khazînag*[3]) arise; and, ultimately, when it so happens that enemies approach the city, and for the protection of the well-wishers (*vakhshâragân*[4]) of the people the use of the fortress becomes necessary[5], men as

---

material world in the body of vegetation, the trees put forth blossoms and produce fruits." So the first two months of the year and of the season of spring are undoubtedly *Fravartîn* and *Artavahisht*. *Vide* the *Bundahish*, Chap. III., 12; XXV, 7, 13, 20; S. B. E., vol. V. In the last passage it clearly says: "This, too, it says that the auspicious month Fravardin, the month Ardavahisht and the month Horvadat are spring." For further information on the same subject the reader is referred to the interesting treatises by Dr. M. B. Davur and Mr. D. N. Coorlawala, and the important essay on "Medieval Greek References to the Avestan Calendar," by Dr. L. H. Gray, in the Shams-ul-Ulama Dastur Dr. Peshotan B. Sanjana Memorial Volume (*vide* "Avesta, Pavlavi and ancient Persian Studies," pp. 167-175.)

[1] *Sâjîhêt*; comp. Av. *sach*, Pers. *sâkhtan*.

[2] Lit., "are not apparent," or "do not appear."

[3] Comp. Mod. Pers. *khûzî* or *khûzidan*.

[4] *Vakhshâragân* for *vakhshârayân*, lit. "those who work to cause increase or prosperity (among mankind.)" According to K., *vakhsh-kharân*, "invalid," or "sick."

[5] *Pavan kâr baên âvâyât*.

a consequence (*pavan ân*) enter into the fortress and they are fearless[1] of the mining (*kandan*) of the fortress by the enemies; and, owing to the difficulties (*tangîh*) and calamities (*anâgîh*) which are experienced[2] in spite of (*min*) the manifold resources of the people within that fortress, he who is the foremost (*frehist*)[3] among those men has such a desire[4], namely: "Would[5] to heaven that for myself and the co-inmates[6] a fortress with excellent requirements (*hû-chînagî*)[7] had been erected by me personally, and I had stayed therein[8] alone (*tanîhâ*)[9]; or that in this fortress more excellent provisions had been stored by me than anybody else (could have done), so that thereby I would have been more powerful, and I would have been more fortunate than anybody else in the place." (8) And that one[10] is said to be a drivish[11] by whom no fruits are anticipated[12] in this world; (such) a drivish[13] of any description is superior[13] in this world, he

---

[1] *Avîbîmîh*, the abstract noun is here used for the adjective *avîbîmîg*, "fearless", "indifferent."

[2] *Khadîtunîhêt*, lit., "seen," "felt."

[3] Better, *frehist î zak anshûtâ*, or *frehist zak î anshûtâ*. According to DM., *râst zak anshûtâ......*, "upright is that man (who)..............."

[4] *Kâmag ângûn aîgh.*

[5] According to DM., *kâch va kâm*, "my wish or desire (is) that..."

[6] Reading: *mânîgân*, comp. Av. *nmâna*; perhaps a corruption of *manîgân*, "mine", "my people". It can also be rendered: "for myself and mine (that is, my family)."

[7] Lit., "with good and select things."

[8] *Afash havâ baên katrûnam*; lit., "and I stay in it."

[9] According to DM., *hûmantîhâ*, "with ease and comfort."

[10] Perhaps, *âînagî*, "the one mode of life."

[11] *Drîgûshîh* for *drîgûsh-î*.

[12] *Khadîtunîhêt*, lit., "are foreseen."

[13] *Madam mâ drîgûshîh.*

has regard for[1] every one, in this world, and (also remembers) the approach[2] (after death) towards the reckoning of the invisible good spirits.[3] (9) Likewise, the desire of him who is the best[4] male drivish[4] (is) this, namely: "Would that I had been (still) more (exalted) in drivishism, that I had experienced[5] and suffered[5] more hardship from drivishism, so[6] that now[6] the reckoning would have been (still) highly brighter[7] and happier.[8]"

CCCV., (1) They considered this, too, thus: that man (is) more fortunate[9] who suffers torment (*dûsh-khan*)[10] as much as possible[11] in this world, (and) that man does not suppress (*spûjêt*) his soul.[12] (2) It is said thus regarding those that suffer (*debrûnând*) in this world, namely (*aîgh*), the torment[13] and hardship which attend (men) in the

---

[1] According to K., the rendering will be: "since drivishism has respect for (lit., recollects) every one in this world."

[2-3] Reading: *va matan ol hamâr î mainûgân* (*aîyj âdyêt*). According to DM, *va matan hamâr î maînûgân*, "and the coming of the reckoning of the invisible good spirits."

[4] *Drîgûshtûm anshûtâ.*

[5] Reading: *khadîtunt va debrûnt havâ-âe.*

[6] Lit., "and now."

[7] Reading: *khanîg* (Av. *khan*, "to shine") instead of *andag*, as in the transliteration. With the reading *andag va hkarârtar* the rendering will be: "and now the reckoning would have been little and more insignificant;" an idea not in harmony with the context.

[8] Pahlavi: *khvârtar*. Comp. Av. *hvâthra*.

[9] Since he will be happier in the next world.

[10] Avesta *dûsh-ahû*, Pahl. *dûsh-khan*, "the evil abode," "hell;" meaning thereby, such difficulties and troubles as evil souls suffer in hell; comp. Mod. Pers. *dûzakh*,

[11] Pahl. *chand shâyat.*

[12] That is, he does not hid or doom to darkness his soul.

[13] Reading: *ared*, comp. Av. *arêd*, "to torment;" another reading *alag*, comp. Arabic *alik* or *halk*, "ruin," "destruction;"

world are remediless (*lâ-vijîrît*),[1] however, they must be endured;[2] and men[3] having a remedy[4] (to keep them back) do not approach them voluntarily[5] except in the case of the obligations for which, of their own will (or) voluntarily, they accept the responsibility (*ôl chôlâ*[6] *mekablûnayên*[5]), and which they discharge perseveringly. (3) They said regarding their torment and hardship: "This, too, happens[7] (that) they (namely, torment and hardship) share[8] in rendering[8] self-help[9], causing dexterity[10] and righteous skilfulness[11], and the shielding (*shaparîh*)[12] and protection[13] of (their) vital activity[14] and total activity[15], and (in rendering) other actions of the vital faculties[16] of men light (*varâmûn*[17]) and accomplished[18]."

---

1 Comp. Mod. Pers. *nâ-gûzard*, "helpless," that is, *lâ-aelâj*, where *gûzard* means "remedy," or "help."

2 *Barâ amat ghal vakhdûnîh-ayên.* 3 For *anshûtâ-ân.*

4 *Pavan châr.* 5 *Kâmagîhâ aôbash lâ vazlûnd.*

6 Lit., "they accept on the neck," or they undertake the responsibility thereof. The Semetic word *chôlâ* means "the neck."

7 Pahl. *yehvûnêt*, "is" or "happens."

8 Anshûtâ-ân *kartan pavan bahar yehvûnêt*, lit., "shares in rendering......of men."

9 Generally means "help."

10 Comp. Pers. *napak*, "dexterous"

11 *Hû-hunarîh.* Other readings: *hû-khûresh*, "virtuous provision;" or *hû-khûrîh*, "righteous worthiness."

12 *Shaparîh*; comp. Mod. Pers. *sipar*, "shield"; it may be "excellence," comp. Pers. *shapar*, "excellent." According to K. and DM., *veh-parîh*, "righteous prosperity"; or *va yâvarîh*, "and helpfulness."

13 Comp. Av. *parshti* or *parshtangh*, and *kara.*

14 Reading: *ahû-gâr*; it can be read *khân-gâr*, "a house-builder," "a manufacturer."

15 *Bundagâr* for *bundag-gâr.*

16 *Kîrûgîhâ*; Pers. *kîrû*, "memory," "conscience." *Vide* Glossary, vol. XI., *sub voce.*

17 Comp. Mod. Pers., *varâm*, "light and easy." According to K. and DM., *va rîman*, "and polluted," which meaning seems to be inadmissible.

18 *Dînâg* is generally used in the sense of "judicious," or "decisive."

CCCVI., (1) They considered this, too, thus: disease[1] and calamity in this world (emanate) from the demon[1] (Aharman),[2] and infection[3] and sickness attend[4] them[5]. (2) When (they[6]) befall him who is his[7], so much (*hand*) he assumes[8] that he does not regard the Deity (as) little (concerned) with the calamity[9], but he supposes so[10] that it could not be otherwise. (3) Whereas[11] (as to) those who are ever happy (*navîtvar*)[12] and contented, (when) disease and calamity, which are destined[13] (to happen at the time), come upon them from contamination and sickness, they consider (*hangârênd*) such things (*chesh*) as they suffer and contract (*yakhsenûnd*) owing to the sins committed (by them), as included in (their) reckoning by the good spirits.[14]

---

[1] Lit., "disease, too, and calamity which are (or happen) in this world (are) from the demon......"

[2] A belief prevailed amongst the ancient Zoroastrians as also amongst the primitive Christians that all kinds of sickness and calamities in this world had the demons for their originators. "From times antecedent to Christianity until medical science slowly came into existence, every form of disease was ascribed to demons. Madness, idiotcy, epilepsy and every shape of hysteria were the commonest forms of their malignity; and the blind, the dumb, and the deformed were regarded as unquestionable victims of their malia. Every domestic calamity, from the convulsions of a child to the death of a cow was unhesitatingly ascribed to their agency."—See *Supernatural Religion*, by W. R. Cassels.

[3] *Vashtîh* or *vashtagîh* is off and on used by commentators on the Pahlavi version of the Vendidâd as a synonym of the Pahl. *akhdagîh*, a pahlavicised form of the Avesta word *akhti* (Vend. V., 27; VI., 30, *etc.*) meaning "filthiness," "infection." It might mean changes for the worse in the physical system; comp. Mod. Pers. *gashtan*, "to change,"

[4] Pahlavi: *vehamtûnêt*.

[5] *Aôbash*, meaning disease and calamity.

[6] That is, disease, calamity, infection and sickness.

[7] That is, Aharman's adherent.

[8] *Vakhdûn-ayên*.

[9] Pahlavi: *ôlâ anâgîh râî Yazdân kam lâ mînet*; literally, "he does not think little of the Deity in regard to the calamity," that is, he ascribes the calamity to the Deity in no little degree; in other words, he thinks of God to be the causer of the calamity.

[10] *Angûn*, lit., "in this manner," "for like reason."

[11] *Chîgûn*.

[12] Pers. *navîd*, "good news." See the Glossary, vol. X., *sub voce*.

[13] *Adîn dât*, "then established or fixed."

[14] The idea here is that just as the adherents of Aharman look upon God as the causer of calamities and diseases on earth, the adherents of God look upon Him as their Saviour in the next world for all the calamities and disorders they suffer on earth.

CCCVII., (1) They considered this, too, thus: Aharman and demons desire to do even gross (*kantag-ich*[1]) injury and harm unto the creatures of Aûharmazda, and no sooner[2] do they so desire and equip (*ârâyênd*) themselves invisibly (*mainûgihâ*), than they bring[3] (at some place) into this world as much (injury and harm) as they possibly can, and then they destroy (there) outright[4] the creatures of Aûharmazda. (2) Moreover (*barâ*), they achieve it so successfully[5] that those who were the most grievous (sinners) in the invisible world so return to the (righteous) path and track and ask for help that, by their advent[6] into the world, the most abominable objects remain behind and no injury happens[7].

CCCVIII., (1) They considered this, too, thus: one should be diligent and inquisitive (*khvâstâr*) for the[8] knowledge[9] of surgical[10] and physical cures; since, by means (*min*) of the good knowledge of surgical and physical cures, if there be infection and sickness in the world whereof it is not possible to seek remedies they might be removed (by surgical operations). (2) In other words,

[1] Comp. Pers. *kandah*. It also means "misfortune." Otherwise: *kûtag*, "small," "insignificant."

[2] *Amat ângûn chîgûn.*

[3] Lit., "then they brought in as much as possible."

[4] *Hâmobaên*, generally used in the sense of "entirely," "wholly,"

[5] *Barâ ângûn avarvîjîhâ vabîdûnayên.*

[6] Lit., "when they come (into the world)."

[7] Lit., "and there is little injury (therefrom)."

[8] Comp. Mod. Pers. *khvâstan*, "to investigate," "to inquire."

[9] *Khavîtunastan.*

[10] Reading according to DP. But according to K. and DM, *rûrag rûrag*, "different surgical remedies;" Av. root. *rû*, Skr. *lû*, "to cut;" lit., "a treatment by cutting," *i.e.*, by surgical operation. The word by itself elsewhere means any cure or remedy. Compare the Avesta expression *karetô-baêshaza* "a healer by means of surgery," one of the five classes of the healers of mankind mentioned in the Vendidâd VII, Artavahisht Yasht, and the Dînkard, Book III., vol. IV., § 157, p. 181.

Aûharmazda, the Lord, has produced remedies for each one (*aêvag-aê*) of the infections and illnesses which (are) brought into this world by Aharman, and which (remedies) kill infection and sickness just as bread and water kill hunger and thirst, and keep them back.

CCCIX. They considered this, too, thus: even at the end (of the material world) the things that will be necessary[1] to make creatures immortal, are the surgical and physical cures.

CCCX., (1) They considered this, too, thus: in Religion everybody ought to be steadfast as much as possible, otherwise (*barâ*) the passing away (from this world is) without being redeemed[2]; because it is possible to perform[3] whatever a man longs for in (his) wish, since if a man (has) such an object of desire, namely (*aîgh*): "(May I be) a superior nobleman[4] and of immense (*rabâ*) wealth";

This 157th section of the Dînkard is the longest and most important in Pahlavi literature regarding medicine and surgery. In its 34th para. the five kinds of doctors are described as follows:—"In corporeal medicine there are also these five kinds of doctors: one of the highest rank, one of the lowest, and three of the intermediate rank. The doctor who practises remarkably the healing of man for the pure love of piety is of the highest rank; the doctor who practises such healing for worldly rewards and for the love of fame is of the intermediate class amongst the intermediate ones. The doctor who does so for the love of piety as well as earnings, but with more good-inclination towards righteousness is of the intermediate class nearer to the highest; and he who does so for the love of wealth as well as for righteousness, but with the sincere love of income is of the intermediate rank nearer to the lowest class... And the doctor of the lowest order is he who is cruel in medical and surgical treatment, and an opponent of medicine."

[1] *Baên âvâyat.*

[2] *Bûjâgîhâ*, "redemptions;" Av. *bûj* "to set free." Steadfastness of faith in one's religion is, therefore, the path of salvation and happiness in the next world.

[3] *Shâyat sâkhtan.*

[4] *Avîr âzât-mart.*

then if he be possessed of these[1] (gifts) so that he could afford (*sharitâ*) to make charities and many ceremonials, he would be fit to possess[2] that immense wealth (for charitable donations). (2) And if (he has) such an object of desire, namely: "May I be a superior drivish with meagre food and meagre raiments, and with few enjoyable (*hûchîn*[3]) things;" then if he be possessed of these so that he does not regard (*lâ minêt*) him who is not so, and him who is not good-natured, as different[4] and deteriorated[4], then with that same object (of his will) he becomes holy. (3) And if a man (has) this object (of) his wish, namely: "May I be the product of a religious institution (*kart aîrpatistân*), well-versed in Avesta and well-versed in Zand,'' then if he be possessed of these so that he becomes a scholar (*châshîtâr*) and much accomplished (*kabad afzûn*); then with that same object (of his wish) he becomes holy. (4) And if a man (has) such an object of (his) wish, namely: "May I not acquire much Avestic and much Zandic learning", then if he be possessed of this (wish) so that he acts according to the dictates of high-priests (*ratân*), then with that very object (of his wish) he becomes holy.

CCCXI. They considered this, too, thus: Aûharmazda, the Lord, created this world through wisdom, and maintains (it) through sagacity and moral heroism,[5] and the end (of it) will, therefore, be felicitous (*shâyat*).[6]

---

[1] Lit., "if he made himself with these, or possessed of these."
[2] *Dâshtan*, "he should possess."
[3] Literally, "well-selected."
[4] *Jvît va vatar* (*vatar* for *vattar*), "perverse (in nature)-and (grown) worse."
[5] *Martâvûgîh*. the Pahlavi rendering of the Av. *hâm-varetîvatô*, "heroism." *Vide* § XCI., Book VI., footnote 5, p. 5, Dinkard, vol. XI.
[6] That is, the end of the world will be, consequently, realized. *Shâyat*, generally means "fit," "proper."

CCCXII. They considered this, too, thus: sages have said that wise principles (are) sagaciousness and moral heroism, and hopefulness for the *Frashôkart.*

CCCXIII. They considered this, too, thus: the essence of wisdom (is) like unto fire, since in this world there is nothing which may be[1] so alike that thing which people do through wisdom; and also as to the fire, wherever (*kolâ aigh*) they kindle (it), one beholds (it) from a distance, (and) the redeemed and the transgressed[2] are rendered manifest; and he who is delivered by the fire is delivered forever, and he who is condemned by the fire[3] is damned forever.

CCCXIV., (1) They considered this, too, thus: the good-nature of him who has no wisdom in him, is like unto a house which (is) full of light and without defects, but remains closed and is never used[4]. (2) And the good-nature that is coupled with (*levatâ*) wisdom (is) like unto a house which is full of light and without defects, wherein dwells[5] a diligent man, and which he uses[6]; but which he closes (*bandêt*) during (his work of) tillage (*varj*), for giving produce to the world.

CCCXV., (1) They considered this, too, thus: when a man makes his actions conform to the law in the dis-

---

[1] In the sense of *havâ-âe.*

[2] Compare Av. *irikhtem*; see §§ CCIII. and CCIV., BK. VI., vol. XI., footnotes 3, 4, 5, p. 73.

[3] *Pavan âtâsh.*

[4] Pahlavi: *ôl kâr lâ hamâî vazlûnêt.* Comp. Mod. Pers. *az kâr raftan.*

[5] Pahlavi: *madam yegavimûnêt.* Comp. Pers. *bar aistâdan,* "to remain," "to stay."

[6] *Baên ôl kâr vabîdûnêt.*

charge of a (religious) duty in order to regulate[1] (them), then the *drûj* which previously caused sinfulness (in it), stands aloof from the person of that man, is removed (from it) and runs away towards the invisible *drûj*, and stands discomfited[2] before that invisible *drûj*. (2) Thence (the *drûj*) turns (*vartêt*) against that man from whose body (it) ran away, and vociferates (*karîtunêt*) and cries loudly.[3] (3) And this shows that thou, (O man), shouldst be penitent for whatever thou hast done (amiss), and henceforward thou shouldst not do it, since (such actions[4] are) deceptions ; or this shows that thou shouldst not do (again) just as thou hast done (before). (4) And if a man is not penitent (*avakhsh*) for that which he has done (wrongfully), and that which he wished to do, then the *drûj* rushes again into (his) body and, consequently (*âkhar*), corrupts (*vinâsêt*) the body much more and renders (it) worse than what it was before. (5) And if (the *drûj*) exclaims loudly and still the man does[5] not stand apart[5] from the wealth of God, then the *drûj* with his spiritual associate is captivated (*vakhdûnîh-ayên*), and becomes discomfited[6] and blind and invisible (*apaêtâg*).

CCCXVI. They considered this, too, thus: believe (*mîn*)[7] that education is not a bad thing, since education is the life (*zîndagîh*) of mankind[8].

---

[1] *Barâ vaîrâstan.*

[2] *Frû* here used in the sense of *frût* or *frût-tan* ; perhaps *parû*, (*vide* "Pahlavi Pazend Glossary," P. 177) "stands by the side of"; Av. *para.*

[3] *Vâng vabîdûnêt.*

[4] That is, the sins which a man commits.

[5-5] *Barâ lâ yegavîmûnêt.*

[6] *Shikast*, "defeated," "broken down."

[7] The aorist form of *mînîtan.*

[8] Compare *Pand-nâmag î Âtrôpât î Mahraspendân*, § 16.

CCCXVII., (1) They considered this, too, thus: mankind ought to discharge these three functions (*mandavam*) every day: to take out pollution (*nasûsh*) from the body, and to be steadfast in the Religion, and to do righteous acts. (2) To take out pollution from the body is this: before the sun rises one ought to wash one's hands and face. (3) And to be staunch to the Religion is this: to adore the sun.[1] (4) And to do meritorious acts is this: to kill many a noxious creature.

CCCXVIII. They considered this, too, thus: one should conduct oneself in this world sinlessly and harmoniously[2], since matter is of 2 kinds: one the body, and another the soul.[3]

CCCXIX., (1) They considered this, too, thus: one should eat substantial food[4], and should eat what is harmless[5], and should produce energy[6] (in oneself), and should eat food of moderate price[7], and should eat without committing a sin (*avinâsîh*) and without ex-

---

[1] That is, to adore the Nature's God through His Nature.

[2] That is, "non-conflictingly" *Vide* my footnote 4, p. 21, vol. XI., Book VI., § CIX., 2.

[3] Here matter and spirit are distinguished, and the human body, according to this section, is composed of the spiritual and material elements, of which the soul is spiritual. According to the Avesta there are five spiritual elements, besides the material ones, of which a human body is made up, namely: *ahu*, *daêna*, *baôdha*, *urvâna* and *fravashi* (see Yasna, XXVI., 4.)

[4] *Sûr stavra*; comp. Av. *sûirya*, *sûra*, "mid-day meal;" Mod. Pers. *sûr* "banquet," "feast." As for *stavra*, comp. Av. *stawra* "strong."

[5] *Pâk khûrishn*. According to the reading of the MSS., *paêtâg khûrishn*, "should eat (food) that is known," that is, "should eat food to which men are generally accustomed."

[6] *Châpûg sâzishn*; comp. Mod. Pers. *châbûk*, "active," "dexterous."

[7] *Arjânîgîh*; comp. Pers. *arzâni* or *arzân*, "cheap," "of small value." It also means, "worthy"; Av. *arej*. The moral idea is that a Zoroastrian ought to be economical, and should not waste away his money by luxurious living. He ought to save the surplus of his income for furthering meritorious and righteous deeds.

travagance[1], and should eat devotedly (*bandag*), and should dine in association with[2] the sacred beings, and should not be afraid of anybody whatever. (2) To eat substantial food is said to be this: namely, to be contented with one's lot.[3] (3) To eat what is harmless is said to be this: to partake of what (is) lawful[4] and (what is) one's own share and necessity, and what (is) according to practice.[5] (4) To produce energy (is) this: to improve (one's system) by practice. (5) To eat food of moderate price (is) this: to eat only for the increase of strength for (one's) vocation, in order to do one's business thereby[6]. (6) To eat with frugality[7] (is) this: to eat broad-mindedly,[8] and to give (food to others). (7) To eat devotedly (is) this: to eat so that the body (becomes) a co-partner of the soul for the same gifts[9]. (8) To eat in company with the sacred beings (is) this: to eat in company with the pious (*shapîrân*). (9) The non-fearing of anybody whatever is said by them to be this: to be sinless, because if a man is sinless then he should not be afraid of anybody whatever.

---

[1] *An-vahâgîh*, lit., "not (buying food) at a dear price," that is, not using dear articles of food; comp. Pers. *bahâ*.

[2] *Levatâ yazdân*, meaning that one should eat his meals with a previous expression of thanksgiving to God; that is, after saying grace.

[3] *Pavan zak î mat yegavimûnêt*; lit., "(contented) with what has reached," that is, what one can afford to buy and consume.

[4] *Min zak î dâtîhâ.* [5] *Pavan âînîn.*

[6] *Khvîsh-gârîh patash kartan.*

[7] That is, without extravagance.

[8] *Frâkhû-mînishnîhâ*, "large-mindedly", with a view to feed the poor; comp. Pers. *farâkh*.

[9] *Ham-dahishnîhâ*; that is, for the gifts made to the poor.

CCCXX. They considered this, too, thus: the unity of the essentials[1] is this that you should keep (your) thought and word and deed entirely (*agavin*) true; and pious life[2] is this: whoso[3] having cast out the *drûj* entirely from (his) body would not allow it to return into the body.

CCCXXI. They considered this, too, thus: he who is a Jew is not a wicked man (*dravand*) owing to his being called[4] a Jew, nor (are) people of other evil-religions (wicked) owing to their being known (*aêvâj*) as of evil-religions.[5]

CCCXXII., (1) They considered this, too, thus: three functions are the greatest (*mahist*) for mankind, and these are as follow: to make an enemy a friend; to make a wicked man holy; to make an ill-informed person wise. (2) To make an enemy a friend is this: whoever lays the wealth of this world before (his enemy), consequently (*azash*), becomes his friend in sincerity[6]. (3) To make a wicked person holy is this: whoever turns a wicked person away from the sins owing to which he is wicked.

---

[1] *Hamîh i mâtîgân*, that is, "the harmony or wholesomeness of the essentials (of morality)."

[2] Reading: *vîchag-haîtagîh*. *Vide* my note on the word, Book VI., § XLIII., vol. X., p. 12; and § CCVI., vol. XI, p. 69. It can be read *vîzag-haîtagîh*, "pure life," or *naêzag-haîtagîh*, "ardent love;" comp. Pers. *vîzah hastî*, or *nîzah hastî*.

[3] Otherwise, taking *mûn* in the sense of *amat*, the rendering will be: "when the *drûj* is driven out entirely from the body, it is not allowed (to find access) again into that body."

[4] *Aêvâj*; comp. Pers. *âvâz gashtan*, "to become known"; *âvâz dâdan*, "to call out."

[5] This may be considered a very liberal view from the religious standpoint, according to which a non-Zoroastrian may be pious and free from wickedness as a Zoroastrian. In the *Yasna*, *hâ* XXVI., 9, the *fravashîs* of pious non-Zorastrians are also invoked along with those of pious Zoroastrians: *âdakhyûnâmcha ashaônâm fravashayô yazamaîdê, uzdakhyûnâmcha ashaônâm fravashayô yazamaidê*.

[6] Lit., "he becomes a friend in mind or thought."

(4) And to make an ill-informed person wise is this: one embellishes[1] his own person[2] in such a way that an ill-informed person derives superior instruction[3] (from him).

CCCXXIII., (1) They considered this, too, thus: man should render (his) soul more exalted at these three places: at the doors of the holy sages, and at the doors of the righteous, and at the thresholds of the sacred fires. (2) At the doors of the holy sages for[4] this (reason) that[4] he may become more learned, and the religious principles be more entertained in his body.[5] (3) And at the doors of the righteous for this (reason) that he may become acquainted with good and evil, and be thereby divested of evil.[6] (4) and at the thresholds of the sacred fires for this reason that the invisible *drûj* (in him) may turn (*barâ vartêt*) away from him.

CCCXXIV. They considered this, too, thus: the Religion is as connected and in harmony with the *mâthras* as is flesh connected with the skin (*pûst*) and as the sealing wax[7] sticks to a parchment (*charm*).

CCCXXV. They considered this, too, thus: he is no *airpat* (priest) who, when a man entrusts himself to him (as a devotee), does not then make him righteous in the material world.[8]

---

[1] *Mûn vaîrâyêt*, "adorns" or "improves."

[2] Or, character.

[3] *Madam âmûkhtêt*. [4-4] *Pavan denâ aîgh vad*.

[5] That is, he becomes well-versed in the good Religion.

[6] *Sarîtarîh azash barâ debrûnayên*.

[7] *Lâg*; comp. Pahl. and Pers. *lâk*. Reading it *râg*, it may mean: "and veins with the hide."

[8] That is, who does not do his priestly duty to show him the path of purity and holiness.

A.

[This, too, is said[1]...]

I. This, too, is said thus: whoever allots[2] unto demons any object from the (share of the) sacred beings, and whoever allots to the evil (any object) from the (share of the) good, and whoever allots to an enemy (any object) from his personal (share), attains goodness.

II., (1) This, too, is said thus : one should work for (the exaltion of) the soul; then this world is one's own, and the spiritual world is more one's own. (2) And those who would work (only) for the body wilfully (*pavan kâm*), renounce the (glorious prospects in the) next world; consequently, (they) stick to this world without any desire (for the future life).

III. This, too, is said thus : everybody is considered[3] to be a drivish[4] primarily[5], and that drivish is his own soul.

---

[1] All the sections from the commencement of Book VI. to section CCCXXV have been introduced by the clause : "*Afashân dend-ich ângûn dâsht*..., whereby they are all attributed to the *Paôryô-tkaêshas*. Now commence a number of admonitory precepts which are introduced successively by the clauses : (A) *Denâ-ich gûft*... ; (B) *Denâ-ich paêtâg*...; (C) *Denâ-ich aêtûn*... ; (D) *Yemalelûnd*... ; and (E) *Gûft yegavîmûnêt*... Sections thus beginning with the same preliminary words are formed into groups, which are marked A, B, C, D and E by the editor, according to the five kinds of the introductory clauses.

[2] Av. rt. *bakhsh*, "to give."

[3] *Pavan dâsht*, in the sense of Pers. *pandâshtan*.

[4] That is, as poor as a *drivish* at birth. [5] *Ôl bûn*.

IV. Bakht-âfrît[1] said regarding this thus: "Every single creation of Aûharmazda is produced for opposing

---

[1] Dastur Bakht-âfrît, one of the well-known commentators and teachers of the Avesta and Zand, whose writings are now lost, flourished in the midde of the sixth century A. D., probably in the reign of Khûsrô Noshîrwan. Bakht-âfrît, or Vakht-âfrît as he is named in some Pahlavi books, is alluded to in the Dînkard, Book III., chapter 117, (Dastur Saheb Peshotan B. Sanjana's edition, vol. III., p. 130, l. 11)—*...chîgûn zak î yasharub aîrpat Bakht-âfrît madam avîzagîh î min nafshâ pasand î Yazdân bavîhûnastan gûft.*—"......just as the pious *Bakht-âfrît* spoke about the purity which results from the personal seeking of the approval of God." In the beginning of the Pahlavi *Zand î Vohûman Yasht* a reference to Bakht-âfrît is found in the following passage:—*Pavan Zand î Vohûman Yasna, Haûrvadat Yasna va Ashtât Yasna, paêtâg aîgh hanâ bâr gajastag Mazdak î Bâmdât, Daêna patîyârag, ôl paêtâg yâtûnt, afashân patîyârag pavan Daêna i Yazdân kard, va zak Anôshagrûbân Khûsrô î Mâh-dâtân Nôshâhpûr Dât-Aûharmazda î Âtrô-pâtgân dastûbarân,* va *Âtrô-frôbâg î a-kadbâ, va Âtrô-pât, va Âtrô-mitrô,* va *Bakht-âfrît ôl levîn bavîhûnast, afash patmân azash khvâst aîgh denâ yasna-îhâ pavan nihân al yakhsenunît, barâ pavan patvand î lakûm Zand al châshît. Olâshân baên Khûsrô î patmân kart.*—" It is declared in the *Zand î Vohûman Yasht, Haûrvadat Yasht,* and *Ashtât Yasht* that this time (*hanâ bâr*) the accursed Mazdak, son of Bâmdât, who is opposed to the Religion, appeared and caused opposition or disturbance among those who followed the Religion of the Divine Being, and Khûsrô Anôshîravân summoned in his presence Nishâpûr, son of Mâh-dât, and Dât-Aûharmazda, who were the Dasturs (high-priests) of Âtrô-pâtgân, and Âtrô-frôbâg the truthful, and Âtrô-pât, Âtrô-mitrô and Bakht-afrît, and he demanded of them a promise to the following effect (*aîgh*): 'Do not keep these Yashts in concealment, and do not teach the commentary except to your relations.' They made the promise to Khûsrô." In the Pahlavi *Shâyast Lâ-Shâyast,* the text of chapter XX. of which is almost quoted from the Pahlavi text of Book VI. of the Dînkard, mention is made of Bakht-âfrît in the following passage: *Denâ-ich aîgh Bakht-âfrît gûft aîgh kolâ dahishn î Aûharmazda hamaêstârîh î aêvag paîtîyârag, va patîtîg ôl hamaêstârîh î kolâ drûj yehabûnt yegavîmûnêt.*—"This, too, that Bakht-âfrît said thus: that every creation of Aûharmazda is produced for opposing every

each adversary singly, and contrition[1] is designed for opposing every *drûj*."

V., (1) Âtrô-pât[2], son of Mahraspend, said thus: "Never has any calamity (*anâgîh*) come upon me which I have not received with 6 objects[3] of delight therefrom: (2) First (is) this that I bless myself[4] that my calamity (is only) this, (that is, less severe), since worse than this might happen. (3) Secondly, this that out of the calamities which have been in store for me[5] one has passed away. (4) Thirdly, this that a calamity has happened not to my soul but to my body, since its passage[6] into the body is more insignificant than (that)

---

adversary, and contrition is produced for opposing every *drûj*." There are two short Pavlavi texts which are attributed to Âtrô-frôbag and Bakht-âfrît respectively, in the second of which Âtrô-pât, son of Zaratûshtra, son of Âtrô-pât, son of Mahraspend, is said to have flourished in the reign of Khûsrô, son of Kavât; whereas it is said in Book III., § 137, that he was the high-priest in the reign of Yazdagart, son of Shâhpûr (see Dr. West's *Essay on Pahlavi Literature*). In the *Nîrangistân*, too, we find a reference to the disciples of Vakht-âfrît.

[1] Self-abnegation in man.

[2] Âtrô-pât was the renowned high-priest under Shahpur II., son of Aûharmazda of the Sâsânian dynasty, and author of didactic Pahlavi treatises and some of the Pâzend Zoroastrian prayers. He is frequently alluded to in the Dînkard, Books III. and VI. (see especially vol. V., p. 241 *seq.*) He is also mentioned in the *Bundahish*, chap. XXXIII.; *Shikand-gûmânîg Vijâr*, chap. X., § 70; and *Artâ Vîrâf*, chap. I., § 16. The reader is also referred to his ten important monitions given in Book III., § 199.

[3] *Babâ î râmishn*; it also signifies "doors of delight."

[4] Compare the uses of the word *âbâd* in Mod. Persian: "salutation," "congratulation," "bravo," etc., (as in *âbâd âmadî*). *Am âvâtîhâ*, would literally mean: "congratulations unto me," "praises unto me."

[5] *Min anâgîh î lî râî dâsht yegavîmûnêt*, lit. "out of the calamities which were reserved or kept for me."

[6] *Vitârtan*, "a departure," "a change," or "disorder."

into the soul. (5) Fourthly, this that I bless myself that I am a man who is so virtuous that the accursed Aharman has caused this calamity unto me owing to my goodness. (6) Fifthly, this that every individual evil or calamity that they cause reaches either myself or (my) children; (but it) comes to me and does not reach my children. (7) Sixthly, this that the treasures of Aharman are kept full of calamities for the good, and whatever comes to me (therefrom) lessens[1] (by so much) the treasures of Aharman, and he (is) therefore (rendered so much) incapable of doing (wrong) unto another good (man)."[2]

VI., (1) And this, too, is said that one should not value[3] an earthly object highly, and should not preserve it for any object whatsoever, nor should one let it off from the hand. (2) And one should not value it highly for this reason that whatever is decreed[4] reaches one (in this world); and one should not preserve it (*dâshtan*) for anything whatsoever, because it is mutable and must be given up; and one should not let it off from the hand, because it is proper to make one's own the

---

[1] Comp. Pahl. and Pers. *kâstag*, "diminished," "lessened in quantity"; *vide* Pahlavi *Artâ Vîrâf*, chap. LXXX., § 6: *mûn sangva kafîz... kâstag dâsht.*

[2] The passage describes the process of reasoning followed by Âtrô-pât, son of Mahraspend in defence of self-resignation and voluntary submission to worldly miseries. He gives reasons why, according to the prevalent idea of his time, one should lightly consider the difficulties encountered in this world.

[3] According to DM., *vahâg gîrishn debrûnishn*; here *gîrishn* and *debrûnishn* are synonymous words; comp. Mod. Pers. *bahâ gîraftan*, "to value highly"; *bahâ gîr*, "precious", "valuable." MSS. DP. and K. have the word *debrûnishn* alone, whereof the later copyist of DM., or its predecessor, may have been doubtful as to the reading, and so he inserted *gîrishn* also before it.

[4] *Kolâ zak î brêhînît yegavîmûnêt.*

next world through this world. (3) And regarding these, likewise, mankind should be circumspective, since there is a remedy for every thing except death ; and every thing can be helped except wickedness (*dravandîh*) ; and every thing one can be worthy of except holiness ; and every thing can be prepared (*vaîrâstan*) except nature ; and every thing can be averted (*vartînîtan*) except destiny.[1] (4) And for mankind wealth and wisdom, and a preserving[2] nature, and a store of meritorious deeds are good ; since a tardy (*derang*) disposition (*khûig*) here is certainly a prompt one there,[3] (where) the judge (is) just, and it obtains nothing on credit; and one ought to be very diligent for prosperity, abundance of piety and good works, since *here* (is connected) with *there*, and *there* with (a farther) *there*.[4] (5) The original[5] from which this copy is made, was one of the works[6] belonging to Atrôpât, son of Mahraspend, and was composed[7] during the religious conferences[8] held by the *Paôryôtkaêshas*.[9]

---

1 *Bagô-bâkht*. Compare Avesta *baghô-bakhta*, "bestowed by God," "dispensed by Providence."

2 *Pânag*; comp. Pers, *pânah*, used for *pânak*, "preserving", Av. *pâ* "to protect ;" hence, a disposition to restrain oneself from doing evil.

3 That is, one who slowly and surely toils to prudently achieve good deeds in this world, is fast in the acquisition of the gifts of heaven in the next world.

4 Meaning the *Garô-nmâna*.

5 *Ham-pazîn*, *vide* the "Pahlavi Pazend Glossary," p. 180 meaning "an original," "a predecessor"; comp. Mod. Pers. *pachûh*, or *pachwah*, "a translation."

6 *Nâmag*, "a work," "a chronicle" "a writing."

7 *Mat yegavîmûnât*. The idea here is that the original work from which the compiler of this portion of Book VI. of the Dînkard has quoted the words of Âtrô-pât, son of Mahraspend, belonged to the latter, and was composed at the period when the religious conferences were held by the *Paôryôtkaêshas*. It seems to have contained the Pahlavi text before us as marginal notes and glosses which were added to the original by Âtrô-pât himself, and which are quoted here by the writer of Book VI. of the Dînkard.

8 *Pavan ham-pûrsagîh*.

9 The passage may be otherwise rendered : "This copy is made from a similar copy which was amongst the books (belonging to) Âtrô-pât, son of Mahraspend, and related to the religious conferences

B.

[This, too, (is) manifest......]

I. This, too, (is) manifest that all goodness is produced by Aûharmazda, and all injury by Aharman.

II. And this, too, (is) manifest that, (as to) Aûharmazda and the creatures of Aûharmazda, all goodness which is theirs has been from the creation of Aûharmazda, and all injury which is theirs has been from Aharman.

III. And this, too, (is) manifest that Aharman and the creatures of Aharman have as much goodness as is theirs from the creation of Aûharmazda, and as much injury as is theirs from themselves.

---

held by the *Paôryôtkaêshas*." Here end, as would appear from this passage, the religious precepts and maxims attributed to the *Paôryôtkaêshas*, and they extend from the beginning of the Sixth Book to this section. The word *Paôryôtkaêshas* can literally mean either "those of the pre-Zoroastrian creed, " or " the primitive members of the creed." That is, it signifies either " the followers of the creed which prevailed before the spread of Zoroastrianism," or " the primitive Zoroastrians." Here, the first signification is not tenable in as much as the sayings and maxims include those of the Zoroastrian creed, as expressly stated in some cases; nor is the second denotation appropriate, since amongst the religious maxims attributed to the *Paôryôtkaêshas* are embodied those of Bakht-âfrît and Âtrô-pât, son of Mahraspend, both of whom flourished in the Sâsânian period. In the Dînkard, Book III., 137, Âtrô-pât, son of Zaratûhsht, is called one of the *Paôryôtkaêshas*: *min zak î Paôryôtkaêsha pavan yasharâîsh ratû hû-parvart Âtrô-pât î Zaratûhshtân*. This Âtrôpât, the Dînkard says, flourished in the reign of *Yazdagard*. It seems, therefore, that the term *Paôryôtkaêshas* has been used by the compiler of the Sixth Book in some such sense as "the principal Zoroastrian divines," or "the recognized authorities on religious subjects."

IV. And this, too, (is) manifest that Fraêdûn desired to kill Azî-dahâg, (but) Aûharmazda said thus: "Don't kill him now, because this earth will be full of noxious creatures."[1]

V. And this, too, (is) manifest that Zaratûhshtra longed for immortality,[2] (but) Aûharmazda said thus:

---

[1] Compare *Yasht* V., 34; IX., 14, etc.; Dînkard, Book VIII., chap. XIII., 9; Book IX, chap. XV., 2; Book IX., Chap. XXI. The last passage is interesting and runs: *Va madam vânîtan î Fraêtûn Dahâg, va margînîtan râî vazra madam pilîg va lebabmâ va mastarg-ich zatan, va lâ yemîtuntan î Dahâg min zak zanishn; âkhar pavan shamshîr zatan, va pavan fratum, datîgar va setîgar zanishn min tan î Dahâg kabad âînînag khrafstra vashtan. Gûftan î Dâtâr Aûharmazda avô Fraêtûn aîgh: "-Ash al karîn-âe mûn Dahâg, mâ hat-ash karîn-âe Dahâg, pûr denâ zimîg yabîdûnân-âe min gaz va khangalâg va gazdûm va karbûg va kasûg va vazga; levatâ âînînag bastanî pavan shkift band baên girântûm pâtfrâs î zandân.*—"About the smiting and killing of Dahâg by Fraêdûn, the striking of (his) mace upon the nape of (Dahâg's) neck, heart and even the skull, and the non-dying of Dahâg from that smiting; then the smiting (of him) with a sword, and the formation of noxious creatures of many kinds from the body of Dahâg at the first, second and third smiting. The speaking of the Creator Aûharmazda to Fraêdûn thus: 'Don't cut him who is Dahâg, because if thou shouldst cut him, Dahâg would be making this earth full of serpents, toads, scorpions, weasels, crabs and frogs; (now be contented) with the mode of binding him with heavy fetters in the most heinous punishment of a prison.'"

[2] Compare *Zand î Vohûman Yasht*, chap. I., § 1; chap. II., §§ 1-5; S. B. E., vol. V., pp. 191-196. Chap. I., § 1 says: *Chîgûn min Stûtgar Nask paêtâg aîgh Zaratûhshtra min Aûharmazda a-aôshîh bavîhûnast; âkhar Aûharmazda khratû î harvisp-âgâs ôl Zaratûhshtra barâ nimût, afash van hanâ bûn patash barâ khadîtûnt, mûn .ƒ azg patash yehvûnt*......Chap. II., §§ 3-5 states Aûharmazd's reply as follows; *Gûftash Aûharmazda aîgh amat lak a-aôsha barâ vabîdûnam Spîtâmân Zaratûhshtra, adîn Tûr-î-Brâtrûsh î Karp a-aôsha barâ yehvûnêt, va amat Tûr-î-Brâtrûsh î Karp a-aôsha barâ yehvûnêt Ristâkhîz va Tan-pasîn kartan lâ shâyat.* "As it (is) manifest from the Stûtgar Nask that Zaratûhshtra asked for immortality

"If I make thee immortal now, it will not be possible to achieve the *Frashôkart* (Renovation)."

VI. And this, too, (is) manifest that it was for the period of the *Frashôkart* that Aûharmazda said in the case of Azî-dahâg who (was) so worthy of death, thus: "Dont kill him"; and (He) did not make immortal Zaratûhshtra, who was so good and accomplished.

VII. And this, too, (is) manifest that the best thing is truth, and the worst thing is falsehood.

VIII. And this, too, (is) manifest that there are some who speak the true and become *dravands* thereby; and there are some who speak the untrue and become holy thereby[1].

IX. And this, too, (is) manifet that there are some who extinguish fire and (become) sinful; while there are some who extinguish fire (and are still) righteous[2].

---

from Aûharmazda, that Aûharmazda displayed the omniscient wisdom to Zaratûhshtra, and the latter saw thereby a tree having one root on which there were 4 branches......" — "Aûharmazda replied as follows: 'If I shall make you immortal, O Zaratûhshtra the Spîtâmân! then Tûr-î-Brâtrûsh the Karp will become immortal, and when Tur-î-Brâtrûsh becomes immortal the Resurrection and Renovation are not possible.'"

[1] The view expressed in this section is almost the same as the casuistical method of reasoning followed in deciding the cases of conscience, which permits "the wilful concealment of truth under the subtleties of dialectics and the determination of the moral worth of action by one's intention." From the casuistical standpoint, it is not immoral to avoid the truth "by mental reservation or equivocation," either to oblige a friend or uphold a cherished belief or conception.

[2] The passage might be rendered otherwise: "sometimes it is sinful to extinguish fire, and sometimes it is lawful to extinguish fire." From the Zoroastrian standpoint it is a grievous sin as a rule to

X. And this, too, (is) manifest that one ought not to give anything to the evil ; but (*va*) there are some who give the best and most delicious food to the evil.

XI. And this, too, (is) manifiest that he knows well the proper time and season for the performance of good deeds and the punishment for sins, who knows how to discern through the innate and the acquired wisdom.

XII. And this, too, (is) manifest that whoever knows how to discern through the innate wisdom, comprehends well anything which (is) manifest from the Avesta and Zand ; and whoever (knows how to discern) through the acquired wisdom, comprehends well anything which (is) manifest (from the Avesta and Zand).

XIII. And this, too, (is) manifest that whoever knows (how) to discern things through both (kinds of) wisdom (*viz.*, the innate and the acquired), comprehends well everything that has been and that will be.

XIV., (1) And this, too, (is) manifest that except[1] him who[1] knows what is goodness and what is the opposite, nobody[2] knows how to remove entirely (*barâ*) his sins.[3] (2) Since liberality (is) a virtue (*vêhih*) whereof the oppo-

extinguish fire ; but this precept can be set aside in cases of emergency, when the fire gains the upper hand. Compare the English proverb, "fire is a good servant, but a bad master ;" and every true Zoroastrian is enjoined to cherish it in its first and not in its second capacity.

1-1 *Barâ mûn.*

2 *Ayôsh* or *aêvash* is here used for *aîsh*, as *aôbash* is sometimes used for *afash*. It may be read *aêvagîh*.

3 Comp. Pers. *gûnâh bûrdan* ; otherwise : "to carry (*debrûnâ*) himself away from sins."

site (*paîtîyârag* is) graspingness.[1] (3) Pride[2] (is) a virtue whereof the opposite (is) shamefulness. (4) An invocation of the sacred beings (is) a virtue whereof the opposite (is) demon-worship. (5) *Âtâsh-î-Varahrân* (*Âtash-î-Behrâm*, is) a purity[2a] whereof the opposite is an idol-temple. (6) The delight of mankind and the gratification (*nivâkh-tagîh*)[3] of the sacred beings (is) a virtue whereof the opposite (is) disobedient or indifferent worship.[4] (7) Belief in what is spiritual[5] (is) a virtue whereof the opposite (is) idol-worship. (8) Diligence (is) a virtue whereof the opposite (is) discontentment and affliction (*vatangîh*).[6] (9) Temperance (*bandagîh*,[7] is) a virtue whereof the opposite (is) excess. (10) Thriftiness (*fshûnishn*[8], is) a virtue whereof the opposite (is) stinginess (*pinîh*[9]). (11) To be of the good Religion[10] (is) a virtue whereof the opposite (is) to be of an evil religion. (12) Friendship (is) a virtue whereof the opposite (is) lust.[11] (13) Compassion (*dil-dartîh*, is) a virtue

---

1 Reading : *vandag-garîh* ; Av. *vind* "to obtain," and "*gar*, to devour," "to hold fast." It means the devouring or grasping of the income or property of another.

2 Or, sense of self-respect. 2a Pahlavi : *vêhîh*.

3 Pers. *navâkhtan*, "to extol," "to give presents."

4 *Asrûsht nîyishnîgîh*. Perhaps, *visashnîgîh*, "breach of faith."

5 *Maînûg vîrûyishnîh*.

6 Comp. Mod. Pers. *batangî âmadan* "to be afflicted." It may be *vat-vêsh*, "malice."

7 Av. *band*, "to fasten," "to restrain;" it also means "perfection," "devotion," "worship."

8 Comp. Av. *vâstryô fshuyâns*, "good husbandry;" Av. *fshu* "to render prosperous."

9 Comp. Mod. Pers. *pînah*, "a patch of cloth"; hence Pahlavi *pinîh* means the miserly character of one who wears clothings made of the patches of cloth.

10 Or, sincere religiousness. According to K., *vehîh-daêna-îh*, "to be of religious goodness."

11 Comp. Av. *varena*.

whereof the opposite (is) quarrelsomeness (*stûrgîh*).[1] (14) Good modesty[2] and good poverty[3] (are) virtues whereof the opposite (is) want of self-respect (*a-vistâkhûîh*).[4] (15) Priestliness (is) a virtue whereof the opposite (is) apostasy. (16) Leadership (is) a virtue whereof the opposite (is) anarchy.[5] (17) Contentment (is) a virtue whereof the opposite (is) indolence. (18) Love, compassion[5a] and mercy[6] (are) virtues whereof the opposite (is) lamentation.[7] (19) Open-naturedness[8] (*vishât-khûîgîh*) and cheerfulness[8] (are) virtues whereof the opposite (is) cynicism.[9] (20) Cleanliness (is) a virtue whereof the oppsite (is) tatooing the body (*tanchînagîh*[10]). (21) Friendship of one's wife (is) a virtue whereof the opposite (is) adultery (*jêh-marzîh*). (22) Beauty[11] (is) a virtue whereof the

---

[1] Comp. Pers. *siturg*, "passionate," "quarrelsome."

[2] It can be read *khûsh-ramîh*, "to be of a cheerful flock."

[3] Comp. Pahl. and Pers. *shaknâ*, "poor."

[4] It can be read *a-ûstukhânîh*, "dishonesty." Comp. Pers. *ustukhwân*, "noble," "honest."

[5] Lit., "evil authority or evil sovereignty."

[5a] Lit., "heart-burning."

[6] *Mitrô va dîlsûchag va avakhshâyishn*. As to *dîl-suchag* compare Pers. *delsûz*, "sympathetic." Omitting the copulative word following *dîl-sûchag*, it means : "friendship and sympathetic forgiveness."

[7] Properly read : *sîchûnô-mûîg*; from Av *schind* "to tear ;" lit., "the tearing of the hair." Pers. *shîvan î mûî*, "mourning."

[8] It can be read : *va shât-khûîgîh va hu-ramîh*, "and to be of a joyful nature and of a good flock."

[9] Av. *aiwi-saôsa*, "mockery," "ridicule ;" Pers. *afsûs*.

[10] Comp. *tanchîdan*, or *tanjidan*, "to prick," "to twist," "to tatoo."

[11] *Vîshtagîh*; comp. Mod. Pers. *vashti*, "beauty." It can be read *nîyâzûgîh*, "need ;" hence, "neediness is a virtue of which the opposite (is) disgrace." Or, according to DP. and K., *va akhtigih*, "and sisterhood ;" hence, "and sisterhood (is) a virtue of which the opposite (is) much-worldliness" (reading *khûp-gaêtîh*).

opposite (is) fascination.[1] (23) Eloquence (is) a virtue whereof the opposite (is) obscence speech[2]. (24) To give a helping hand[3] (is) a virtue whereof the opposite (is) working without benefit to others (*avîsût-gârih*). (25) Sovereignty of the good (is) a good principle (*vêhîh*) whereof the opposite (is) the sovereignty of unsympathetic[4] people. (26) The punishment of sinners (is) a good principle whereof the opposite (is) unlawful thrashing.[5] (27) Justice (is) a good principle whereof the opposite (is) slaughtering without a reckoning (or judgment) and evil-relationship (*vat-khvîshîh*). (28) The act of striking the enemies of mankind and sinners (is) a good principle the opposite whereof (is) spitefulness and wrathfulness. (29) Nobility and great manliness[6] (are) virtues whereof the opposite (is) tyranny. (30) The feeding and maintenance of men (is) a good principle whereof the reverse (is) their immoderate feeding and immoderate maintenance.[7]

XV., (1) And as these and others[8] which (are) the sayings and practices (*kartag*) of the ***Paôryôtkaêshas*** on this subject, you should put them into practice with good

---

[1] *Khûp-dîtîh,* "charmingness," "enchantment." It can be read *aûpastîh,* "falling down," "disgrace."

[2] *Vâch-gandîh,* "indecent or obscene speech;" comp. Pers. *gandah* "foul"; also *vâch-gungîh,* "the speech of a dumb person;" comp. Mod. Pers. *gung,* "dumb."

[3] Dast-gîrûgîh ; Av. *zasta* and *gar* "to hold"; comp. Pers. *dastagîrîh* "assistance," "aid."

[4] *A-ham-khâr*; comp. Mod. Pers. *ham-khâr* and *ham-khâh*. According to DM., *a-hamâr,* "unjust," "without rules or reckoning."

[5] *Avârûn zatârîh,* that is, "brutal striking or punishment."

[6] Comp. Pers. *meh mard,* "a great man," "the head man of a ward."

[7] In sections XIV. to XLVI. the opposite qualities and tendencies are put together as an exhortation to adopt the middle course and avoid as far as possible the extreme in the conduct of life.

[8] And others which are mentioned below.

motives (*hu-kâmîg*)[1] conforming to their ways[2], utilize them, and should conduct (*râyinît*) yourselves (accordingly) :— one (is) this that sins should be removed from the world, and the second (is) this that goodness does not accompany them.[3] (2) Since this (is), likewise, manifest that graspingness should be swept out of the world, but it should be swept out in such a way that liberality may not decrease.

XVI. And this, too, (is) manifest that shamefulness should be swept out of the world, but it should be swept out in such a way that pride (self-respect) may not decrease.

XVII. And this, too, (is) manifest that demon-worship should be swept out of the world, but it should be swept out in such a way that the invocation of the sacred beings may not decrease.

XVIII. And this, too, (is) manifest that idol-temples should be swept out of the world, but it should be swept out in such a way that the *Âtash-i-Varahrân* may not be depreciated.

XIX. And this, too, (is) manifest that disobedient worship be swept out of the world, but it should be swept out in such a way that the delight and gratification unto the pious may not decrease.

---

[1] It may be, *han-gâmîg*, or *avgâmîg* "occasionally ;" comp. Av. *aivigâma*. Or *hû-dâmig*, "as good creatures."

[2] *Chîgûn ôlâ-shân âînîn.*

[3] Literally, "and the second (is) this that goodness does not pass away or disappear with them."

XX. And this, too, (is) manifest that idol-worship be swept out of the world, but it should be swept out in such a way that faith in what is spiritual may not lessen.

XXI. And this, too, (is) manifest that discontentment and affliction be removed from the world, but it should be removed in such a way that diligence may not decrease.

XXII. And this, too, (is) manifest that excess (*frehîbût*) should be removed from the world, but it should be removed in such a way that temperance may not be undervalued.

XXIII. And this, too, (is) manifest that stinginess should be removed from the world, but it should be removed in such a way that thriftiness may not decrease.

XXIV. And this, too, (is) manifest that adherence to an evil religion should be abandoned (*debrûnishn*), but it should be abandoned in such a way that adherence to the good Religion may not lessen.

XXV. And this, too, (is) manifest that lust should be removed from the world, but it should be removed in such a way that friendship may not lessen.

XXVI. And this, too, (is) manifest that quarrelsomeness should be driven out from the world, but it should be driven out in such a way that compassion may not lessen.

XXVII. And this, too, (is) manifest that terror and fear should be removed from the world, but it should be removed in such a way that good poverty and good modesty may not diminish.

XXVIII. And this, too, (is) manifest that apostasy should be removed from the world, but it should be removed in such a way that priesthood may not be disparaged.

XXIX. And this, too, (is) manifest that evil sovereignity should be expelled from the world, but it should be expelled in such a way that leadership may not be depreciated.

XXX. And this, too, (is) manifest that idleness should be swept out of the world, but it should be swept out in such a way that contentment may not diminish.

XXXI. And this, too, (is) manifest that mournfulness should be done away with from the world, but it should be done away in such a way that love and sympathetic mercy towards mankind may not decrease.

XXXII. And this, too, (is) manifest that cynicism should be removed from the world, but it should be removed in such a way that cheerful-naturedness and joyfulness may not lessen.

XXXIII. And this, too, (is) manifest that the tatooing of the body should be extricated from the world, but it should be extricated in such a way that cleanliness may not diminish.

XXXIV. And this, too, (is) manifest that adultery should be expelled from the world, but it should be expelled in such a way that friendship with one's own wife may not decrease.

XXXV. And this, too, (is) manifest that conceit (*avar-tanîh*) should be removed from the world, but it should be removed in such a way that sublime thinking (*rabâ mînishn*) may not diminish.

XXXVI. And this, too, (is) manifest that enchantment should be removed from the world, but it should be removed in such a way that beauty may not be depreciated.

XXXVII. And this, too, (is) manifest that indecent speaking should be abolished from the world, but it should be abolished in such a way that elocution and truthful speaking may not decrease.

XXXVIII. And this, too, (is) manifest that unprofitable labour should be expelled from the world, but it should be expelled in such a way that the helping of others may not lessen.

XXXIX. And this, too, (is) manifest that unprincipled sovereignity should be expelled from the world, but it should be expelled in such a way that the sovereignty of the good may not lessen.

XL. And this, too, (is) manifest that unlawful smiting should be abolished from the world, but it should be abolished in such a way that the punishment of criminals may not abate.

XLI. And this, too, (is) manifest that unjust slaughter and wicked relationship should be abolished from the world, but these should be abolished in such a way that the administration of justice may not deteriorate.

XLII. And this, too, (is) manifest that difficulties and burdens of the poor people[1] should be removed (from

[1] Here the word *shaknâ-ân* is probably a corruption of *gêhân,* as the latter word is omitted in all MSS. The rendering will then be: "that difficulties and burdens should be removed from the world...... "

the world), but they should be removed in such a way that nobility and kingship may not deteriorate.

XLIII. And this, too, (is) manifest that constant[1] punishment (while teaching) should be wiped out from the world, but it should be wiped out in such a way that the imparting of knowledge for a profession and the profession may not deteriorate.

XLIV. And this, too, (is) manifest that spitefulness should be extricated from the world, but it should be extricated in such a way that the smiting of enemies and evil people may not decrease.

XLV. And this, too, (is) manifest that tyranny should be abolished from the world, but it should be abolished in such a way that nobility and great manliness may not deteriorate.

XLVI. And this, too, (is) manifest that immoderate food and immoderate maintenance should be removed from the world, but it should be removed in such a way that the feeding and maintenance of mankind may not diminish.

XLVII. This, too, (is) manifest that (if not for any other) even for this (*ghal râî*) reason all the souls at (their) periods (of life) in this world ought to proceed on with caution for the maintenance of bodies, in the same way as a man who may be without shoes[2] and all this world may be full of serpents and scorpions[3] and

---

[1] Comp. Avesta *pâdha* and *dara*; and Mod. Pers. *pâydâr*, "constant," "always."

[2] Comp. Av. *fshangh* (rt. *pas*, "to bind"); Pers. *kafsh*, or *khuf* "a boot."

[3] Comp. Av. *vazaga*.

noxious creatures and prickly thorns,[1] is so much terrified (imagining) thus : "The noxious creatures will sting me, and the thorns will penetrate into (my feet)."

XLVIII. This, too, (is) manifest that one should not convey secrets to slanderers and women ; since the secrets become divulged, and he comes to grief[2] who conveys the secrets to the slanderers and women.

XLIX. This, too, (is) manifest that one should not co-operate nor consort[3] with stupid[4] and selfish[5] and lustful men ; since he always comes to disgrace[6] and helplessness[7] who co-operates and enjoys company (*ham-nâzîg*) with stupid and selfish and lustful men.

L. This, too, (is) manifest that one ought not to fight with a tyrant-man[8] ; because one receives blows (*zanishn*) and retribution who fights with a tyrant.

LI. And this, too, (is) manifest that a cynic-man[9] one ought not to make a friend (*sijag-yâr*),[10]

---

[1] *Khâr* might also mean "hard pricking stones."

[2] Av. *pas* and *man*, "to think"; hence, "an after-thought," "repentance." See *Pand-nâmag î Âtrô-pât*, § 14 ; *Râz ôl nîshâ-ân al debrûn*—"Do not convey (your) secrets to women."

[3] *Ham-nâzîg*, Pers. *nâzîdan* ; it may be *ham-vâchîg*, "co-speaker," or "co-preacher."

[4] *Hared* ; comp. Av. *haredhi*, "oppression," "enmity ;" Pers. *hallah*. The word may mean "oppressive," or "hostile."

[5] Av. *zûsh*, "to love."

[6] Comp. Pers. *sabukî*, "indignation ;" or *sabuk shudan* "to be despised."

[7] *A-vahân-dîtagîh* ; comp. Pahl. *vahân*, Pers. *bahânah*, "plea", "excuse"; lit., "having no excuse in view (*dîtagîh*) to be put forth."

[8] Av. *sâstâra*.

[9] *Afsûsgar-gabrâ*.

[10] Or, "a friend in need"; for *sijag*, comp. Av. *ithyêjangh*, "destruction."

nor to be one-souled[1] (with him); since one who makes a cynic-man a friend, or is of one mind (*ham-aûrvan,* with him), certainly comes to disgrace.

LII. And this, too, (is) manifest that one should not ask for anything from one with a malignant aspect[2]; because whoever demands anything from the man with a malignant aspect makes himself malignant and comes to repentance.

LIII. This, too, (is) manifest that one's own wife and aged relations[3] should be kept happy, and must not be allowed to remain without comfort (*barâ frâkht*[4]); because he who does not keep the wife and aged relations happy, but leaves them miserable, is certainly distressed within himself and perceives little relish in his food[5].

C.

[This, too, thus...]

I. This, too, thus that wealth should not be realized by sinful acts, nor should it be carried to

---

[1] *Ham-aûrvan, i.e. ham-rûbân.* Perhaps, *ham-khûrûn* for *ham-khûrân,* "a companion at table."

[2] *Val-chîhar,* (lit., "ugly-faced") has here the same idea as *val-chashm,* "evil-eyed."

[3] *Rasîd,* "youths or aged persons"; comp. Pers. s.v.; it can be *rasîg,* "slaves," or "servants."

[4] Comp. the use of the Pahlavi word in *Gosht-î-Fryân,* chap. III., § 88; and Mod. Pers. *farâkh,* "plentiful," or *farâkhtan,* "to exalt."

[5] *Khûrishn mazag kam khavîtunêt.*

one's house; because that (wealth) which is (so) obtained and deposited in the house by him who has acquired it by sinful acts and carried (the same) to (his) house, will be ravaged (*barâ vishûpêt*).

II. This, too, thus that one should speak (*gûbishn*) as much as one knows; because as to him who speaks more than what he knows, people also rely little on what he knows.

III. This, too, thus that one who has drunk wine should[1] not enter into any deliberation or discussion[1]; because certainly[2] he becomes excited[3] who having drunk liquor enters into a deliberation and discussion.

IV. This, too, thus that a cynic-man (*afsûsgar-gabrâ*) should not be kept in proximity, nor his words accepted; because certainly men become doubtful as to the skill which is not in them, and the glory decreases of him who keeps a cynic-man near himself and believes in his words.

V. This, too, thus that one should not think more of oneself than what is (one's actual) goodness and skill; since verily[2] he is in himself troublous and at variance (*patkuftag*[4]) with the good, who thinks more of himself than what is his actual goodness and skill.

[1-1] *Han-gârishn va patgâr lâ kûnishn,* that is, one should not give any opinion or enter into any discussion. Comp. Pers. *angâshtan,* "to deliberate," and *paêkar,* "dispute."

[2] Av. *bâidhishta,* "most assuredly."

[3] *Aeshma-vînd*; lit., "conquered or overpowered by wrath."

[4] Or, "at logger heads." Mod. Pers. *kuftan,* "to beat," "to pound."

VI. This, too, thus that one should appropriate[1] the goodness of the good and be delighted therewith; because verily he who does not appropriate the goodness of the good and is not delighted therewith, becomes doubtful thereby as to (his) maliciousness[2] and enmity of the good.

VII. This, too, thus that one should not be elated with sovereignty and power; because verily his good altogether recedes[3], (and) therefrom calamity and misfortune exceedingly (*avîrtar*) come upon him who is elated with sovereignty and power.

VIII. This, too,[4] thus that one should not be unsubmissive and arrogant in the presence of (*baên*) a lord or king; since surely he will come to wounding[5] and punishment who becomes unsubmissive and arrogant in the presence of a lord or king.

IX. This, too, thus that one ought not to be gluttonous[6], drunk[7], malignant[8] and deceptive[9]; because whoever has come (to such a state) becomes helpless[10]

---

[1] Comp. Pers. *ba khvîsh-dâshtan.*

[2] Comp. Pers. *chasm î bad dûr,* "avaunt malicious glances!"

[3] Comp. Mod. Pers. *bar-gardîdan* "to be turned," "to recede."

[4] According to K., *denâ-ich paêtâg,* "this, too, (is) manifest."

[5] Comp. Pers. *pazd,* "blood," "spirit." It may also mean "hardship."

[6] Reading: *ras-patagîh*; Pers. *ras,* "a glutton," hence "gluttony"; and Av. rt. *pat* "to fall;" compare Pahl. *hû-patagîh,* "humility," "moderation"; here *ras-patagîh* is used for *ras-patagîg,* "gluttonous." Perhaps, *ris-patagîh,* "angry," "wrathful"; Pers. *rîs* "anger."

[7] Reading: *khûrast*; comp. Pers. *khurast,* "filled with drink," "drunk." Perhaps *nâvartich*; Pers. *navard,* "fighting"; hence, "prone to fight."

[8] *Vat-zahrag*; comp. Mod. Pers. *bad-zahrah,* "malignant," "timid."

[9] *Naôgârtag*; comp. Pers. *nûgâl,* "deception."

[10] *Châragî kam khavîtunêt*; lit., "knows no remedy." Here *chāragî* is used for *chāragîh.*

(thereby); and that (person) who is gluttonous, drunk, malignant and deceptive, comes more and more into new and new difficulties.[1]

X. This, too, thus that one should not have[2] worry[3] and sorrow (*zarig*[4]) for anything that has not reached him; since he who entertains (*debrûnayên*) worry and sorrow for anything that has not come to him, leads certainly a life in worry and suspicion[5].

XI. This, too, thus that one should not make much (*vêshîh*) of (one's) luck[6]; because men become indifferent (*vistâkhû*) about him, and when such a one enters into a co-relationship (with another), one obtains no help who makes much of (one's) luck.

XII. This, too, thus that one should not conceal (one's) nature; because people become less mindful (*vistâkhû*) thereby, and he who conceals (his) nature is little able to improve the defect that subsists (in him).

XIII. This, too, thus that one should not constantly mutter prayers (*dandish*)[7]; because people in the city consider him to be an impostor, and he who constantly mutters prayers himself gains few friends.

XIV. This, too, thus that one should not adopt hot temper and spitefulness; because in the city people con-

---

[1] *Nôk nôk shkiftîh.*

[2] Lit., "should not bear." [3] Av. *tbaêsha.*

[4] Comp. Av. *zaranumani*; rt. *zar*, "to torment."

[5] *Gûmânih*; it may be for *vat-gûmânîh*, "malignancy."

[6] *Vakht* in the sense of *bakht.*

[7] Comp. Pers. *dandish*, "prayers addressed in a low tone of voice," "muttering to oneself in anger or joy." Here sanctimonious hypocrites are referred to. Compare the English proverb:—"God in his tongue and devil in his heart."

sider him as wrathful; and he who adopts hot temper and spitefulness, becomes himself certainly isolated (*aêvatâg*).

XV. This, too, thus that one should not eat food untimely and immoderately; because he little recognises the taste of food and also becomes ill himself who eats food untimely and immoderately.

XVI. This, too, thus that one should not undergo excessive hardship; because he who undergoes excessive hardship is certainly visited by considerable illness.

XVII. This, too, thus that one should be contented with one's lot[1]; because he who is not contented with his lot leads certainly a life of discontent and worry.

XVIII. This, too, thus that the existing defect[2] must not be communicated[3] to him who is a man of evil-wisdom and self-lovingness; because he who speaks of the existing defect to him who is a man of evil-wisdom and self-lovingness, will not improve the defect and will excite enmity[4].

XIX. This, too, thus that gifts should not be made to the ungrateful and the vicious; since as to him who makes gifts to the ungrateful and the vicious (there is) waste (*ziyân*) of his wealth, and hence sadness[5] to the soul.

---

[1] Lit., "what is allotted (to him) by God." Av. *baghô-bakhta*.

[2] *Âhûg zy-ash hait.*

[3] *Yemalelûnishn.*

[4] *Dûshman angîzînêt.* Comp. Pers. *dûshman angîkhtan.*

[5] Reading: *dirangîh*, "sadness," "affliction." For providing the vicious the means wherewith to satisfy their wicked desires. According to the MSS., *dravandîh*: "and hence (there is) wickedness to (his) soul (from helping evil people)."

XX. This, too, thus that he who has come to moral degradation[1] should neither be smitten nor mutilated[2]; since he who comes to moral degradation in as much as the more he comes to it the more helpless[3] does he certainly become than one who comes to moral degradation and is smitten and mutilated.[4]

XXI. This, too, thus that one should not be immoderately covetous as regards power and wealth; since he who is immoderately covetous as regards power and wealth little recognises the flavour of the goodness that has come to him, and himself lives in discontent and discomfort.

XXII. This, too, thus that if one would be discreet[5], one ought not to be a co-worker and companion[6] with the vicious; because when that (person) comes to the doing of something vicious, he, too, who (is the associate of the vicious man) is defamed[7], and when (some) calamity[8] reaches the latter, the vicious (person) does not become the helper of him who is a co-worker and companion with the vicious.

---

1 *Aûruspîh*; comp. Pahl. *rûspîh.*

2 *Khûnînîtan*, "to wound," "to mutilate." Perhaps *an-vînishn*, "nor should be connived at."

3 *Aîyyârân kam vandêt*, lit., "obtains few friends or helpers."

4 Lit., "(and) one smites and mutilates him." The idea here implied is that in such cases nature punishes him in a more correcting way.

5 *Vichîrêt*; comp. Av. *vîchira*, "one who discerns"; or, *vijîrêt*, "if one can help it."

6 *Ham-barishn*; comp. Pers. *ham-bar*; perhaps, for *ham-rûbishn.*

7 *Dûsrûbênd.*

8 *Vizand*; comp. Pers. *gazand.*

XXIII. This, too, thus that from the standpoint of (*râî*) one's own misery[1], poverty and want of intelligence[2], one should not think less of others, and should not see then their good condition[3] less than what it is for them; for people certainly (*bâstân*) become thereby suspicious of his spitefulness[4] and self-love, and he himself little realises[5] his own deficiency who, from the standpoint of (*râî*) his own misery, poverty and want of intelligence, thinks less of others, and sees their good condition less than what it is for them.

XXIV. This, too, thus that from the standpoint of (*râî*) the delight on account of one's own wealth and authority, one should not see the good condition of others more than what it is for them; because people certainly become suspicious thereby of the imperfection, greed, and short-sightedness[6] of one who from the standpoint of (*râî*) the delight on account of one's own wealth and authority, sees the good condition of others more than what it is for them.[7]

---

1 *Nazagîdîh*, antonym of *khûshnûtîh* of the next paragraph; comp. Av. *naêza* and *gadha*, Pers. *nazaghada*, "gripes," "colic," hence "severe illness," or "distress."

2 Lit., "not endowed with intelligence."

3 *Vêhîh*, see *shapîrîh* below.

4 *Kînvarîh*, "revengefulness."

5 *Khadîtunêt*, lit., "sees," "discerns."

6 *Kûtag nigîrishnîh*.

7 Sections XXIII and XXIV refer to those who generally judge the happiness or misery of others by their own standard of wealth and poverty. A man of wealth does not properly realise the hardship and afflictions of the poor unless he has risen from poverty. Similarly, one living under adverse circumstances has no real experience of the wanton life and luxuries of the rich. The world is thus viewed by an individual from an optimistic or pessimistic stand-point in accordance with the circumstances in which he is placed. In the same

XXV. This, too, thus that one ought not to be a bad accountant and a bad computer[1]; because a person will ask for and accept a thing from him with much fear[2], and he himself gains little who is a bad accountant and a bad computer.

XXVI. This, too, thus that one should not speak and act and behave respecting the exposition (*Zand*) and the practice and the laws (of the Religion) differently from what the *Paôryôtkaêshas* practised and taught and brought to perfection[3]; because apostasy comes into the world through him who teaches and speaks and acts respecting the exposition and the practice and the laws (of the Religion) differently from the speaking and acting and teaching and bringing to perfection of the *Paôryôtkaêshas*.[4]

XXVII. This, too, thus that if one selects the religious study in the Avesta and Zand and even (in) other sciences for the different professions, one should not take instruction from the vicious; because the learning will be degraded (*sarîtar*)[5], and one will be very

---

manner, the different views held by different minds on matters religious, social and spiritual may be ascribed to their mental training and culture rather than to any other cause; and the so-called different *isms* have their origin in the varied views and conceptions of different minds. In view of this, a materialist as well as a spiritualist would not be justified in ridiculing the views and opinions of each other, simply because the mental conceptions of the one are not congenial to the other who upholds his cherished belief from a different stand-point.

[1] *Vat-hangâr*; or it may mean "a bad speculator," "a bad calculator."

[2] Because he is in dread of putting a victim to false accounts.

[3] Literally, "brought to perfection or approved"; comp. Pers. *bar âvôrdan*, "to bring to perfection," "to restore," "to elevate."

[4] Otherwise: "...differently from what the *Paôryôtkaêshas* spoke and practised and taught and restored to perfection."

[5] Lit., "worse."

evil-souled himself who acquires religious instruction from the vicious in the Avesta and Zand, and also (in) other sciences which are for the different professions.

XXVIII. This, too, thus that the Avesta and Zand are not to be taught to the evil and apostates; because sin progresses greatly in the world[1] (through him) who teaches the Avesta and Zand to the vicious and apostates.

XXIX. This, too, thus that one's own tongue should not be trained to be polite[2] to (serve) falsehood; because even when one who (habitually) makes his tongue polite to (serve) falsehood speaks the truth, it is little regarded as justifiable.[3]

XXX. This, too, thus that untruth[4] and falsehood[4] should not be told about anybody; because he comes to smiting in the thoughts of mankind[5], certainly in (his) superior actions; and he himself, too, would do something much more untrue and false who utters untruth and falsehood about others[6].

XXXI. This, too, thus that one should not practise unjust[7] killing[7] and vicious[8] selfishness[8]; because afterwards

---

[1] Lit., "...Because the progress of the sin becomes much in the world......"

[2] *Fra-hânchishn*; comp. Pers. *frahanjîdan*, "to teach good manners," "to instruct."

[3] *Vichûrt*; comp. Pers. *vachar*, "the decree of a judge."

[4-4] Reading: *arâst va kadbâ*. According to DM., *arâstag va kadba*; perhaps *khvâstag kadba*, "intentional or deliberate lies."

[5] That is, his prestige before men dies.

[6] When the world sees that the man is false, it will meet him on his own ground according to its known habit, and treat him falsely in return.

[7-7] *A-hamâr-kushîh*, or *aîmâr-kushîh*, "unjust killing;" reading *a-hamâr-kashîh*, "unjust violence."

[8-8] Perhaps *vat-khvîshîh* "evil-selfishness," or *vat-khvâyîsh*, "vicious desire."

when he desires to deal even according to truth and justice, people are suspicious of him therein; and he who practises unjust killing and vicious selfishness verily obtains little (fair) arbitration (*vichîr*).

XXXII. This, too, thus that misbehaviour is not to be practised in spite of the goodness that one has; because in the world people regard (such a one) as perverse[1], and he, too, himself obtains less than what he ought to have, who practises misbehaviour in spite of the goodness that he has.

XXXIII. This, too, thus that nothing should certainly be spoken out as a blemish about one's own wife and guide[2]; because people will regard him as misinformed[3], and his own wife and guide will regard him as an enemy, who speaks out anything certainly as a blemish in the case of his own wife and guide.

XXXIV. This, too, thus that one must not stand aloof from one's own duty and profession; because (otherwise) the knowledge that one has is rendered unseen, and hence people become suspicious about one as of deficient[4] capacity[4], who stands aloof[5] from one's own function and profession.

XXXV. This, too, thus that nothing should be spoken about anybody by way of jest[6], and at any rate (*âkhar*) no utterance of it[7] should be made; because

---

[1] *Gaz*; comp. Pers. *gaz*, "crooked."

[2] Reading: *rasîd* "a director," "a guide," "an aged person;" Arabic *rashîd;* DM. *rasid*. Otherwise, *rasîg*, which means "a slave", a servant."

[3] Or, "ill-informed."

[4-4] *Vat-hûnarîh.*

[5] *Barâ yegavîmûnêt.*

[6] *Afsûs;* Av. *aiwi-saôsa*; Pers. *afsûs*.

[7] That is, of such a jest.

people thereby become suspicious of (one's) hostile feeling towards mankind, and one seeks to be (*bavîhûnêt*) one's own enemy, who practises jokes on another[1], or at any rate[2] utters any such thing[3].

XXXVI. This, too, thus that an enemy[4] should be regarded as an enemy and one should not be weak[5] in company with him; because he who does not regard his enemy as such or proves (himself) weak in company with him realises[6] his own inclination very little, and even himself is much perverted[7] as regards his judgment.

XXXVII. This, too, thus that one should not always speak many words in the presence of a superior and wiser person; because it[8] is little required by him who is a leader (*pîsh-gâs*) of other people, and they even make little use of what such a one himself says (namely) he who always speaks many words in the presence of a superior and wiser person.

XXXVIII. This, too, thus that one should be loving to one's own wife and guide, but one should not be excessively fond[9] of them; since he is little accomplished[10] in decency[11] and virtue[12], who is not friendly towards his own wife and guide, or is excessively fond of them.

---

1 *Madam aîsh afsûs vabîdûnayên.*

2 Or, "in short", "finally."

3 *Gûbishnîh mandavam yemalelûnêt*, "utters any such words."

4 Lit., "he who is an enemy."

5 Comp. Pers. *bistâr*, "inconstant," "weak."

6 Lit., "perceives," or "apprehends." 7 *Aîrikhtêt.*

8 That is, the speaking of unnecessary words.

9 *Apatmân varenîg.*

10 *Fra-hânchêt.*

11 *Vêhîh.* 12 *Hûnar.*

XXXIX. This, too, thus that one ought not to be fond of the lewd; because the (pure) love for the wife is (thereby) reduced and, besides, oneself turns to illicit sexual-intercourse[1] who becomes fond of the lewd people.

XL. This, too, thus that of good things and anything that one may long for, one ought not to be excessively desirous; because, consequently (*âkhar*), when one does not obtain what one wants, one is then much grieved who is excessively desirous of good things and anything that he may long for.

XLI. This, too, thus that one should conduct oneself in such a way that one may regard mankind as the best of[2] creatures, and not in such a way that one may think oneself to be the best; because verily in the towns he will be regarded as an arrogant[3] (man), and people will be exceedingly (*avîrtar*) vexed[4] with him who does not conduct himself in such a way that he may regard mankind as the best (of creatures), but who conducts himself in such a way that he considers himself to be the best.

XLII. This, too, thus that different things are not to be given as means[5] to the vicious; because there is injury to the wealth, and wickedness to the soul of him who gives anything as means to the wicked.[6]

---

1 *Jeh-marzîh.*

2 Lit., "the best among the creatures."

3 *Avar-tan.* According to DM., perhaps *âzûrt*, "afflicted," "stricken."

4 Reading: *bîkht*; comp. Pers. *bîkhtan*, "to render weak and impotent," of which the aorist form is *bêz*. According to K. and DM., *bêzêt.*

5 *Pavan châr.*

6 Compare C., section XIX. above.

XLIII. This, too, thus that untimely and immoderate words are not to be spoken; because people need little (of these), and accept little of what one says, and he becomes very miserable in lot (*gadâ*) who speaks untimely and too-many[1] words.

XLIV. This, too, thus that secrets should not be imparted[2] to many persons; because the secrets become divulged[3], and he who speaks the secrets to many persons has to be afraid of (those) many persons for whom it is obligatory to keep the secrets.

XLV. This, too, thus that one ought not to be ungrateful towards the good spirits and (towards) mankind[4]; because the goodness that one has goes away and the goodness that one has not does not reach him who is ungrateful towards the good spirits and (towards) mankind.

XLVI. This, too, thus that very many people are not to be acquainted with the affliction and vile ridicule[5] that may have befallen one; because (other) people thereby (are) in repugnance[6], and the enemies (are) more repugnant towards him who acquaints very many people with the pain, affliction and vile ridicule that may have befallen him.

XLVII. This, too, thus that breach of promises[7] should not be made; because there accrues (*yehvûnêt*) a blemished[8] life[8] unto him in whom (there is a tendency for) the breach of promises.

---

[1] *Apatmân.* [2] *Barishn.* [3] *Âshkârag.*

[4] Reading according to DM.: *gêhân anshûtâ-ân*, "(towards) the world of mankind."

[5] *Khûr-zich*; comp. Pers. *khûr*, "vile," and *zîch* "ridicule."

[6] *Ayârand*; Pers. *yârand*, "detestation," "imprecation."

[7] *Mitrôân-drûjîh.*

[8-8] *Aîbîbûtîh.*

XLVIII. This, too, thus that these several things and other means of goodness, and the things which (happen) from these several things, happen from good nature and wisdom and disposition and learning and decency[1].

XLIX. This, too, thus that from good knowledge arises good wisdom, and from good wisdom arises good disposition, and from good disposition (arises) good nature, and from good nature arises righteous action, and by righteous action the *drûj* (*i. e.* the evil principle) will be dispelled[2] from the world.

L. This, too, thus that from evil learning arises evil wisdom, and from evil wisdom evil disposition, and from evil disposition evil nature, and from evil nature unrighteous action, and on account of unrighteous action the *drûj* is augmented in the world.

LI. This, too, thus that from gratefulness arises illustriousness[3], and from illustriousness the possession of good mind, and from the possession of good mind peace, and from peace straightforwardness (*ûstûkhvânîh*[4]), and from straightforwardness friendship, and from friendship love, and from love the maintenance and nourishment of mankind in the world have their combined sequence.[5]

---

[1] *Ravîgîh*; comp. Pers. *rawîyah*, "law," "rule," "behaviour." It can be read *rûdagîh*, comp. Pers. *rûdak*, "a musical instrument," "harmony."

[2] *Barâ kart yehvunêt*, "will be done away with."

[3] *Gadâ-aômandîh.*

[4] *Ustûkhvânîh*; comp. Mod. Pers. *ûstukhwânî chîzî bastan*, "to set things straight or in good order."

[5] *Patvandîhêt.*

LII. This, too, thus that through (*min*) ungratefulness[1] the glory of oneself is lessened, and from the lessening of one's own glory arises enmity, and from enmity discord, and from discord inconstancy, and from inconstancy inimical-condition[2], and from inimical condition disease and breach of promise, and owing to (*pavan*) disease and breach of promise mankind distort[3] one another.[3]

LIII. This, too, thus that from humility[4] arises the recognition of God, and from the recognition of God spiritual belief[5], and from spiritual belief friendship of the soul, and from the friendship of the soul righteous computation[6], and from righteous computation the doing of meritorious actions, and by the doing of meritorious actions the soul is redeemed.

LIV. This, too, thus that from arrogance arises the irrecognition of God, and from the irrecognition of God want of belief in the spiritual existences, and from want of belief in the spiritual existences non-spirituality[7], and from non-spirituality want of computation (*an-hamârîh*), and from want of computation the commission of crime and sin, and on account of the commission of crime and sin men become wicked (*dravand*).

---

1 Reading: *an-sipâsîh.*

2 Reading: *dûshman-astî.* According to the MSS., *dûshman-hatîh,* perhaps for *dûshman-haîtîh.*

3-3 *Aêvag min tanid barâ naskhûnênd;* Pahl. *naskhûntan* means "to twist," "to coil."

4 *Bûndag-mînishnîh,* "perfect thought"; it is the Pahlavi rendering of the Av. *âramaiti,* and is here used as an antonym of *tar-mînishnîh* in the following section."

5 *Maînûg vîrûyishnîh.*

6 *Hû-hamârîh.*

7 *A-rûbânîh*; lit., "the absence of souled condition."

LV. This, too, thus that from diligence arises skilfulness, and from skilfulness familiarity[1] with goodness[1], and from familiarity with goodness the recognition of one's own profession[2], and from the recognition of one's own profession the discharge of one's own functions, and from the discharge of one's own functions prosperity, and on account of prosperity is the maintenance of the man[3], wife and guide[4], and much (*vêsh*) exaltation of power.

LVI. This, too, thus that from idleness arises want of skill, and from want of skill enmity with goodness[5], and from enmity with goodness the non-performance of one's own duties[6], and from the non-performance of one's own duties poverty, and from poverty misdemeanour, and from misdemeanour adversity[7] to one's own self, wife and guide.

LVII. This, too, thus that from keeping one's own self in progress and work arises the recognition of one's own lot, and from the recognition of one's own lot contentment, and from contentment happiness and good-lustre,[8]

1-1 *Shapîrîh dûstîh.*

2 *Pîshag î nafshâ shnâkhtan.* Some words seem to be omitted here in the MSS. The text has to be completed thus : *va min hûnar-aômandih shapîrîh dûstîh, va min shapîrîh dûstîh pîshag î nafshâ shnâkhtan, va min pîshag î nafshâ shnâkhtan......*

3 Meaning the paterfamilias.

4 It can also be read *rasîg*, which means "a servant," "a slave."

5 *Vêh dûshmanîh.*

6 *Akhvîsh-gârîh.*

7 *An-âvâtânîh*, opposite of *âvâtânîh*, "prosperity," in § LV. According to the MSS., *avakht-hûsh*, or *a-bakht hûsh*, i.e., Pers. *kam-bakht-hûsh*, "unfortunate (or misused) intelligence."

8 *Hû-bâmîh.* There seems to be some omissions in the MSS. here. The text has to be completed thus: *va min bagô-bakht î nafshâ shnâkhtan khûrsandîh, va min khûrsandîh khvârîh va hû-bâmîh, va khvârîh*

and owing to happiness and good-lustre exaltedness[1], and owing to exaltedness a man is regarded to be in authority in the state[2] and respected.

LVIII. This, too, thus that from immoderation arises full heaviness[3], and from full heaviness unhealthiness[4], and from unhealthiness death.

LIX. This, too, thus that from moderation arises increase[5], and from increase the minding (*nigâs dâshtan*) of one's own business, and from the minding of one's own business perfection, and from perfection charity, and from charity plentifulness[6], and from plentifulness life.

LX. This, too, thus that from the non-recognition of one's own lot arises discontentment, and from discontentment discomfort[7] and absence of glory, and from discomfort and absence of glory non-exaltation, and owing to non-exaltation one is thought little of by mankind in the world.

---

va hu-bâmîh râî bûrzishn-aômandîh............" and from the recognition of one's own lot contentment, and from contentment happiness and glory, and owing to hapiness and glory exaltedness........."

1 *Bûrzishn-aômandîh.*

2 According to DM., "in different states or cities."

3 *Bûndag-garîh*; meaning "complete heaviness (of the stomach)," or "entire swallowing;" comp. Av. *gar*, "to be heavy," or "to swallow."

4 *A-bûndagîh* generally means "incompleteness," "imperfection;" here "imperfect health, or ill-health."

5 *Fshûnîshn*; Av. *fshû*, "to increase," "to render prosperous;" comp. Pers. *afzûn*.

6 *Frâkhû-îh*; comp. Mod. Pers. *farâkh*, "much," "abundant." It may also mean "openness," "large-heartedness."

7 *An-âsânîh*, "uneasiness," "discomfort."

LXI. This, too, thus that from thinking of one's own skill and goodness in moderation arises a perfect idea (*bûndag mînîtan*) about the good, and from thinking perfectly about the good the longing for many friends, and from the longing for many friends many champions (*gûrd*) and helpers, and owing to many champions and helpers mankind live most happily and fearlessly.

LXII. This, too, thus that on account of thinking beyond moderation of one's own skill and goodness arises arrogance as regards the good, and from the arrogance as regards the good the making of many enemies, and on account of the enmity with many, a man lives[1] in great fear and in great discomfort[1].

LXIII. This, too, thus that from mindfulness[2] arises opportune[3] words, and from opportune words wise speaking, and from wise speaking appropriate speaking, and from speaking appropriate and opportune words a man increases his own reputation.

LXIV. This, too, thus that from over-bearingness[4] arises violent[5] speaking[5], and from violent speaking unpractical[6] speaking[6], and from unpractical speaking inopportune speaking, and on account of inopportune speaking a man lessens his own reputation.

[1-1] *Baên bîmtar va a-râmishntar zîvêt,*

[2] *Vâyishnîh*; comp. Pers. *vâya*, "mind," "delight," or *vâyist*, "occasion," "want." It may mean also "cheerfulness," "necessity."

[3] *Han-gâmîg.*

[4] *Tûndîh*; comp. Pers. *tûndî.*

[5-5] *Haredîh*; Av. *haredhi*, "oppression," "enmity;" Pers. *halah.* "a fool."

[6-6] *Akerdâr gûbishnîh.*

LXV. This, too, thus that from religious musing[1] arises piety, and from piety trust[2] in God[2], and from trust in God a heroic heart[3], and owing to a heroic heart a man is very straight forward and well helps forward (*ûstukhântar*) meritorious actions.

LXVI. This, too, thus that from greediness[4] arises corruption, and from corruption perplexity and evil heart[5], and on account of perplexity and evil heart men think little of men in this world.

LXVII. This, too, thus that from righteous industry spring (*yehvûnêt*) righteous actions, and by righteous actions a man's wealth lasts[6] longer and he possesses it very happily[7].

LXVIII. This, too, thus that from unrighteous industry spring unrighteous actions, and on account of unrighteous actions a man destroys[8] his own wealth.

LXIX. This, too, thus that by truthfulness and true-speaking in accordance with wisdom gloriousness is increased and thereby the progress[9] of mankind takes

---

[1] Â-vâchîh; comp. Av. *â-vach,* "to call," "to address;" hence the Pahlavi word means "addressing (God or interrogating sacred beings) on religious subjects." It can be read also *a-nâzîh,* Pers. *nâz* "coquetry," hence "absence of dissimulation;" also *aêvâchîh,* "loneliness."

[2-2] *Patrûftagîh,* "consulting what is just and true," "trust," "approval;" comp. Pers. *pazruftârî kardan,* "to entrust oneself," "to obey."

[3] *Del-gûrdîh.*

[4] *Âzvarîh,* "avariciousness."

[5] *Vad-dêlîh,* "evil-heartedness."

[6] *Patâyîtan,* "to last."

[7] *Khârtar.*

[8] *Vishûpêt*; Av. *khshup,* "to decay."

[9] *Avzâyîtan,* "increase," "development." According to DP., *âvâyastan î martûmân,* "worthiness of mankind."

place, and by gloriousness and the progress of mankind thereby, a man attains exaltation, power and administration[1] of a state.[1]

LXX. This, too, thus that from wickedness[2] arises marred-lustre[3], and from marred lustre non-progress[4] of mankind, and on account of the non-progress of mankind any goodness that a man has passes off.

LXXI. This, too, thus that by the non-practice of immoral desires (*varenîgîh*) natural warfare[5] and strife[6] are put down (*hankhetûnt*), and from putting down natural warfare and strife (arises) humility, and on account of humility a man thinks of his own goodness in moderation, and (thinks) more of another's (goodness).

LXXII. This, too, thus that by immoral desires a man becomes hostile[7] and rebellious[8], and from hostility and rebelliousness arises inhumility, and through inhumility he takes to thinking (*mînît yehvûnêt*) of his own self much, and of others less.

LXXIII. This, too, thus that he who keeps his own self to justice and law, will not then practise injury to others for his own benefit, and will not do

---

1-1 *Kâr î shatrô.*

2 *Drûjîh.*

3 *Zat-brâhîh*; comp. Av. *brâza,* and Pers. *brâh,* "lustre." Better reading: *zat-brâzagîh.*

4 Lit., "non-increase."

5 *Nihât-snaêshîh*; lit., "established warfare;" Av. *snatha,* rt. *snath,* "to smite."

6 *Jang*; comp. Av. *jan,* "to smite," Pers. *jang.*

7 *Snaêsh-aômand.*

8 *Dûsh-framân,* "disloyal," "seditious."

for others whatever he does not think proper[1] for his own self.

LXXIV. This, too, thus that he who does not keep his own self to justice and law, will then do injury to others when he himself has no benefit (and) then[2], too, for his (own) joy.[2]

LXXV. This, too, thus that from the appreciation[3] of the Religion arises the reciting of *mânthras*, and from the reciting of *mânthras* results (*yehvûnêt*) an increase of the religious profession[4] and of the worship of God, and from the increase of the religious profession and of the worship of God the removal[5] of evil from the world[5], and from the removal of evil from the world immortality and Renovation and Resurrection.

LXXVI. This, too, thus that by the non-appreciation of the Religion mankind turn to demon-worship and idolatry, and on account of demon-worship and idolatry evil prevails (*yehvûnêt*) in the world, as well as death and destruction.

LXXVII. This, too, thus that he who dedicates (*yehabûnêt*) his own self to God and the good ones will entertain then in his body so much goodness that his defects and evil will pass off[6], or (*va*) will be insignificant.[7]

---

[1] *Pavan dât*, "according to law."

[2-2] *Adîn-ich-ash râmishn*; that is, then also for the purpose of deriving joy therefrom.

[3] *Shnâsîh*.

[4] *Pîshag î Daêna*.

[5-5] *Drûj barâ kardanîh min gêhân*.

[6] *Jastag*; comp. Pers. *jastan*, "to bound off," "to jump off."

[7] *Paskhâr*, which means in Mod. Persian "remnants of food or something fit to be thrown off," hence something insignificant, or worthless.

LXXVIII. This, too, thus that he who dedicates his own self to the demons and the vicious will then entertain in his body so much defect that his goodness will pass off.

LXXIX. This, too, thus that these several goodnesses and blemishes do not subsist in a particular (*hanâ*) person and at a particular time, but in every person and in every age.

LXXX. This, too, thus that a thing may be real and a thing may be unreal[1]: the thing that is real is that through which the soul is liberated, and the thing that is unreal is that through which the soul can be rendered wicked.[2]

LXXXI. This, too, thus that the duration of the soul (is) through nature[3], and the life of wisdom (is) from tolerance[4], and the life of glory (is) from truthfulness, and the recognition (*shnâsîh*) of all the three causes[5] (results) indirectly[6] from the religious study and directly[6] from (the life of) humility.

LXXXII. This, too, thus that sacred offerings and *gahâmbâr* feasts and gifts and help to the good being diminished, the evil power of mankind,

---

[1] *Mandavam haît va mandavam levît.*

[2] This is the same as to say that evil is negative but not positive.

[3] *Haêm,* "good nature," "disposition." It might mean "individuality."

[4] *Bûrtîh,* originally "endurance," "bearing," "conduct."

[5] *Gûshn* means "a youth," "a cause."

[6] *Ham* and *pat* (Avesta *ham* and *paiti*) are used in Pahlavi for direct and indirect contacts. *Vide* the uses of the Avesta *ham-raêthwa* and *paiti-raêthwa* in the Vendidâd, Fragard V., § 33 *seq.*; X., § 6; XI., § 9 *seq.*; XII., § 21; XVIII., § 62; XIX., 12; and those of *ham-rît* and *pat-rît in the* respective sections of the Pahlavi Version.

the decay of different kinds of corn[1], the ill-cultivation[2] and barrenness[3] of the soil, and the scantiness of rain (*dûsh-vârânîh*) increase; and when meritorious deeds of self-sacrifice[4] are reduced, (then) darkness increases and light diminishes; and when the timely[5] worship of God, and protection and proper-mediation for the good diminish, the evil-authority of kings and (their) unjust administration[6] increase, and the vicious become predominant[7] over the good.

LXXXIII., (1) This, too, thus that just as the earth (is) the home (*katag*) of water, and water the ornament of cultivation (*varz*), and cultivation the advancer[8] of the world, and hence the upkeep[9] of the region; even so (is) knowledge the abode of goodness, and goodness the embodiment of wisdom, and wisdom the promoter of the world. (2) The world is regulated (*râyîn-îhêt*) by these six things—by the wise administration[10] of time and creation and learning and help and instrumentality (*avzâr*) and diligence; so that, out of these six, three are mental and three physical—time and creation and learning are mental; and help

---

1 *Gartîh î jûrtâgân*; comp. Mod. Pers. *gardîh*, "downfall," "decay."

2 *Dûsh varzîh*; Av. *varĕz*, "to till."

3 *Kam barîh*, lit., "little fruitfulness."

4 *Khvaêtûg-das*; compare Avesta *hvaêtvadatha*, Skr. *svyamdatha* "self-devotion," "self-sacrifice," "self-association." As to the different uses of the word in Avesta and Pahlavi read my discourse on the alleged practice of "Next-of-kin Marriages in Old Irân", Truebner and Co., Londôn, 1888.

5 *Pavan gâs.*

6 *A-dâtistân.*

7 *Avarvîj*, generally means "over-powering," "victorious."

8 *Avzâyishn.*

9 Or, "the maintenance of the region;" comp. Pers. *bar-dâshtan*, *bar-dâsht kardan*.

10 *Vichîrînîtan.*

and instrumentality and diligence are physical. (3) Even these four blemishes are said to be the enemies in man, (namely):—faithlessness[1] and jest and blindness and miserliness (*pinîh*). (4) Apostates (are) of three kinds:—the deceiver and the deceived and the selfish[2]. (5) The selfish is that one who says that Saêna[3] is superior to Âtrô-pât, and would adhere to that Saêna narrow-mindedly; and the deceived is that one (who is) like the disciples of Saêna; and the deceiver (is one) like Saêna himself, who by observations misrepresents (*vartêt*) things, such as the ancient *Paôryôtkaêshas* taught. (6) Of these six[4] none is included in the other; nor is that which (is) absolutely necessary included (*baên*) on the side of the Divine Being[5]; (and they are)

---

1 *Kalag*; comp. Mod. Pers. *kalah*, "faithless," "insincere." It can also be read *galag*, meaning "lamentation."

2 It can also mean "self-willed," "self-loving," "narrow-minded."

3 The name can also be read *Dayûn* or *Isû*. The priest here referred to cannot be the holy Saêna, son of Ahûm-stût who, according to the *Fravardîn Yasht*, § 97, first appeared upon this earth with a hundred pupils (*Yô paôiryô satô-aêthryô frakhshtata paiti âya zemâ*). This Saêna of the Avesta is frequently mentioned in the Dînkard, Books III., VII., and IX. In the ninth book he is alluded to as one of the first disciples of Zarathushtra, amongst whom are named *Maidhyô-mâôngha, Parshat-gaô, Saêna, Kaê-Vîshtâspa, Frashaôstra* and *Jâmâspa*. The priest Saêna who is mentioned in the above passage (C., § LXXXIII.) seems to have been a heretic and apostate, one whose object was to beguile and misguide people professing the Zoroastrian Religion, and do much harm to the Religion in his time. Saêna or Saên may be the priest's nickname derived from Saêni, the demon who is alluded to in the *Khôrdâd Yasht*, § 2. The reading *Isû*, Jesus, is not correct, since Jesus Christ is always referred to in the Pahlavi books by the name of *Masiha* (Messiah).

4 Lit., "of these six things."

5 *Zak î.avâyishnîgtar î min naêmag î Yazdân baên levît.*

modesty and gentleness[1] and fear and responsibility and gratitude and hope; modesty concerning (*min*) God, and gentleness concerning mankind, fear concerning hell, and responsibility[2] concerning (*levatâ*) one's own soul, and gratitude concerning (*baên*) God and mankind, and hope as regards the Renovation.

D.

[They say......]

I., (1) They say that the saintly[3] Âtrô-pât, son of Mahraspend, allocated (*yehabûnt*) the valuable things (*chabûn*) of the earth to twenty-five classes (*babâ*): five to luck[4], and five to effort[5], and five to disposition[6], and five to essential nature[7], and five to eminence[8]. (2) Life and wife and children and power[9] and wealth are most specially[10] through luck; piety and wickedness and

---

1 Reading: *shikanîh*; comp. Mod. Pers. *shikan*, "mildness," "gentleness;" otherwise: *shikûîh*, "respect;" cf. Pers. *shikûh*.

2 *Mitrô*; otherwise: "friendship with one's own soul."

3 *Hû-fravart*; comp. Pers. *parvardan*, "to revere" "to worship," hence *hû-fravart*, "highly-revered."

4 *Brâzî*; comp. Av. *brâza*, (Skr. *brah*), "lustre"; Pers *barîn*, or *burj*, "constellation," hence "distiny."

5 *Kûnishn*, "practice." 6 *Khûg*. 7 *Gaôhar*.

8 *Âzarmânî*; Mod. Pers. *âzarm*. "dignity." Other readings are: *avarmânî*, "difficulty," "trouble;" or *avarmâlî*, "gummy exudation;" comp. Pers. *sub voce*.

9 *Khûtâê-îh*, "sovereignty."

10 *Avîrtar* for *avîrtûm*, "most specially."

priesthood and warriorship and husbandry are most specially through effort or practice; and eating and moving about, and visiting women and practising sloth[1], and neglecting (one's) work[2] are most specially through disposition; hope[3] and love and goodness and charity and truthfulness are most specially through essential nature[4]; consciousness and intellect and the lustre[5] of the body and (its) build[6] are most specially through eminence. (3) He who performs the worship of God[7] without any doubt as to God and the reality[8] of things, (is as it were) the child of God, and his place[9] (is) in *Garôtmân*. (4) And he who performs the worship of God without a doubt as to the existence of the Divine Being, but (*va*) with doubtfulness about things, (is as it were) the brother of God, and his place (is) in heaven. (5) He who performs the worship of God with a doubt as to God, and with doubtfulness about things, (is) the servant of God, and his place (is) in *Hamaêstagân*.[10] (6) He who performs the worship of

---

[1] *Bûshâst kardan*, that is, "causing or entertaining the vice of slothfulness (in oneself)." Compare Av. *bushyânsta daêva*.

[2] Comp. Mod. Pers. *kâr guzârdan*, "to abandon work."

[3] Reading: *aîmît*. According to the reading of the MSS., *haêm*, "nature."

[4] *Gaôhar*. [5] Reading: *brâzî*; comp. Av. *brâza*.

[6] Reading: *stûna*; Av. *stûna*. It can be read *dîtan*, "look," "appearance."

[7] *Yazdân*. [8] *Haîtîh î mandavam*, lit., "the existence of things."

[9] *Gâs*: Avesta *gâtu*, skr. *gâtu*, Pers. *gâh*, "place."

[10] *Hamaêstagân*, "the region between heaven and hell," reserved for the souls of those departed ones whose good and bad actions counterpoise each other. The Avesta expression *misvâna gâtu* is by some taken in the same sense as the Pahlavi *hamaêstagân*.

God with the notion[1] of the non-existence of God, and the non-subsistence[2] of things (as real), (is) the enemy of God, and his place (is) in hell. (7) That man (is) fortunate[3] who has succeeded[4] under these five conditions; and he has succeeded under these five conditions who has these five things: (namely), good nature and wisdom and peace and moderation and lawfulness. (8) That is good nature which itself does not deceive others; and that is wisdom which others would be unable to deceive; and that is peace (when) one (is) peaceful with one's own soul; and that is moderation which would not practise excess and deficiency; and that is lawfulness which would abide by the Religion of Aûharmazda.

II., (1) They say that there were *hêrbads* (priests), one called Âtrô-varakêsh[5], the other Âtrô-mitrô; and both were efficient in performing priestly functions[6]; and they were proceeding together to the metropolis[7] in order to inquire about religious duties and decisions[8]. (2) And it so happened[9] that owing to the want[10] of provisions[11] they

---

[1] *Mînishnîh,* "thought." Better: *pavan mînishnîh î an-haîtîh î Yazdân.* [2] *Levît dârîshnîh.*

[3] *Farakhû* gâs, "fortunately placed," "happy."

[4] Reading: *gâs debrûnt yegavîmûnêt*; Pers. *gâh va kâr burdan.* It can be read: *gâs srût,* "chanted the Gâthâs;" but this meaning is here inappropriate.

[5] Avesta: *Athrô-vara-tkaêshô,* "the fire of a religious ordeal." Compare the name *Valgash* on Pahlavi coins. The name might be read:—*Âtrô-narsîh, Âtrô-valgash, Âtrô-vasîh,* and *Âtrô-nasâê.*

[6] Or, "both were talented enough to impart religious knowledge."

[7] *Babâ,* "the court", "metropolis."

[8] *Dâtistân,* meaning "religious laws."

[9] *Aêtûn andâkht aîgh,* "it chanced so that," or "such was the circumstance that..."; comp. the Mod. Pers. use of the word *andâkhtan.*

[10] *Âhû,* "deficiency"; Pers. *âhû* "defect."

[11] *Tûshag*; Pers. *tushah,* "food".

were so starving[1] that there was nothing whatever (to eat); and they arrived at a place where they came upon wild herbs[2] and sweet (*basîm*) water. (3) One of them recited the *bâj* prayer with *darûns*, and the other gathered (*chît*) the herbs; and they ate and drank sufficiently of them.[3] (4) And Âtrô-varakêsh then (*âkhar*) said to Âtrô-mitrô thus: "O *hêrbad*, what one vice[4] (is) the most oppressing, and what one food (is) the most enjoyable (*khvârtûm*)?" (5) Âtrô-mitrô replied: "The one vice, (namely) greed, (is) the most oppressing, and the one food which is only[5] most enjoyable (is) that which we have just now eaten[6]." (6) And then Âtrô-varakêsh said thus: "If the most oppressing vice[4] can be smitten out through the most enjoyable eatables, we have submitted (*yehabûnt*) our-

---

[1] *Han-chapt*, "starved"; comp. Av. *chap*, "to collapse"; Pers. *chafdah*, "bent," "curved"; that is, broken down owing to starvation from want of food.

[2] *Tarag î dashtîg*, "herbs of the desert"; comp. Pers. *tarah*, "green vegetables," "herbs"; For the use of the word *tarak* see Vol. X., p. 4 of the Pahl. text, § XXX.

[3] This should not be considered as anything forming provision for a journey, because meseems it was incumbent on the Zoroastrian priests in those days to have ready with them *darûns* for consecration at every meal, besides any other provision for their meals during a journey.

[4] Namely, the *drûj* or fiend of avariciousness.

[5] Pahlavi: *ham denâ*; comp. Pers. *ham-în*, "only", "solely."

[6] A repast made up of wild herbs and water, however humble, is the most enjoyable meal when taken in a starving condition. The moral to be derived from the story is that mankind should not be greedy in life, especially priests, because very often they have to atone for their greediness by satisfying themselves with so plain a meal as that partaken of by the priests.

selves to the jurisdiction[1] on the earth[2], and for (our) sinfulness we have passed[3] through such an ordeal as (was) necessary[3]." (7) And with such deliberation[4] they separated[5] thence and went to their own abodes, and continued on (*sâtûnt*) in (their) vocation and progress (*vaîrâstagîh*).

III. (1) They say that (there were) two talented[6] priests who were colleagues[7] (in their religious vocation), and were proceeding together progressively[8] and abstinently[9]. (2) One day, when they were drawing[10] water from a well and supplying it to the work of tillage[11] which they had done, they were reciting together Avesta and Zand. (3) It so happened[12] that the "mobed of mobeds"[13] was passing in that vicinity by the road which (led) to the city, and listening to their recitation he made out (*khavîtunast*) that they were efficient men (as priests) and desired to investi-

---

[1] *Aîmâr-aômandîh* also means "reckoning," "judgment."

[2] Lit., "of this world."

[3-3] Pahlavi : *var-aômand yehvûnt mâ âvâyat.*

[4] *Hû-skâr,* "a religious controversy or deliberation."

[5] *Vasht,* "turned back," or "parted;" Av. *varet,* Pers. *gasht.*

[6] *Avzâr-aômand.*

[7] *Ham-kâr,* "co-operators."

[8] *Vaîrâstagîhâ,* lit., "with embellishments"; it may mean "with the requisites (for the journey)."

[9] *Pâhrîkhtagîhâ,* "with abstinent or moderate habits."

[10] *Hîshtan* or *âhikhtan,* Av. rt. *hanch,* "to draw;" comp. Mod. Pers. *heshtan, âhanchîdan,* or *âhîkhtan.*

[11] *Varzî kardan,* "to do farming work"; comp. Pers. *barzîgar.*

[12] *Han-dâzishn ângun yehvûnt,* "such an incident occurred."

[13] *Magûpatân magûpat,* the chief of the mobeds, that is, the Dastur (head-priest.)

gate (*vijûstan*) their wealth[1] and character (*râyînishn*) and to make them partners[2] (*kâr-bâhar*) with a share in his work, and sent a man to them with the message as follows:—"If you do not consider it troublesome, come[3] in my presence." (4) And they said this in reply to the message, namely: "There is a work in hand, and if we should come the work will remain (undone); whereas (*va*) the master rides a beast[4], so it will not be so much trouble to him to come forth (*frâj*, here) and, besides, our work will not remain (undone)." (5) And when the "mobed of mobeds" heard these words, he thought that they spoke wisely, and himself went forth and conversed[5] with them, and offered voluntarily[6] (*vandagî*) with greetings (*âvâtîhâ*) a share in (his) work. (6) They said thus: "For (*levatâ*) us this thing is not necessary[7]; (but) to us such (principle) seems good that (*amat*) the very thing is produced by us[8] through the labour of our own hands, as though it were our own.[9] (7) Please listen, if anything whatever happened to be ample[10] in the house of the *herbad* without any

---

[1] According to DM., *vichît*, "valuable property;" also means "experts."

[2] Or "associates"; comp. Pers. *kâr-bahrah*; Hindi *kâr-bahârî*.

[3] Pahl. *lipammûnit*; Huz. *lipammûntan*, "to come."

[4] It may be a horse or a mule; comp. Av. *staôra*.

[5] *Milayâ râyînît*.

[6] Comp. Pahl. *vandâ*, "wish," "desire." In Mod. Persian *vand* means "proof", "toil", "praise". Otherwise rendered: "and offered liberally (*âzâtîhâ*) work and partnership and occupation (*vandagî*)".

[7] *Baên lâ âvâyat*.

[8] *Zâîm*, "we produce;" Av. rt. *zan*, "to produce," or *zâ*, "to promote."

[9] *Barâ chîgûn mân*. [10] *Vishât yegavîmûnêt*.

great cost[1], he should act (*vabîdûn*) in such a way that the *herbad* might not die from much water[2], and others (might not die) from the scarcity (*tang*) of water." (8) And he (the head-priest) understood (it) thus:—"These words they utter concerning my great opulence;" and he went to his own residence, and he sent them severally (*jvît jvît*) two thousand *jûjûs*[3]. (9) But (*va*) both of them did not take individually anything more than two *jûjûs*[4], and the rest were sent back. (10) And they said this in reply to the message thus:—"We did not tell such a thing (*denâ*) that thou shouldst send silver coins[5] to our residence; however (*va*), we have taken what was necessary, and the rest are returned (to thee). Give them to some one who is much less provided[6] than we; he might need[7] (them) for much better use."

IV., (1) They say that Khûsrû, the *Anaôshag-rûbân*[8], said thus: "These three sayings (*vâchag*, are) the sayings which emperors[9] and rulers and aristocrats and

---

[1] *An-vahâg-ich î rôyashâ*; comp. Pers. *bahâ î sar*, "a large cost."

[2] That is, plenty of wealth.

[3] Equal in value to the Persian coins known as *dirhams*.

[4] *Barâ 2 jûjû î freh mandavam*.

[5] Reading: *âsîm-nishast*. In the MSS. *nishasp* is a corruption of the original *nishast*. Literally, it means "a piece of silver legally stamped" (and current as money). According to the reading *âsîm-vishasp*, "shining silver pieces"; comp. Pers. *gashasb*. According to DP. and DM., *ayâv-vishasp* "a shining income"; or *ayâv-nishast*, "an established income".

[6] *Avazîntar*; comp. Pers. *guzînî*, "property."

[7] *Andar âvâyat* is the same as *baên âvâyat*.

[8] "Of immortal soul."

[9] Reading: *khûtâyân-pat*. According to DP. and K., "lords and rulers and aristocrats (*tûbânîgân*)."

everybody else[1] should recognise and should accordingly (*azash*) discharge (their) functions very discriminately (*hû-chirishnîg-îhâ*). (2) One (is) the recognition of the decay[2] (of matter), one the gentleness of mind[3], and one contentment. (3) For, by recognising decay one has to know for oneself that which[4] shall one day or night happen even to one. (4) And through the gentleness of mind one tempers[5] one's own mind with this thus: 'Even the most shocking[6] calamity which happens (*yehvûnêt*) in the world, (and which) the soul[7] must endure, might come even to me.' (5) And through contentment, when a calamity approaches him in such a way that it is impossible to find out (its) remedy, one is contented willingly, and does not take (upon oneself) the two fold evil[8]:—one, that which arises from the calamity that reaches forth, another that which (arises) from discontentment[9]. (6) It is said that he who is contented with what has happened, has then evidently no want; because he who is

---

[1] *Avârîg-îch kolâaîsh.*

[2] *Frasâvandih*; comp. Av. *fra-sâ*, "to cut off;" Pers. *farsâ*, "worn out." For the use of this word see the Dînkard, Book VI., § CLXXX., vol. XI.

[3] That is, humility and devotion.

[4] Namely, death or the mortal state of matter.

[5] Pahl. *narm vabîdûnayên*; comp. Pers. *narm kardan.*

[6] *Dûsh-chîhrtûm.*

[7] Reading: *nismô*, "the soul or life". Reading otherwise: *va gadâ shâyat debrûnân*, "and (which) might be brought on by destiny." According to the reading of DP.: *va kâm shâyat debrûnân*, "and which must be submitted to."

[8] *Saryâ dô-gânag*; comp. Môd. Pers *dô-gânah.*

[9] Discontentment cannot remedy the evil which befalls one, but supplies an evil in addition.

contented is full of means,[1] and he who is inconsiderate[2] is lacking in relief.[3]"

V. (1) They say that Vohûdât,[4] son of Âtrô-aûharmazda, who was a head-priest, came to a place (where) he saw two male *herbads*, who were carrying fuel on their backs from the hills, and were fatigued (*ranjag*); and they were reciting together the Avesta and Zand. (2) He inquired of them thus: "When you are evidently (*paêtág*) experts[5] in your work and proficient,[6] wherefore[7] are you toiling in this way?" (3) And they said in reply thus: "We have heard that the calamity which Aharman has produced[8], everybody ought to get rid of[9] gradually (*pâêgîha*)[10] everywhere[11] through the physical or (*ayûf*) the spiritual existences; and it seems to us in that manner proper (*shapîr*) when we discharge our own lot[12] in this world along with which (is realised) the discharge (*vitârishnîh*) of (that) calamity. (4) Even the light of the sun and the moon (that) we see, and the food and possession (*dârishn*)

---

[1] The contended man is as happy in the worst circumstances as he would be with all he wanted.

[2] *Pavan a-mâr*; lit., "taking no account of (every evil)," hence "inconsiderate."

[3] Literally, "helpless". It may be: *va mûn a-khûrsand pavan a-mâr achârag*, which means "and he who is discontented is incalculably helpless."

[4] The high-priest Vohûdât (Avesta: *Vanghu-dhâta*) was son of Âtrô-aûharmazda, one of the well-known commentators and teachers mentioned in the Pahlavi *Nîrangistân* and the *Shâyast Lâ-shâyast*. Vohûdât was a famous religious dignitary of his age.

[5] Pahlavi: *kart-gâr*; Pers. *kard-gâr*, "worker," "operator."

[6] *Avzâr-aômand*. [7] *Mâ chîm râî*, "for what reason or purpose."

[8] *Yehabûnt yegavîmûnêt*. [9] *Vitârtan âvâyat*; Pers. *guzârdan*.

[10] Lit., "step by step." [11] *Jîvâg-aê*.

[12] *Bâhar*, "share."

and remedy and means for the calamity, and many other bounties (*nyôgîh*, which) we obtain[1] (in life)—for all these provisions (*chabûn*) we have to tender[2] thanks (to God), and there may be the approval (of it) by the spiritual as well as the earthly beings, and we whose goodness of any kind would be considered (*vâ-nigârtan*) as not in a mixed state (*gûmîzag*) may not pass spiritually into hell; (if not)[3], there may be the first disapproval by anybody, and even from the place which is so marvellous (*avad*) as heaven we may be apart.[3]"

VI., (1) They say that this (*ham*) Vohûdât[4] spoke thus: "As to him who has gone after the sages for a long time and (is) even himself a sage, this one wisdom (is) then also most profitable[5] to him that (*amat*) he looks surely on to (*baên ôl*) his own self thus: 'What am I, and on what do I rely, and after what am I[6]'"? (2) And he, Vohûdât, said also this thus: "The Divine Being requires (from us) something of much (*vêsh*) piety, and piety (is) a disposition that is sound (*nyôg*) and good; whereas (*va*) for him who has not improved his disposition there is little approach (*rasishn kîm*) of the Divine Being towards self.[7]"

---

[1] *Vandîm*. It can be read *va nism*, "and life", hence "many other bounties (which are available) in life."

[2] Reading: *vâ-nigârtan*; comp. Pers. *vâ-nigiristan*, "to look after"; otherwise read: *va hangârtan*; K. and DM. *hangârtan* only.

[3-3] The text may be rendered:—"(if) there be no foremost (*fratûm*) approval by anybody (*i.e.*, by the spiritual or worldly beings, then) we shall be apart from the place which is so marvellous as heaven." In this case I read *min-ich* for *va min-ich*.

[4] *Vohûdât* alluded to in the above passage.

[5] The comparative adjective is used here in the superlative sense.

[6] That is, "what am I pursuing?"

[7] *Tan* is here used for *nafshâ tân*.

VII., (1) They say that Âtrô-pât, son of Mahra-spend said thus: "Men ought to recognise an evil disposition, and to shun it by being far from it[1]; because by[2] the recognition of an evil disposition and the shunning of it, and by the defeat of the evil-principle a man is redeemed[3]. (2) Âtrô-pât, likewise, said this thus: "Never has a calamity come upon me when[4] these three solacing thoughts[5] were not in me: One (was) this that it had lessened (*kast*)[6] one of (*min*) the appliances (*avzâr*) of Aharman, (and) it was struck[7] on me; another[8] (was) this that I blessed myself[9], since the worst, which might have happened, had happened[10]; another (was) this that the calamity had come upon my body that would be subject to decay[11], and not upon the soul which was permanent.[12]" (3) Âtrô-pât said this, too, thus: "I (have been) always (*akarj*) good to anybody, and never has anybody essentially[13] done evil unto me, because whatever is done by us unto

---

[1] *Va rakhîg azash pâhrîkhtan.*

[2] In the manuscripts *amat* is here used as a substitute for *mûn*, a corruption of the original *min*.

[3] *Gabrâ bûkht.*

[4] *Mûn-am*, a substitute for *amat-am*.

[5] *Ásân-mînishnîhâ*, "comforting ideas."

[6] Av. *kasu*, Pers. *kastan*, "to lessen."

[7] Traditionally read *ẓôpakônt*, Hebr. and Chald. *danpak*, "to strike," "to beat."

[8] *Aêvag.*

[9] See the use of *âvâtih* in this volume, A., § V., 2, p. 35, l. 6, and footnote 4.

[10] Compare A., § V., 2.

[11] *Frasâvand.*

[12] Compare A., § V., 4-5.

[13] *Mâtagvarîhâ.*

those (others) severally[1] will be essentially done to ourselves.[2]" (4) Âtrô-pât said this, too, thus: "You are welcome[3] as long as you are making yourselves worthy; because happy are those[4] who (are) worthy or[5] who[5] are cognisant of the blessings of God[6], and who know that the good which may be done to anybody (is) so most appropriate[7] for the material world or for the spiritual; and (who) observe and estimate[8] the reward of the worthy in the next world (*ôl tamâ*) where they (the latter) carry out whatever is good which they ought to carry out[9]; because both the spiritual and the material are their own, and on that account[10] those who are worthy ought always to be cognisant (of it). (5) I see even the future[11], and I know it by evident signs[12]; and I can strongly manage[13] the demon that is deceitful, evading (*spûjgâr*)[14], very insinuating (to do evil), and of grievous sins."

---

[1] *Jvît jvît.*

[2] Thus according to DP. and K. According to DM. *Akarj lâ aîsh râî nyôg, aîsh li râî saryâ pavan. Mâtagvarîhâ lâ kartan, mâ mân denâ jvît jvît mâtagvarîhâ pavan nafshâ tan kart,* "(if) I (was) never good to anybody, anybody (would be) therefore (*pavan*) bad to me. Essentially it (namely, evil) should not be done, since this (evil) would be essentially done to ourselves severally."

[3] *Lipammûnît,* Hebr.-Chald. *lipammâ,* "to come," "to bring" Otherwise: "Produce deeds so that you make yourselves worthy."

[4] *Olâ* is here used for *ôlâ-shân.* [5-5] *Ayuv-ash,* "or who."

[6] Lit., "who are the knowers of the advantages (bestowed on man) by the Divine Being." According to DM., *ayuvash dahyûpat shân* (or, *dahyûpat Yazdân*) *sût-shnâs havâ-and,* "or they are cognisant of the advantages of their king (or, of the Sovereign God)."

[7] *Âvâyishnîgtar,* "most felicitous."

[8] *Han-dâzînd.* [9] *Shâyat debrûnând.*

[10] *Pavan zak bâhrag;* comp. Pers. *bahrî în,* "on this account."

[11] Hebr.-Chald. *makhar,* "tomorrow", or "the future."

[12] *Pavan dakhshag*; (comp. Av. *dakhshta*) "evident signs."

[13] *Tavân kartan*; comp. the Persian idiom *s. v.*

[14] It sometimes occurs as the Pahlavi transcript of the Avesta name: *Spenjaghra,* "the demon of thunder-storm."

VIII. They say that Âtrô-pât[1], son of Zaratûhsht, had thoroughly[2] (*spûrîg*) smitten such a demon[3]; since always all meritorious deeds that come forth to be advanced[4], should be advanced during one's own time[5] (of life), and should not be suppressed[6] to any length of time.[7]

IX. They say about the very Âtrô-pât that he said thus: "Every person ought to know thus: 'Whence[8] have I come, and wherefore am I here, and where shall I go again?' And as for my own part[9] I know why (*mâ*) I have come from Aûharmazda, the Lord, and I am here in order to incapacitate the evil principle[10], and I shall go back[11] to Aûharmazda."

X., (1) They say that Âtrô-frôbag and Âtrô-bûjît[12], when they were colleagues (*hamkâr*) together with Vohûdât in the office of head-priest,[13] asked Vohûdât

---

1 The grandson of Âtrô-pât, son of Mahraspend.

2 "Entirely"; Av. *pouru* "full", or *spar*, "to move."

3 As is described in the preceding section. 4 *Barâ râyînîtan.*

5 Or, "at its appropriate time."

6 *Ôl zimân î vêsh lâ spûkhtan.*

7 This fixes the purpose of life to be a struggle against evil and the conquest of it. If it is implied that as this is the sole object of life it must also signify self-advancement, then it must indicate that the principle of evil has a place within our own nature, by conquering which we raise ourselves in the moral scale.

8 According to K., "where." Better *min aîgh* in DP.

9 *Pavan bâhar î nafshâ.* 10 *A-pât-khshâê kartan î drûj.*

11 *Lakhvârîh.*

12 These two head-priests, commentators and teachers, flourished in the reign of Khûsrû Kavât, otherwise known as Noshîrvân, the Just.

13 *Magûpatân-magûpatîh*, "the head-priestship."

thus: "When we, too, know by heart the Avesta and Zand, and are head-priests, wherefore do they hold thy and thy name (alone) more[1] (illustrious) in priesthood than ours?" (2) Vohûdat said in response thus: "Perhaps for this[2] that (*havâ-t*) if once I am warm (*tapt havâ-am*) for piety, I am never cool[3] (for it).[4]"

XI., (1) They say that a man came up to a mountain and saw a man who dwelt in that mountain. (2) He inquired of him thus: "What (is) thy name, what (is) thy vocation (*kâr*), and what (thy) food?" (3) And the nobleman[5] said thus: "My name is Ranj-spûj[6], my food is the fruit of trees, and my work is this that I do not commit sins." (4) And that man said thus: "Good (is) even that name, good (is) even that work, good (is) even that food." (5) And the nobleman said thus: "How do they affect thee[7]?" (6) And the man said thus: "They take away discontent from me."

---

[1] *Shem debrûnând vêsh aîgh lenâ*; comp Mod, Pers. *nâm burdan.* Lit., "thy and thy name why do they pronounce more (famous) in priesthood than ours?"

[2] Reading: *al hat min denâ,* meaning: "perhaps owing to this." As to *al hat*, compare Pers. *magar.*

[3] *Afsart*; comp. Av. *sareta,* "cold"; Pers. *afsardan,* "to freeze," "to be dejected."

[4] Earnestness and perseverance must accompany knowledge and talent to make a good high-priest.

[5] *Mîrag*; Pers. *mîrah,* "the head of a family," "a nobleman," "an old man." See *Karnâmag î Artakhshîr i Pâpagân* (my edition and translation), chap., XI., § 6, p. 57.

[6] "A suppressor of trouble."

[7] Lit, "what do they take away from thee?"

XII., (1) They say that Aûharmazda, an inhabitant of *Sagîj*[1], at the time of passing away said to his disciples[2] as an admonition thus: "I declare[3] three precepts (*vâchag*) to you, and if you[4] adopt[5] (them) in practice, then you shall appropriate the felicity (*khvâr*) of the spiritual good. (2) Always bear this in mind[6] thus: 'I have to die within thirty years, hence it is no use whatever to commit sins for the sake of our bodily desires and cravings.' (3) And as for your own wife and children, think thus that their bread has to be sought from others. (4) And as for your own wealth, think thus that it will be thrown away like dust[7] in the desert. (5) You should strive for the religious duties and meritorious deeds that are worthwhile pursuing[8], and not push them off.[9]"

---

[1] The term seems more the name of some place than of an individual. It is probably Sagistan. or Sajistan, which is known as *Saka* in the Old Persian Inscriptions at Behistân, (see column I, section 6, *The Dastur Peshotan Memorial Volume,* entitled the "Avesta, Pahlavi and Ancient Persian Studies." page 236).

[2] Comp. Av. *hâvishta,* "pupil."

[3] *Yemalelûnam,* "I say."

[4] Reading: *hat-tân.* According to the MSS., *hat-at,* "if thou." Reading *hat-ash...,* "if (you adopt) them...."

[5] *Yakhsenunît.*

[6] *Hamâî aêtûn yakhsenûnît.*

[7] *Vart*; Pers. *gard,* "dust."

[8] *Kartan shâjat,* "what ought to be done."

[9] *Al spûjît.*

Errata et Corrigenda.

Pahlavi Text and Transliteration.

Page 21, § CCCV., 1, line 2 of the transliteration, read *farakhûtar* for *farâkhûtar*.—Page 22, line 1 of the trans., read *hû-hunarîh* for *hû-hûnarîh*.—Page 30, § CCCXIX., 1, line 3 of the trans., read *an-vahâgîh* for *hû-vahâgîh*.—Page 41, B., § XIV., 6, line 7 of the trans., read *nivâkhtag* for *nîvâkhtag*.—Page 43, B., § XIV., 23, line 4 of the trans., read *vâch-gandîh* for *vâch-gungîh*.

English Translation.

Page 7, § CCLXXXI., line 2, *one sin* for *ones in*.—Page 19, footnote 4, read *vâkhsh-yâragân* for *vakhshârayân*, and footnote 5, read *âvâyat* for *âvâyât*.—Page 24, § CCCVIII., 1, line 2, read (*khvâstâr*)[3] *for the* for (*khvâstar*) *for the*[3].—Page 36, footnote 1, line 2, read *sang va* for *sangva*.—Page 43, footnote 10, read *Comp. Persian* for *Comp.*—Page 57, footnote 1, read *nizagîdîh* for *nazagîdîh*.—Page 82, line 15, read *twofold* for *two fold*. —Page 88, footnote 5, line 3, read *chap. XI.* for *chap., XI.*

દીનકર્દ કેતાબ,

તેની

અસલ પહલવી એબારત, ઇંગ્રેજી અક્ષરે તેનુ વાંચણ,
ઇંગ્રેજી તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરજુમો, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ.

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ.,
નામદાર સર જમશેદજી જરથોસ્તી મદરેસાના વડા શિક્ષાગુરૂ.

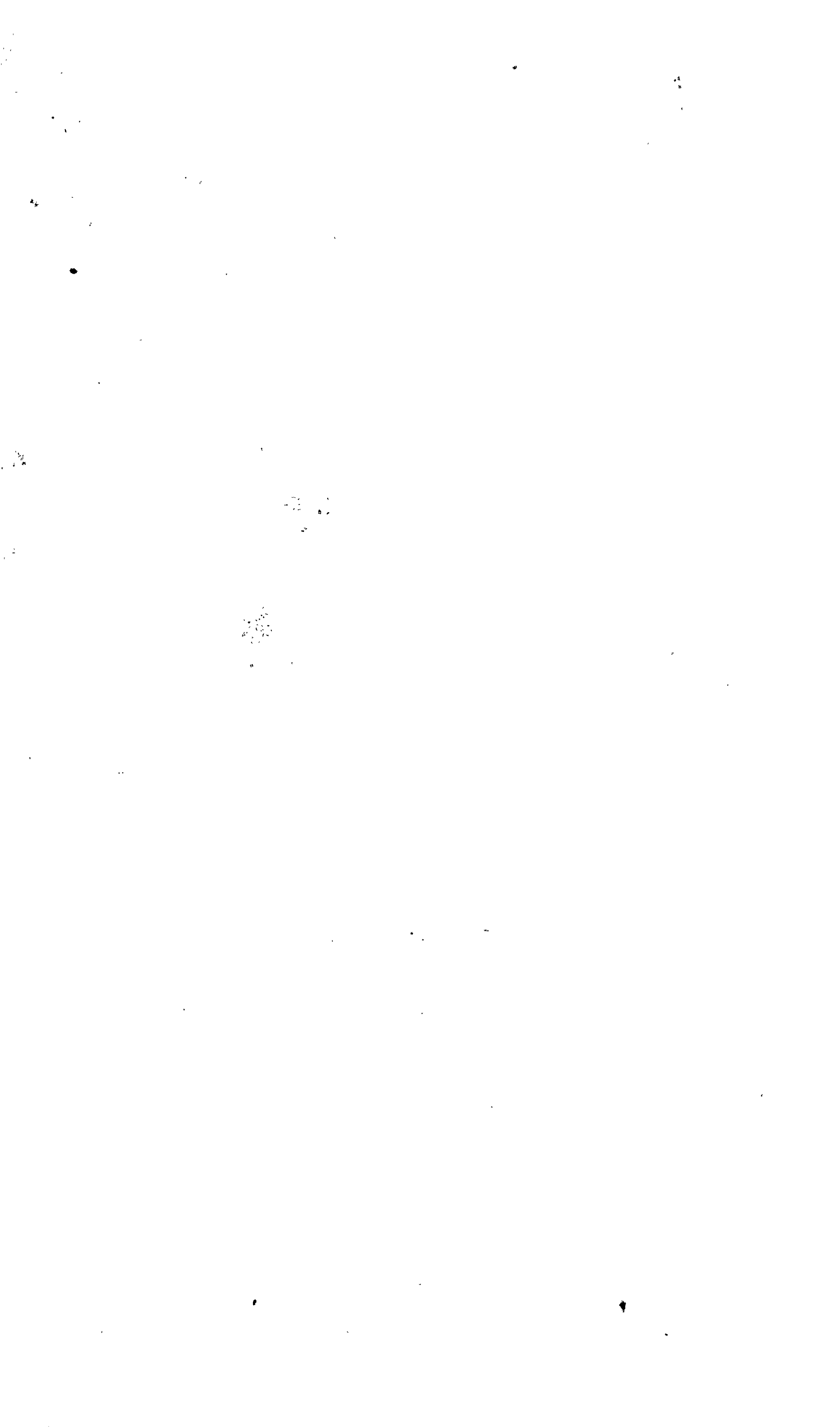
વૉલ્યુમ બારમું.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ત્રાન્સ્લેશન ફંડના ત્રસ્ટી સાહેબોના
આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ કર્યું છે.

લંડન:

કેગન પૉલ, ત્રેન્ચ, ત્રુબ્નર, અને કુંપની.

યઝદજરદી સને ૧૨૮૦, ઇસ્વી સને ૧૯૧૧.

સાંકળ્યું.

સફો

સાંકળ્યું.   સફો

A.

B.

સાંકળ્યું.

સફો

C

D.

દીનકર્દ, પુસ્તક ૬ ઠું.

પઓર્યોત્કએશીઓના મઝદયસ્ની જરથોશતી દીન અને નીતિને લગતા ફત્વાઓ અને ફરમાનો.

[૨૬૭ મા ફકરાથી શરૂ.]

૨૬૭ મું, (૧)[૧] તેઓ વળી એમ માનતા હતા[૨] કે કેટલાંક અશો માણસો હતાં કે જેઓએ નિચે મુજબ સવાલો પુછ્યા હતા, અને બીજાંઓએ તેનો ખુલાસો[3] કીધો હતો. (૨) આ પ્રમાણેના સવાલો પુછ્યા હતા કેઃ પરહિઝગારી[૪] તે શું, અને પાકીજગી[૪] તે શું, અને અશોઈ તે શું, અને સચ્ચાઇ તે શું, અને રવાનનું ખાસ કામ[૫] તે શું. અને ખરૂં ખોટું પારખવાની શકિત[૬] તે શું, અને ખાલેસઇ તે શું,

---

૧ આએ અને એની પછીના ફકરાઓના ભાગો વાકયોમાં કરવા માટે ગ્રંથ પ્રગટકર્ત્તા તથા તરજુમો કરનાર પોતે જોખમદાર છે. દીનકર્દના છઠ્ઠાં પુસ્તકની કલમી કેતાબો દરેક ફકરાની શરૂઆત નિચલા શબ્દોથી કરે છેઃ (૧) **અફશાન દેના-ઇચ આનગુન દાશત**, (૨) **દેના-ઇચ અએદૂન ગોફ્ત**, (૩) **દેના-ઇચ પએદાગ**, (૪) **દેના-ઇચ અએદૂન**, (૫) **યેમલેલૂન્દ**, (૬)**ગોફ્તં યેગવીમુનેદ**. તેઓ વળી કોઇ કોઇ વાર પહલવી ટાંપને લગતી નિશાનીઓથી એક ફકરાને જુદાં જુદાં વાકયોમાં વહેંચી નાખે છે, જે ટાંપો પ્રમાણેજ ચાલવાની તરજુમો કરનારે બનતાં સુધી સંભાળ રાખી છે. જ્યાં દસ્તખતોમાંની ટાંપ તરજુમો કરનારને વાજબી નહિં લાગી હોય તે પહલવી તેક્ષ્ટની ફુટનોટમાં જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં બતાવવાની ગ્રંથ પ્રગટકર્તાએ સંભાળ લીધી છે. પ્રગટ કરનારે પોતે નવી મુકેલી ટાંપ દેખાડવા સારૂ (†) આવી નિશાન મુકી છે, એમ બતાવવાને કે કલમી કેતાબોમાં એ જગાએ તે ટાંપ નથી.

૨. એનો શબ્દાર્થ "તેઓ આ વળી આ પ્રમાણે માનતા હતા," અથવા "આ વળી તેઓથી એમ માનવામાં આવતું હતું."

૩. વાંચો **વિજાર્ડ**; સરખાવો પહલવી **વિજારીશન** "સમજણ", "શરેહ", "ખુલાસો"; સરખાવો અવસ્તા **વિ-ચર** "તપાસી જવું."

૪. સાધારણ રીતે **યશરૂબીહ** અને **યશરાઇશ**નો લગભગ એકજ અર્થ થાય છે, જેમકે "પવિત્રાઇ", "અશોઇ", "સત્યતા." અહીયાં તેઓને જુદાં ગણવામાં આવ્યા છે.

૫. વાંચો **ખયા-કારીહ**; D.M. મુંજબ **ખીશ્કારીહ** "દરેકનું પોતાનું કાર્ય," અથવા "ઉદ્યોગ".

૬. **વિચીતારીહ** બોલ "પસંદગી" અથવા "મત" ને માટે પણ વપડાય છે. અવસ્તા મૂળ **ચિ.**

અને સખાવત[૧] તે શું, અને રાસ્તી તે શું, અને અમરગી તે શું, અને તને-પસીન (યાને સેવટની તનની હાલત)[૨] તે શું ? (૩) જવાબ આપવામાં આવ્યા હતા કે: પરહિઝગારી તે પાકીજકીનો લેબાસ[૩], અને અશોઇનો અર્થ[૪] અહુરમઝદ તરફની ફરજ અદા કરવી[૫] તે, અને સફઇ સુધડાઇ એટલે[૪] દ્રુજ- (યાને નજીસઇ)થી અળગ[૬] થવું તે, અને રવાનનું ખાસ કામ ગુનાહ વગરની હાલતે રહેવું તે, અને ખરૂં ખોટું પીછાણવાની શકિત એટલે ન્હાનાઓને ઉત્તેજન આપવા[૭] તથા પોતાના (સગાંવહાલાં)ઓને મદદ કરવા માંટે[૮] નેક વિચાર, નેક વચન અને નેક કામોની પસંદગી કરવી તે. (૪) ખાલેસી એટલે એકયતા, અને સખાવત ખાસ કરીને[૯] જે બધાને માટેની (હોય છે) તેનો અર્થ દરેક જણને માટેના સુખની જરૂરીયાત[૧૦] થાય છે, અને રાસ્તી એટલે સામટી રીતે[૧૧] કંઇબી ચીજને વિષે[૧૨] જુઠું નહિં વમાસવું તે, અને અમર્ગી એટલે જેમ એકજણ (અગાઉ) હસ્તીમાં હતો તેમ ફરીથી (હમેશ્ગીની) હસ્તીમાં રહેવું તે, અને "તને-પસીન" એટલે જેમ (એક જણ) જન્મ પામે છે તેમ ફરીથી તે સેવટે જન્મ પામશે તે.

૨૬૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દ્રુજ ઘણી મારામારી કરયાથીબી બેહોશ[૧૩] થતો નથી; કારણ કે ગમે તેવું નાશકારક નુકસાન તેને કરવામાં આવે[૧૪] તોબી દ્રુજ તો લડયાજ કરે છે.

૨૬૯ મું, તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે આએ પાંચ જાતની[૧૫] ટેવોથી દરેક જણે ઘણું પાછું હઠવું[૧૬] જોઈએ:—(બીજાંઓને) નુકસાન (કરવા) નો વિચાર, ઠગાઈ[૧૭] અને લુટફાટ[૧૮] અને લોભ[૧૯] અને દુષ્ટ રવાનવાલી હાલત.[૨૦] (૨) (બીજાંઓને)

---

૧ દાતારીહ. ૨ ફ્રશોગર્દ. ૩ યશરાઇશ પત્મોગીહ.

૪ હુના યેહવૂનેદ; એનો શબ્દાર્થ " આ છે. "

૫ એનો શબ્દાર્થ, " ખુદા તરફની ફરજો બજાવવી. "

૬ જવીતાગીહ, " જુદાપણું. "

૭ ખૂર્દગાન નીરૂગ, એનો શબ્દાર્થ " જુવાનોનું જોર. "

૮ પહલવી: ઓલ નફ્શા-આન અઇયયારીહ વિચીદન.

૯ માદીગાન. ૧૦ આવાયસ્તન. ૧૧ હંગરદીગ.

૧૨ પવન હીચ મદમ હીચ.

૧૩ પહલવી ; સ્તુબ લા યેહવૂનેદ, એનો શબ્દાર્થ " (દ્રૂજ ઘણો લડે છે અને) બેફામ થતો નથી. "

૧૪ એનો શબ્દાર્થ " જયારે તેના નાશને વાસ્તે ખરાબી આવી લાગે છે ત્યારે બી તે લડયો જાય છે. "

૧૫ આઈનીનગ. ૧૬ વરદિશ્ન. ૧૭ દૂજીહ.

૧૮ વાંચો હઝલીહ; સરખાંવો અવસ્તા હઝંગહ, વંદીદાદ, ફરગર્દ ૪ થી ફકરો ૧ ; જેનું પહલવી રૂપ હઝલ છે.

૧૯ વાંચો આઝવરીહ. વળી આ બોલ આઝુરીબી વંચાય, જે "પાઝંદ પતેત પસીમાની"ના ૧૦ મા ફકરામાં એક ગુનાહનું નામ છે, અને તેનો અર્થ "ગુજરેલાંઓ વિષે ભુંડું બોલવું " એવો થાય છે.

૨૦ અગ-રૂબાનીહ; K. મુજબ અગ–રૂબિશ્નીહ, "બદ રીતે આગળ વધવું."

નુકસાન (કરવાનો) વિચાર આ છેઃ-જે કોઇ ભલાઓને અને પરહિઝગારોને તથા સાચ્ચા મિત્રોને નુકસાન કરવાનો ખ્યાલ કરે છે તે.[1] (૩) ઠગાઇ આ છેઃ-જે કોઇ પોતે જેવો હોય તેનાથી પોતાને જુદો દેખાડે[2] છે તે. (૪)લુટફાટ આ છેઃ-જે કોઇ જે દોલત પોતાની નહિં હોય તેને માટે એમ બોલે છે કે "હું ઇચ્છું છું કે તે મારી થાય."[3] (૫) લોભ આ છેઃ-જે કોઇ બીજાંની હુશીયારી વધે તે માટે ચાહતો[4] નથી તે. (૬) દુષ્ટ સ્વાનનું હોવું તે આ છેઃ-જે કોઇ બોલ્લું કહે છે કે હું પોતે જે કંઇ રાસ્ત છે તે મુજબ અમલ કરવાનો નથી.

૨૭૦ મું. તેઓ વળી એમ પણ માનતા હતા કે જે કોઇ માતબર અને આપઅખત્યાર[5] હોય તેણે તુરાનીઓ[6] પાસેથી કંઇ ચીજ માગવી નહીં, કારણકે જે કોઇ શકિત હોવા છતાં તુરાનીઓ પાસેથી કંઇ ચીજ માગે છે તેને (અથવા) જે કોઇ શકિત નહિં હોવા છતાં (તે ચીજ) માગે છે તેને તે મળતી નથી.

૨૭૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દરેક ચીજ એવી સારી (હોવી જોઇએ) કે હમેશાં જીંદગીને કુવતમંદ કરે,[7] (અને) જે કંઇ ખરાબી કોઇબી (તનને લગતી) ચીજમાં થઇ હોય તેને તેટલા માટે દુર કરવી જોઇએ.

---

૧ એનો અર્થ એમ પણ થાય કે "જે કોઇ ભલાંઓ તથા અશો લોકો જેઓ ભલા મીત્રો છે તેઓને નુકસાન કરવાનો વિચાર કરે છે."

૨ નિમાયેદ.

૩ **કાચ-મૂન લિ નકૂશા હુવા-આએ**, ૪ **યેઝએમૂનેદ.**

૫. દીનકર્દનાં ૧૧ માં વૉલ્યુમના ફકરા ૧૭૪ અને ૧૭૫ માં એ શબ્દનો વપડાસ સર્ખાવો.

૬ **કારાન** શબ્દ દીનકર્દની છઠ્ઠી કેતાબમાં વારંવાર એક દૂજના સંબંધમાં વપડાયલો છે (જુઓ ફકરો ૧૨૯ મો અને તે પછીના). અવસ્તામાં આવેલું વિશેષનામ **કર** એક તુરાનીનું નામ છે, જે તુરાની મઝયદયસ્નીઓ સામે થઇ ગયો હતો, તે ઉપરથી ૨૭૦ માં ફકરામાં આવેલો **કાર** શબ્દ એક તુરાનીને વાસ્તે કહેવત તરીકે વાપડાએલો લાગે છે (જુઓ **કરેમ્ચ અસ્બનેમ**, આવાં યશ્ત, ફ. ૭૮). વલી **કારાનનો** અર્થ "ફરજો" અથવા "ભલાં કામો" લેતાં તરજુમો આ પ્રમાણે થશેઃ "જે કોઇ શકિતવાન અને આપઅખ્ત્યાર છે, તેને વાસ્તે (પોતાની) ફરજો બજાવવાની બાબદ" (DM. નું **મનદવમ કારાન** વાંચણ કબુલ રાખ્યે તો) "મુશ્કેલ નથી, કારણકે જેની પાસે પુરતાં સાધનો છે તે પોતાની ફરજો બજાવવાની ખાહેશ ધરાવે છે, જ્યારે જે કોઈ સાંધનો વગર તેમ કરવાની ખાહેશ રાખે છે તે તેમ કરી શકતો નથી."

૭ વાંચોઃ **જાન દેઝેદ** અથવા **યાન દેઝેદ;** સર્ખાવો અવસ્તા શબ્દો **ગય** "જીંદગી"; **યાન** "આબાદાની"; **દએઝ** "કીલ્લો". છેલ્લા શબ્દ ઉપરથી **દેઝીદન** જેનો અર્થ "કીલ્લેબંધ કરવું," "મજબુત કરવુ" થઇ શકે છે. બીજી રીતે **જાન ચઝેદ** "જીંદગીની કીમત પીછાણે છે;" અથવા **યાન ચઝેદ** "(બહેસ્તમાં મલતા) બદલાની કીંમત પીછાણે છે." હસ્તલેખો મુજબ બેઉ શબ્દોને એક તરીકે લઇને **શનીજેદ** "કંટાળો આપે છે," "જખમ કરે છે" વંચાય; અથવા **શૂચેદ** "સળગાવે છે," "જીવતું કરે છે."

૨૭૨ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જે કોઇ[1] તોજેશ કીધા વગર રહી ગયલા[2] ગુનાહને લીધે રીમન થયો હોય તેણે યજદાંની ખેશીથી પોતાને દુર લઇ જવો નહિં, અને દેવોની સંગ્તમાં પોતાને સોંપી દેવો નહિં. (૨) અને આ પ્રમાણે તેણે વિચાર કરવો નહીં કે: "ગુનાહને લીધે હું જે રીમન[3] થયલો છું તે (તેમ થવાથી) દેવોનો પોતાનો ખેશી થયો છું;" કારણ કે એક માણસે તોજેશ કીધા વગરનો ગુનાહ[4] કીધો હોય તોબી અહરમન અને દેવો તેને દેવોના (હાથમાં) આપી દેતા નથી, અથવા તો પોતાની સાથેબી તેઓ તેને રાખતા નથી, જે પ્રમાણે કે એક માણસ કે જેણે "સ્રઓશો ચરણાંમ[5]" ગુનાહો કીધા હોય છે તે પોતાને દેવોના હાથમાં સોંપી દે છે, અને દેવોની સંગતમાં પોતાને રાખે છે તેમ.

૨૭૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે કોઇએ કંઇબી કરવું તો તે ભલી મીનોઇ શક્તિઓની આફ્રોન[6] મેલવવાને માટે કરવું જોઇએ, અને જેબી કંઇ તેવું કામ કરે તે કીધાથી તે પવિત્ર થાય છે.

૨૭૪ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જે માણસો પોતાના એતેકાદ-માં મઝદયસ્ની ધર્મ ઉપર ભરૂસો રાખતા નથી તે બે જાતના છે:—એક તો ફરેબ કરનાર અને બીજો ફરેબ થનાર[7] છે. (૨) ફરેબ કરનાર તે છે કે જે પોતે જાણે છે કે આ જે કંઇ કરૂં છું તે મારે નહિં કરવું જોઇએ, અને (તેમ જાણ્યા છતાં) પોતાની બદ ઇચ્છાને ખાતર તે કરે છે. (૩) અને ફરેબ થયલો તે છે કે જે એવી પ્રમાણીક માન્યતા[8] ઉપર ભરોસો રાખે છે કે તે જેબી કંઈ કરે છે તે રવાનને માટેજ કરે છે. (૪) જે કોઇ ફરેબ કરનાર છે તે દ્રવંદ છે, અને તેમજ ફરેબ થયલો અશો માણસ છે.

૨૭૫ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જો બુતપરસ્તીનો નાશ કરવામાં આવે તો ભલી મીનોઇ શક્તિઓ ઉપરનો એતેકાદ તેની સાથે કંઇ જતો રહેતો નથી.[9]

એ બોલ **ગયુ ગઝેદબી** વાંચી શકાય, "એટલે જાંદગીને **દંખ મારે** છે;" પણ એ અર્થ અહીં બરાબર લાગુ પડતો નથી.

૧ **ઇ** અહીયાં **મુન**ને બદલે વપડાયલો છે.

૨ જુઓ **માનીદ** શબ્દના વપડાસ માટે દીનકર્દની કેતાબ ૫ મી, વૉલ્યુમ ૧૦ મું, પાનું ૪ થું, લીટી ૫ મી.

૩ જુઓ વૉલ્યુમ ૧૧ મું, મારા ઇંગ્રેજી તરજુમાનું પાનું ૫૮ મું, ફુટનોટ ૧ લી.

૪ અવસ્તા **અનાપેરેથ શ્યઓથન.**

૫ અવસ્તા **સ્રઓષોચરણાંમ;** એ વિષે જુઓ "સેક્રેદ બુકસ ઓફ ધી ઇસ્ત," વૉલ્યુમ ૫ મું, પાનું ૨૮૯.

૬ સરખાંવો ફારસી **આવાઝહ** "અવાજ," "કીર્તિ"; અથવા **આવાઝહ ગશતન** "નામાંકીત થવું."

૭ સરખાંવો અવસ્તા **દપ્ત** (યજશ્ને, હા ૧૦ મો, ફકરો ૧૫ મો) અને **દાબય;** અવસ્તા મૂળ **દબ** "છેતરવું" ઉપરથી. એ શબ્દનું પાછળનું વાંચણ **ફરીફ્તગ** છે.

૮ **પવન ફ્રારૂની હીમ્નુનીદ યેગવીમૂનેદ.**

૯ અહીંયાં **અંદગ** પહલવી **કમ** અથવા **કીમને** અર્થે વપડાયલો છે, જેનો વારેઘડીએ પહલવીમાં અર્થ નકારમાં થાય છે.

(૨) અને જો જડવાદ[1] અને ધર્મ તરફની નાફરમાનીને[2] ફટકો લગાવવામાં આવે તો (તેની) સાથે કંઇ ખુશાલી જતી રહેતી નથી. (૩) અને જો રૂદન[3] કરવાની ટેવને મારી હઠાવવામાં આવે તો તેની સાથે (ગુજરેલાં તરફનો) પ્યાર જતો રહેવાનો નથી. (૪) તેટલા માટે જેમ બને તેમ આ ત્રણ ગુનાહોને ઉખેડી[4] નાખીને દુન્યામાંથી દુર લઈ જવામાં આવે તો ઘણુંજ સરસ થાય[5].

૨૭૬ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે તમો માનવીઓએ વનસ્પતિનો ખોરાક ખાનારાં થવું જોઇએ, જેથી તમો લાંબી જીંદગી ભોગવો. (૨) ગોસ્પંદનું માંસ (ખાવા)થી પરહેઝ રહો, કારણકે (તેમ કીધાથી મીનોઇ જેહાનમાં તમારો ભલાઇનો) હીસાબ વધુ (થશે). (૩) એજ સબબને લીધે અહુરમઝદ ખોદાએ ગોસ્પંદોના પોષણને સારૂ પુષ્કળ વનસ્પતિ પેદા કીધેલી છે.[6]

---

૧ સર્ખાવો ફારસી **દશનગ** "પદાર્થ," "દુન્યા." બીજાં વાંચણો; **સાવીગીહ** "બુતપરસ્તી"; **સખુનીગીહ** "બોલીદરાજી"; **સાનીગીહ** "માન;" વિગરે.

૨ સર્ખાવો અવસ્તા **અસ્રુશ્તી** "નાફરમાની."

૩ સર્ખાવો પાઝંદ **શીન-મૂઇ; શીન**નો ધાતુ **અવસ્તા સ્ચીન્દ;** ફારસી **શીવન મુઇ** "વીલાપ."

૪ સર્ખાવો ફારસી **કઝદ કર્દન,** "કંઇબી કાપવું અથવા સરખું કરવું."

૫ પહલવી **આખર અએદૂન શપીર;** એનો શબ્દાર્થ "આખરે એટલું તો ભલું."

૬ હાલમાં હઈયાત રહેલાં (અવસ્તા કે પહલવી) તમામ જરથોસ્તી લખાણોમાં આ કદાચ **એકજ** ફકરો છે કે જેમાં એક જરથોસ્તીને માંસના ખોરાકથી દુર રહેવાનું અને વનસ્પતી ખોરાક પસંદ કરવાનું ફરમાન ખુલ્લું આપવામાં આવ્યું છે. બીજા ફકરાઓ વનસ્પતીનાં ખોરાકની તરફેનમાં રજુ કરવામાં આવે છે, તેમાં તે વિષે સીધો એશારો મલતો નથી, ફકટ તે ખુલ્લાં મનથી તપાસતાં એવું માલમ પડે છે કે તે ફકરાઓમાં તો માણસ અને જાનવરના પોષણ માટે અહુરમઝદ ખોદાએ ખોરાક પેદા કરવાનો એશારો આવેલો છે. આપણે જાણીયે છીયે કે ગાથા તેઓના ભાવાર્થ ઉપરથી ખોરાકના સવાલ બાબે તદન ચુપકીદી ધરાવે છે; પણ બાકીનાં અવસ્તા અને પહલવી લખાણોમાં માંસના ખોરાકની તરફેણમાં ફકરાઓ ઘણા મલે છે. સાસાની પાદશાહોનાં જમાનામાં દીનદારીના વિચારથી માંસના ખોરાકને નીરદોષ અને કાયદાસરનો ગણવામાં આવતો હતો, જે દીનકર્દની પાંચમી કેતાબના વચલા ભાગમાં ખોરાક ઉપરના બાબ ઉપરથી જણાય છે (જુઓ દીનકર્દનું વૉલ્યુમ ૯ મું, પાનું ૪૯૧). **ખુરીશન**ને લગતા બાબમાં એમ આવેલું છે કે:-**પવન મસ દાદિસ્તાનીહ ઇ મીન બસર્યા ઈ પન્જ અઇનીનગ ગઓ-સ્પંદ સાતગ.** ઉપલા ૨૭૬ મા ફકરા ઉપરથી માલમ પડે છે કે કદીમુલઅયામનાં **પઑર્યો-ત્કએષીઓ**માંબી વનસ્પતીનો ખોરાક ખાવાની તરફેનમાં હાલની માફક જુસ્તેજોઈ ચાલી રહી હતી, અને તેઓ માંસનો ખોરાક ખાવાંની વિરૂદ્ધ હતા.

૨૭૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે અહુરમઝદ કંઇબી (કરવા) ને અશક્તિવાન નિવડયો નથી, અને (તેમ) નિવડશે પણ નહિં.

૨૭૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે અહરમન હમેશને માટે થયો નથી, અને (હમેશ) હૈયાત રહેશે પણ નહીં.

૨૭૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે અહુરમઝદ આખરે બધી પેદાયશો જે તેણે પેદા કીધી છે તેને પોતાની અંદર પાછી લેશે.

૨૮૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ભલી મીનોઇ શકિતઓ જે હીસાબ (કરે છે) તે આ ત્રણ સવાલો ઉપર (રચાયલો) છે, જેમ કેઃ-"તેં શું ખાહેશ રાખી હતી? અને તેં શું બજાવ્યું? અને તેં કોણને બુલંદીએ પહોંચાડયું?"

૨૮૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જે કોઇ શખ્સ મોટો હોય છે તે આવા એક ગુનાહથી મોટો દરવંદ થઈ જાય છે[1] દાખલા તરીકે જયારે તે એક દર્વીશને ધીક્કારે છે.

૨૮૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે એક ઘણોજ માતબર આસામી હોય, અને તે જોકે (પઇસા કેમ) ખરચવા અને સંભાળવા તે જાણે છે છતાં તેની પાસે પુષ્કળ દોલત હોવાને લીધે તે એક મોટો ગુનાહ (કરવામાં ફસી પડે છે તો તેવો ગુનાહ) તેનેબી છોડતો નથી;[2] અને તેના કરતાં એક વધારે સારા દરજ્જાનો દર્વીશ હોય છે, તે જો પોતાની મીલકત અને પઇસા સંબંધી ખર્ચ અને સંભાળ કેમ કરવી તે જાણતો નથી તો તેનાથી કોઇનાર મરગર્જાન ગુનાહ થાય છે.

૨૮૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ઘણી પરહિઝગારી જે હોય શકે છે તે પુષ્કળ દોલત અને ઘણા માણસો[3] (હોવાના સંજોગો) ને લીધે છે; પણ સઘળી અનીતિ જે હોય છે તે તો ગરીબાઇને લીધેજ હોય છે.

---

૧ વાંચોઃ ઝક ઇ દ્રીગૂશ તર મીનેદ; સરખાંવો પહલવી અવર મીનિશ્નીહ વ તર મીનિશ્નીહ. જો આપણે હસ્તલેખો મુજબ ઝક ઇ દ્રીગૂશતર મીનેદ વાંચ્યે તો તરજુમો નિચે પ્રમાણે થશેઃ-"જે કોઇ મોટો હોય છે તે ગુનાહને લીધે સૌથી સરસ દરવીંશની નજરમાં ઘણો મોટો દરવંદ આવે છે" (શબ્દાર્થ "જયારે એક સૌથી સરસ દર્વીશ તેને વિષે વિચાર કરે છે" ત્યારે.)

૨ K. મુજબ લા વઝલૂનેદ "પસાર થતો નથી." DM. મુજબ અદીન કબદ ખ્વાસ્તગીહ રાઈ વિનાસ રાઇ વિનાસ મદમ વઝલૂનેદ, "ત્યારે તેની પુષ્કળ દોલત હોવાને લીધે અને તેણે કીધેલા ગુનાહોને લીધે (હવે) તેનો ગુનાહ આગળ ચાલે છે (અથવા વ્યાજે વધીને મોટો થાય છે.)"

૩ એટલે, એક મોટું કુટુંબ અને ઘણા ચાકરનફરો અને તેઓની બધી સગવડ તથા સુખને લીધે. આ ફકરામાં આવેલા શબ્દો ફકત એકજ રીતે ખરા છે. સંસારી હાલતમાં એક પ્રજાને બુલંદ અને મ્હાન બનાવવાની ભલી મતલબ દોલત પાર પાડી શકે, પણ તેટલાજ પ્રમાણમાં તે અનીતિ તરફ પણ લઇ જઇ શકે. એજ મુવાફેક ગરીબાઇ જે કેટલાક દાખલાઓમાં અનીતિ તરફ લઇ જાય છે તે તેટલાજ પ્રમાણમાં સદગુણની સારી કસોટીબી થઈ પડે છે.

૨૮૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ભલાં લોકો ઉપરાંત વળી બુરાં લોકોને (બારીક રીતે તપાસ્યાથી) પોતે ભલાં થઇ શકાય છે; એટલાવાસ્તે કે ભલાં લોકોની જે કોઇ ભલાઈ જુએ છે તે (તેમાંથી ભલાઇ) શિખે છે, અને બુરાં લોકોની જે બુરાઇ જોય છે તે તેનાથી દુર રહે છે.[1]

૨૮૫ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે માનવીઓએ પોતે મહેનત કરવી જોઇએ, જેથી કરીને તનની ઇચ્છાઓ[2] રવાનની ઇચ્છાઓ પ્રમાણે રહે. (૨) કારણકે જેબી કોઇની તનની ઇચ્છા રવાનની ઇચ્છાઓ પ્રમાણે હોય છે, (તેના) તન સાથે દીન આમેઝ થાય છે[3]; અને જેબી કોઇની રવાનની ઇચ્છા શરીરની ઇચ્છા પ્રમાણેની હોય છે તેના બાબમાં તે રવાન સાથે દૂજ મલી જાય છે.

૨૮૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ભલાં લોકો તરફથી (મળતી) બહેતરીને માટે શુક્રગુજારી કરો; (પણ) બુરાં લોકો તરફથી (આવતાં) દુઃખને માટે તેઓને બદ દોઆ ના દેશો.[4]

૨૮૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દોજખમાંથી એક રસ્તો બહેસ્ત તરફ જાય છે, અને જ્યાં આ દુન્યાના સંબંધમાં દરેક જાતની ઓપ્તગી[5] હોય છે ત્યાં તે (રસ્તો) હમેશાં[6] ઘણો સરસ મુકિત આપનારો છે;[7] અને જેઓએ (જીંદગી દરમ્યાન કીધેલા) ગુનાહને ખાતર કંઇ પણ વેઠયું હોય તેઓજ ફકત આ રસ્તા ઉપરથી પગલાં ભરી શકે છે, અને દોજખમાંથી આગળ બહેસ્ત તરફ પસાર થાય છે.

૨૮૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે વળી બીજાં બધાં માણસોની સાથે બુરી દીનવાળાઓને માટે (વતીક) જીવ જાલવવાની[8] બાબદમાં (તેઓના) ખોરાક તથા પોષણ બાબે ગેતીને લગતા અમશાસ્પંદો[9] તરફથી કંઇ પણ અટકાવ[10] થતો નથી.

---

૧ વ મૂન સરીતરાંન સરીતરીહ ખદીતુનેદ અઝરા બરા પાહરીજેદ વાંચણ બેહતર લાગે છે.

૨ એનો શબ્દાર્થ "તેઓ તેમની ઇચ્છાઓને રવાનની ઇચ્છા પ્રમાણેની કરે."

૩ એનો શબ્દાર્થ "ત્યારે દીન તનની સાથે સંબંધ ધરાવતી થાય છે"

૪ સર્ખાવો ફાર્સી ગીરરહ ગુફ્તન "ગાળ દેવી," "અપમાન કરવું." દરગ "દુઃખી થયલો"બી વાંચી શકાય; જુઓ ફુટનોટ ૨ જી, દીનકર્દ વૉલ્યુમ ૧૧ મું, પાનુ ૪૮ મું.

૫ DP. અને K. મુજબ હૂ-બ્રાઝી "સ્વચ્છ રોશનીથી ઝલકતું." DM. મુજબ હૂ-બાજી, સર્ખાવો ફાર્સી બાજ વ સાવ "સારી ખંડણી."

૬ પવન કોલા ગાસ, "કોઇબી જગા યા તબક્કાને માટે," "કોઇબી વખતે."

૭ હૂ-મૂખ્ત-તર. DP.મુજબ હૂ-બોદતર, ઘણુંજ ખુશબોદાર."

૮ સખાર્વો ફાર્સી ઝીન્દહ દાશતન.

૯ ગઐતા અમએસૂસ્પેનદાંન. ૧૦ લખ્વાર વખ્દૂનિશ્ન.

૨૮૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જેણેબી દુન્યામાં એક હજાર પાપી માણસોને (દીન વગરના) જોયાં હોય અને (તેઓને તેઓના) એતેકાદમાં સાબેત કર્યાં હોય[1], (તેના) રવાનને માટે (મીનોમાં) શિક્ષા નથી, જેમકે એક અશો મોબેદ દરવંદોને (સુધારવાને) પોતે જાતે જાન ફેશાની કરે છે (તેને નથી તેમ.)

૨૯૦ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે હમેશાં જ્યારે એક માણસ એક અશો ચીજને માટે ઘણો ઉંચો વિચાર બાંધે છે, (તેને વિષે) ઘણું ઉંચું મત ઉચ્ચારે છે, અને તેને માટે ઘણાં ઉંચાં કામો અમલમાં મુકે છે, ત્યારે જે રોશની તેની અંદર બરપા થાય છે તેથી તે દીનની અંદર એક દાનાવ[2] બને છે. (૨) અને હમેશાં જ્યારે એક માણસ એક દુષ્ટ ચીજને માટે ઘણો ઉંચો વિચાર રાખે છે, (તેને વિષે) ઘણું ઉચું મત ઉચ્ચારે છે, અને (તેને) મોટાઇથી અમલમાં મુકે છે, ત્યારે તેની અંદરથી તારીકી યાને અંધકાર દેખાવ દે છે, જે (અંધકાર) તે માણસ તથા દીનની વચ્ચે આવીને ઉભો રહે છે, અને તે માણસને દીનની સમજ સેજબી પડતી નથી.

૨૯૧ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે અહુરમઝદ ખુદાએ જયારે પહેલ વહેલાં ઇન્સાનને પેદા કીધું ત્યારે તેણે આવું ફરમાન આપ્યું હતું કે:– "તમારે (એટલે માણસોએ) એવી રીતે કોશેષો કરવી કે (જેથી) તમે (શિક્ષામાંથી તમારાં) રવાનને મુક્ત કરો, અને તમારી ગેતીની દોલતને (તમારાં) સાંધણો તરીકે ત્યારે અમો કારગત લગાડીશું,[3]કારણ કે રવાનની બોખ્તગીને (યાને રવાનની મુક્તિને) માટે તમારા પોતાના સિવાય કોઇની મદદ મળી શકવાની નથી." (૨) અને માનવીઓને એટલી બધી તો હાજતો હોય છે કે આ દુન્યાની દોલતને માટે તેઓ મહેનત કરે છે, અને રવાનની દોલતને માટે ખુદાની[4] બંદગી કરી તે તે સાહેબની પાસે માગે છે.

૨૯૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જો કોઇ દર્વીશ હોય, અને તે વળી બદદીનવાળો હોય અને પ્રમાણીક નિષ્ઠાવાળો નહિં હોય તોબી તેને (બક્ષેશ તરીકે) કાંઇ આપી શકાય; અને જે કોઇ (આવી રીતે) આપે છે તેના પોતાના ફાલા તરીકે

---

૧ આ અર્થ K. અને DP. નાં વાંચણ મુજબ છે; પણ DM. મુજબ તરજુમો એમ થશે "આફ્રીગાનમાં (આફ્રીગાનીહ) દોઆ કરવાને માટે એક હજાર માણસોએ અશોઇને લીધે જેનું નામ ચાલુ રાખ્યું હોય તેના રવાનને માટે શિક્ષા નથી, જે પ્રમાણે........."—એટલે કે, આફ્રીંગાનની ક્રીયામાં લાયક ગુજર પામેલાંઓનાં નાંમની સાથે યાદ કરવામાં જેનું નામ તેની નેકી માંટે જારી રાખ્યું હોય તે.

૨ વાંચો **ફ્રઆનગ.** K.અને DP. મુજબ **પરવાનગ,** "એક સત્તાદાર પુરૂષ," "કાંઇ ધંધો કરવાને લગતો પરવાનો મેલવેલો શખ્સ."

૩ **તાન ચખુન ઇ તન લેના પવન મીયાન વબીદૂનીમ.** એનો અર્થ એમ પણ થાય "તનની તમારી દોલત બાબે અમો દાદગુઇ (સીફારસ) કરશું."

૪ સર્ખાવો અવસ્તા **ઉપસ્તા** "મદદ." જુઓ "આદરબાદનું પંદનામું," ફકરો ૧ લો:–**અપસ્તાન ઓલ યેહાન કર્દ.**

દુન્યામાંથી જે તંગીનો દુજ કહેવાય છે તેને હાંકી કાઢવાનો સવાબ તેને પહોંચે છે; તેની પોતાની સામે (ભવિષ્યમાં) દુશ્મની અને આફત દબાઇ જશે, અને વળી તેનાથી કોઇબી ફરજંદ એવું નહિં જનમ પામશે કે જે તંગીમાં આવી પડશે.

૨૯૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે **આદરફ્રોબગ**નું મકાન અથોરનાનો વચ્ચે છે; **આદરગુશનસ્પ**નું મકાન રથેશ્તારોમાં (યાને લડવૈઆઓમાં) છે; અને **આદરબુર્ઝીનમેહર**નું મકાન વાસ્ત્રીઓશમાં (યાને ખેડુતોમાં) છે.[1]

૨૯૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ભલાં લોકો સાથની દીનઆઇનની વાતચીતમાં હંમેશાં[2] ઉદયોગી રહેવું, એટલે કે દરરોજની (એવી) વાતચીત જેમાં ખુરદાદ અને અમરદાદની[3] ગવાહી કરતાં કંઈ વધુ શ્રેષ્ટ નહિં હોય, અને તેમાં જે કંઇ સાંભળ-વામાં આવે તેનો કંઇ સવાલ કરે નહિં અને સાભળ્યાજ કરે.

૨૯૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે સ્પીતમાન ઝરથુસ્ત્રનું ફરોહર ઇજેલી હોમ અને બર્સમની ડાંખલીઓ[4] આગળ (એટલે દરેમહેરમાં) રહે છે; અને તે (ના ફરોહર)ની આરાધના આતશબેહેરામમાં હોય છે.

૨૯૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ભલી મીનોઇ શકિતઓનું કૌવત[5] મ્યજદ[6] (અર્પણ કીધેલી ભેટો) છે; દીનનું કૌવત ગાહમ્બાર છે; ગયોમર્દનું (એટલે ઇન્સાનનું) કૌવત આતશબહેરામ[7] છે.

---

૧. પહલવી લખનારાઓ એવું માને છે કે આ ત્રણ જાતના આતશો માણસ-જાતમાં, ખાસ કરીને અસલી ઇરાનીઓમાં, જુદા જુદા વર્ગોની પાસબાનીને ખાતર સૃષ્ટિની શરૂઆતમાં અહુરમજદે પેદા કીધા હતા. અથોરનાનવર્ગ સાથે **આતશ ફ્રોબગ** આ પ્રમાણે સંબંધ ધરાવે છે, **આતશે ગુશનસ્પ** રથેશ્તાર વર્ગની સાથે, અને **આતશેબુર્જીનમેહર** વાસ્ત્રીઓશ સાથે સંબંધ ધરાવે છે. છેલ્લા વર્ગ **હુતોખ્શ** વિષે અહીંયાં કંઇ એશારો નથી, કારણ કદાચ એમ હોય કે કદીમુલઅયામનાં ઇરાનીઓ પહેલવહેલાં અહીં જણાવેલા ત્રણ વર્ગમાં વહેંચાયલાં હતા, અને **હુતોખ્શાન**નો ચોથો વર્ગ પાછળથી થયો હતો. આ ત્રણ જાતના પવિત્ર આતશોનાં બ્યાન માટે જુઓ પહલવી "બુનદહિશ" કેતાબ, બાબ ૧૭ મો, ફકરા ૫-૯; "ઝાદ-સ્પર્મના ચુંટી કહાડેલાં લખાણો," બાબ ૧૧ મો, ફકરા ૮-૯.

૨ જુઓ દીનકર્દનું વોલ્યુમ ૧૧ મું, એ શબ્દ ઉપર લખેલી મારી ફુટનોટ ૬ ઠી, ફકરો ૨૨૬ મો, પાનું ૮૫ મું.

૩ એટલે, તનદરૂસ્તી અને અમર્ગી.

૪ એટલે કે, યજશ્ને, વંદીદાદ અને બાજની ક્રીયાઓમાં આરાધતી વખતે અવસ્તાનાં જમાનામાં વાપડવામાં આવેલી બરસમની ડાંખળીઓ. સર્ખાવો **હઓમ** અને **બરેસ્મન**ને લગતી અવસ્તામાં આવેલી હકીકત.

૫ સર્ખાવો અવસ્તા **સ્તવ્ર**; સંકૃત **સ્થાવીર**; ફાર્સી **ઉસ્તવાર** "મકકમ," "મજબુત."

૬ આફ્રીંગાન, બાજ, વિગરેમાં ભેટ તરીકે આપવામાં આવતી અને આરાધવા-માં આવતી ચીજો, જેવી કે દરૂન, પાણી, ફ્રુટ, ફુલ, શર્બત, વિગરે.

૭ જુઓ દીનકર્દની કેતાબ છઠ્ઠી, ફકરો ૨૩૦ મો. ઉપલા ફકરામાં આતશ બેહરામનો અલંકારમાં અર્થ મઝદયસ્ની દીનની ફતેહમંદ રોશની અથવા આતશ થાય છે.

૨૯૭ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે (અહરમનનું) કમીનાપણું[1] આ કારણને લીધે મુકરર થયલું છે કે અહુરમઝદ આગળનો આગળ (સરદાર) રહેશે, અને અહરમનને પાછળજ રાખવામા આવશે. (૨) અહરમને અહુરમઝદની દોલત[2] મેળવવાની ઉમેદ બાંધી છે, તે બળવાન થવાનો નથી, પણ આખરે અહરમન નાબુદ થશે.

૨૯૮ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે આ પાંચ ચીજો જાણવાની દરેક માનવીની ફરજ છે, અને જે કોઇ તે નહિં જાણે તે અનીતિવાન[3] માનવી છે. (૨) એક તો એ છે કે: "હું કોણ છું? હું માણસ છું કે દેવ?" (૩) અને એક તો એ છે કે: "હું કયાંથી આવ્યો છું? ગરોથમાનમાંથી કે દોજખમાંથી?" (૪) અને એક તો એ છે કે: 'મારે શાની ઉપર આધાર રાખવાનો છે? યજદોને લગતી ચીજો ઉપર કે દેવોને લગતી ચીજો ઉપર?" (૫) અને એક તો એ છે કે: "મારે કોણની પુઠે જવું? ભલાંઓની પુઠે (જવું) કે બુરાઓની?" (૬) અને એક તો એ છે કે: "હું પાછો કેઇ તરફ જઇશ? પાછો બહેસ્ત તરફ જઇશ કે દોજખ તરફ?"[4]

૨૯૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જે કોઇને અવસ્તાનો શોખ હોય, અને તે સારા ખવાસનો નહિં હોય, અને જે કોઈ ઝંદ વિષેની પુછપરછ કરતો હોય,

---

૧ વાંચો **નિશીપગ**; સર્ખાવો ફારસી **નિશીબ** "નિચાણ," "ઉતરતું." અહીંઆં એનો અર્થ "અહરમનની હલકાઈ અથવા ઉતરતાપણું" થાય છે. આ પહલવી શબ્દનું બીજું વાંચણુ વળી **વેહ-ઝીચગ**; જેમ કે **વેહ-ઝીચગ માહ**, "અધીક માસ" અને **વેહ-ઝીચગ સાલ**, "અધીક સાલ." સર્ખાવો દીનકર્દ, વૉલ્યુમ ૯ મું, બાબ ૪૧૯ મો, પાનું ૪૪૬ મું.

૨ એનો ખ્યાલ એ છે કે સૃષ્ઠિની ખરી દોલત અહુરમઝદની પેદાયશ છે, નહિં કે અહરમનની.

૩ જુઓ વૉલ્યુમ ૧૧ મું, એ શબ્દ ઉપર મારી નોટ ૧ લી, પાનું ૮૭ મું.

૪ સર્ખાવો "ગંજે-શાયગાન," ફકરા ૧૨૧-૧૨૨, મરહુમ દસ્તુર સાહેબ પેશોતનજી સંજાણાનો તરજુમો:—"માણસજાતને માટે સૌથી સરસ જે દાનેશ છે તે દીની દાનેશ છે; અને આપણી દીનનું આ એક ફરમાન છે કે પોતાના પંદરમા વરસમાં આવતાંને વાર જે પહેલી ચીજ દરેકે કરવી જોઇએ તે નિચલા સવાલો જાણવાનું છે: 'હું કોણ છું? કોણની સાથે મારો સંબંધ છે? હું કયાંથી આવ્યો છું? હું કયાં જવાનો છું? કયાં તોખમમાંથી હું જનમ્યો છું, અને કયાં કુટુંબને લગતો હું છું? આ દુન્યામાં મારે કયો પેશો કરવો? પેલી દુન્યામાં મારે માટે સારો બદલો કેઇ ચીજ લાવી આપશે? હું ઉપરની દુન્યામાંથી આવ્યો છું કે આ દુન્યાને મારા જનમ માટે હું આભારી છું? મારી ખેશી અહુરમઝદ સાથે છે કે અહરમન સાથે, યજદો સાથે છે કે દેવો સાથે, ભલાં માણસો સાથે છે કે બુરાં માણસો સાથે? હું માણસ છું કે દેવ? જીંદગીમાં મારે કયે રસ્તે જવાનું છે? હું કઈ દીન કબુલ રાખું છું?........"

પણ ઘણો દાનાવ નહીં હોય, અને પોતાની તકસીરો માટે દલગીર થતો હોય પણ બીગુનાહ નહિં હોય,[૧] તેવાની કોઇબી (દીનને લગતાં) કામ માટે બીજી વાર પરિક્ષા કરવી નહિં (યાને તેને લાયક ગણુવો નહિં.)

૩૦૦ મું, તેઓ વળી એમ માનવા હતા કે અહરમન પોતે આ ત્રણ ચીજોને જોવા પામે, તે સિવાય કોઇને આ ત્રણ ચીજો મળે તેથી કંઈ અહરમનને જખમ[૨] થતો નથી:—એક તો એકે પાદશાહોને લગતો વિચાર; અને બીજું, ભલાં લોકોની મજલસ[૩]; અને ત્રીજું, જરથુશ્ત્રોતેમોનો[૪] જન્મ.

૩૦૧ લું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દરેક જણે જેટલી બને તેટલી વખત પવિત્ર આતશબેહરામમાં[૫] જવું જોઇએ, અને આતશ ન્યાયેશની (બંદગી) ખરાં અંતઃકરણથી કરવી જોઇએ; કારણકે અમશાસ્પંદો દર રોજ ત્રણ વખત પવિત્ર આતશબેહરામમાં મજલસ ભરે છે, અને ત્યાં (પોતાની પાછળ) ભલાં કામો તથા પવિત્રાઇ મુકી જાય છે; અને જે કોઇ ત્યાં વારંવાર જાય છે, અને વારંવાર ગંભીર યકીન સાથની બંદગીથી આતશ ન્યાયેશ કરે છે, તેના તનમાં પેલાં ભલાં કામો અને અશોઇ જે ભલી મીનોઇ શક્તિઓ ત્યાં મુકી ગયલી હોય છે, તે વધારે અને વધારે રહેઠાણ કરે છે.[૬]

૩૦૨ જું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે તું જેબી કંઇ કરે તેના બાબમાં આ ત્રણ ચીજો સારી છે. (૨) એક આ છે કે: નેકીને જાહેર[૭] કરવા માટે વારંવાર ભલાંઓની મજલસમાં હાજરી આપવી. (૩)એક આ છે કે: ભલાંઓની

---

૧ પહલવી **વ માનીદ ગરઝેદ વ અવિનાસતર લા ચેહવૂનેદ.**

૨ **ખુસ્ત** લા ચેહવૂનેદ; સર્ખાવો ફારસી, **ખુસ્તન અથવા ખસ્તન.**

૩ એનો શબ્દાર્થ "ભલાં લોકોનું આવી પુગવું **અથવા** સાથે થવું."

૪ સર્ખાવો અવસ્તા **ઝરથુશ્ત્રોતેમ,** "અવસ્તા જમાનાના અથોરનાનો તથા મોબદોનો વડો,"યજશ્ને, હા ૧૭ મો, ફકરો ૧૮ મો; હા ૨૬ મો, ફકરો ૧ લો, વિગેરે. જરથુસ્ત્રના જન્મનાં સંબંધમાં ફરવરદીન યશ્તના ફકરા ૯૩માં ઉપર ધ્યાણ પુગાડો: "જેના જન્મવામાં અને ઉમરે પુગવામાં પાણી અને ઉરવરો ખુશાલ થયાં અને વધ્વા લાગ્યા; જેના જન્મવામાં અને ઉમરે પુગવામાં ભલી પેદાયશના તમામ પ્રાણીઓ 'ભલે પધારયો' પુકારવા લાગ્યા."

૫ સર્ખાવો પહલવી "ગંજે-શાયગાન"નો ફકરો ૧૫૦ મો; જુઓ મરહુમ દસ્તુર સાહેબ પેશોતનજી સંજાણાએ કીધેલો તેનો ગુજરાતી તરજુમો.

૬ એટલે કે ભલાં કામો અને અશોઇનો અંસ વધારે અને વધારે તેનાં તનમાં આવી રહે છે. સર્ખાવો પુસ્તક ૩ું, ફકરા ૨૨૭ અને ૨૩૦, વૉલ્યુમ ૧૧ મું. દીવસમાં ત્રણ વાર હનજમન મળવાનો વખત ઘણું કરીને સુર્યોદય અને સુર્યાસ્તની વચ્ચે હાવન, રપીથ્વન અને ઉજીરન ગેહના વખતમાં છે.

૭ ફારસીમાં **આવાઝહનો** વપડાસ તપાસો.

લાયકાત, સેપાસ્દારી[1] અને સુખને જેમ બને તેમ સંપુર્ણ રીતે વિચાર કરવો અને (તેને) જાહેરાત આપવી. (૪) એક આ છે કેઃ દર રોજ ઓછામાં ઓછી ત્રણવાર પોતાની તરફ આ પ્રમાણે નજર કરવી કેઃ "હું ભલી મીનોઇ શક્તિ સાથે હમશરીક છું કે દેવની સાથે?" જો તે ભલી મીનોઇ શકિત સાથે જોડાયલો હશે તો તે મીનોઇ શકિત તેના તનમાં મહેમાન તરીકે વધારે રહેશે; અને જો તે દેવની સાથે જોડાયલો હશે તો પોતાના તનમાંથી તે દેવને બહાર કાઢવાને માટે તે અશકત થઈ પડશે.

૩૦૩ જું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે બોધ આપનારી શિખામણોમાં[2] એક નાપાયદાર નસીબનો [3] દાખલો છેઃ જો કોઇ માનવી (કંઇ ચીજને વિષે) તકરાર કરે કે (તે બખશેશ) ઘણીજ છે તો જે ત્રણ દાખલાઓ (વિષે વિચાર ચલાવવાનો છે) તેમાંનો એક [4] આ છે કેઃ દરેક જણ જે ગુનાહ તેણે પોતે કીધેલો હોય છે તે માટે તે જાણે છે કે તે ગુનાહ છે, અને તે ગુનાહ થતી વખતેજ[5] એ રીતે તેની પસેમાની તરીકે તેને નામોસીનો બદલો[6] મળે છે; અને જો કોઇ એવો હોય કે ગુનાહ કરે છે અને તેની ઉપર લોકોથી શિક્ષા ગુજારે છે તો તે પેલા ગુનાહ તરફથી જેમ બને તેમ દુર થઇ જાય છે, અને (ફરીથી) તે કરતો નથી. (૨) અને એક આ છે કેઃ દરેક જણ પોતાનું જે સવાબ હોય તેને પીછાણી જાણે છે કે તે સવાબ છે, અને તે સવાબ થતી વખતે તેને માટેના બદલા તરીકે તેને ઇજત મળે છે; અને જો કોઇ એવો હોય કે સવાબ કરે છે ત્યારે તેનો બદલોથી તેને દેખઇતો છે તો તેવો સવાબ કરવામાં જેમ બને તેમ તે મહેનત કરે છે. (૩) અને એક આ છે કેઃ જો કોઇ (એક ચીજ) બનતી વખતે તે સવાબ છે કે

---

૧ વાંચો **સેપાસ**, "હેસાનમંદી;" એ બોલ **સીજાગી**, "લાયકાત"થી વંચાય.

૨ વાંચો **હુંદર્જ**. એ શબ્દ **હુદર્દ** "એકદીલ," "દીલસુઝ" પણ થાય, અને તે ઉપરથી તરજુમો એમ થાયઃ—"તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે એક દીલસુઝ માણસ એક બદબખ્ત નસીબવાલાને ભેટ આપે અને તેના બાબમાં જો કોઈ શખ્સ વાંધો લે કે (તેને માટે ભેટ) ઘણીજ છે તો...... ..." આ શબ્દનું બીજું વાંચણ **હુંગર્દ**, "એક જથ્થો."

૩ વાંચો **દો વખ્ત**; સર્ખાવો ફાર્સી **બખ્ત ઇ દો-માહ**.

૪ વાંચોઃ **અએવગ-ઇ** "દરેક."

૫ **બએન યાતૂન** સાથે સર્ખાવો ફાર્સી **દર આમદન**. એ બોલ **શત્રોથી** વાંચી શકાય, અને તેથી "શહેર અથવા ગામમાં" એવો અર્થ થાય.

૬ **પવન પાદ્રમ દુસ્રૂબીનીદ ચેગવીમૂનેદ. પાદ્રમ**નો અર્થ "બદલો" અથવા "શિક્ષા" થાય છે; અવસ્તા **પઇતી-રમ** ઉપરથી, જેનો અર્થ "ખુશી થવુ" અથવા "ફટકો લગાવવો" થાય છે. એ શબ્દના બીજા અર્થો "ભોળો," "ફાયદા વગરનો," "મુર્ખ" થાય છે. જુઓ એના વપડાસ વિષે દીનકર્દ કેતાબ ૮ મી, બાબ ૧ લો, ફકરો ૩ જો, અને તે પછીના ફકરાઓ. સર્ખાવો ફાર્સી **બાદ્રમ**.

ગુનાહ છે તે નહિં જાણતો હોય તો લોકો તેની પ્રમાણીક કે અપ્રમાણીક નિષ્ટા વિષે કંઈબી સામાન્ય મત[1] બાંધતાં નથી, તે શકમાં રહે છે અને દીનદાર લોકોની સલાહ લે છે, અને ભલાંઓની રેહબરી[2] પ્રમાણે અમલ કરે છે, અને ભલાં લોકોની પહેલાં સલાહ લીધા વગર કંઇબી કરતો નથી.

૩૦૪ થું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે કોઇબી માણસ એવો નથી કે જે આ ત્રણ ચીજો બને છે[3] ત્યારે આ દુન્યામાં તેના ફળ જોતો નથી, અને તેમાંની મુશીબતોને લીધે તે (ચીજોની) યાદ રાખતો નથી.[4] (૨) એક તો બરફ[5] અને વરસાદ (છે); અને એક તો કીલ્લો[6] અથવા[7] કોટ[8] યાને ખોરાકીથી ભરપુર કીધેલા કિલ્લાની[9] માલેકી છે; અને એક તો દર્વીશી[10] (છે). (૩)કારણકે વળી જે કોઇ સૌથી દાનાવ માણસ છે, યાને કે એક દર્વીશ[11] છે તેબી જે ફાયદાઓની ભવિષ્યમાં આશા રખાય તે અગાઉથી જોઇ[12] શકતો નથી, તેનું કારણ એ કે[13] જયારે તે પુષ્કળ આફતોને જોય છે ત્યારે ગરીબાઇને પસંદ કરતો[14] નથી, (અને) તેની ઉપર જે મુશીબતો પડે છે તેને લીધે તે વરસાદ પડે તે માટે જરાબી[15] ખાહેશ કરતો

---

૧ સર્ખાવો અવસ્તા દ્રેન્જ "રાખવું," "જોડવું."

૨ **શપીરાન દસ્તૂબર યેહવૂન્દ.** ૩ **બએન યેગવીમૂનેદ.**

૪ કદાચ **અઇયબાસેદ** "ઠોકરે મારે છે," "તુચ્છકારી કાઢે છે."

૫ અવસ્તા **વફ્ર**; ફારસી **બર્ફ.**

૬ સર્ખાવો અવસ્તા **ઉઝદએઝ,** વંદીદાદ, ફ્રગર્દ ૩ જી, ફકરો ૯ મો; અને ફ્રગર્દ ૭ મી, ફકરો ૫૬ મો; ત્યાં **ઉઝદએઝ**નો અર્થ "મોટી ઇમારત" થાયછે. એનો **અર્થ** વળી "અનાજનો જથ્થો"બી થાય છે; જુઓ વંદીદાદની ફ્રગર્દ ૧૫ મીમાં **ઉઝદએઝ**નો અર્થ.

૭ એનો સાધારણ અર્થ "અને" થાય છે. પહલવીમાં **વ** કોઇ કોઇવાર **અયૂ-ફ**ને અર્થે વપડાય છે.

૮ સર્ખાવો ફારસી **કુશ્ક** "કીલ્લો," "મહેલ."

૯ **દએઝ અંબાર દાશતન**નો અર્થ "અનાજ અથવા દાણાના ઢગલા ભરી રાખવા તે." અસલ ઇરાની ખીલારીફી ભાષામાં **દીદા** "કીલ્લો;" ફારસી **દીઝ.**

૧૦ જુઓ નોટ ૪ થી અને ૫ મી, પાનું ૫૨ મું, વૉલ્યુમ ૧૧ મું.

૧૧ **દ્રીગૂશ** બોલ **દ્રીગૂશ-ઇ** ને બદલે વપરાયલો છે.

૧૨ **પીશ ખદીતુનેદ.**

૧૩ **હના રાએ મા.**

૧૪ **બરા અઇયિમાસેદ;** સર્ખાવો ફારસી **બાશીદન;** અથવા **બરા અઇયયાદ-યેદ** "તે યાદ કરે છે."

૧૫ **પવન હીચ આરીહ.**

નથી, ખાસ કરીને જ્યારે (મુશીબતોને લીધે) ડુંગરો અને કીલ્લાઓમાં અનાજ ભરી મુકવાનું (તેને) પુચ્છવાજોગ[1] હોતું નથી. (૪) (ઉપર જણાવેલી) ત્રણ ચીજોમાંથી બેચીજો જોવાતું બની શકે એમ છે, કે જે દુન્યવી પરીણામો[2] ઉપરથી જોવાય છે; અને ત્રીજી ચીજ ભલી મીનોઇ શકિતઓનો હીસાબ આવી પુગે ત્યાં સુધી દેખાતી નથી. (૫) અને જે પેલી બે ચીજો દુન્યવી ફળો ઉપરથી જોઈ શકાય છે તેમાંની એક બરફ અને વરસાદ કહેવામાં આવે છે, કારણ કે જ્યારે ઘણોજ વરસાદ પડે છે, અને ઘણોજ તે જગ્યામાં કે જ્યાં ચાલુ વરસાદ પડે છે ત્યાં કાંઇબી ફાયદા યા સારાં પરીણામો[3] દેખાતાં નથી, અને તેમાં મુશીબતો હોવાને લીધે દરેક જણને તેવા વરસાદ તરફ અભાવ છુટે છે,[4] અને તે (વરસાદ)ને ગેરફાયદાભરેલો ગણે છે. (૬) અને જ્યારે ફ્રવરદીન મહીનો અને અરદીબહેસ્ત મહીનો આવી લાગે છે,[5] અને અનાજ અને ઘાસના તણખલાં ઉગી નિકળે છે, અને વરસાદનો પાક દેખાવ દે છે, ત્યારે દરેક માણસની ખાહેશ આ તરેહની હોય છે, જેમકેઃ "આ શીયાળામાં વરસાદ વધારે થતે, અને (ભારે) વરસાદથી અમારી મુશીબતો વધારે ભારી થતે તો કેવું સારૂં; અને હમણાં અમારી આબાદી, સુખ, ફરાખી અને જીંદગીની ભલી ચીજો જે વરસાદની પેદાયશમાંથી બરપા થઇ છે તે અમે વધારે જોઇ શકતે." (૭) એક તો ખોરાકીથી ભરપુર કીધેલો કોટ અથવા કીલ્લો કહેવામાં આવે છે, કારણ કે જોકે તે ખાસ ઉભો કરવામા આવ્યો છે અને તેમાં બધું પુરૂં પાડવામાં આવ્યું છે[7], (તોબી) બધાજ ફાયદા વિગરે મળી શકતા[7] નથી, અને ઘણીએક મુશીબતો[8] ઉભી થાય છે; અને આખરે જ્યારે એમ બને છે કે દુશ્મનો શહેર નજદીક

---

૧ લા **પવન કામ**, "ખાહેશ મુજબનું નથી."

૨ **પવન ગએતા બર**. ૩ **સુદ મનદવમ**.

૪ **બરા (નહિં) અઇયયાસેહ**; સર્ખાવો ફારસી **અયાસહ**, "ઇચ્છા," "ખાહેશ;" એનો શબ્દાર્થ "તેની ખાહેશ રાખતો નથી."

૫ આએ દીનકર્દનો ફકરો એક વધુ સાબેતી વાંચનારને રજુ કરે છે કે કદીમુલઅયામમાં અસલી જરથોસ્તીઓનું વર્ષ ફ્રવરદીન મહીનાથી શરૂ થતું હતું. સરખાવો અગ્યારમાં વૉલ્યુમનો ૭૯ મો ફકરો અને "બુન્દહિશ"નાં ૨૫ માં બાબનાં ફકરા ૭, ૧૩ અને ૨૦. છેલ્લા ફકરામાં ખુલ્લું જણાવે છે જે ફ્રવરદીન, અરદીબેહસ્ત અને ખોરદાદ મહીનાઓ જરથોસ્તીઓમાં વસંત ૠતુનાં મહીનાઓ ગણાતા હતા, એટલે તે જરથોસ્તી સાલની શરૂઆતના મહીનાઓ હતા. વાંચો ડા૦ માણેકજી બહમનજી દાવરના તથા મી૦ ધનજીભાઇ નવરોજી કુરલેવાલાનાં એ બાબત વિષેનાં જાણીતા રેસાલા, તથા "દસ્તુર સાહેબ પેશોતન મેમોર્યલ વૉલ્યુમ"નાં પાને ૧૬૭ મે ડા૦ લુઇ ગ્રેનો "Medieval Greek References to the Avestan Calendar" ઉપર લખેલો રેસાલો.

૬ **સાજીહેદ**; સરખાવો અવસ્તા "**સચ**."

૭ એનો શબ્દાર્થ "દેખઇતાં નથી," "જણાતાં નથી."

૮ **સર્ખાવો** ફારસી **ખુઝી** અથવા **ખુઝીદન**.

આવી પુગે છે, અને લોકોનું ભલું ઇચ્છનારાઓના[૧] બચાવને ખાતર કીલ્લાનો વપડાસ જરૂરનો થઈ પડે છે[૨] ત્યારે છેવટે માણસો કીલ્લામાં દાખલ થાય છે, અને દુશ્મનોથી કીલ્લો ખોદાય તેની ધાસ્તી વગર રહે છે; પણ કીલ્લાની અંદરના લોકોને ઘણીએક સગવડો છતાં જે તંગી અને હલાકી ભોગવવી પડે છે તેને લીધે તે માણસોમાં જે કોઇ આગેવાન[3] હોય છે તે આવી ખાહેશ ધરાવે છે કે: "મેં મારે વાસ્તે અને કીલ્લાની અંદરનાઓને વાસ્તે વધારે સરસ જોગવાઇઓ સાથનો કીલ્લો બાંધ્યો હતે તો કેવું સારૂં[૪], અને પછી હું અંદર એકલો[૫] રહેતે;[૬] અથવા તો આ કીલ્લામાં કોઇ બીજું (કરી શકતે) તેનાં કરતાં વધારે સરસ ખોરાકી મેં ભરી રાખી હતે, જેથી કરીને હું તેને લીધે વધારે બળવાન થતે, અને તે જગ્યામાં કોઇ બીજાના કરતાં હું વધારે બખ્તાવર ગણાતે."[૭] (૮) એકલો તેનેજ દર્વીશ[૮] તરીકે ગણવામાં આવે છે કે જે કોઇબી દુન્યવી નટીજો (ફાયદો) અગાઉથી જોતો[૯] નથી; કોઇબી કીસમનો (આવો) દર્વીશ આ દુન્યામાં ચઢયાતો[૧૦] છે, તે દરેક જણ માટે દરકાર રાખે છે, અને (મરણ પછી) અણુદીઠ (ભલી) મીનોઇ શકિતઓના હીસાબ તરફ જઇ પુગવાનું તે યાદ રાખે છે.[૧૧] (૯) એજ પ્રમાણે જે સૌથી સરસ દર્વીશ[૧૨] છે તેની ખાહેશ આ છે કે: "હું (હજી) દર્વીશીમાં વધારે ચઢયાતો થયો હતે, અને દર્વીશીને લીધે વધારે મુશીબતો ભોગવી

---

૧ **વખ્શ્યારગાનને** બદલે **વખ્શારગાન**, એનો શબ્દાર્થ "(માણસ જાતમાં) વૃદ્ધિ તથા આબાદી કરવાને માટે કાર્ય કરે છે તેઓ." K.મુજબ **વખ્શખરાન**, "નબળા" અથવા "આજારી લોકો."

૨ **પવન કાર બએન આવાયદ**.

૩ DM. પ્રમાણે: **રાસ્ત ઝક અનશૂતા**..."સાચ્ચો તે આદમી છે કે જે..."

૪ DM. પ્રમાણે: **કાચ વ કામ**..."ઇચ્છા અને મરજી (એવી છે કે)......"

૫ DM. મુજબ **હુમનતીહા**, "સુખચેનથી."

૬ **અફ્શ હવા બએન કત્રુનમ**.

૭ બીજું વાંચણ: **આઇનગી**, "(જીંદગીની) એક રીત."

૮ **દ્રીગુશ–ઈને** બદલે **દ્રીગુશીહ**.

૯ **ખદાતુનીહેદ**, એનો શબ્દાર્થ "(આગમજથી) જોવામાં આવે છે."

૧૦ **મદમ મા દ્રીગૂશીહ**. K.મુજબ તરજુમો આ પ્રમાણે થશે: "કારણ કે દર્વીશી આ દુન્યામાં દરેક જણને માટે માન ધરાવે છે"(શબ્દાર્થ: "દરેક જણને યાદ રાખે છે.")

૧૧ વાંચો: **વ મદન ઓલ હમાર ઈ મઈનૂગાન અઇયયાદયેદ**; DM. મુજબ **વ મદન હમાર ઇ મઇનૂગાન**, અને "અણુદીઠ (ભલા) યજદોના હીસાબનું આવી પુગવું."

૧૨ **દ્રીગૂશ્તૂમ્ અનશૂતા**.

હતે[1] અને ખમી હતે તો કેવું સારૂં, જેથી કરીને હાલનો[2] હીસાબ (હુઝ) ઘણો વધારે પ્રકાષીત[3] અને વધારે સુખી[4] થતે."

૩૦૫ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જે માણસ આ દુન્યામાં જેમ બને તેમ ઘણું દુઃખ[5] વેઠે છે તે ઘણો બખ્તાવર[6] છે, તે પોતાના રવાનને (લગતી ફરજો) દાબી દેનારો નથી.[7] (૨) આ દુન્યામાં જેઓને ખમવું પડે છે તેઓ વિષે એમ કહેવામાં આવે છે કે આ દુન્યામાં જે દુઃખો[8] અને મુશીબતો (માણસો) ઉપર આવી પડે છે, અને જેનો ઉપાય નથી[9], તે વેઠવાંજ જોઇએ;[10] અને જે માણસો પાસે (તેઓને દૂર રાખવાનો) ઉપાય હોય છે[11] તેઓ મરજીથી તેની નજદીક જતાં નથી[12], સીવાય કે અહેસાનના બાબમાં તેમ હોય છે કે જે અહેસાનને માટે તેઓ પોતાની મરજીથી અથવા ખાહેશથી તે (મુશીબતો) વેઠવાની જોખમદારી કબુલ રાખે છે[13], અને તે ખંતથી બજાવે છે. (૩) તેઓનાં દુઃખો તથા મુશીબતો વિષે એમ કહેવામાં

---

૧ વાંચો **ખદીતુન્ત વ દેખૂન્ત** હવા-આએ.

૨ એનો શબ્દાર્થ "અને હાલમાં."

૩ વાંચો **ખનીગ** (અવસ્તા **ખન** "પ્રકાશવું") **અંદગ**ને બદલે. **અંદગ વ ખારતર**ના વાંચણ પ્રમાણે તરજુમો એમ થશે: "હવે હીસાબ જુજ તથા વધારે નજીવો થયો હતે." એ વિચાર આ ફકરામાં બંધબેસ્તો નથી.

૪ સર્ખાવો અવસ્તા **હુવાથ.**

૫ અવસ્તા **દુશ-અહુ**, પહલવી **દૂશહૂ** યા **દૂશખન**, "બદ મકાન;" ફારસી **દુઝખ**, "દોજખ." એનો અર્થ એકે જેવી મુશ્કેલીઓ અને હાડમારી બદ રવાનો દોજખમાં ખમે છે તેવી.

૬ કારણ કે તે પેલી દુન્યામાં વધારે સુખી થશે.

૭ એટલે કે, તે પોતાના રવાનને છુપાવતો યા અંધારાંમાં નાંખતો નથી.

૮ વાંચો **અરેદ**; સર્ખાવો અવસ્તા **અરેદ** "દુઃખ દેવું"; અથવા, વાંચો **અલગ**, સર્ખાવો અરબી લોગત **અલીક** યા **હલક** "નુકસાન," "નખોદ."

૯ સર્ખાવો ફારસી **નાગુઝર્દ**, **લા-અએલાજ**, જ્યાં ગુઝર્દનો અર્થ "ઉપાય" અથવા "મદદ" થાય છે.

૧૦ **બરા અમત ધલ વખ્દૂનીહ-અયેન.** ૧૧ **પવન ચાર.**

૧૨ **કામગીહા અઓબશ લા વઝલૂન્દ.**

૧૩ એનો શબ્દાર્થ "તેઓ ગરદન ઉપર કબુલ રાખે છે," એટલે તેઓ તેની જોખમદારી માથે લે છે.

આવ્યું છે કે: "એમ પણ બને છે કે જેથી કરીને તે (દુ:ખો અને મુશીબતો) તે વેઠનારાને જાતી મદદ ઉત્પન કરવામાં[1], ચાલાકી[2] તથા અશોઇ ભરેલી હુશીયારી[3] (તેઓમાં) બરપા કરવામાં, અને (તેઓની) જીવન શક્તિનું કાર્ય[4] તથા સંપુર્ણ ચાલાકી[5] ને બચાવવામાં[6] તથા સંભાળ લેવામાં,[7] અને માણસોની જીવન શક્તિને[8] લગતાં બીજાં કાર્યો સહેલાં[9] અને સંપુર્ણ અસરવાલાં[10] કરવામાં ભાગ લેછે.[11]"

---

૧ સાધારણ રીતે એનો અર્થ "મદદ" થાય છે.

૨ સર્ખાવો ફારસી **નપક**, "ચાલાક."

૩ **હૂ-હુનરીહ**; એશબ્દનાં બીજાં વાંચણ **હૂ-ખુરેશ** "સારો ખોરાક," અથવા **હૂ-ખુરીહ** "ભલી લાયકાત."

૪ વાંચો **અહૂ-ગાર**; **ખાન-ગાર** "ઘર બાંધનાર "બી વંચાય.

૫ **બુન્દગ-ગારને** બદલે **બૂન્દ-ગાર**. "સંપુર્ણ કામ કરનારાં."

૬ **શપરીહ**; સર્ખાવો ફારસી **સીપર** "ઢાળ," "બચાવ." વળી સર્ખાવો ફારસી **શપર** "શ્રેષ્ટ," જે ઉપરથી "શ્રેષ્ટાઈ" થાય. K. અને DM. મુજબ **વેહ-પરીહ** "ભલી આબાદી" અથવા **વ યાવરીહ** "અને મદદગારી."

૭ સર્ખાવો અવસ્તા **પરશ્તી** અથવા **પરશ્તંધ** અને **કર**.

૮ **કીરૂગીહા**; **કીરૂ** "યાદદાસ્ત," "અંત:કરણ. જુવો એ બોલ વિષે વૉલ્યુમ ૧૧ માનો શબ્દકોષ.

૯ સર્ખાવો ફારસી **વરામ** "હલકું અને સહેલું." K. અને DM. મુજબ **વ રીમન** "અને અપવિત્ર યા રીમન," જે અર્થ મને લાગે છે કે અહીં ચાલે નહિં.

૧૦ **ડીનાગ**; સાધારણ રીતે "ડહાપણભરેલું" અથવા "નકકો" ને અર્થે વપડાય છે.

૧૧ **અનશૂતાઆન કરદન પવન બહર યેહવૂનેદ**, "માણસોને (એવાં) બનાવવામાં ભાગ લેછે."

૩૦૬ ઠું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દર્દ અને આફ્ત આ દુન્યામાં દેવ (અહરમન) તરફથી (નિકળે છે)[1], અને મર્ગી[2] તથા બીમારી તેઓની[3] સાથે સાથેજ હોય છે[4]. (૨) જ્યારે તે (દર્દ અને આફ્ત) જે કોઇ (શખ્સ) તેનો (એટલે અહરમનનો)[5] હોય છે તેની ઉપર આવી પડે છે ત્યારે તે આફ્ત સાથે ખુદાને લાગતું વળગતું નહિં હોય એમ તે (શખ્સ) ધારતો નથી;[6] પણ તે એમજ ધારે છે કે બીજી રીતે તો બની શકેજ નહિં. (૩) જયારે[7] જેઓ હમેશાં સુખી[8] અને સંતોષી હોય છે, તેઓના બાબમાં ઉડતા રોગથી અથવા બીમારીથી જે દર્દ અને આફ્ત તેઓ ઉપર આવી પડવાને નીરમાન[9]

---

૧ અસલી જરથોસ્તીઓ તેમજ અસલી ખ્રીસ્તીઓ એવું માનતા હતા કે આ દુન્યામાં બધી જાતની બીમારી અને આફતોને ઉત્પન્ન કરનારા અહરમન અને તેને મળતા દેવો છે. એક ઇંગ્રેજ ગ્રંથકર્ત્તા પ્રમાણે ખ્રીસ્તી ધર્મની આગમજના વખતથી તે વૈદક વિદ્યા ધીમે ધીમે હસ્તીમાં આવી ત્યાં સુધી દરેક જાતનું દર્દ દેવોથી થાય છે એમ માનવામાં આવતું હતું. ઘેલાપણું, ચક્રમપણું, ફીફરૂં અને હીસ્તેરીયાનું દરેક રૂપ તે દેવોની બુરાઇમાં સૌથી સાધારણ હતાં; અને આંધળાં, મુગાં અને કદરૂપાં તેઓની બુરાઇના ખચ્ચીત ભોગ તરીકે ગણાતાં હતાં. દરેક ઘેરની આફ્ત—એક બચ્ચાંના ઉપજ્યાંથી તે એક ગાયના મોત સુધીની—તેઓના હાથથીજ થતી હતી એમ આંચકી વગર તેઓમાં માનવામાં આવતું હતું. જુઓ W. R. Cassels' "Supernatural Religion."

૨ **વશ્તીહ** અથવા **વશતગીહ** બોલ વંદીદાદનો પહલવી તરજુમો અને શરેહ કરનારાઓએ પહલવી **અબ્દગીહ** બોલનાં અર્થે અવારનવાર વાપર્યો છે. છેલ્લો શબ્દ અવસ્તા **અબ્તી** (જુઓ વંદીદાદ, ફરગર્દ ૫ મી, ફકરો ૨૭; ફરગર્દ ૬ ઠી, ફકરો ૮૦) "રીમની" નું પહલવી રૂપ છે. "શરીરીક રચનામાં બીગાડો કરનારા ફેરફારો" એવો અર્થબી **વશ્તીહ**નો થઇ શકે; સરખાંવો ફાર્સી **ગશ્તન.**

૩ **અઓબશ,** એટલે "દર્દ અને આફ્ત." ૩ પહલવી **યેહમતુનેદ.**

૫ એટલે "અહરમનનો મળત્યો."

૬ પહલવી **ઑલા અનાગીહ રાઈ યઝદાન કમ લા મીનેદ;** એનો શબ્દાર્થ "તે આફતના સંબંધમાં યઝદાં વિષે કમ વિચાર કરતો નથી," એટલે કે તે આફ્ત કંઈ યઝદાં તરફથી નથી એમ તે માનતો નથી; બીજા બોલોમાં તે આફ્તનો લાવનાર યઝદાં છે એમ તે ધારે છે.

૭ **ચીગૂન.**

૮ જુઓ શબ્દકોષ વૉલ્યુમ ૧૦ મું, **નવીદવર.**

૯ **અદીન દાદ,** "ત્યારે સ્થાપેલું અથવા મુકરર થયલું."

થયલાં હોય તે તે વખતે આવી લાગે છે, ત્યારે ભલી મીનોઇ શકિતઓથી તેઓના હીસાબમાં તે ચીજો ગણવામાં આવશે એમ તેઓ ધારે છે, (એટલે કે) એવી ચીજો કે જે તેઓએ કીધેલા ગુનાહોને લીધે તેઓને ખમવી પડે છે, અને તેઓને લાગુ પડે છે[1].

૩૦૭ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે અહરમન અને દેવો અહુરમઝદની પેદાયશને વળી ઘણુંજ[2] નુકસાન અને હેરાનગતી કરવાની ખાહેશ રાખે છે, અને હજી તો[3] એવી ખાહેશ ધરાવે, અને પોતે અણદીઠ રીતે સજ થાય નહિં, તેવામાં તો તેઓથી બને એટલું (નુકસાન અને હલાકી) આ દુન્યામાં લઇ આવે છે,[4] અને ત્યારે અહુરમઝદની પેદાયશનો સામાન્ય રીતે[5] નાશ કરે છે. (૨) એ ઉપરાંત તેઓ એવી ફત્તેહમંદીથી તે કરે છે[6] કે (તેઓમાં) જે ઘણાજ હડહડતા (ગુનેહગારો) અનદીથ દુન્યામાં હોય છે તેઓ (પોતાનાં ગુનાહથી કમકમી અશોઇના) રસ્તા તરફ એવા તો પાછા ફરે છે, અને (તે ઉપર) ચાલીને મદદ માગે છે કે આ દુન્યામાં તેઓના આવવાથી[7] સઉથી નાપાક ચીજો પછાત રહી જાય છે, અને જુજ નુકશાન થાય છે.[8]

૩૦૮ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દરેક જણે વહાડકાપ[9] અને

---

૧ અહીંયાં એવો વિચાર છે કે અહરમનના મળતાઓ દુન્યા ઉપરનાં આફતો તથા દર્દોના પેદા કરનાર તરીકે યઝદાંને ગણે છે. યઝદાંની પુઠે ચાલનારાઓ આ દુન્યા ઉપર તેઓ જે કંઇ આફતો અને આપદાઓ ખમે છે તેના બદલામાં બીજી દુનયામાં યઝદાં પોતાનો પાસ્બાન થશે એમ માને છે.

૨ સર્ખાવો **ફારસી કંદહ;** એનો અર્થ વળી "કમબખ્તી"બી થાય છે. બીજુ વાંચણ **કુતગ** "નાનું," "નજીવું.

૩ **અમત આનગૂન ચીગૂન.**

૪ એનો શબ્દાર્થ "તેઓ ત્યારે જેટલું બને એટલુ (નુકસાન) અંદર લાવે છે."

૫ **હામો-બએન;** સાધારણુ રીતે "સઘલાં" ને અર્થે વપડાય છે.

૬ **બરા આનગૂન અવરવીજીહા વબીદૂનયેન.**

૭ એનો શબ્દાર્થ "જયારે તેઓ (દુનયામાં) આવે છે."

૮ એનો શબ્દાર્થ "અને (તેમાંથી) ઝાઝું નુકસાન નથી."

૯ વાંચો DP. મુજબ **રૂરગ.** K. અને DM. મુજબ **રૂરગ રૂરગ,** "જુદા જુદા વહાડકાપને લગતા ઉપાયો"; અવસ્તા ધાતુ **રૂ,** સંસ્કૃત **લુ** "કાપવું;" એનો ધાતુ પ્રમાણે અર્થ "કાપીને કીધેલો ઉપાય," એટલે "વહાડકાપથી કીધેલો ઉપાય."બીજી ગમ એ બોલનો અર્થ "કોઇબી ઇલાજ અથવા ઉપાય" થાય છે. સર્ખાવો અવસ્તા **કરેતો-બએષઝ** "વહાડકાપથી સારૂં કરનાર." માણુસ જાતને સાજા કરનારાઓનો એ એકવર્ગ છે, કે જે વિષેનું લખાણુ **વંદીદાદની** ફરગર્દ ૭ મીમાં, **અરદીબેહેશ્ત યશ્ત**માં, અને **દીનકર્દ**નું પુસ્તક ત્રીજું, વૉલ્યુમ ૪ થુ, બાબ ૧૫૭ મો, પાનુ

શરીરીક ઇલાજોના જ્ઞાનને[1] વાસ્તે મહેનતુ અને ઇંતેજાર રહેવું જોઇએ; કારણ કે વહાડકાપ અને શરીરીક ઈલાજોના સારાં જ્ઞાનથી, જો દુન્યામાં એવા રોગ અને બીમારી હોય કે જેના ઇલાજ મળી શકતા નહિં હોય તો, (વહાડકાપની મદદથી) તે દૂર કરી શકાય. (૨) બીજા શબ્દોમાં (બોલ્યે તો) અહુરમઝદ ખુદાએ દરેક દર્દ અને બીમારી જે અહરમન આ દુન્યામાં લઇ આવે છે તેને વાસ્તે ઇલાજો પેદા કર્યાં છે, અને આ (ઇલાજો) જે પ્રમાણે રોટલી અને પાણી ભુખ તથા તરસને મતાડે છે, તેજ પ્રમાણે દર્દ અને બીમારીને મારી નાખે છે, અને તેમને પાછળ હઠાવે છે.

૩૦૯ મું. વળી તેઓ એમ માનતા હતા કે ગેતીની આખરી વખતેબી પેદાયશોને અમર્ગ બનાવવા જે ચીજોની જરૂર પડશે[2] તે વહાડકાપ અને દવાદારૂના ઇલાજો છે.

૩૧૦ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દરેક જણે જેમ બને તેમ દીન ઉપર ઉસ્તવાર રહેવું જોઇએ, નહિં તો કે (આ દુન્યામાંથી) ગુજર પામવું બોખ્તગી યાને મુકિત વગરનું[3] થશે; કારણ કે તેમ કરવાથી (યાને ઉસ્તવાર રહેવાથી) માનવી જેબી કંઇ પોતાની ખાહેશમાં મુરાદ રાખતો હોય તે બજાવી શકે[4] છે; જેમકે જો એક માનવી એવી ચીજની ખાહેશ રાખતો હોય કે "હું એક ચહડયાતો અમીર[5] અને પુષ્કળ દોલત-

---

૧૮૧ માં પણ આવેલું છે. દીનકર્દનો આએ ૧૫૭ મો બાબ વૈદું તથા વહાડકાપની બાબદમાં પહલવી સાહીત્યમાં સૌથી લાંબો અને સૌથી અગત્યનો છે. તેનાં ૩૪મા ફકરામાં પાંચ જાતના વૈદો નિચે પ્રમાણે વર્ણવેલા છે. "શરીક વૈદાંમાં પણ આએ પાંચ જાતનાં ડાકતરો છે: એક સૌથી મોટી પદવીનો, એક સૌથી ઉતરતી પદવીનો, અને ત્રણ વચલી પદવીના. જે ડાકતર અશોઇની ખાલેસ ખાહેશથી માનવીને સરસ રીતે સાજાં કરવાનો અમલ કરેછે તે સૌથી મોટી પદવીવાલો છે. જે ડાકતર દુન્યવી બદલો તથા કીર્તીની ખાહેશથી એવું વૈદું કરે છે તે વચલા વર્ગના વચલા વિભાગનો છે. જે ડાકતર અશોઇની તેમજ કમાવાની ખાહેશથી, પણ અશોઇ તરફ વધારે સારી વલણથી, એવોઅમલ કરે છે તે સૌથી મોટી પદવીવાળા ડાકતરની નજદીકના વચલા વર્ગમાં છે; અને જે પૈસા તેમજ અશોઇને માટે, પણ ફકત કમાણીનીજ ખાહેશથી એવો અમલ કરે છે તે સૌથી ઉતરતી પદવીવાળાની નજદીકનાં વચલા વર્ગનો છે... ...અને સૌથી ઉતરતી પદવીવાળો દાકતર તે છે કે જે વૈદક તેમજ વહાડકાપને લગતા ઉપાયો કરવામાં ધાટકી છે, અને જે વૈદાંનો વીરોધ્ધીછે."

૧ ખવીતુનસ્તન.

૨ બએન આવાયદ.

૩ બૂજાગીહા "છુટકારા;" અવસ્તા બુજ "છોડવવું." એટલા માટે પોતાની દીન ઉપરના એતેકાદની દ્રઢતા બીજી દુન્યામાં મુકિત તથા સુખનો માર્ગ છે.

૪ શાયદ સાખ્તન.

૫ અવીર આઝાદ-મર્દ.

વાળો થાઉં," તે વખતે જો તેની પાસે એવી (બક્ષેશો) હોય[1] કે જેથી કરીને તે સખાવતો અને ઘણાં ક્રીયાકામો કરવાને શક્તિવાન હોય, તો તે પુષ્કળ દોલત (સખાવત માટેનાં નાણાં તરીકે) ધરાવવાને[2] તે લાયકનો છે. (૨) અને જો તેની એવી ચીજ માટેની ખાહેશ હોય કે: "હું જુજ ખોરાક અને પોશાક,અને ઘણીજ થોડી પંસદ[3] કરવા જોગ ચીજો સાથનો એક ચહડયાતો દર્વીશ થાઉં," તે વખતે જો તેનામાં આવી (ચીજો) હોય કે જેથી તે જે કોઈ એવો (દર્વીશ) નહિં હોય તેને, તથા જે કોઇ સારા ખવાસનો નહિં હોય તેને જુદો[4] અને બગડી ગયલો[4] ગણે નહિં, તો પછી (પોતાની ઇચ્છાની) તે ચીજથી તે પરહિઝગાર થાય છે. (૩) અને જો કોઇ માણસની એવી ચીજ માટેની ખાહેશ હોય કે: "અવસ્તામાં ઘણોજ કાબેલ અને ઝંદમાં ઘણોજ કાબેલ (થઇને) દીનને લગતી મદરેસામાંથી હું બહાર પડું," તે વખતે જો તેનામાં એવી (બક્ષેશો) હોય કે જેથી કરીને તે ઘણોજ આગળ વધેલો આલેમ થાય, તો પછી (પોતાની ખાહેશની) તે ચીજથી તે પરહેઝગાર થાય છે. (૪) અને જો કોઇ માણસની ખાહેશની ચીજ એવી હોય કે: "હું અવસ્તા અને ઝંદનું શિક્ષણ ઘણું નહિં મેળવું," તે વખતે જો તેનામાં આ ઇચ્છા સાથની બક્ષેશો હોય કે જેથી કરીને તે વડા દસ્તુરોના હુકમો પ્રમાણે અમલ કરે તો પછી (પોતાની ખાહેશની) તેજ બક્ષેશથી તે પવિત્ર થાય છે.

૩૧૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે અહુરમઝદ ખુદાએ આ દુન્યાને ડહાપણથી બનાવી છે, અને દાનાઇ તથા અશો બળથી[5] તેને ચલાવે છે, અને તેટલા માટે (તેનો) અંજામ ફાયદાકારક[6] નિવડશે.

૩૧૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ઉલમાએ (દાનાવોએ) કહયું છે કે દાનેશમંદ નિયમો સારી અકકલ અને અશો હીમ્મત અને ફ્રશોગર્દની ઉમેદ છે.

૩૧૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ડહાપણનુ ગોહર આતશના જેવું છે, કારણ કે આ દુન્યામાં લોકો જે ચીજ કે ડહાપણથી બજાવે છે તેને બીજી કોઇબી ચીજ

---

૧ એનો શબ્દાર્થ: "જો તે પોતાને આ સાથે યાને આ ધરાવનારો કરે તો."

૨ દારતન, "તેણે ધરાવવું જોઇએ."

૩ એનો બોલેબોલનો અર્થ: "સારી રીતે પસંદ કીધેલું."

૪-૪ જવીદ વ વતર (વદતર ને બદલે વતર), "(ખવાસમાં,) ઉલટો અને વધારે ખરાબ (થઇ ગએલો)."

૫ મર્દાંવગીહ; અવસ્તા હામ-વરેતીવતો, "પહલવાની બળ," એનો પહલવી તરજુમો મર્દાંવૂગીહ છે; જુઓ દીનકર્દનું વૉલ્યુમ ૧૧ મું, ફકરો ૯૧ મો, દફતર છઠું, સફો ૫ મો, ફુટનોટ ૫ મી.

૬ એટલે કે "આખરે આ દુન્યાની મતલબ પાર પડશે." શાયદનો સાધારણ અર્થ "વાજબી," "બરાબર" થાય છે.

એવી નથી કે જે આટલી બધી આતશની માફક મળતી આવે;[1] અને વળી જયાંબી તેઓ આતશને સળગાવે છે, ત્યાં કોઇબી (તેને) દૂરથી જોય છે, અને ગુનાહથી મુક્તથએલા તેમજ ખુદ ગુનેહગારો[2] જાહેર થઇ જાય છે; અને જેને આતશથી મુકિત મળે છે તે હમેશની બોખ્તગી પામે છે, તથા જેને આતશ[3] સજા કરે છે તે હમેશની સજા ભોગવે છે.

૩૧૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જેનામાં કંઇ ડહાપણ નહિં હોય તેનો સારો ખવાસ એક બંધ રહેતાં અને નહિં વપડાતાં[4] પુર રોશનીવાળાં અને ખામી વગરના ઘેર મીસાલ છે. (૨) અને ડહાપણ સાથે જોડાયલો નેક ખવાસ એક રોશનીવાળાં અને ખામી વગરનાં ઘેર મીસાલ છે કે જેમાં એક મહેનતુ માણસ વસે છે,[5] અને જે તે (ઘેરને) વાપડે છે,[6] અને ખેતીના કામ દરમ્યાન બંધ રાખે છે, અને (આ રીતે) દુન્યાને તે પાક પુરો પાડે છે.

૩૧૫ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જયારે એક માણસ દીનની ફરજ બજાવવામાં પોતાનાં કામો ઘટતી રીતે કરીને તે કામો કાયદાનુસાર બનાવે[7] છે, ત્યારે તે (ફરજ)માં અગાઉ જે દ્રૂજે ગુનેહગારીનાં કામો કરાવ્યાં હતાં તે પેલા માણસના તનથી અળગો રહે છે અને (તેનેથી) દૂર થાય છે; અને તે (દ્રૂજ) અણુદીઠ દ્રૂજ તરફ દોડી જાય છે, અને પેલા અણુદીઠ દ્રૂજ આગળ લાચાર[8] થઇ ઉભો રહે છે. (૨) ત્યાંથી તે દ્રૂજ જે માણસના તનમાંથી (તે) દોડી ગયો હતો તેની સામે ફરે છે, અને બરાડ મારે છે, અને મોટેથી ચીચારીઓ[9] પાડે છે. (૩) અને આ બતાવે છે કે ઓ માનવી, જે કંઇ તેં (ખોટું)

---

૧ **હુવા-આએ** ની મતલબે.

૨ સરખાવો અવસ્તા **ઇરીખ્તેમ**; જુઓ વૉલ્યુમ ૧૧ મું, દફતર છઠું, ફકરા ૨૦૩ અને ૨૦૪, ફુટનોટ ૩, ૪, ૫ મી, પાતું ૭૩ મું.

૩ **પવન આતાશ.**

૪ પહલવી **ઑલ કાર લા હમાઈ વઝૂનેદ.** સરખાવો **ફારસી અઝ કાર રફતન.**

૫ પહલવી **મદમ ચેગવીમૂનેદ;** સર્ખાવો ફારસી **બર ઇસ્તાદન** "ઠોબવું," "રહેવું."

૬ **બએન ઑલ કાર વબીદૂનેદ.**

૭ **બરા વઇરાસ્તન.**

૮ **ફૂ**; અહીંયાં એ બોળ **ફૂદ** અથવા **ફૂદ-તન**ને અર્થે વપડાયલો છે; બીજું વાંચણ **પઝ** (જુઓ "પહલવી પાઝંદ ગ્લૉસરી" પાતું ૧૭૭ મું) "બાજુએ ઉભો રહે છે"; અવસ્તા **પર.**

૯ **વાંગ વબીદૂનેદ.**

કર્યું હોય તે માટે તારે તોજેશ કરવી જોઇએ, અને ત્યાર પછી તારે તે (ખોટુ) કરવું જોઈએ નહિં, કારણકે (આવાં કામો)[1] ઠગાઇઓ છે; અથવા તો આ બતાવે છે કે જેમ તેં (અગાઉ) કર્યું છે તેમ (ફરીથી) તારે કરવું જોઇએ નહિં. (૪) અને જો એક માણસ પોતે જે કંઈ (ખોટું) કર્યું હોય, અને જે તેણે કરવા ઇચ્છયું હોય, તેને માટે તે તોજેશ કરતો નથી, તો પછી દૂજ પાછો તેના તનમાં દોડી જાય છે, અને આખરે તનને ઘણુંજ બગાડે છે, અને અગાઉ હતુ તેના કરતાંબી વધારે ખરાબ કરે છે. (૫) અને જો દૂજ મોટેથી બુમ પાડે છે છતાં જો તે માણસ ખુદાની દોલતથી દૂર[2] રહેતો નથી, તો પછી તે દૂજ પોતાના મીનોઇ જોડયા સાથે પકડાઇ જાય છે, અને હાડમાર[3] થઇને આંધળો અને નાબુદ થાય છે.

૩૧૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે માનજો[4] કે કેળવણી કંઇ ખરાબ ચીજ નથી, કારણકે કેળવણી ઇન્સાનની જીંદગી છે.[5]

૩૧૭ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ઇન્સાનજાતે દરરોજ આ ફરજો અદા કરવી જોઇએઃ તનમાંથી રીમની યા અપવિત્રાઈ કાઢી નાંખવી; દીન ઉપર ઉસ્તવાર રહેવું; અને સવાબના કામો કરવાં. (૨) તનમાંથી અપવિત્રાઈ કાઢી નાંખવી એ છે કે ખોરશેદ ઉગવા આગમજ દરેક જણે હાથ મોઢું (યાને તન) પાણીથી સાફ કરવું જોઇએ. (૩) અને દીન ઉપર ઉસ્તવાર રહેવું એ છે કે ખોરશેદને આરાધવો.[6] (૪) અને સવાબના કામો કરવાં એ છે કે ઘણાએક ખરફસ્તરો યાને નુકસાનકારક જીવોનો નાશ કરવો.

૩૧૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દરેક જણે આ દુન્યામાં ગુનાહ વગર અને સંપથી[7] ચાલવું જોઇએ; કારણકે ચીજો બે જાતની છે; એક તનોમંદ, અને બીજી રવાનને લગતી.[8]

---

૧ એટલે કે, "એક માણસ જે પાપો કરે છે તે.

૨ બરા લા પેગવીમૂનેદ.

૩ શિકસ્ત, "હારી ગયલો" "ખોખરો થઈ ગયલો."

૪ મીનીદનનું એઑારીસ્ત ૩૫.

૫ સરખાવો "આદરબાદ મહરસ્પેંદનું પંદનામુ," ફકરો ૧૬ મો.

૬ એટલે કે "કુદરતના ખુદાને તેની કુદરત ઉપરથી ભજવો."

૭ એટલે કે "મારામારી કર્યા વગર." જુઓ દફતર છઠું, વૉલ્યુમ ૧૧ મું, ફકરો ૧૦૯, ૨, ફુટનોટ ૪ થી, પાનું ૨૧ મું.

૮ અહીંયાં શરીર અને આત્મા વચ્ચેનો તફાવત જણાવેલો છે, અને આ ફકરા પ્રમાણે માનવીનું શરીર આત્મીક અને શરીરીક તત્વોનું બનેલું છે, જેમાં રવાન આત્મીક છે. અવસ્તા પ્રમાણે એક માનવીનું બંધારણ શરીરીક તત્વો ઉપરાંત પાંચ આત્મીક તત્વોનું બનેલું છે, જેઓના નામ આ છેઃ અહૂ, દએના, બઓધ, ઉર્વાન અને ફ્રવષી (જુઓ યજશ્ને, હા ૨૬ મો, ફકરો ૪ થો.)

૩૧૯ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે દરેક જણે પુશ્તીનો[1] ખોરાક ખાવો જોઈએ, અને જે કંઇ ઇજા નહિં કરે તેવું[2] હોય તે ખાવું જોઇએ, અને (પોતામાં) કુવ્વત[3] પેદા કરવું જોઇએ, અને મધ્યમ કીમતનું[4] ખાવું[5] જોઈએ, અને ગુનાહ કરયા વગર તથા ઉડાઉપણા[5] વગર ખાવું જોઇએ, અને જાનફેશાનીથી ખાવું તથા યઝદોની યાદ સાથે[6] જમવું જોઇએ, અને (વળી તેમ કરતાં) કોઇથીબી બીહવું જોઇએ નહિં. (૨) પુસ્તીનો ખોરાક ખાવો તેને કહેવામાં આવે છે કે પોતાને જે પુશ્તીનું મળે તે[7] ઉપર સંતોષી રહેવું. (૩) જે કંઇ ઇજા નહિં કરે તેવું હોય તે ખાવું આ છે કે જે કંઇ કાયદાસરનું[8] અને પોતાનોજ હીસ્સો હોય, અને જરૂરનું અને અમલ પ્રમાણેનું હોય તેજ ખાવું. (૪) કુવ્વત પેદા કરવું એ છે કે ચાલુ ટેવથી[9] (તનમાં) સુધારો કરવો. (૫) મધ્યમ કીમતનું ખાવું એ છે કે પોતાનું કામ કરવાને ખાતર[10] (યાને) પોતાના ધંધાને માટે જોર વધારે

---

૧ **સુર સ્તવ**; સર્ખાવો અવસ્તા **સુઈર્થ**, **સુર** "બપોરનું ખાણું"; ફારસી **સુર** "સુરૂરો," "ભોજન." **સ્તવ** ને માટે સર્ખાવો અવસ્તા **સ્તવ** "મજબુત."

૨ **પાક ખુરિશ્ન.** હસ્ત લેખોના વાંચણ મુજબ **પએતાગ ખુરિશ્ન** "જાણીતો (ખોરાક) ખાવો જોઇએ;" એટલે કે "જે ખોરાક સામાન્ય રીતે ખાવાની માણસોને આદત પડેલી હોય તે ખોરાક ખાવો જોઇએ."

૩ **ચાપૂગ સાઝિશ્ન;** સર્ખાવો ફારસી **ચાબુક**, "ચાલાક", "ચપળ."

૪ **અરજાનીગીહ**; સર્ખાવો અવસ્તા **એરેજ**; ફારસી **અરઝાની**, અથવા **અરઝાન**, "સસ્તું," "ઓછી કીંમતનું;" એનો અર્થ વળી "લાયક"બી થાય છે, હાંસલે મતલબ એ છે કે એક જરથોસ્તીએ કરકસરવાળો થવું જોઇએ, અને મોજશોખની જીંદગી ગુજારીને પોતાના પૈસા ગુમાવી દેવા નહિં જોઈએ; સવાબના અને અશોઇના કામોનો વધારો કરવાને માટે તેણે પોતાની આવકમાંથી જે કંઈ વધે તે બચાવવું જોઇએ.

૫ **અન-વહાગીહ**, એનો અસલ અર્થ "સસ્તી કીંમતે (ખોરાક ખરીદવો)" એમ થાય છે; એટલે કે, ખોરાકની મોંઘી જણસો વાપરવી નહી; સર્ખાવો ફારસી **બહા**.

૬ **લેવતા યઝદાન**, એટલે કે ખુદાના પહેલાં શુકર ગુજાર થઈને દરેકે પોતાનું ખાણું ખાવું, યાને બાજ ધરયા પછી ખાણું ખાવું.

૭ **પવન ઝક ઈ મદ ચેંગવીમૂનેદ**, એનો શબ્દાર્થ "જે પોતાને મળ્યું હોય તેથી (સંતોષી)" થાય છે, એટલે કે, જે કંઇ એક માણસથી નીતિના કાનુન પ્રમાણે કરવાનું અને ખાવાનું બની શકતું હોય તે.

૮ **મિન ઝક ઇ દાદીહા.**

૯ **પવન આઇનીન.**

૧૦ **ખ્વીશગારીહ પદશ કર્દન.**

મેળવવાને ખાતર ખાવું. (૬)કરકસરપણાથી[૧] ખાવું એ છે કે ઉદાર મનથી[૨] ખાવું અને (બીજાઓને ખોરાક) આપવો. (૭) જાનફેશાનીથી ખાવું એ છે કે તેવીજ બક્ષેશો[૩] (મેળવવાને) માટે તન રવાનનો ભાગ્યો થાય. (૮) યઝદોની સંફમાં ખાવું એ છે કે પરહિઝગારોની સોબતીમાં ખાવું. (૯) કોઈથીબી નહિં બીહવું આને કહેવામાં આવે છે કે ગુનાહ વગરના થવું, કારણ કે જો એક માણસ ગુનાહ વગરનો હોય છે તો પછી તેને કોઇથી બીહવાનું નથી.

૩૨૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે અનાસરોની એકયતા[૪] એ છે કે તમે (તમારા) વિચાર, વચન અને કાર્યને તદન સાચ્ચાં રાખજો; અને પવિત્ર જીંદગી[૫] એ છે કે જેણે[૬] પોતાનાં (તનમાંથી) જે દૃજને તદન નાબુદ કર્યો હોય તેને ફરીથી તનમાં આવવા દેવો નહિં.

૩૨૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જે કોઇ યાહુદી હોય તે કંઇ યાહુદી કહેવાવાને[૭] લીધે દ્રવંદ નથી; અથવા તો બીજાં ખરાબ દીનના લોકો ખરાબ દીનનાં જણાયલા હોવાને લીધે (દ્રવંદ) નથી.[૮]

---

૧ એટલે કે "ઉડાઉપણા વગર."

૨ **ફ્રાખૂ મીનિશનીહા**, "મોટાં મનથી," યાને ગરીબોને ખવડાવવાની મતલબથી; સર્ખાવો ફાર્સી **ફરાખ**.

૩ **હુમ-દહિશનીહા**; એટલે કે ગરીબોને આપેલી તેવીજ બક્ષેશોને માટે.

૪ **હમીહ ઇ માદીગાન**, એટલે કે, "(નીતિના) જરૂરીઆતી કાનુનોનું એકયતાપણું."

૫ વાંચો: **વીચગ-હુઇતગીહ.** જુઓ એ શબ્દ ઉપર મારી નોટ, વૉલ્યુમ ૧૦ મું, દફ્તર ૬ ઠું, ફકરો ૪૩ મો, પાતું ૧૨ મું; અને વૉલ્યુમ ૧૧ મું, ફકરો ૨૬ મો, પાતું ૬૯ મું. એ **વીઝગ-હુઇતગીહ**, "પવિત્ર જીંદગી", અથવા **નએઝગ-હુઇતગીહ**, "આતુર પ્યારબી" વાંચી શકાય. સર્ખાવો ફાર્સી **વીઝહ-હસ્તી** અથવા **નીઝહ-હસ્તી.**

૬ બીજી રીતે, **મૂન** ને **અમત** ની મતલબે લઇએ તો તરજુમો આ રીતે થશે: "જયારે શરીરમાંથી દૃજને તદન કહાડી મુકવામાં આવેછે ત્યારે તેને તે શરીરમાં પાછો (દાખલ થવા) દેવામાં આવતો નથી."

૭ **અએવાજ**, સર્ખાવો ફાર્સી **આવાઝ ગશ્તન** "મશહુર થવું", **આવાઝ દાદન** "નામ દઇને બોલાવવું."

૮ દીનની નજરે જોતાં આ એક ઘણો છુટથી કીધેલો વિચાર ગણી શકાય, કે જે મુજબ એક જુદદીન એક જરથોસ્તીની માફકજ પવિત્ર, અને પાપથી વેગળો હોઇ શકે યજશ્ને, હા ૨૬ મો, ફકરા ૯ માંની અંદર અશો જરથોસ્તીઓના ફરોહરોની સાથે પવિત્ર જુદદીનોના ફરોહરોનેબી આરાધવામાં આવે છે:—**આ-દખ્યૂનાંમ્ચ અષ-ઑનામ ફ્રવષયો યઝમઇદે, ઉઝદખ્યૂનામ્ચ અષઑનામ ફ્રવષયો યઝમઇદે.**

૩૨૨ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે ઇનસાન જાતને માટે ત્રણ ફરજો સઉથી મોટી છે, અને તે આ પ્રમાણે છેઃ— દુશ્મનોને દોસ્ત કરવા, દ્રવંદને અશો બનાવવો, અને એક ખોટી રીતે કેળવાયલાને દાનેશમંદ બનાવવો. (૨) દુશ્મનને દોસ્ત કરવો એ છે કે જે કોઈ પોતાનાં દુશ્મન આગળ આ દુન્યાની દોલત (તેના ઉપયોગ માટે) મુકી દે છે, જેથી ખરેખરો[1] તેનો જાતી મીત્ર તે થાય છે.[1] (૩) દ્રવંદને અશો બનાવવો એ છે કે જે ગુનાહોને લીધે એક જણ દ્રવંદ હોય તે (ગુનાહો તરફ) થી તેને દુર કરવો. (૪) અને ખોટી રીતે શિખેલાને દાનેશમંદ બનાવવો એ છે કે કોઇ-એબી પોતાનેજ[2] એવી રીતે શણગારવો[3] કે જેથી (તેને જોઇને) એક ખોટું શિખેલો શખ્સ ઉંચી કીસમનો ધડો મેળવી શકે.[4]

૩૨૩ મું, (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે માનવીએ (પોતાના) રવાનને આ ત્રણ જગ્યાઓ આગળ (જઇને) વધારે ચઢતો બનાવવો જોઇએઃ અશો દાનાવોના દરવાજા આગળ, અને પરહિઝગારોના દરવાજા નજદીક, અને પવિત્ર આતશોના ઉંબરો નજદીક. (૨) અશો દાનાવોના દરવાજા આગળ જવાનું કારણ[5] એ કે તે વધુ ગ્નાની થાય, અને દીનનાં ફરમાનો તેના પોતાનામાં વધુ મેહમાન થતાં જાએ.[6] (૩) અને પરહિઝ-ગારોના દરવાજા આગળ (જવા)નું કારણ એ કે તે નેકી અને બદી પીછાણતો થાય, અને બદીથી તેટલા માટે ફારેગ થાય.[7] (૪) અને પવિત્ર આતશોના ઉંબરો આગળ જવાનું કારણ એ કે (તેની અંદરનો) અણદીઠ દ્રૂજ તેની આગળથી દુર થઈ જાય.

૩૨૪ મું, તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે જે પ્રમાણે માંસ ચામડીની સાથે જોડાયલું છે, અને જેમ લાખ[8] વરક સાથે વલગી રહે છે, તેજ પ્રમાણે દીન માથની સાથે જોડાયલી અને નિસ્બત ધરાવનારી છે.

---

૧ એનો બોલેબોલનો અર્થ આ થાય છે કે "તે મનમાં અથવા વિચારમાં દોસ્ત થાય છે."

૨ અથવા, "પોતાની ખાસીયતને."

૩ મૂન વઇરાયેદ "શણગારે છે", અથવા "સુધારે છે."

૪ મદમ આમૂખ્તેહ.

૫ પવન દેના અઇધ વદ.

૬ એટલે કે "ભલી દીનમાં તે કુશળ થાય છે."

૭ સરીતરીહ અઝશા બરા દેશ્નૂનયેન.

૮ લાગ; સરખાવો પહલવી અને ફારસી લાક; જો રાગ વાંચ્યે તો તેનો અર્થઃ "અને નસ જેમ ચામડાં સાથ જોડાયલી છે તેમ" થાય.

૩૨૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે તે શખ્સ હેરબદ (ધર્મગુરૂ) નથી કે જે જ્યારે એક માનવી (તેના ભકત તરીકે) પોતાને તેને સોંપી દે છે ત્યારે આ ખાકી દુન્યામાં તેને તે અશો બનાવતો નથી.[1]

A.

[આ વળી કહ્યું છે[2]......]

૧ લું. આ વળી (તેઓએ) કહ્યું છે કે જે કોઇ યઝદોના (ભાગ)માંથી દેવોને કંઇ ચીજ આપે છે,[3] જે કોઇ ભલાંઓના (ભાગ)માંથી બુરાંઓને (કંઇ ચીજ) વહેંચી આપે છે, અને જે કોઇ પોતાને લગતા (ભાગ)માંથી દુશ્મનને (કંઇ ચીજ) આપે છે, તે (શખ્સ) ભલાઇ મેળવે છે.

૨ જું, (૧) આ વળી કહયું છે કે દરેક જણે રવાનની બુલંદીને માટેનાં કામો કરવાં જોઇએ, ત્યારે આ દુન્યા તેની પોતાની છે, અને મીનોઈ દુન્યા વધારે તેની પોતાની છે. (૨) અને જેઓ (ફકત) તનને ખાતરજ કામો કરે છે, તેઓ જાણી જોઈને પેલી દુનયાની (બુલંદ આશાઓને) તજી દે છે; આખરે (ભવીષ્યની જીંદગીને માટેની) કંઇબી ખાહેશ વગર આ દુન્યાને વળગી રહે છે.

૩ જું, (૧) આ વળી કહયું છે કે દરેક જણને પહેલવહેલાં[4] એક દર્વીશ તરીકે ગણવામાં[5] આવે છે, અને તે દર્વીશ તેનું પોતાનું રવાન છે.[6]

---

૧ એટલે કે "તેને અશોઇ તથા પાકીજગીનો માર્ગ બતાવવાની જે કોઇ પોતાની અથોરનાન તરીકેની ફરજ બજાવતો નથી."

૨ છઠ્ઠાં દફતરની શરૂઆતથી તે ૩૨૫મા ફકરા સુધીના બધા ફકરાઓની શરૂઆતમાં "અપ્રશાન દેના-ઇચ આંનગૂન દાશ્ત" વાકય આવેલું છે, જેથી એ બધા ફકરા પઓર્યોર્તકેશીઓને લાગુ પાડવામાં આવ્યા છે. હવે એકએકપછી (A) દેના-ઇચ ગોફ્ત......(B) દેના-ઇચ પએદાગ... (C) દેના-ઇચ અએદૂન ...... (D) ચેમલેલૂન્દ...(E) ગોફ્ત ચેગમૂવીનેદ......વાકયોથી ફકરાઓ શરૂ કરવામાં આવે છે. આવી રીતેજ એકજ જાતના શબ્દોથી શરૂ થતા ફકરાઓને સાથે લઇ આ વૉલ્યુમમાં આવેલા ટેકસ્ટનાં જુદા જુદા બાબો બનાવેલા છે, જેમાંના ચાર બાબો શરૂઆતના વાકયો મુજબના A., B., C., D., ના મથાલાં હેઠલ આપેલા છે.

૩ અવસ્તા ધાતુ બખ્શ "આપવું."

૪ ઑલ બુન.

૫ પવન દાશ્ત, ફાર્સી પનદાશ્તનને અર્થે.

૬ એટલે કે "જન્મ વખતે એક દર્વીશ મીસાલ ગરીબ."

૪ થું. બખ્ત-આફ્રીદે[1] (આ બાબે) એમ કહ્યું છે કે "દરેક સામે થનારની સામે છુટું છુટું થવાને માટે અહુરમઝદની દરેક જુદી જુદી પેદાયશ પેદા કરવામાં આવી છે, અને દરેક દૂજની સામે થવા માટે મન મારીને[2] કામ લેવાનું નેમેલું છે."

---

૧ દસ્તુર બખ્ત-આફ્રીદ અવસ્તા અને ઝંદનો એક જાણીતો શરેહ લખનાર અને શિક્ષક હતો; જેનાં લખાણો હાલમાં ઘણા ખરાં ગુમ થઈ ગયલાં છે. તે ઈસ્વી સન છઠ્ઠી સદીની અધવચમાં, ખુસ્રુ નોશીરવાનના રાજમાં થઇ ગયો હતો. બખ્ત-આફ્રીદ, અથવા કેટલીક પહલવી કેતાબોમાં તેનું નામ આવેલું છે તેમ વખ્ત-આફ્રીદ ને વિષે ખુદ દીનકર્દનાં દફતર ત્રીજાનાં, બાબ ૧૧૭મામાં એશારો કરવામાં આવ્યો છે (જુઓ દસ્તુર સાહેબ પેશોતનજી બે. સંજાણાની આવૃતી, વૉલ્યુમ ત્રિજું, પાનું ૧૩૦ મું, સતર ૧૧ મી). ચીગૂન ઝક ઇ યશરૂબ અઈર્પત બખ્ત-આફ્રીદ મહમ અવીઝગીહુ ઈ મીન નફ્શા પસંદ ઈ યઝદાંન બવીહૂનસ્તન ગૂફત.—"...જે અશોઇ કે યઝદાંની પસંદગી જાતે શોધવાથી પ્રાપ્ત થાય છે, તે અશોઇ વિષે જે પ્રમાણે અશો બખ્ત-આફ્રીદે કહ્યું છે તેમ." પહલવી "ઝંદ ઇ વોહૂમન યશ્ત" ની શરૂઆતમાં નિચલા ફકરામાં બખ્ત-આફ્રીદ વિષેનો એશારો આવેલો છે:-પવન ઝંદ ઇ વોહૂમન યસ્ન, હુર્વદદ યસ્ન, વ આશ્તાદ યસ્ન, પએદાગ અઇધ હુના બાર ગજસ્તગ મઝદક ઇ બામદાદ, દએન પતીયારગ, ઓલ પએદાગ યાતૂન્ત; અપ્રશાન પતીયારગ પવન દએન ઇ યઝદાન કર્દ, વ ઝક અનોશગ રૂબાન ખૂસ્રો ઇ માહુદાદાન નોશાહપૂર, દાદ-અઉહુરમઝદ, ઇ આત્રો-પાતગાન દસ્તૂબરાન, વ આત્રો-ફ્રોબાગ ઇ અકદબા, વ આત્રો-પાત, વ અત્રો-મિત્રો, વ બખ્ત-આફ્રીદ, ઓલ લેવીન બવીહૂનસ્ત, અપ્રશ પદમાન અઝશ ખ્વાસ્ત અઇધ "દેના યસ્નઇહા પવન નીહાન અલ યખ્સેનુનીદ, બરા પવન પવંદ ઇ લકૂમ ઝંદ અલ આશીદ." ઓલાશાન બએન ખૂસ્રો ઇ પદમાન કર્દ. "ઝંદ ઇ વોહુમન યશ્ત, હઉર્વદદ યશ્ત, અને આશ્તાદ યશ્તમાં જણાવેલું છે કે આ વખતે બાબદાદનો બેટો ઝજસ્તેહ મઝદક, જે દીનની સામે હતો, તે નિકળી આવ્યો, અને જેઓ યઝદાંની દીન પ્રમાણે ચાલનારા હતા તેઓમાં વીરૂધપણું અને વસવસો ઉભો કરયો; અને ખૂસ્રો અનોશીરવાને પોતાની હજુરમાં માહદાદના બેટા નોશાપુરને, તથા દાદ-અહુરમજદને, જેઓ આત્રોપાતગાનનાં દસ્તુરો હતાં, તથા રાસ્ત આત્રો-ફ્રોબાગને, તથા આત્રો-મિત્રો, અને બખ્ત-આફ્રીદ (દસ્તુરો) હતા તેઓને બોલાવ્યા, અને તેઓની પાસેથી નિચે મુજબનું વચણ માગ્યું કે:– 'આ યશ્તોને છુપાવી રાખતા ના, અને તમારા ખેશીઓ સીવાય કોઇનેબી તેની શરેહ શિખવતા ના.' તેઓએ ખુસ્રોને તે કોલ આપ્યો હતો." પહલવી "શાયસ્ત લા-શાયસ્ત"માં, કે જેના ૨૦ મા બાબનું લખાણ પહલવી દીનકર્દ ના છઠ્ઠાં દફતરમાંનો લગભગ ઉતારો છે, તેમાં ઉપલો બખ્ત-આફ્રીદ વિષેનો ફકરો સદાબરો આવેલો છે. વળી બે ન્હાના પહલવી ટેક્ષ્તો હાલમાં મોજુદ છે જે આત્રો-ફ્રોબગ અને બખ્ત-આફ્રીદે લખેલા ધારવામાં આવે છે. "નિરંગસ્તાન"માંબી બખ્ત-આફ્રીદના ચેલાઓને લગતો એક વધુ એશારો આવેલો છે.

૨ માનવીમાં મન મારવાનો જે નેક ગુણ હોય છે તે.

૫ મું, (૧) આ વળી **આદરબાદ મહરસ્પેન્દે**[1] કહયું છે કે: "મારી ઉપર કોઇબી હલાકી એવી નથી આવી પડી કે જેની અંદરથી ખુશાલીની છ ચીજોર (મેળવીને) મેં તેને આવકાર આપ્યો નહી હોય. (૨) પહેલું એ કે હું પોતાને મુબારકબાદી આપુ[3] છું કે મારી હલાકી (ફકત) આટલીજ છે (એટલે કે, ઓછી સખત છે), કારણ કે આના કરતાં વધુ ખરાબ બની શકે. (૩) બીજું એ કે મારે માટે જે હલાકીઓ તૈયાર થઇ રહી હતી,[4] તેમાંની એક પસાર થઇ છે. (૪) ત્રીજું એ કે જે હલાકી પહોંચી છે તે મારાં રવાનને નહિં, પણ મારાં તનને પહોંચી છે; કારણ કે તનમાં તેનું પસાર થવું[5] રવાનમાં (તેના પસાર થવા) કરતાં વધારે નજીવું છે. (૫) ચોથું એ કે હું પોતાને સુખી ગણું છું કે હું એટલો બધો નેક છું કે ગજસ્તે અહરમને મારી નેકીને લીધે મારી ઉપર આ હલાકી પાડી. (૬) પાંચમું એ કે જે દરેકે દરેક બુરાઇ અથવા હલાકી તેઓ પાડે તે મારી ઉપર યાતો (મારાં) ફરજંદો ઉપર પાડે; પણ તે મારી ઉપરજ આવી છે અને મારાં ફરજંદોને પહોંચી નથી. (૭) છઠું એ કે નેક લોકોને વાસ્તે અહરમનનો ખજાનો હલાકીથી ભરપુર રાખેલો હોય છે, અને (તેમાંથી) જે કંઇ મારી ઉપર આવી પુગે છે તે (તેટલાં પ્રમાણમાં) અહરમનની તીજોરી ઓછી[6] કરી નાખે છે, અને તેટલા માટે બીજાં નેક (માણસોને) નુકસાન કરવા તે તેજ પ્રમાણમાં અશકત થાય છે."

૬ ઠું, (૧) આ વળી કહયું છે કે એક ખાકી ચીજને ઘણી કીમતી[7]

---

૧ સાસાની વંસના હોરમઝદ પાદશાહના છોકરા બીજા શાહપુરના રાજમાં આત્રો-પાત મહરસ્પેન્દ એક નામાંકીત દસ્તુર તરીકે થઇ ગયો હતો; જેણે પહલવીમાં કેટલાંક નસિહતરૂપી નીતિના વખાણો કરેલાં છે, તથા પાઝંદ બંદગીઓ જોડેલી છે. એ આત્રો-પાતને લગતા એશારા વારંવાર દીનકર્દનાં ત્રિજાં, ચોથાં, પાંચમાં, છઠાં, સાતમાં, આથમાં અને નવમાં દફતરોમાં મલે છે. "બૂન્દહિશ"ના ૩૩ માં બાબમાં, "શિકન્દ-ગૂમાનીગ વિજાર"ના ૧૦ માં બાબમાં, અને "અરદા વીરાફ"નાં ૧ લા બાબમાંથી એને લગતા એશારાઓ અને મતો મલે છે.

૨ **બખ્ત ઇ શમિશન**

૩ ફારસીમાં **આબાદ** શબ્દનો વપડાસ સર્ખાવોઃ- **"સલામ"**, "મુબારકબાદી," "શાબાશી", વિગરે (જેમકે **આબાદ આમદી**). **અમ આવાદીહા** નો અર્થ "મને મુબારકબાદી", "મારાં વખાણ", વિગરે થાય.

૪ **મિન અનાગીહ ઇ લિ રાઇ દાશ્ત યેગવીમૂ** એનેદ. નો શબ્દાર્થ "જે આફતો મારે વાસ્તે ખાસ રાખેલાં હતાં તેમાંથી."

૫ **વિતારદન**, "પસાર થવું," "ફેરફાર થવું," "બીગાડો."

૬ સર્ખાવો પહલવી અને ફારસી **કાસ્તગ** "ઓછું થયલું," "જથ્થામાં ઘટાડો કીધેલો." જુઓ એ બોલ વિષે **"અરદા વીરાફ"**, બાબ ૮૦ મો, ફકરો ૬ થો.

૭ DM. મુજબ **વહાગ ગીરિશ્ન દેખ્રૂનિશ્ન**. અહીંયાં **ગિરિશન** અને **દેખ્રૂનિશ્ન** લગભગ એકજ અર્થ ધરાવનારા શબ્દો છે. સર્ખાવો ફારસી **બહા ગીરફતન** "મોટી કીંમતનું ગણવું;" **બહા ગીર** "કીમતી", "મોઘું". DP.અને K. માં ફકટ **દેખ્રૂનિશ્ન** શબ્દ આવેલો છે, જે શબ્દને DM. નાં નકલ કરનારે અથવા તેની આગમજના

ગણવી નહીં, અને કોઇબી કારણથી તેને જાળવી રાખવી નહિં, અને તેને હાથમાંથી ઉદારી નાખવી પણ નહી. (૨) અને તેને ઘણી કિમતી ગણવી નહિં તેનું કારણ એ કે જે કંઇ નિરમાણ[1] થયું હોય તેજ આ દુન્યામાં દરેકને મળે છે; અને કોઇબી કારણને ખાતર તેને રાખી મુકવી નહિં જોઈએ, કારણ કે તે ચીજ ફરતી છે અને આપી દેવીજ જોઇએ; અને કોઈએબી તેને હાથમાંથી ઉદારી નાખવી જોઇએ નહિં, કારણ કે આ (ગેતીની) દુન્યાની મારફતે પેલી (મીનોઇ) આલમને પોતાની બનાવવી વાજબી છે. (૩) અને એજ રીતે આ (ચીજોની) બાબદમાં આદમજાતે સાવચેત રહેવું જોઇએ, કારણ કે મોત સિવાય દરેક ચીજનો ઈલાજ છે, અને દ્રવંદી સિવાય દરેક ચીજ ચલાવી લેવાય, અને અશોઇ સિવાય દરેક ચીજને લાયકનો કોઇબી થઇ શકે, અને ગોહર સિવાય દરેક ચીજ તૈયાર કરી શકાય, અને બખ્ત[2] સીવાય દરેક ચીજ ફેરવી શકાય. (૪) અને આદમજાતને માટે દોલત, ડહાપણ, સાચવી રાખનારૂં[3] ગોહર અને સવાબનાં કામોનો જથ્થો એ સારી (ચીજો) છે; કારણકે અહીંયાનો ધીરો ખવાસ ત્યાં ખચીત ઝડપી[4] છે કે જ્યાં ન્યાયાધીષ ઇનસાફી છે, અને આંટ ઉપર કંઇબી ચીજ મેળવી શકાય એમ નથી, અને દરેક જણે આબાદી, પુષ્કલ અશોઈ અને સવાબનાં કામોને વાસ્તે મહેનતું થવું જોઇએ, કારણકે "હ્માંને" "ત્યાં" ની સાથે (સંબંધ) છે, અને "ત્યાં"ને (હજી વધુ દુરના) "ત્યાં"[5] ની સાથે (સંબંધ છે).–(૫) જે અસલ લખાણ[6] ઉપરથી આ નકલ કીધી છે તે

નકલ કરનારે ગીરિશ્ન વાંચ્યો હોય, અને ફારસી શબ્દ બહા ગીરફતન ધ્યાણમાં રાખીને દેયૂનિશ્નની આગમજ ગીરિશ્ન બોલ વધાર્યો હોય એમ લાગે છે.

૧ ફ્રાલા ઝક ઇ ઓહીનીદ ચેગવીમૂનેદ.

૨ બગો-બાખ્ત; સરખાવો અવસ્તા બઘો-બખ્ત "ખોદાએ બક્ષેલું," "યઝદાંએ મુકરર કીધેલું", "નસીબ."

૩ પાનગ, સરખાવો ફારસી પનાહ, "પાસબાની," અવસ્તા પા "બચાવવું." એ ઉપરથી બુરું કરવાથી પોતાને અટકાવવાની ખાસ્યત.

૪ એટલે કે જે કોઇ આ દુન્યામાં ડહાપણ ભરેલી રીતે ભલું કામ કરવા માટે ધીમેથી અને ખંતથી જેહમત ઉઠાવે છે, તે બીજી દુન્યામાં બ્હેસ્તની બક્ષેશો જડપથી મેળવે છે.

૫ અવસ્તા ગરો-માન ને અર્થે.

૬ હમ-પચીન; જુઓ "પહલવી પાઝંદ શબ્દ કોષ" પાનું ૧૮૦ મુ. એનો અર્થ "અસલ લખાણ," "આગમજતું થઇ ગયલું લખાણ." સરખાવો ફારસી પચૂહ અથવા પચવહ, "તરજુમો".

આત્રો-પાત મહરસ્પેન્દનાં પુસ્તકોમાનું[1] એક છે, અને જે પઍાર્યોત્કએષીઓએ ભરેલી દીની મજલસોમાં રચવામાં [2] આવ્યું હતું.[3]

B.

[આ વળી જાહેર છે...]

૧ લું. આ વળી જાહેર છે કે બધી નેકી અહુરમઝદની પેદા કીધેલી છે, અને બધી હેરાનગતી અહરમનની છે.

૨ જું. અને આ વળી જાહેર છે કે અહુરમઝદના અને અહુરમઝદની પેદાયશો (ના બાબમાં) એમ છે કે જે બધી નેકી તેઓની છે તે અહુરમઝદે પેદા કરેલી છે, અને જે બધી તેની ભલી પેદાયશોની હલાકી છે તે અહરમન તરફની છે.

૩ જું. અને આ વળી જાહેર છે કે અહરમન અને અહરમનની પેદાયશોમાં જેટલી તેઓની નેકી છે તે અહુરમઝદની પેદા કરેલી છે, અને જે તેઓની હેરાનગતી છે તે તેઓની પોતાની તરફની છે.

---

૧ નામગ, "ગ્રંથ", "ચોપડી", "લખાણ."

૨ **મદ યેગવીમૂનેદ.** એ ઉપરથી એવો વિચાર આવે છે કે જે અસલ લખાણમાંથી છઠ્ઠી કેતાબના આ ભાગના બનાવનારે આત્રો-પાત મહરસ્પેન્દના શબ્દો ટાંકેલા છે, તે અસલ લખાણ આત્રો-પાત મહરસ્પેન્દની પોતાની માલેકીની કેતાબ હતી; અને પઆર્યોત્કએષીઓની દીની તકરારોનાં જમાનામાં તે લખાયલી હતી. છઠાં પુસ્તકમાં જે પહલવી ટેક્સ્ટ છે તે ઉપલી અસલ કેતાબમાં મારઝીન ૨ આત્રો-પાતે લખેલી શરેહ હોય એમ જણાય છે, જે અહીંયા છઠ્ઠી કેતાબના લખનારે ઉતારી લીધેલી લાગે છે.

૩ એ ફકરાનો તરજુમો બીજી રીતે એમ થઇ શકે:

"આ નકલ એક એવીજ નકલમાંથી કીધેલી છે કે જે આત્રો-પાત મહરસ્પેન્દને લગતી કેતાબોમાં હતી, અને પઍાર્યોત્કએષીઓનાં દીની મતો અને તકરારોને લગતી હતી." આ ઉપરથી જણાય છે તેમ અહીંયા પઍાર્યોત્કએષીઓને લાગુ પાડેલી દીની નસિહતો અને શિખામણો પુરી થાય છે, જે છઠ્ઠી કેતાબની શરૂઆતથી આ ફકરા સુધી લંબાય છે. **પઍાર્યોત્કએષાન શબ્દ** નો અસલ અર્થ "જરથોસ્તની આગમજના ધર્મ પાલનારા," અથવા "જરથોસ્તી ધર્મના સૌથી પહેલા માનનારાં" થઇ શકે; એટલે કે એનો અર્થ "જરથોસ્તી ધર્મના ફેલાવાની આગમજ જે માન્યતા અસલી જરથોશતીઓની હતી તે માનનારા" એવો થાય. અહીયાં પહેલો અર્થ ચાલી શકે એવો નથી, કારણકે નસિહતો અને શિખામણોની અંદર જરથોસ્તી ધર્મની શિખામણોબી સમાઇ જાય છે, અને બીજો અર્થ વાજબી નથી કારણ કે પઍાર્યોત્કએષીઓને લાગુ પાડેલી દીની નસિહતોમાં બખ્ત-આફ્રીદ અને આત્રો-પાતની નસિહતો બી સમાયલી છે. દીનકર્દના ત્રિજાં દફતરના ૧૩૭ માં ફકરામાં જરથોસ્તનાં છોકરા આત્રો-પાતને પઍાર્યોત્કએષોમાનો એક કહેલો છે, જે યઝદેઝર્દનાં વખતમાં થએગ યો હતો. એ ઉપરથી માલમ પડે છે કે છઠાં દફતરનાં લખનારે એ પઍાર્યોત્કએષ નામ જરથોસ્તી દીનનાં કોઇબી જમાનાનાં પરહિઝગાર દસ્તુરોને અને દીનની બાબદો ઉપર જાણીતા લખનારાઓને આપેલું છે.

૪ થું. અને આ વળી જાહેર છે કે ફરેદુને અઝીદહાક (જોહાક) ને મારી નાખવાની ખાહેશ કીધી, (પણ) અહુરમઝદે આ પ્રમાણે કહયું કે: "હમણા તેને મારી નાખતો ના, કારણ કે આ પૃથ્વી ખરફસ્તરોથી ભરાઇ જશે".[1]

૫ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે જરથોસ્તે અમર્ગીની[2] ખાહેશ કીધી, (પણ) અહુરમઝદે એમ કહયું કે: "જો હું તુંને હમણા અમર્ગ બનાવું તો **ફરશોગર્દ** કરવાતું બની શકે નહીં."

૬ ઠું. અને આ વળી જાહેર છે કે અહુરમઝદે અઝીદહાક (જોહાક) જે મોતને ઘણો લાયક હતો તેના બાબમાં એમ કહયું કે "તેને મારી નાખતો ના," તથા જરથોસ્ત જે આટલો બધો નેક અને પુખ્ત થયલો હતો, તેને તેણે (અહુરમઝદે) અમર્ગ નહિં કીધો તે **ફરશોગર્દ**ના વખતને ખાતરજ હતું.

૭ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે સૌથી સરસ ચીજ સચ્ચાઇ છે, અને ખરાબમાં ખરાબ ચીજ જુઠું છે.

૮ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે કેટલાક (એવા) છે કે જેઓ સાચ્ચું બોલે છે, અને તેથી દ્રવંદ થાય છે; અને કેટલાક (એવા છે કે) જેઓ જુઠું બોલે છે, અને તેથી અશો થાય છે.[3]

૯ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે કેટલાક (એવા) છે કે આતશને બુજાવી નાખે છે, અને ગુનેહગાર (થાય છે); જયારે કેટલાક આતશને બુજાવે છે, (તોબી) તેઓ અશો (રહે છે.)[4]

---

૧ સરખાવો, "આવાં યસ્ત", ફકરો ૩૪ મો, "ગોષ યસ્ત", ફકરો ૧૪ મો વિગરે; **દીનકર્દ**, પુસ્તક ૮ મું, બાબ ૧૩ મો, ફકરો ૯ મો; પુસ્તક ૯ મું, બાબ ૨૧ મો. નવમાં પુસ્તકનો ફકરો ઉપલી બાબદનાં સંબંધમાં ધ્યાણ આપવા જોગ છે.

૨ સરખાવો **ઝન્દ ઇ વોહૂમન યશ્ત**, બાબ ૧ લો, ફકરો ૧ લો; બાબ ૨ જો, ફકરા ૧—૫.

૩ આ ફકરામાં જણાવેલો વિચાર અંતઃકરણને લગતા દાખલાઓનો નિવેડે લાવવામાં જે તકરાર કરવાની દોષાદોષ વિવેકને લગતી રૂઢી વપડાય છે તેવીજ લગભગ છે, જે બારીક પસંદગીના ઓઠાં હેઠળ જાણીજોઇને સચ્ચાઈને દાબી નાંખવાનું તથા પોતાના ઇરાદાથી કોઇપણ કાર્યની નીતિને લગતી કીંમત ઠેરવવાનું વાજબી ધારે છે. દોષાદોષ વિવેકને લગતા મુકરર કરેલાં મતો પ્રમાણે જયારેબી કોઇ મીત્રની ઉપર ઉપકાર કરવામાં, અથવા તો પોતાને પસંદ પડતી એક માન્યતા અથવા ખ્યાલને પકડી રહેવામાં, "મનના અખાડા અથવા બેવડા અર્થથી" સચ્ચાઇને ઉંરાડવાનો રસ્તો લેવાનું ડહાપણ ભરેલું હોય, તે અનીતિથી ઉલટું નથી.

૪ એ ફકરાનો તરજુમો બીજી રીતે થઇ શકે: "કોઇ કોઇવાર આતશને બુજાવવાનું ગુનાહ ભરેલું છે, અને કોઇ કોઇ વાર આતશને બુજાવવાનું ધર્મ કાયદા પુર્વક છે." જરથોસ્તી ધર્મે મુકરર કરેલા વિચારો ઉપરથી જોતાં આતશને બુજાવવો કાયદા તરીકે અઝીમ ગુનાહ છે; પણ આ ફરમાન જરૂરયાતના બાબમાં બાજુએ કરી શકાય, એટલે જયારે આતશ

૧૦ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે બુરાંઓને કોઇએ કંઇ આપવું નહિં, તોપણ કેટલાક (એવા) છે કે જેઓ બુરાંઓને સૌથી સરસ અને સૌથી સ્વાદદાર ખોરાક આપે છે.

૧૧ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે જે કોઇ **આસ્નીદેહ ખેરદ** (જાતી અકકલ) થી અને **ગઑષોસૃત** ખેરદ (મેલવેલાં જ્ઞાન) થી પીછાણતાં જાણે છે, તે સવાબનાં કામો કરવાને લગતો અને ગુનાહની સજાને લગતો વખત અને હીંગામ બરાબર કયો છે તે સારી પેઠે સમજે છે.

૧૨ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે જે કોઈ **આસ્નીદેહ ખેરદ**થી પીછાણતાં જાણે છે, તે **અવસ્તા** અને **ઝંદમાં** જેબ્બી કંઈ જાહેર છે તે બરાબર સમજે છે, અને જે કોઇ **ગઑષોસૃત** ખેરદથી પીછાણતાં જાણે છે તે જે કંઇ જાહેર છે તે બરાબર સમજે છે.

૧૩ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે જે કોઈ (ઉપલી) બેઉ (જાતની) અક્કલથી ચીજો તપાસતાં જાણે છે, તે જે કંઇ થયલું છે અને જે કંઇ થશે તે દરેક ચીજ બરાબર સમજે છે.

૧૪ મું, (૧) અને આ વળી જાહેર છે કે નેકી શું છે[૨] અને તેથી ઉલટું શું છે, તે જે કોઈ જાણે છે તેના સિવાય[૧] કોઈનેબી[૨] પોતાના ગુનાહને દુર કરતાં[3] આવડતું નથી. (૨) જેમકે ઉદારતા એક સદ્દગુણ છે, જેનેથી ઉલટો દુર્ગુણ કોઇની મતા છીનવી લેવાની આતુરતા[૪] છે. (૩) મગરૂરી (યાને સ્વમાન) એક સદ્દગુણ છે, જેનેથી ઉલટી શેખી છે (૪) અમેશાસ્પેંદો અને યઝદોની આરાધના એક સદ્દગુણ છે,[૫] જેનેથી ઉલટું દેવપરસ્તી છે. (૫) આતશબેહરામ એક સારૂં મકાન છે, જેનેથી ઉલટું મુર્તિઓનું દેહરૂં છે. (૬) ઇન્સાનજાતની ખુશાલી અને અમેશાસ્પેંદો તથા યઝદોની ખુસ્તુદી કરવી[૫] એ એક સદ્દગુણ છે, જેનેથી ઉલટું નાફરમાની યા બેદરકારી સાથની પરસ્તેશ[૬] છે. (૭) મીનોઈ

વધારે સર્વોપરી થઇ ગયો હોય છે ત્યારે. સર્ખાવો ઇંગ્રેજી કહેવત "આતશ ભલો સેવા બજાવનાર છે, પણ ભુંડો શેઠ છે." અને દરેક સાચ્ચા જરથોસ્તીને લાજમ છે કે આતશને પહેલા અર્થમાં, અને નહિં કે બીજા અર્થમાં ગણવો.

૧ **બરા મૂન.**

૨ **અયોશ** અથવા **અઐવશ,** અહિંયા **અઇશને** બદલે વપડાયલો છે, જેમ **અપૂશને** બદલે **અઓબશ** આવે છે. એ શબ્દ **અઐવગી** પણ વંચાઇ શકે.

૩. **સરખાવો ફારસી ગુનાઉ બુરદન.** બીજી રીતે "ગુનાહોથી પોતાને દુર લઇ (દેખૂન) જવું તે."

૪. વાંચો **વંદગ ગરીહ;** અવસ્તા **વીન્દ** અને **કર.**

૫. ફારસી **નવાખતન,** "વખાણવું," "ભેટ કરવું."

૬. કદાચ **વિસરનીગીહ,** "મેહેર દ્રુજી," "વિશ્વાસઘાત."

(હસ્તી)માં માનવું[1] એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું બુતપરસ્તી છે. (૮) ઉદયોગ એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું અસંતોષ અને જંજાલ[2] છે. (૯) મધ્યમપણું[3] એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું અતેરૂં છે. (૧૦) કરકસર[4] એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું કંજુસાઇ[5] છે. (૧૧) ભલી દીનવાળા હોવું[6] એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું બુરી દીનને લગતા હોવાનું છે. (૧૨) દોસ્તી એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું એસ્કબાજી[7] છે. (૧૩) દીલસુઝ થવું એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું કજીઆખોર[8] થવું છે, (૧૪) સારૂં શરમાળપણું[9] અને સારી ગરીબાઇ[10] સદગુણો છે, જેનેથી ઉલટું સ્વમાનની કોતાઇ[11] છે. (૧૫) અથોરનાનપણું એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું આશમોગી છે. (૧૬) ભલી સરદારી એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું અંધેર રાજ્ય[12] છે. (૧૭)સંતોષ એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું આળસાઇ છે. (૧૮) પ્યાર, અંતઃકરણની દાઝ અને દયા[13] એ સદગુણો છે, જેનેથી ઉલટું ઠાલું રડન છે.[14] (૧૯) ખાલેસ સ્વભાવ[15] અને ખુશ મીજાઝ સદગુણો

---

૧ મઇનૂગ વીરૂચિશ્નીહ.

૨ સરખાવો ફારસી બતંગી આમદન "દુઃખમાં પડવું." એ લોગટ વદ-વેશ, "કપટ" વંચાઈ શકે.

૩ અવસ્તા બંદ "બાંધવું," "અટકાવવું;" વળી એ શબ્દનાં અર્થો "સપુર્ણતા," "જાનફેશાની," "ભકિત," વિગરે થાય છે.

૪ સરખાવો અવસ્તા વાસ્ત્રીયો-ફ્શુયાંસ, "ખેતીવાડી;" અવસ્તા ફ્શુ "આબાદ કરવું."

૫ સરખાવો ફારસી પીનહ, "કપડાનું ઠીંગરૂ." તે ઉપરથી પહલવી પીનીહનો અર્થ "ઠીંગડાનાં કપડાં પહેરનાર શખ્સની બખીલ ખાસ્યત."

૬ અથવા "ખાલેસ દીનદારી." K. મુજબ વેહી-દએનઇહ, "દીની ભલાઇ કરનારા થવું."

૭ સરખાવો અવસ્તા વરેન.

૮ સરખાવો ફારસી સિતુર્ગ "ક્રોધી," "કજ્યાખોર."

૯ ખુશ રમીહ, "સારાં ટોળાનો"બી વંચાય.

૧૦ સરખાવો પહલવી-ફારસી શકના, "ગરીબ."

૧૧ સરખાવો ફારસી ઉસ્તુખ્વાન.

૧૨ એનો શબ્દાર્થ "ખરાબ સત્તા અથવા પાદશાહી."

૧૩ મિત્રો, વ દીલસૂચગ વ અવખ્શાયિશ્ન. દીલ-સૂચગ સાથે સરખાવો ફારસી દીલ-સૂઝ, "ભલી લાગણીવાલો." દીલ-સૈચગની પાછલ આવતો કાપો તેની સાથે જોડાયલો નહિં લયે તો એનો અર્થ "દોસ્તી અને દયાલુ મારી" થાય છે.

૧૪ બરાબર વાંચણ સીચૂનો-મઇગ; અવસ્તા સ્ચિન્દ, "ફાડી તોડી નાંખવું;" એનો શબ્દાર્થ "બાલ પીખવા;" ફારસી શીવન ઈ મૂઇ.

૧૫ બીજું વાંચણઃ વ શાદ-ખૂઇગીહ વ હૂરમી, "અને ખુશાલ સ્વભાવનો તથા ભલાં ટોળાનો."

છે, જેનેથી ઉલટું ધીકકાર સાથની મશ્કરી[1] છે. (૨૦) સફાઇ સુઘડાઇ એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું શરીરની ચામડી ઉપર છુંડણાના ચીત્રો પાડવાં[2] તે છે. (૨૧) પોતાની સ્ત્રીની દોસ્તી એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું વ્યભિચાર છે. (૨૨) કુદરતી ખુબસુર્તી એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું ખોટી રીતે મોહ પમાડવું તે છે.[4] (૨૩) બોલવાની છટા એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું દુર્ભાષણ[5] છે. (૨૪) પોતાનો મદદગાર હાથ લંબાવવો[6] એક સદગુણ છે. જેનેથી ઉલટું બીજાને ફાયદા વગરનું (આપસવાર્થી) કામ કરવું તે છે. (૨૫) નેક માણસોની પાદશાહી એક સારો કાનુન છે, જેનેથી ઉલટું એકદીલ વગરનાં[7] લોકોનું રાજ્ય છે. (૨૬) ગુનેહગારોની સજા સારો કાનુન છે, જેનેથી ઉલટું ગેરકાયદે મારવાનું[8] છે. (૨૭) ઇનસાફ એક ભલો કાનુન છે, જેનેથી ઉલટું હીસાબ (યા ઇનસાફ) વગર મારી નાખવાનું અને બદોની સાથે ખેશી કરવાનું છે. (૨૮) માણસજાતના દુશ્મનોને અને ગુનેહગારોને મારવાનું કામ એક ભલો કાનુન છે, જેનેથી ઉલટું કીનાખોર ખવાસ અને ક્રોધ છે. (૨૯) અમીરી ખવાસ અને ઉંચી મરદાનગી ભરેલી વર્તણુક[9] સદગુણો છે, જેનેથી ઉલટું જુલમાત છે. (૩૦) માણસોને ખવડાવવું અને તેઓનું પોષણ કરવું એક સારો કાનુન છે, જેનેથી ઉલટું (માણસોને) અમધ્યમપણે ખવડાવવાનું અને તેઓનું અમધ્યમપણે પોષણ કરવાનું છે.

---

૧ અવસ્તા **અઇવી-સઓસ**, "હસવું," "મશ્કરી;" ફાર્સી **અફસુસ**.

૨ સરખાવો **તંચીદન** અથવા **તંઝીદન**, "છીંડણા પાડવાં," "રંગીન ચીત્ર ચામડીપર પાડવાં."

૩ **વીશતગીહ;** સરખાવો ફાર્સી **વશતી** "ખુબસુરતી." એ બોલ **નીયાઝગીહ**, "ગરજ" વંચાય; તે ઉપરથી તરજુમો: "જરૂરતું માંગવું એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું નામોસી છે. DP.અનેK. મુજબ **વ અખ્તગીહ** "અને ભાઇબંધી;" તે ઉપરથી તરજુમો: "ભાઇબંધી એક સદગુણ છે, જેનેથી ઉલટું દુન્યાદારીનો ઘણો સ્વાર્થ છે."

૪ **ખુપ-દીદીહ**, "ચીજો લગાડી બતાવેલી ખુબસુરતી તથા સુંદરતા." **અઉપસ્તીહ**, "નિચે પડવું", "નામોસી" વાંચી શકાય. આ લોગતનું બીજું વાંચણ **ખુપ-ગએતીહ**, જેનો શબ્દાર્થ "આ દુન્યાના સ્વાર્થને ઘણો ચાહનારો."

૫ **વાચ-ગન્દીહ**, "અસભ્ય વા અનીતિકારક ભાષા;" સરખાવો ફાર્સી **ગંદહ** "વાસ મારતું." બીજું વાંચણ **વાચ-ગુંગીહ**, "મુગા શખ્સનું બોલવું;" સરખાવો ફાર્સી ગુંગ "મુગો."

૬ અવસ્તા **ઝસ્ત** અને ગર "પકડવું;" સરખાવો ફાર્સી **દસ્તગીરી હ**, "યારી," "મદદ."

૭ **અ-હુમ-ખાર;** સરખાવો ફાર્સી **હુમ-ખાર** તથા **હુમ-ખાહ**. DM.મુજબ **અ-હુમાર**, "અપ્રમાણીક," "ગેરઇનસાફી," "કાયદા અથવા ગણુત્રીં વગરનું."

૮ **અવારૂન-ઝદારીહ**, એટલે "અહેવાની માર અથવા શિક્ષા."

૯ સરખાવો ફાર્સી **મેહુ-મર્દ** "મોટા માણસ," "કુટુંબનો વડો."

૧૫ મું, (૧) અને આ તેમજ બીજું[1] પઓર્યોત્‌કેશીઓનું કહેવું અને કરવું છે, જે તમારે ભલા ઇરાદાથી[2] તેઓની માફક[3] અમલમાં મુકવું, તેનો ઉપયોગ કરવો, અને (તેજ પ્રમાણે તમારે પોતે) ચાલવું:- એક તો આ છે કે દુન્યામાંથી ગુનાહોને દૂર કરવા; અને બીજું તો આ કે નેકી તેઓની સાથે નિકળી જાય નહિં[4]. (૨) સબબ કે એ પ્રમાણે જાહેર છે કે દુન્યામાંથી કોઇની મતા છીનવી લેવાનાં કામને દુર કરવું, પણ એવી રીતે તેને દુર કરવું કે ઉદારતા ઓછી થઇ જાય નહિં.

૧૬ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે શોખે દુન્યામાંથી દુર કરવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવી જોઇએ કે સ્વમાન ઓછું થાય નહિં.

૧૭ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી દેવપરસ્તીને બહાર કાઢવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે બહાર કાઢવી જોઇએ કે અમેશાસ્પંદો અને યઝદોની આરાધના ઓછી થાય નહિં.

૧૮ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી મુર્તિનાં દેહરાંઓને ઉખેડી નાંખવાં જોઇએ, પણ એવી રીતે તે ઉખેડી નાંખવાં જોઇએ કે આતશબેહરામની તરફનું માન ઓછું થાય નહિં.

૧૯ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે નાફર્માન પરસ્તેશ દુન્યામાંથી દુર કરવી જોઇએ, પણ તે એવી રીતે દુર કરવી જોઇએ કે અશો લોકોની ખુશાલી અને સંતોષ તેથી ઓછાં થાય નહિં.

૨૦ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે બુતપરસ્તીને દુન્યામાંથી બહાર કાઢવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે કાઢવી જોઇએ કે મીનોઇ હસ્તી બાબેનો એતેકાદ ઓછો થાય નહિં.

૨૧ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી અસંતોષ અને જંજાલને દુર કરવાં જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવાં જોઇએ કે ઉદ્યોગ ઓછો થાય નહિં.

૨૨ મું. અને આ પણ જાહેર છે કે દુન્યામાંથી અતેરૂં દુર કરવું જોઇએ, પણ તે એવી રીતે દુર કરવું જોઇએ કે મધ્યમપણાની કીમત ઓછી થાય નહિં.

૨૩ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી બખીલાઇને દુર કરવી જોઇએ, પણ તે એવી રીતે દુર કરવી જોઇએ કે કરકસર ઓછી થાય નહિં.

૨૪ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે બુરી દીન સાથનો સંબંધ તજી દેવો જોઈએ, પણ તે એવી રીતે તજવો જોઇએ કે ભલી દીનનો સંબંધ ઓછો થાય નહિં.

---

૧ અને બીજું જે નિચે જણાવ્યું છે તે.

૨ કદાચ હુંગામીગ અથવા અવ-ગામીગ "કોઇ ચોકસ વખતે;" સર્ખાવો અવસ્તા અઇવિ-ગામ. બીજુ વાંચણ: હૂદામીગ "ભલી પેદાયશ તરીકે."

૩ ચીગૂન ઑલા-શાન આઇનીન.

૪ એનો શબ્દાર્થ: "અને બીજું એ છે કે તે ગુનાહોની સાથે ભલાઇ જતી રહેતી યા ગુમ થતી નથી."

૨૫ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી એશ્કબાજીને દુર કરવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવી જોઇએ કે દોસ્તી ઓછી થાય નહિં.

૨૬ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી કજયાને હાંકી કાંઢવા જોઇએ, પણ એવી રીતે તે હાંકી કાઢવા જોઈએ કે દીલની દાઝ ઓછી થાય નહિં.

૨૭ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી ધાસ્તી અને બીકને દુર કરવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવી જોઇએ કે ભલી ગરીબાઇ અને ભલું શરમાળપણું ઓછાં થાય નહિં.

૨૮ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી આશમોગી દુર કરવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવી જોઇએ કે હેરબદો ઓછા થાય નહિં.

૨૯ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી બદ પાદશાહીને નાબુદ કરવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે નાબુદ કરવી જોઈએ કે સરદારીની કીંમત ઓછી થાય નહિં.

૩૦ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી આળસાઇને બહાર કાઢવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે બહાર કાઢવી જોઇએ કે સંતોષ ઓછો થાય નહિં.

૩૧ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી બાલ પીખીને (મુવાં પાછલ) રદન કરવાનો રેવાજ કાઢી નાખવો જોઈએ, પણ તે એવી રીતે કાઢી નાખવો જોઇએ કે માણસજાત તરફનો પ્યાર અને દીલસોઝ દયા ઓછાં થાય નહીં.

૩૨ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી ધીકકાર ભરેલી રીતે હસી કાઢવાનું દુર કરવું જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવું જોઇએ કે ખુશ મીજાઝ અને ખુશી ખુશાલી ઓછાં થાય નહિં.

૩૩ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી શરીર ઉપર ચીત્રો પાડવાની રીતને કાઢી નાખવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે કાઢી નાખવી જોઇએ કે તનની સફાઈ સુઘડાઇ ઓછી થાય નહિં.

૩૪ મુ. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી છીનાળું દુર કરવું જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવું જોઇએ કે પોતાની સ્ત્રી સાથની મોહબત ઓછી થાય નહિં.

૩૫ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી ગરૂરી દુર કરવી જોઇએ, પણ તે એવી રીતે દુર કરવી જોઇએ કે માન ભરેલા વિચારો ઓછા થાય નહિં.

૩૬ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાથી ઠગારી ખુબસુરતીને દુર કરવી જોઈએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવી જોઈએ કે કુદરતી ખુબસુરતી ઓછી થાય નહિં.

૩૭ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી ગાલગલોચ દુર કરવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવી જોઇએ કે વાકચાતુરી તથા સાચ્ચું બોલવુ ઓછું થાય નહિં.

૩૮ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી બીજાઓને માટે જે ફાયદા વગરની મેહનત છે તે દુર કરવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવી જોઇએ કે બીજાઓને મદદ કરવાનું ઓછું થાય નહિં.

૩૯ મું અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી નિયમ વગરની પાદશાહી દુર કરવી જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવી જોઇએ કે ભલાઓની પાદશાહી ઓછી થાય નહિં.

૪૦ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી ગેરકાયદેસર મારવાનું કાઢી નાખવું જોઇએ, પણ એવી રીતે તે કાઢી નાખવું જોઇએ કે ગુનેહગાર પાપીઓની શિક્ષા ઓછી થાય નહિં.

૪૧ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી ઢંગધડા વગરની યા ગેર-વાજબી કટલ, તથા પાપીઓ સાથની સગાઇ દુર કરવાં જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવાં જોઇએ કે ઇન્સાફનો અમલ ઉતરી પડે નહિં.

૪૨ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે (દુન્યામાંથી) ગરીબ લોકોની મુશ્કેલી અને તેઓ ઉપરનો બોજો કાઢી નાખવાં જોઇએ, પણ એવી રીતે તે કાઢી નાખવાં જોઇએ કે અમીરો અને પાદશાહોની કીંમત ઓછી થાય નહિં.

૪૩ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી (કોઇ ધંધો શિખવતી વખતે) ચાલુ[1] શિક્ષા કરવાનું કાઢી નાખવું જોઇએ, પણ એવી રીતે તે કાઢી નાખવું જોઇએ કે ધંધાને માટેનું જ્ઞાન આપવાનું તેમજ ધંધો હલકાં પડે નહિં.

૪૪ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી ફીનેકશી ઉખેડી નાખવી જોઇએ. પણ એવી રીતે તે ઉખેડી નાખવી જોઇએ કે દુશમનને અને બદ લોકોને મારવું ઓછું થાય નહિં.

૪૫ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી જુલ્મ્માત દુર કરવો જોઇએ, પણ એવી રીતે તે દુર કરવો જોઇએ કે અમીરી અને બુલંદ મરદાનગી હલકાં પડે નહિં.

૪૬ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે દુન્યામાંથી અમદ્યમસરનો ખોરાક આપવાનું અને અમખ્યમ સરનું પોષણ કરવાનું કાઢી નાખવું જોઇએ, પણ એવી રીતે તે કાઢી નાખવું જોઇએ કે માણસજાતનો ખોરાક અને પોષણ ઓછાં થાય નહિં.

૪૭ મું. આ વળી જાહેર છે કે જે પ્રમાણે એક માણસ પગનાં ઢાંકણુ (બુત[2]) વગરનો હોય, અને આ તમામ દુન્યા સાંપ, વિંચ્છુ[3] અને ખરફ્સ્તરો તથા અણીદાર કાંતાઓથી[4] ભરપુર હોય, અને તે માણસ (આવી કલ્પણાથી) ઘણોજ બીહે કે "ખરફ્-સ્તરો મને ડંખ મારશે અને કાંતા મારા પગમાં ભોકાશે," તેજ પ્રમાણે કોઇ બીજાં નહિં તો આ કારણને લીધે આ દુન્યાની (જીંદગી) ના અરસામાં બધાં રવાનોએ પોતાનાં તનનાં પોષણને વાસ્તે સંભાળથી ચાલવું જોઈએ.

---

૧ સરખાવો અવસ્તા **પાધ** અને **દાર**; સરખાવો ફારસી **પાયદાર**, "સદાનું," "હમેશનું."

૨ સરખાવો અવસ્તા **પ્રુષંગહ** (મુળ **પસ** "બાંધવું"); ફારસી **કફ્શ**.

૩ સરખાવો **અવસ્તા વઝગ**.

૪ **ખાર**; એનો અર્થ વળી "સખ્ત અણીવાળા પથરા" પણ થઈ શકે.

૪૮ મું. આ વળી જાહેર છે કે બદગોઇ કરનારાઓ આગળ તથા સ્ત્રીઓની આગળ ભરમ ખોલવા નહિં, કારણ કે જે કોઇ બદગોઇ કરનારા તથા સ્ત્રીઓ આગળ છુપીવાત કરે છે તે (પોતાની) ભરમોને ઉંધાડા પાડે છે, અને પાછળથી તે અફસોસ કરે છે[1].

૪૯ મું. આ વળી જાહેર છે કે કોઇએબી બેઅકલી[2], આપસ્વાર્થી[3], અને એસ્કબાજ માણસો સાથે કામ પાડવું નહિં યા સોબત કરવી[4] નહિં, કારણ કે જે કોઇ બેઅકલી, આપસ્વાર્થી, અને એશ્કબાજ માણસો સાથે કામ પાડે છે, અને તેઓની સોબતીમાં ફરે છે, તે હમેશાં નામોસી[5] તથા લાચારી[6] ભોગવે છે.

૫૦ મું. આ વળી જાહેર છે કે જાલેમ[7] મર્દ સાથે કોઇએ લડવું જોઈએ નહિં, કારણ કે જે કોઇ જાલેમ સાથે લડે છે તે માર ખાય છે, અને તેનો નતિજો પામે છે.

૫૧ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે ધીકકારભરેલી લાગણીથી મશ્ખરી કરનાર માણસને[8] કોઇએ મીત્ર[9] કરવો નહિં, યા તો (તેની સાથે) એકદીલ[10] થવું નહિં; કારણ કે જે કોઇ ધીકકારભરેલી મશ્ખરી કરનારને એક મીત્ર બનાવે છે, અથવા (તેની તરફ) એક મનથી રહે છે, તે ખચીત નામોસીમાં આવી પડે છે.

૫૨ મું. અને આ વળી જાહેર છે કે એક ખારીલા દેખાવના[11] માણસ પાસેથી કોઈએ કંઈ માંગવું નહિં, કારણ કે જે ખારીલા દેખાવના માણસ પાસેથી કંઇ ચીજ માગે છે તેથી પોતાને ખારીલો બનાવે છે, અને પછી પસ્તાવામાં પડે છે.

---

૧ અવસ્તા **પસ** "પછી," અને **મન** "વિચાર કરવો"; તે ઉપરથી "પાછળનો વિચાર," "પશ્ચાતાપ." જુઓ "આદરબાદનું પંદનામુ," ફકરો ૧૪ મો: **રાઝ ઑલ નીશાઆન અલ દેશ્નૂન**, "ઓરતોને છુપી વાત કહેતો ના.",

૨ **હરેદ**; સર્ખાવો અવસ્તા **હરેધિ**, "જુલમ", "દૂશ્મનાઇ"; ફારસી **હલહ**. એ શબ્દનો અર્થ "જુલ્મી" અથવા "વેરી"બી થાય છે.

૩ અવસ્તા **ઝૂષ**, "ચાહવું".

૪ **હમ-નાઝગી**, સર્ખાવો ફારસી **નાઝીદન**. **હમ-વાચીગ** બી વંચાય, એટલે "સાથે બોલનાર" અથવા "હમ-વાઝ કરનાર".

૫ સર્ખાવો ફારસી **સબુકી**, "ક્રોધ"; અથવા **સબુક શુદન** "ધીક્કારવું".

૬ **અ-વહાન-દીદગીહ**; સર્ખાવો પહલવી **વહાન**, ફારસી **બહાનહ** "બહાનું" "સબબ". એનો શબ્દાર્થ "આગળ ધરવાનું કંઇ બહાનું નહિં હોવાની (લાચારી)".

૭ અવસ્તા **સાસ્તાર**.

૮ **અફસૂસગર ગબ્રા**.

૯ અથવા "દુ:ખી વખતનો મીત્ર." **સિજગ**, અવસ્તા **ઇથ્યેજંગહ**, "નાશ."

૧૦ **હમ-અઉર્વન**, એટલે **હમરૂબાન**; એ લોગટ **હમ-પુરાનને** બદલે **હમપુરૂન** આવેલો વંચાય, એટલે "એક સુફરેનો સાથી."

૧૧ **વદ-ચીહર**, એનો શબ્દાર્થ "બેડોળ ચેહરાનો" એ શબ્દ **વદ-ચશ્મ** "નજરનો ખરાબ" ની માફકજ અહીયાં વપડાયલો છે.

૫૩ મું. આ વળી જાહેર છે કે પોતાની બાયડી તથા બુઝોર્ગ સગાંઓ[1] ને સુખી રાખવાં જોઈએ, અને તેઓને આસાની[2] વગરનાં રહેવા દેવાં નહિં; કારણ કે જે કોઇ પોતાની બાયડીને અને ઉમરે પુગેલાં સગાંઓને સુખી રાખતો નથી, અને તેઓને કંગાળ રાખે છે, તે ખચીત પોતે દુઃખી થાય છે, અને તેને ખોરાક લેતાં લેહજત લાગતી નથી.

C.

[આ વળી એમ......]

૧ લું. આ વળી એમ છે કે ગુનાહનાં કામો કરીને દોલત મેળવવી નહિં, અને તે (દોલત) પોતાનાં ઘરમાં મુકવી નહી; કારણ કે જે કોઇએ ગુનાહનાં કામોથી દોલત મેળવેલી હોય છે, અને તે મેળવીને પોતાનાં ઘરમા મુકેલી હોય છે, અને પોતાનાં ઘરમાં તે લઇ ગયલો હોય છે, તે દોલત લુંટાઇ જશે (યાને તેનો નાશ થશે).

૨ જું. આ વળી એમ છે કે દરેક શખ્સ જેટલું પોતે જાણતો હોય તેટલુંજ તેણે બોલવું, કારણ કે જે કોઇ પોતે જાણતો હોય તેના કરતાં વધારે બોલે છે તો લોકો તે જે કંઇ જાણતો હોય તે ઉપર થોડોજ ભરૂસો રાખે છે.

૩ જું. આ વળી એમ છે કે જેણે શરાબ પીધો હોય તેણે કંઇબી (ધર્મ) મત આપવામાં યા તકરારમાં ઉતરવું નહિં, કારણ કે ખચીત[4] જે કોઇ શરાબ પીને (ધર્મ) મત આપવામાં યા તકરારમાં ઉતરે છે તે ઉશ્કેરાઇ[5] જાય છે.

૪ થું. આ વળી એમ છે કે ઇનસાનને ધીક્કારનારની સંગતમાં કોઇએ રહેવું નહિં, અને તેના સખુનો ખરા તરીકે બહાલ રાખવા નહિં, કારણકે તેથી ખચીત માણસો તેનાં પોતાનામાં જે હુશીયારી હોતી નથી તે બાબે શકમંદ થાય છે; અને જે કોઇ ઇનસાનને ધીક્કારનારની સંગતમાં પોતાને રાખે છે અને તેના સખુનો માને છે, તેની કીર્તી ઓછી થાય છે.

---

૧ **રસીદ**, "જવાનો," અથવા "ઉમરે પુગેલા શખ્સો;" સર્ખાવો ફારસી બોલ **રસીદ**; એ બોલ **રસીગ** "ગુલામો" અથવા "નોકરો"બી વંચાય.

૨ સર્ખાવો **ગોશત-ઇ-ફ્ર્યાનનો** બાબ ૩ જો, ફકરો ૮૮ મો, જયાં **ફ્રાખ્ત** બોલ આવેલો છે.

૩ **ખૂરિશન મઝગ કમ ખવીતુનેદ.**

૪ અવસ્તા **બાઇધિશ્ત**.

૫ **અએશમ-વીન્દ**, એનો શબ્દાર્થ "ગુસ્સાથી વશ થયલો;" અથવા "જેની ઉપર ગુસ્સો ગાલેબ થયલો."

૫ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ પોતાની નેકી તથા હુશીયારી જે હોય તેના કરતાં પોતાને વિષે વધારે વિચાર રાખવો નહિ; કારણકે ખચીત પોતાની નેકી અને હુશીયારી હોય તેના કરતાં વધુ પોતાને માટે જે કોઇ વિચાર બાંધે છે તે પોતે મુસ્કેલીમાં આવી પડે છે, અને ભલાંઓ સાથે કંકાસ કરે છે.

૬ ઠું. આ વળી એમ છે કે દરેક જણે ભલાંઓની ભલાઇ અખત્યાર કરવી, અને તેથી ખુશી રહેવું, કારણકે ખચીત જે કોઇ ભલાંઓની ભલાઇ અખત્યાર કરતો નથી, અને તેમ કરીને સંતોષી રહેતો નથી, તે તેમ કરવાથી (પોતાનાં) કપટીપણાં બાબે તથા ભલાંઓ સાથની (પોતાની) દુશ્મનાઇ બાબે શકમંદ થાય છે.

૭ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએબી પાદશાહીથી અને સત્તાથી હરખાઇ જવું નહિં, કારણકે ખચીત જે કોઈ પાદશાહીથી અને સત્તાથી હરખમાં આવી જાય છે તેની ભલાઇ બીલકુલ જતી રહે છે, અથવા દુર[1] થઇ જાય છે, અને તેથી તેની ઉપર (કોઇવાર) પુષ્કળ જફા અને આફત આવી પડે છે.

૮ મું. આ વળી એમ[2] છે કે કોઇએબી અમીર અને પાદશાહની હજુરમાં નાફરમાન અને તુન્દ મીજાઝી થવું નહિં, કારણકે જે કોઇ અમીર અને પાદશાહની હજુરમાં નાફરમાન અને ગરૂર થાય છે તે ખચીત ઘાએલ[3] થાય છે અને સજા પામે છે.

૯ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ એધી[4], દારૂપીને મસ્ત[5], કીનાખોર[6] અને દગાખોર[7] થવું નહિં, કારણકે જે કોઇ (એવી હાલતે) પોંહોચેલું હોય છે તે તેથી લાચાર[8] બને છે, અને જે શખ્સ એધી, મસ્ત, કીનાખોર, અને દગાખોર હોય છે, તે નવીનવી મુસ્કેલીઓમાં[9] વધુ અને વધુ પડતો જાય છે.

---

૧ સર્ખાવો ફારસી **બર ગર્દીદન**, "ફરી જવું," "પાછા જવું."

૨ K. મુજબ **પએદાગ** "દેખઇતુ", "જાહેર". આ નકલ કરનારા તરફનો વધારો હોય એમ લગે છે.

૩ સર્ખાવો ફારસી **પઝદ** "લોહી," "જુસ્સો." વળી એનો અર્થ "પીડા," "દુખ"બી થાય.

૪ વાંચો **રસ-પતગીહ**; ફારસી **રસ** "એધી" અને અવસ્તા મુલ **પત** "પડવુ". સર્ખાવો પહલવી **હૂ-પતગીહ**.

૫ સર્ખાવો ફારસી **ખૂરસ્ત**, "છાકટો" બીજું વાંચણ **નાવરદીચ**, ફારસી **નવર્દ** લડાઈ," એ ઉપરથી "લડવાને આધીન".

૬ **વદ–ઝહરગ**, સખાવો ફારસી **બદ ઝહરહ** "કપટી."

૭ **નઓગારતગ**, સર્ખાવો ફારસી **નુગાલ** "ઠગાઇ."

૮ **ચારગી(હ) કમ ખવીતુનેદ**, એનો શબ્દાર્થ "સહેજ પણ ઉપાય જાણતો નથી.'

૯ **નોક નોક શિગફ્તીહ**.

૧૦ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએબી પોતા ઉપર જે કંઇ આવી પડ્યું હોય તેને માટે આઝુરદેહ અને ઉદાસી[1] રહેવું નહિં, કારણકે જે કોઇ પોતાને કંઇ નહિં મલ્યું હોય તેને માટે આઝુરદેહ અને દલગીર થાય છે, તે જંજાલ અને શકમંદી[2] માં જીંદગી ગુજારે છે.

૧૧ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ (પોતાનાં) નસીબ[3] વિષે ઘણો ઉંચો વિચાર રાખવો નહિં, કારણકે લોકો તેને વાસ્તે એતુંમ્ભા થઇ જાય છે; અને જયારે આવો શખ્સ પોતે જાતે જયારે બીજા સાથે સંબંધમાં આવે છે–એટલે જે કોઈ પોતાનાં નસીબ વિષે ઉંચો ખ્યાલ રાખે છે તે–તેને (પેલા બીજાથી) મદદ મળતી નથી.

૧૨ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ પોતાની ખાસ્યત છુપાવવી નહિં, કારણકે લોકો તેથી તેની સેજબી દરકાર કરતા નથી; અને જે કોઈ પોતાની ખાસ્યતને છુપાવે છે તે પોતાની અંદર જે ખામી રહેલી હોય છે તેને સુધારવાને શકિતવાન થતો નથી.

૧૩ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ (મનશ્ની વગરની) બંદગી ચાલુ બબડયા કરવી[4] નહિં, કારણકે શહેરનાં લોકો તેને ઠગારો સમજશે, અને જે કોઈ બંદગી એમ ચાલુ બબડયા કરે છે તેના મીત્રો થોડાજ થશે.

૧૪ મું. આ વળી એમ છે કે કોઈએ ગરમ મીજાઝ તથા કપટ રાખવું નહિં, કારણકે લોકો શહેરમાં તેને ક્રોધવાન તરીકે ગણે છે; અને જે કોઇ ગરમ મીજાઝ તથા કપટીપણું ધારણ કરે છે તે પોતે ખચીત એકલોઅટુલો થઇ જાય છે.

૧૫ મું આ વળી એમ છે કે કોઇએ કવખતે અને અમધ્યમસરનો ખોરાક ખાવો નહિં, કારણકે જે કોઇ કવખતે અને અમધ્યમસરનો ખોરાક ખાય છે તે ખોરાકનો સ્વાદ પીછાણી શકતો નથી, અને પોતે બીમાર પડે છે.

૧૬ મું. આ વળી એમ છે કે કોઈએ ઘણીજ સખત મહેનત કરવી નહિં, કારણકે જે કોઇ સખત વૈતરૂં કરે છે તે ખચીત ઘણી બીમારી ભોગવે છે.

૧૭ મું. આ વળી એમ છે કે દરેકે પોતાનાં બખ્તથી[5] સંતોષ પામવું જોઇએ, કારણકે જે પોતાનાં બખ્તથી સંતોષ પામતો નથી તે ખચીત સંતોષ વગરની અને વળી સંતાપ ભરેલી જીંદગી ગુજારે છે.

૧૮ મું. આ વળી એમ છે કે એક બુરી અકકલવાળા તથા આપસ્વાર્થ સાંધનારા શખ્સની આગળ જે કંઇબી (આપણી) મોજુદ[6] ખામી હોય તે વિષે બોલવું નહિં,

---

૧ સરખાવો અવસ્તા ઝરેનુમન્ત.

૨ ગૂમાનીહ, એ બોળ વદ ગૂમાનીહ ને અર્થે આવેલો છે.

૩ વખ્ત, અહીંઆં બખ્તને અર્થે.

૪ સરખાવો ફારસી દંદિશ.

૫ એનો શબ્દાર્થ "(તેને)જે કંઇ ખુદાએ આપેલું છે તેથી."

૬ આહૂગ ઝયશ હુઇત.

(કારણકે) જે કોઇ બુરી અકકલવાળા અને આપસ્વાર્થ સાંધનારા માણસ આગળ પોતાની ખાનગી ખામી વિષે બોલે છે તે કંઇ તે ખામી સુધારશે નહિં, પણ દુશ્મનાઈ ઉશ્કેરવાનું[1] કારણ આપશે.

૧૯ મું. આ વળી એમ છે કે નગુણા તથા બદ શખ્સોને ભેટ આપવી નહિં જોઇએ, કારણકે જેઓ નગુણા તથા પાપી શખ્સોને ભેટ આપે છે તેઓના બાબમાં તેઓની (પોતાની) દોલતનું નખોદ (વળે છે), અને તેથી તેઓનાં રવાનને દુઃખ[2] થાય છે.

૨૦ મું. આ વળી એમ છે કે જે કોઇ નીતિની બાબદમાં નિચે ઉતરી પડયો હોય[3] તેને મારવો યા તેના હાથ પગ કાપી નાખવા જોઇએ[4] નહિં, કારણકે જે કોઈ વધુ અને વધુ નીતિમાં જેમ જેમ નીચે ઉતરતો જાય છે તેમ તેમ ખચ્ચીત તે, નીતિની બાબદમાં નીચે ઉતરી પડેલા માર ખાનાર તથા લુલો લંગડો થયેલા માણસના કરતાં, વધુ લાચાર[5] બનતો જાય છે.[6]

૨૧ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ સત્તા વધારવા તથા દોલતને માટે બેહદ આરજુમંદ થવું જોઇએ નહિં, કારણકે જે કોઇ સત્તા તથા દોલતને માટે બેહદ લોભી થાય છે તે જે કંઇ ભલાઈ તેનામાં આવી હોય તેનો સ્વાદ પીછાણી શકતો નથી, અને પોતે અસંતોષ તથા બેચેનીમાં રહે છે.

૨૨ મું. આ વળી એમ છે કે જો કોઇ ડાહયો[7] થવા માગે તો તેણે બદકારો સાથે હમશરીક અને મીત્ર[8] થવું જોઇતું નથી, કારણકે જયારે તે (શખ્સો) કંઇ બદફેલ કરે છે ત્યારે જે કોઇ (તે બદ માણસોનો સાથી હોય છે) તેને પણ ખરાબ લગાડવામાં[9]

---

૧ દૂશ્મન અંગીઝીનેદ.

૨ વાંચો દિરૂગીહ, "દલગીરી," "દુઃખ;" પોતાની બદ ખાહેશો તૃપ્ત કરવાને માટે તેઓને સાંધણો પુરાં પાડવાં સારૂં હસ્તલેખો મુજબ દ્રવંદીહ, એ ઉપરથી "બદ લોકોને મદદ કીધાથી (તેના રવાનને બદી પોંહોંચે છે)."

૩ અઉરૂસ્પીહ, સર્ખાવો ફાર્સી રૂસ્પીહ.

૪ ખૂનીનીદન, "જખમ કરવો" "કટકા બુકલા કરવા." બીજું વાંચણ અનવીનિશ્ન "અખારા કરવા."

૫ અઇયયારાન કમ વંદેદ, એનો શબ્દાર્થ "જુજ દોસ્તો યા મદદગારો મેળવે છે."

૬ એટલે કે, આવા દાખલાઓમાં કુદરત તેને વધારે સુધારવા માટે શિક્ષા કરે છે.

૭ વીચીરેદ, સર્ખાવો અવસ્તા વીચિર "પીછાણનાર;" અથવા વિજીરેદ, "જો કોઇ મદદ કરી શકે તો."

૮ હમ-પશિશ્ન, સર્ખાવો ફાર્સી હમ-બર; કદાચ હમ-બિશ્ન હોય.

૯ દૂસ્રૂબેન્દ.

આવે છે; અને જયારે તે શખ્સ જે બદ શખ્સોનો સાથી અને સોબતી હોય છે તે ઉપર કંઈ આફત[1] આવી પુગે છે ત્યારે પેલા બદકારોબી તેના મદદગાર થતા નથી.

૨૩ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ પોતાની કંગાલ્યત[2], ગરીબાઈ તથા કમહુસ્યારી[3] નાં ખ્યાલ ઉપરથી બીજાંઓ વિષે ઓછું ધારવું નહિં, અને તેઓની સારી હાલત[4] તેઓને માટે જેવી હોય તેના કરતાં ઓછી જોવી નહિં; કારણ કે લોકો હમેશાં તેથી તેનાં કપટીપણા[5] તથા આપમતલબીપણા વિષે વહેમ રાખે છે; અને (વળી) જે કોઈ પોતાની કંગાળીયત, ગરીબાઇ તથા કમહુશીયારીને લીધે બીજાંઓ વિષે ઓછું ધારે છે, અને તેઓની ભલી હાલતને જેવી તેઓની હોય તેનાં કરતાં ઉતરતી જોએછે, તે ખુદ પોતાની કસુરો થોડીજ જોએછે.

૨૪ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ પોતાની દોલત તથા સત્તાથી મળતી ખુશાલીને ખાતર બીજાઓની સારી હાલત જેવી તેઓને માટે હોય તેના કરતાં વધારે જોવી નહીં, કારણ કે જે કોઇ પોતાની દોલત તથા સત્તાને આધારે મળતી ખુશાલી ઉપરથી બીજાઓની સારી હાલત જેવી તે તેઓને માટે હોય તેના કરતાં વધારે જોએ છે તે (શખ્સ) નું છાલકાપણું, લોભ અને ટુંકી નજર[6] વિષે લોકો ખચ્ચીત વેહમ રાખે છે.[7]

૨૫ મું. આ વળી એમ છેકે કોઈએબી ખરાબ હીસાબી અને ખરાબ ગણુત્રિબાજ[8] થવું નહિં, કારણ કે (જો થશે તો) તેની પાસેથી કોઇબી શખ્સ ઘણી ધાસ્તીરાખી કંઇ ચીજ માગશે તથા કબુલ કરશે;[9] અને તે પોતે જે ખરાબ હીસાબી અને ખરાબ ગણુત્રીબાજ છે તે તેથી જુજ ફાયદો મેળવશે.

---

૧ વિઝન્દ, સરખાવો ફારસીં ગઝન્દ.

૨ નિઝગીદીહ, પછીના ફકરામાં આવેલા ખૂશનૂદીહ બોળથી ઉલટો. સરખાવો અવસ્તા નએઝ અને ગધ, ફારસીં નઝગદહ "સખ્ત બીમારી."

૩ એનો શબ્દાર્થ "હુશીયારીની બક્ષેશ વગરનો."

૪ વેહીહ, જુઓ નિચે શપીરીહ.

૫ કીનવરીહ "કીનાખોરપણું."

૬ કુતગ નિગીરિશનીહ.

૭ એક ગરીબ દુઃખી શખ્સ ચીજો હોય તેના કરતાં તેઓને વધારે કાળા આકારમાં ચીતારે છે; અને એક પૈસાદાર સુખી શખ્સ ચીજોને હોય તેના કરતાં વધારે ઝળકતી જોય છે. બેઉ જણા ખોટા છે, અને આવી નબળાઇને તાબે નહિં થવાની અહીંયાં શિખામણ આપેલી છે.

૮ વદ હુંગાર.

૯ કારણ કે તેના ખોટા હીસાબનો ભોગ થવાની તે પોતે ધાસ્તીમાં હોય છે.

૨૬ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએઓ (અવસ્તાની) શરેહ તથા (દીની) અમલ અને કાયદાઓ બાબે **પઓર્યોત્કએષ** લોકો જેમ અમલ કરતા હતા, શિખવતા હતા, અને સંપુર્ણ હાલતમાં લાવતા [1] હતા તેમનાથી જુદી રીતે બોલવું, અમલ કરવો, યા વર્ત્તવું નહિં, કારણ કે જે કોઈ **પઓર્યોત્કએષ** લોકોનું બોલવું. કરવું તથા શિખવવું, અને કંઇબી સંપુર્ણ કરવું, એથી જુદી રીતે અવસ્તાની શરેહ તથા દીની અમલ અને કાયદાઓ બાબે શિખવે, બોલે, અને અમલ કરે, તેની મારેફતથી દુન્યામાં આશમોગી આવે છે.

૨૭ મું. આ વળી એમ છે કે જો કોઇ અવસ્તા અને ઝંદનો ધર્મઅભ્યાસ તથા જુદા જુદા ધંધાઓને વાસ્તે બીજી વિદ્યાઓનો અભ્યાસ કરવાનું પસંદ કરે, તો તેણે બદ લોકો પાસેથી તેને લગતું શિક્ષણ લેવું નહિં, કારણ કે તેનું જ્ઞાન હલકા પ્રકારનું થઇ જશે; અને જે કોઇ અવસ્તા અને ઝંદનો ધર્મઅભ્યાસ તથા જુદા જુદા ધંધાઓ માટે બીજી વિદ્યાઓનોબી અભ્સાસ કરે છે તે જો બદ લોકો પાસેથી શિક્ષણ લે છે તો પોતે પોતાનાં રવાનને પાપી બનાવે છે.

૨૮ મું. આ વળી એમ છે કે અવસ્તા અને ઝંદ બુરાં લોકોને તથા આશમોગોને શિખવવા માટે નથી, કારણ કે જે કોઇ અવસ્તા અને ઝંદ બુરાંઓને તથા આશમોગોને શિખવે છે (તેનાથી) દુન્યામાં ગુનાહ ઘણો આગળ વધે છે.

૨૯ મું. આ વળી એમ છે કે જુઠાંને ટેકવવાને ખાતર કોઇએ પોતાની જબાનને સભ્યતાવાળી[2] કરવાની આદત પાડવી નહિં, કારણ કે જે કોઇ પોતાની જબાનને જુઠું ટેકવવાને વાસ્તે સભ્યતાભરેલી બનાવે છે, તે જો સાચ્ચુંબી બોલે છે તોબી તે સાચ્ચું ખરાં તરીકે[3] માનવામાં આવતું નથી.

૩૦ મું. આ વળી એમ છે કે અરાસ્ત અને જુઠું[4] કોઇને કહેવું નહિં, કારણકે જે કોઇ બીજાંઓને અરાસ્ત અને જુઠું કહે છે તે ખચીત (પોતાનાં) ચઢતાં કામોમાં માણસોના વિચારમાં માર ખાય છે[5], અને જે કાંઇ કોઇ બીજાંઓને વિષે અરાસ્ત અને જુઠું બોલશે, તે વળી વધારે અને વધારે આરાસ્ત અને જુઠાં કામો કરશે.[6]

---

૧ એનો શબ્દાર્થ "સંપુર્ણ હાલતમાં લાવ્યા" હતા. સર્ખાવો ફ્રાસી **બર આવોરદન**, "સંપુર્ણ કરવું," "અસલી હાલતમાં લાવવું," "ચઢયાતું કરવું".

૨ **ફ્રહાન્ચિશ્ન;** સર્ખાવો ફ્રાસી **ફ્રહનજીદન** "સારી અદબ શિખવવી', "કેળવવું."

૩ **વિચૂર્દ**, સર્ખાવો ફ્રાસી **વચર** "ન્યાયાધીશનો હુકમ".

૪ વાંચો **અરાસ્ત વ કદબા;** DM. મુજબ **અરાસ્તગ વ કદબા,** કદાચ **ખ્વાસ્તગ કદબા,** "જાણી જોઇને જુઠું બોલવું" વંચાય.

૫ એટલે કે માણસો આગળ તેની કીર્તી મરી જાય છે.

૬ જ્યારે દુન્યા જુએ છે કે તે માણસ જુઠો છે ત્યારે તેની જાણીતી ટેવ પ્રમાણે તેની સાથે તેવીજ રીતે વર્તશે, અને વળતી રીતે તેની સાથે જુઠાઇથી ચાલશે.

૩૧ મું આ વળી એમ છે કે કોઇએ ગેરવાજબી રીતે કોઇને મારી નાખવું નહિં,[1] અને પોતાનો બદ સ્વાર્થ[2] અમલમાં મુકવો નહિં, કારણકે પાછલથી જયારે તે સચ્ચાઇ અને ઇનસાફ મુજબ ચાલવાની ખાહેશ કરે છે તે વખતે એ બાબે લોકો તેની ઉપર શક રાખે છે; અને જે કોઇ ખચીત ગેરવાજબી રીતે જાન લેવાનું અને બદ સ્વાર્થ અમલમાં મુકવાનું કામ કરેછે તે વાજબી લવાદી યા ઈન્સાફ મેળવી શકતો નથી.

૩૨ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇનામાં નેકી હોય છતાં તેને ખરાબ ચાલચલણ ચલાવવી નહિં, કારણ કે લોકો એવાને દુન્યામાં આડો[3] માણસ ગણે છે, અને જે કોઇ પોતામાં ભલાઇ હોય છટાં ખરાબ વર્તણુક ચલાવે છે તે પોતે જેટલું મેળવવું જોઇએ તેના કરતાં ઓછું મેળવે છે.

૩૩ મું. આ વળી એમ છે કે કોઈએ પોતાની ધનીઆણી તથા સલાહકારની[4] કંઇ પણ ખોડખાંપણ બાહર કહેવી નહિં, કારણ કે જે કોઇ પોતાની ધનીઆણી અને સલાહકારના બાબમાં ખચીત કંઇબી ખામી જેવું જણાવે છે તેને લોકો કાચા કાનનો[5] ગણશે, અને તેની પોતાની બાનુ અને સલાહકાર તેને પોતાના દુશમન તરીકે માનશે.

૩૪ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇએ પોતાની ફરજ અને ધંધામાંથી દુર થવું નહિં, કારણ કે (નહિં તો) તેનું જે જ્ઞાન હોય છે તે નાંબુદ થઇ જાય છે; અને જે કોઇ પોતાની ખુદ ફરજ અને ધંધામાંથી દુર થઇ[6] જાય છે તેને વિષે લોકો તે ઓછી હુશીયારી[7] અથવા શકિતનો હોય એવો શક લઇ જાય છે.

૩૫ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇને વિષે[8] મસ્ખરીની રીતે કંઇ બોલવું નહિં, અને તેવી મસ્ખરીનો સંસારો વટીક કરવો નહિં, કારણ કે તેથી લોકો ઇન્સાન તરફ (તેની) દુશ્મનીની લાગણી હોય એવો શક રાખે છે; અને જે કોઇ બીજાની મસ્ખરી કરે છે[10], અથવા તો કોઇબી રીતે[11] એવુંજ કંઇ બોલે છે[12], તે ખુદ પોતાનોજ દુશ્મન તેથી થવા માગે છે.

---

૧ અ-હુમાર કુશીહ, "ગેરવાજબી રીતે મારી નાંખવું;" અ-હુમાર કશીહ વાંચ્યે તો "ગેરવાજબી જોર જુલમ" થાય.

૨ વદ-ખ્વીશીહ, "બદ સ્વાર્થીપણું."

૩ ગઝ; સર્ખાવો ફારસી ગઝ, "આડું અવલું."

૪ વાંચો રસીદ, "ઉમરે પુગેલા ખેશી", "રાહબર"; અરબી રસીદ;.

૫ એનો શબ્દાર્થ "ખરાબ જ્ઞાન મેળવેલો."

૬ બરા ચેગવીમૂનેદ.

૭ વદ હૂનરીહ.

૮ અફસૂસ; ફારસી અફસૂસ.

૧૦ મદમ અઇશ અફસૂસ વબીદૂનચેન.

૧૧ અથવા, "ટુકામાં", "છેવટે."

૧૨ ગૂબિશ્નીહ મનદવમ ચેમલેલૂનેદ, "એવા કોઇ બોલો બોલે છે."

૩૬ મું. આ વળી એમ છે કે જે કોઈ દુશ્મન હોય તેને દુશ્મન તરીકેજ ગણવો, અને કોઇએ તેની સોબતમાં નબળું રહેવું નહિં[1], કારણ કે જે કોઇ પોતાના દુશ્મનને દુશ્મન ગણતો નથી અથવા તો તેની સફમાં રહીને (પોતાને) નબળો સાબેત કરે છે તે પોતાની વળણ ઝાઝી પીછાણતો[2] નથી, અને પોતાની વિચાર શકિતમાં ઘણોજ આડે રસ્તે[3] જાય છે.

૩૭ મું. આ વળી એમ છે કે કોઈએ હમેશાં કોઇ વડા અથવા ડાહ્યા પુરૂષની હાજરીમાં ઘણું બોલવું નહિં, કારણ કે જે કોઇ બીજા લોકોનો સરદાર છે તેને એવું ઝાઝું જોઇતું નથી; અને આવો આદમી પોતે જે કંઇ કહે છે—એટલે કે જે વડા અને ડાહ્યા પુરૂષની હાજરીમાં હંમેશા ઘણું બોલે છે— તેના બોલવાનો ઉપયોગ લોકો કરતાં નથી.

૩૮ મું. આ વળી એમ છે કે દરેકે પોતાની ધનીઆણી તથા રાહબરને ચાહવું જોઇએ, પણ કોઇએ તેઓ ઉપર પુષ્કળ ઘરાંપરાં[4] થવું નહિં; કારણ કે જે કોઇ પોતાની ધનીઆણી અને રાહબર તરફ મીત્રાચારી રાખતો નથી યા તો તેઓ તરફ પુષ્કળ ઘરૂં પરૂં થાય છે, તે અદબ અને નીતિમાં ઝાઝો કેળવાયલો[5] નથી.

૩૯ મું. આ વળી એમ છે કે કોઈએ બદફેલ[6] લોકોના શોખીન થવું નહિં, કારણ કે તેથી ધનીઆણી તરફનો પ્યાર ઓછો થઇ જાય છે; અને એ ઉપરાંત જે કોઇ બદફેલ લોકોનો શોખીન હોય છે તે ગેરકાયદેસર હમ-બીસ્તર થાય છે.

૪૦ મું. આ વળી એમ છે કે ભલી ચીજોને માટે, અને કંઇબી ચીજ જે કોઇ મેળવવા માગતો હોય તેને માટે, કોઇએબી અત્યંત આરજુમંદ થવું નહિં, કારણકે જે કોઇ ભલી ચીજને માટે, અને કંઇબી ચીજ જે તે મેળવવા માગતો હોય તેને માટે અત્યંત આરજુમંદ થાય છે તો આખરે જયારે તેને માગેલું મળતું નથી ત્યારે તેને ઘણું દુ:ખ થાય છે.

૪૧ મું. આ વળી એમ છે કે દરેકે એવી રીતે ચાલવું જોઇએ કે તે ઇનસાનને સૌથી સરસ પેદાયશ[7] તરીકે ગણે, અને એવી રીતે નહિં (ચાલવું) કે પોતાને સૌથી સરસ ધારે; કારણ કે ખચીત શેહેરોમાં તેને એક ગરર[8] (માણુસ) તરીકે ગણવામાં આવશે, અને જે કોઇ એવી રીતે ચાલતો નથી કે જેથી તે ઇનસાનને સઉથી

---

૧ સખાર્વો ફાર્સી બીસ્તાર, "ઘચુ પચુ," "નબળું."
૨ એનો શબ્દાર્થ "જુએ છે," અથવા "સમજે છે."
૩ અઇરિખ્તેદ.
૪ અપત્માન વરેનીગ.
૫ ફ્ર-હાનચેદ.
૬ જેહ-મર્ઝીહ.
૭ એનો શબ્દાર્થ "પેદાયશોમાં સૌથી સરસ."
૮ અવરન્તન; કદાચ DM. મુજબ આઝુર્દ "દુ:ખી થયલો," "પીડાયલો."

સરસ (પેદાયશ) તરીકે ગણે, પણ જે કોઇ એવી રીતે ચાલે છે કે પોતાને સૌથી સરસ ધારે છે તેનાથી લોકો પુષ્કળ આઝુર્દે[1] થાય છે.

૪૨ મું. આ વળી એમ છે કે બદ લોકોને જુદી જુદી ચીજો તેઓનાં સાંધણ તરીકે[2] આપવી નહીં, કારણ કે જે કોઇ બદ લોકોને સાંધણ તરીકે કંઇબી આપે છે તેની દોલતને નુકસાન પહોંચે છે, તથા તેનું રવાન દ્રવંદ થાય છે.[3]

૪૩ મું. આ વળી એમ છે કે કવખતે અને ગેરકાયદે શબ્દો બોલવા નહિં, કારણ કે એવાં બોલવાની લોકોને માટે સહેજબી જરૂર નથી, અને જે કંઈ કોઈ (આ પ્રમાણે) બોલે છે તેનું સહેજબી લોકો કબુલ કરતાં નથી; અને જે કોઇ કવખતે અને હદબહાર[4] શબ્દો બોલે છે તે પોતાનાં નસીબમાં ઘણો કંગાળ નિવડે છે.

૪૪ મું. આ વળી એમ છે કે છુપી વાતો ઘણાઓ આગળ લઇ જવી નહિં, કારણ કે ભરમો જાહેર[5] થઈ જાય છે; અને જે કોઇ ભરમો ઘણા શખ્સો આગળ બોલી દેછે તેને, જે ઘણા શખ્સોની ભરમો રાખવાની ફરજ છે, તેઓથી બીહવું પડે છે.

૪૫ મું. આ વળી એમ છે કે ભલા મીનો યઝદો તરફ અને ઇનસાન તરફ[6] કોઇએ નગુણા થવું નહિં, કારણ કે જે કંઈ ભલાઇ કોઇમાં હોય છે તે જતી રહે છે; અને જે કોઇ ભલા મીનો યઝદો તથા ઇનસાન તરફ નગુણો થાય છે, તેનામાં જે ભલાઈ હોય છે તે જતી રહે છે, અને તેનામાં જે ભલાઈ હોતી નથી તે તેને મળતી નથી.

૪૬ મું. આ વળી એમ છે કે કોઇને જે દુઃખ અને હલકી તાનાજાની[7] આવી પડી હોય તે ઘણાં લોકોને જણાવવાની નથી, કારણ કે (બીજાં) લોકો તેથી તેને ધીક્કારનારાં[8] થઇ જાય છે, અને જે કોઇ આવી પડેલી આફત, દુઃખ અને હલકી તાનાજાનીથી ઘણાં લોકોને વાકેફગાર કરે છે, તેને તેનાં દુશ્મનો ઘણા ધીક્કારનારા થાય છે.

૪૭ મું. આ વળી એમ છે કે કોલ તોડવા નહિં (યાને મિથ્રોદ્રૂજી[9] કરવી નહિં), કારણ કે જે કોઇ વચન તોડવામાં (સપડાઇ ગયલો) હોય છે તેની જીંદગી દાઘવાલી[10] થાય છે.

---

૧ વાંચો બીખ્ત; સર્ખાવો ફારસીં બીખ્તન "નબળું કે અશકત કરવું." K. અને DM. માં બેઝેદ.

૨ પવન-ચાર. ૩ સર્ખાવો ઉપરનો ૧૯ મો ફકરો.

૪ અપત્માન. ૫ આશ્કારગ.

૬ વાંચો DM. ની માફક ગેહાન અન્શૂતાઆન "માણસ જાતની દુનયા (તરફ)."

૭ ખૂર-ઝીચ; સર્ખાવો ફારસીં ખૂર "હલકી," અને ઝીચ "મસ્ખરી".

૮ અયારંદ, ફારસીં યારંદ, "ધીટકાર."

૯ મિત્રોઆન-દ્રૂજીહ. ૧૦ અઇબીઆૂદીહ.

૪૮ મું. આ વળી એમ છે કે આ કેટલીક ચીજો અને ભલાઇનાં બીજાં સાધણો, અને જે ચીજો આ કેટલીક ચીજોમાથી બરપા થાય છે તે ભલી ખાસ્યત અને ડહાપણ અને ખવાસ અને દાનાઇ અને લ્યાકતમાંથી[1] (ઉત્પન્ન) થાય છે.

૪૯ મું. આ વળી એમ છે કે સારાં જ્ઞાનમાંથી ભલું ડહાપણ બરપા થાય છે, અને ભલાં ડહાપણમાંથી ભલો ખવાસ ઉત્પન્ન થાય છે, અને ભલા ખવાસને લીધે ભલી ખાસ્યત થાય છે, અને ભલી ખાસ્યતમાંથી સવાબનું કામ ઉત્પન્ન થાય છે, અને સવાબનાં કામની મારેફતથી દુન્યામાંથી દ્રુજ (યાને બુરી શકિતઓ)ને હાંકી કહાડવામાં આવશે.[2]

૫૦ મું. આ વળી એમ છે કે બુરાં જ્ઞાનમાંથી બુરૂં ડહાપણ, અને બુરાં ડહાપણમાંથી બદ ખવાસ, અને બદ ખવાસમાંથી બદ ખાસ્યત, અને બદ ખાસ્યતમાંથી ગુનાહનું કામ ઉત્પન્ન થાય છે; અને પાપી કામોને લીધે દ્રુજ દુન્યામાં જબરો થતો જાય છે.

૫૧ મું. આ વળી એમ છે કે અહેસાનમાંથી નામવરી[3] ઉત્પન્ન થાય છે, અને નામવરીમાંથી ભલું મન અખત્યાર થાય છે, અને ભલાં મનની મુખત્યારીમાંથી શાંતી, અને શાંતીમાંથી પ્રમાણીકપણું[4], અને પ્રમાણીકપણાંમાંથી દોસ્તી, અને દોસ્તીમાંથી પ્યાર, અને પ્યારમાંથી દુન્યામાં ઈનસાનજાતનાં ભરણપોષણનાં જોડયાં પરિણામો નિપજે છે.[5]

૫૨ મું. આ વળી એમ છે કે નગુણાપણાથી[6] પોતાની કીર્તી ઓછી થાયછે, અને પોતાની કીર્તી ઓછી થવાથી દુશ્મનાઇ[7] ઉત્પન્ન થાય છે, અને દુશ્મનાઈમાંથી કજીયો, અને કજીયામાંથી બેદરકારી, અને બેદરકારીમાંથી વેરભાવની હાલત, અને વેરભાવની હાલતમાંથી દર્દનું ઉત્પન્ન થવું અને કોલનું તોડવું, અને દર્દને લીધે તથા વચન તોડવાને લીધે માણસજાત એકેમેકને વાંકુચૂકું[8] કરે છે.

૫૩ મું. આ વળી એમ છે કે બંદગીમાંથી[9] ખુદાની પીછાણ બરપા થાયછે, અને દાદારની પીછાણમાંથી મીનોઇ એતેકાદ બરપા થાય છે, અને મીનોઇ એતેકાદમાંથી રવાનની દોસ્તી પેદા થાય છે, અને રવાનની દોસ્તીમાંથી ખરો હેસાબશુમાર બરપા થાય છે, અને ખરા હેસાબશુમારને લીધે સવાબના કામો કરવાનું બરપા થાય છે, અને સવાબનાં કામો કરવાથી રવાન છુટકારો પામે છે.

---

૧ રવીગીહ; સર્ખાવો ફારસી રવીયહ.

૨ બરા કર્દ યેહવૂનેદ, "કહાડી નાંખવામાં આવશે."

૩ ગદા-અઓમંદીહ.

૪ ઉસ્તૂખ્વાનીહ; સર્ખાવો ફારસી ઉસ્તૂખ્વાન યા ઉસ્તૂખ્વાની ચીઝી બસ્તન, "ચીજોને સીધી અથવા સાદી હાલતમાં ગોઠવવી."

૫ પતવન્દીહેદ.

૬ વાંચો અન-સિપાસીહ.

૭ દૂશ્મન-અસ્તીહ, દુશમનન્હઈતીહને બદલે.

૮ અએવગ મિન તનિદ બરા નસ્ખૂનેન્દ; પહલવી નસ્ખુનતન, "વળ દેવું," "વાળવું," "ગુચળું કરવુ"

૯ બૂન્દગ-મીનિશ્નીહ.

૫૪ મું. આ વળી એમ છે કે ગરૂરીમાંથી ખુદાની પીછાણ ઉત્પન્ન થતી નથી, અને ખુદાની પીછાણ વગર મીનોઈ આસ્થા ઉત્પન્ન થતી નથી, અને મીનોઇ હસ્તીઓમાં નહિં માનવાથી મીનોઇપણાની ગેરહાજરી, અને મીનોઇપણાની ગેરહાજરીથી અશો હેસાબ શુમારની ગેર-હાજરી બરપા થાય છે, અને અશો હેસાબશુમારની ગેરહાજરીથી ગુનાહ અને પાપ બરપા થાયછે, અને ગુનાહ તથા પાપ કર્યાથી માણસો પાપી (દ્રવંદ) થાય છે.

૫૫ મું. આ વળી એમ છે કે ઉદ્યોગમાંથી ચાલાકી બરપા થાય છે, અને હુશીઆરીમાંથી ભલાઇ સાથની દોસ્તી, અને ભલાઇસાથની દોસ્તીમાંથી પોતાના ધંધાની માહિતગારી ઉત્પન્ન થાય છે, અને પોતાના ધંધાની પીછાણમાંથી પોતાની ફરજો બજાવવાનું કામ ઉત્પન્ન થાય છે, અને પોતાને સોંપી આપેલું કામ બજાવવાથી આબાદી પેદા થાય છે, અને આબાદીને લીધે એક માણસ પોતાનું, પોતાની ધનીઆણીનું અને પોતાના રાહબરનું પોષણ કરે છે, અને તેની સત્તા તેથી ઘણી વધે છે.

૫૬ મું. આ વળી એમ છે કે આળસાઇથી ચાલાકી નાબુદ થાય છે, અને ચાલાકી નાબુદ થવાથી ભલાઈ દુર થાયછે, અને ભલાઇને દુર કરવાથી પોતાની ફરજોનું નહિં બજાવવું બરપા થાય છે, અને પોતાની ફરજો નહિં બજાવવાથી ગરીબાઇ, અને ગરીબાઈમાંથી ખરાબ ચાલચલણ, અને ખરાબ ચાલચલણથી પોતાને પોતાની ધનીઆંણીને તથા રાહબરને પડતી દશા આવે છે.

૫૭ મું. આ વળી એમ છે કે પોતાને આગળ વધતો અને ઉદ્યોગમાં રાખવાથી પોતાનાં નસીબની પીછાણ થાય છે, અને પોતાનાં નસીબની પીછાણથી સંતોષ, અને સંતોષમાંથી સુખ અને ઝળકાટ, અને સુખ અને ઝળકાટમાંથી બુલંદી, અને બુલંદીને લીધે રાજ્યમાં સત્તાવાલો અને માનપામેલો એક માણસને ગણવામાં આવે છે.

૫૮ મું. આ વળી એમ છે કે પ્રમાણ વગર ખાધાપીધાથી હોજરી પુરભારી[1] થાય છે, અને હોજરી પુરભારી થવાથી તનદરૂસ્તી ખરાબ થાય છે, અને તનદરૂસ્તી ખરાબ થવાથી મરણ નીપજે છે.

૫૯ મું. આ વળી એમ છે કે મધ્યમપણામાંથી વધારો[2] ઉત્પન્ન થાય છે, અને વધારાથી પોતાના કામ ઉપર ધ્યાણ અપાય છે, અને પોતના કામ ઉપર ધ્યાણ આપ્યાથી પ્રવિણતા, અને પ્રવિણતામાંથી સખાવત, અને સખાવતમાંથી આબાદી,[3] અને આબાદીમાંથી સારી જીંદગી બરપા થાય છે.

---

૧ બૂન્દગ-ગરીહ ; સર્ખાવો અવસ્તા ગર "ભારી થવું," "ગલ્પ કરવું."

૨ ફ્રુનિશ્ન, અવસ્તા ફ્રુ "વધવું;", "આબાદ થવું;" ફારસી અફ્ઝુન.

૩ ફ્રાખૂઈહ, ફારસી ફરાખ "ઘણું," "પુષ્કળ."

૬૦ મું. આ વળી એમ છે કે પોતાનાં નસીબને નહિં પીછાણવાથી અસંતોષ ઉત્પન્ન થાય છે, અને અસંતોષમાંથી બેચેની[1] અને કીર્તીની ગેરહાજરી, અને બેચેની તથા કીર્તીની ગેરહાજરીમાંથી બુલંદીની ગેરહાજરી, અને બુલંદીની ગેરહાજરીને લીધે દુન્યામાં માણુસો સેજબી દરકાર કરતાં નથી.

૬૧ મું. આ વળી એમ છે કે પોતાની હુસ્યારી અને ભલાઇનો મધ્યમ રીતે ખ્યાલ કરવાથી ભલા શખ્સો વિષેનો સંપુર્ણ ખ્યાલ બરપા થાય છે, અને ભલા લોકો વિષે સંપુર્ણ રીતે ખ્યાલ કર્યાથી ઘણા દોસ્તો માટે ખાહેશ ઉત્પન્ન થાય છે, અને ઘણા દોસ્તો માટેની ખાહેશથી તેની તરફદારીથી ઘણા લડનારા અને મદદગારો થાય છે, અને ઘણા યોદ્ધાઓ અને મદદગારોને લીધે ઇનસાન ઘણા સુખમાં અને બીક વગર રહે છે.

૬૨ મું. આ વળી એમ છે કે પોતાની ચાલાકી તથા ભલાઈ બાબે હદબહારનો વિચાર કરવાથી ભલા શખ્સો તરફ ગરૂરી ભરેલી ચાલચલણ બરપા થાય છે, અને ભલા શખ્સો તરફની ગરૂરીભરેલી ચાલથી ઘણા દુશ્મનો થાય છે, અને ઘણા જણાઓ સાથેની દુશ્મનાઇને લીધે એક માણુસ ઘણી ધાસ્તીમાં અને ઘણી ચીન્તામાં રહે છે.

૬૩ મું. આ વળી એમ છે કે સમયસુચકતાને[2] લીધે વખતસરના[3] ઘટતા શબ્દો બોલાય છે, અને વખતસરના ઘટતા શબ્દોથી ડહાપણભરેલું બોલવું બરપા થાય છે, અને ડહાપણભરેલાં બોલવાથી બંધબેસ્તુ બોલાય છે, અને બંધબેસ્તું બોલવાથી તથા વખતસરના બોલવાથી એક માણુસ પોતાની કીર્તી વધારે છે.

૬૪ મું. આ વળી એમ છે કે તડછોડ[4] કરવાનાં ખવાસને લીધે જુસ્સાથી બોલવુ[5] ઉત્પન્ન થાય છે, અને જુસ્સાથી બોલવાએ કારગત નહિં લાગે તેવું બોલવુ[6] થાય છે, અને કારગત નહિં લાગે તેવું બોલવાથી એક માણુસ પોતાની કીર્તીમાં ઘટાડો કરે છે.

૬૫ મું આ વળી એમ છે કે ધર્મી મનન કરવાથી[7] ભકિતભાવ ઉત્પન્ન થાય છે, અને ભકિતભાવમાંથી ખુદાપરનો વિશ્વાસ[8] બરપા થાય છે, અને ખુદાપરના વિશ્વાસમાંથી એક

---

૧ અન-આસાનીહ, "અશાંતી", "બેચેની".

૨ વાચિશ્નીહ; સરખાવો ફાર્સી વાચ, "મન", "ખુશાલી;" વાચિસ્ત "તક," "હાજત;" એ પહલવી બોલનો અર્થ "ખુશાલી" અથવા "જરૂરીયાત"બી થઇ શકે.

૩ હંગામીગ.

૪ તુંદીહ; સરખાવો ફાર્સી તુન્દી.

૫ હુરેદીહ; અવસ્તા હુરેધી, ફાર્સી હલહ "મુર્ખ".

૬ અકેરદાર ગૂબિશ્નીહ

૭ અ-વાચીહ; અવસ્તા આ-વાચ; એ બોલ અએવાચીહ "એકાંતવાસ"બી વંચાય.

૮ પહ્રુકૃતગીહ.

બહાદુર અંતકરણ,[1] અને એક પહલવાની અંતકરણઃથી એક માણસ ઘણો સાબેત કદમ થાય છે, અને સવાબનાં કામોને સારી મદદ કરે છે.

૬૬ મું. આ વળી એમ છે કે અતિ લોભમાંથી[2] નીતિ ભ્રષ્ટ કામો ઉત્પન્ન થાય છે, અને નીતિ ભ્રષ્ટ કામોમાંથી અકલામન[3] અને બદ અંતઃકરણ બરપા થાય છે, અને અકલામન તથા બદ અંતઃકરણને લીધે આ દુન્યામાં માણસ માણસનો વિચાર કરતો નથી.

૬૭ મું. આ વળી એમ છે કે ધાર્મીક ઉદ્યોગથી ધાર્મીક કાર્ય ઉત્પન્ન થાય છે, અને ધાર્મીક કાર્યથી એક માણસની દોલત વધારે લાંબો લખત ટકે[4] છે, અને તે ઘણા સુખ[5] સાથે ભોગવે છે.

૬૮ મું. આ વળી એમ છે કે અપ્રમાણીક ઉદ્યોગથી અપ્રમાણીક કામો બરપા થાય છે, અને અપ્રમાણીક કામો ને લીધે એક માણસ તેની પોતાની દોલતનો નાશ કરે છે,

૬૯ મું. આ વળી એમ છે કે સચ્ચાઇથી અને ડહાપણભરેલી રીતે સાચ્ચું બોલવાથી કીર્તિમાં વધારો થાય છે, અને તેથી ઇનસાન જાતનો સુધારો વધારો થાય છે, અને કીર્તિથી તથા તેને લીધે માણસજાતના સુધારા વધારાથી એક માણસ બુલંદી, સત્તા, અને રાજનો વહીવટ મેળવે છે.

૭૦ મું. આ વળી એમ છે કે દુષ્ટ હાલતથી કીર્તિનું નુર[6] નાશ પામે છે[7], અને કીર્તિનું નુર નાશ પામવાથી માણસજાતમાં સુધારો વધારો થતો નથી, અને માણસજાતમાં સુધારો વધારો નહિં થવાને લીધે એક માણસમાં જે કંઈ ભલાઇ હોય છે તે નાબુદ થાય છે.

૭૧ મું. આ વળી એમ છે કે અનીતિ ભરેલી ઇચ્છાઓ પ્રમાણે અમલ નહિં કરવાથી સાધારણ લડાઇ[8] અને ઝગડો[9] દબાઇ જાએ છે, અને સાધારણ લડાઇ અને ઝગડો દબાઇ જવાને લીધે નિરાભિમાન ઉત્પન્ન થાય છે, અને નિરાભિમાનને લીધે માણસ પોતાની ભલાઇનો મધ્યમ રીતે વિચાર કરે છે, અને બીજાઓની ભલાઇનો વધારે વિચાર કરે છે.

---

૧ દેલ ગૂર્દીહ.
૨ આઝવરીહ "લોભ."
૩ વદ-દેલીહ, "બદ-હૈયું."
૪ પતાયીદન, "ટકવું."
૫ ખારતર.
૬ ઝદ-ખ્રાહીહ; સરખાવો અવસ્તા ખરાઝ, ફારસી ખ્રાહ; બેહતર ઝદ ખ્રાઝગીહ.
૭ વિશૂપેદ; અવસ્તા ક્ષુપ "નાશ થવો," "કોહી જવું."
૮ નિહાદ-રુનએશીહ; અવસ્તા રનથ.
૯ જંગ; અવસ્તા જન "મારવું."

૭૨ મું. આ વળી એમ છે કે અનીતિ ભરેલી ઇચ્છાઓથી એક માણસ દુશ્મનાઇ ભરેલો અને હુલડખોર[1] થાય છે, અને પુષ્કળ વેરભાવ તથા હુલડખોરપણાને લીધે તુન્દાઇ ઉત્પન્ન થાય છે, અને તુંન્દાઇને લીધે તે પોતાનેજ વિષે ઉંચો વિચાર કર્યો જાય છે, અને બીજાંઓ વિષે હલકો વિચાર કરે છે.

૭૩ મું. આ વળી એમ છે કે જે કોઇ ઇનસાફ અને કાયદાથી પોતે અમલ કરે છે[2] તે પોતાનાં ફાયદાને ખાતર બીજાંઓને નુકશાન કરશે નહિં, અને કાયદા પ્રમાણે જે કંઇ પોતાને માટે વાજબી નહિં હોય તે બીજાંઓને વાસ્તે કરશે નહિં.

૭૪ મું. આ વળી એમ છે કે જે કોઇ ઇનસાફ અને કાયદાથી પોતાને ચલાવતો નથી, તે જોકે તેમાંથી પોતાને ફાયદો નહિંબી થતો હોય તોબી બીજાંઓને નુકશાન કરશે, અને ફકત ત્યારેજ તે સંતોષ પામશે.

૭૫ મું. આ વળી એમ છે કે દીનની મોતેબરી પીછાણ્યાથી માથ્ર ભણવાની ઉલત પેદા થાય છે, અને માંથ્ર ભણ્યાથી ધર્મ પેશાવાળાઓનો[3] તથા યજદાંની આરાધનાનો વધારો થાય છે, અને ધર્મ પેશાવાળાઓનો તથા યજદાંની આરાધનાનો વધારો થવાથી દુન્યામાંથી બદી દુર થાય છે; અને દુન્યામાંથી બદી દુર કર્યાથી અમર્ગી, ફ્રશોગર્દ, અને રીસ્તાખીઝ થશે.

૭૬ મું. આ વળી એમ છે કે દીનની મોતેબરી નહિં પીછાણ્યાથી લોકો દેવપરસ્તી તથા બુતપરસ્તી તરફ વળણુ લે છે; અને દેવપરસ્તી તથા બુતપરસ્તીને લીધે બદી દુન્યામાં પંથરાય છે, તેમજ મોત અને નાશ નિપજે છે.

૭૭ મું. આ વળી એમ છે કે જે કોઈ પોતાનું રવાન યજદાંને માટે તથા ભલા લોકોને માટે અર્પણ કરે છે તે પોતાના મનમાં તેથી એટલીબધી ભલાઈની મહેમાની કરશે, કે તેની ખામીઓ તથા બદી જતી રહેશે,[4] અથવા તે બદીઓ નહિં જેવી[5] થશે.

૭૮ મું. આ વળી એમ છે કે જે કોઈ પોતે પોતાને દેવોને તથા બુરાંઓને સ્વાધીન કરે છે, તે પોતાના તનમાં એટલી બધી ખામીઓને તેથી પેવસ કરશે કે તેની ભલાઇ તેનામાંથી નાબુદ થશે.

૭૯ મું. આ વળી એમ છે કે આ કેટલીક ભલાઇઓ અને ખામીઓ ચોકકસ વખતેજ હોતી નથી, પણ તે દરેક શખ્સમાં અને દરેક જમાનામાં હસ્તી ધરાવે છે.

---

૧ દૂશ-ફ્રમાન.

૨ એનો શબ્દાર્થ "જે કોઇ ઇન્સાફ અને કાયદાની સંપમાં પોતાને રાખે છે."

૩ પીશગ ઇદએન.

૪ જસ્તન ; ફાર્સી જસ્તન, "કુદકો મારવો", "ભુસ્કો મારવો."

૫ પસ્ખાર, "નજીવું."

૮૦ મું. આ વળી એમ છે કે એક ચીજ ખરી હોય છે યા ખોટી હોય છે;[1] અને જે ખરી ચીજ છે તે તે છે કે જેની મારફતે રવાન બોખ્તગી પામે છે; અને જે ચીજ ખોટી છે તે તે છે કે જેની મારેફતે રવાન પાપી થઇ શકે છે.[2]

૮૧ મું. આ વળી એમ છે કે રવાનનો અયામ ભલા ખવાસને લીધે છે, અને ડહાપણની જીંદગી સહન શકિતને[3] લીધે છે, અને કીર્તી ભરેલી જીંદગી સચ્ચાઇને લીધે છે, અને આ બધાં ત્રણે કારણો[4] આડકતરી રીતે[5] દીનના અભ્યાસને લીધે, તથા સીધિ રીતે[5] નમ્રતાવાલી (જીંદગી) ને લીધે પીછાણી શકાય છે.

૮૨ મું. આ વળી એમ છે કે જ્યારે (પવિત્ર) ક્રીયાઓ અને ગાહમ્બારના જશનો અને ભલાઓને બક્ષેશો તથા મદદ (કરવાનું) ઓછું થઇ જાય છે, તે વખતે માણુસ જાતની ઘાટકીં સત્તા, અનાજમાં કહોવાટ,[6] જમીનની ખરાબ ખેતી[7] તથા અફળદ્રૂપ્તા[8] અને વરસાદની તંગીનો વધારો થાય છે; અને જ્યારે જાતીભોગને[9] લગતાં સવાબનાં કામો ઓછાં થઇ જાય છે (ત્યારે) અંધકાર વધે છે, અને રોશનીમાં ઘટાડો થાય છે; અને જ્યારે યઝદાંની આરાધના અને ભલાંઓની પાસબાની તથા વાજબી જાદનગોઇ (સેફારસ) ઓછાં થઈ જાય છે, ત્યારે પાદશાહોની બદ સત્તા અને ગેરકાયદાસરના ઇનસાફનો અમલ વધતો જાય છે, અને બદ લોકો ભલાંઓ ઉપર સરસાઇ[10] ભોગવે છે.

૮૩ મું, (૧) આ વળી એમ છે કે જે પ્રમાણે જમીન પાણીનું રહેઠાણ છે, અને પાણી ખેતીનો શણગાર છે, અને ખેતી દુન્યાની આબાદી કરનાર અને તેથી મુલકને ટકાવી રાખનાર[11] છે તેજ પ્રમાણે વળી જ્ઞાન ભલાઇનું રહેઠાણ છે, અને ભલાઇ

---

૧ **મનદવમ હુઈત વ મનદવમ લેવીત.**

૨ આ એમ કહેવા બરાબર છે કે "બદી નકાર છે પણ હકાર નથી."

૩ **બૂરદીહ**; એનો સાધારણ અર્થ "સહન શકિત," "ચાલચલણ" થાય છે.

૪ **ગોશન**; સાધારણ રીતે "જવાનો," "ઉમરે પુગેલાઓ."

૫ **પત** તથા **હમ** બોલો પહલવીમાં આડકતરા અને સીધા સમાગમને માટે વપડાય છે; જુઓ વંદીદાદનો પહલવી તરજુમો, ફરગર્દ ૫, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૮, અને ૧૯.

૬ **ગર્દીહ ઈ જૂદાંગાન**; સર્ખાવો ફાર્સી **ગર્દી**, "નાશ," "ખરાબી."

૭ **દુષ્વર્ઝીહ.** ૮ **કમ-બરીહ**, "પાકની કોતાહી."

૯ **ખ્વએતુગ-દસ**; સર્ખાવો અવસ્તા **ખએત્વદથ**, સંસ્કૃત **સ્વયમદથ**, "પોતાને કોઈને અર્પણ કરવું તે," "જાતીભોગ." એ શબ્દનાં જુદા જુદા ઉપયોગો માટે વાંચો મેં લખેલો રેસાલો: "Next of Kin Marriages in Old Irân."

૧૦ **અવર-વીજ**, "ગાલેબ, "ફતેહમંદ".

૧૧ સર્ખાવો ફાર્સી **બર-દાશતન**, યા **બરદાશત કર્દન.**

ડહાપણનું તન છે, અને ડહાપણ દુનયાને આગળ વધારનાર છે. (૨) આ દુન્યા નિચલી ૭ ચીજોથી આગળ વધે છે, (એટલે કે) વખત અને પેદાયશ અને જ્ઞાન અને મદદ અને મદદગારી અને ઉદ્દયોગનાં ડહાપણભરેલા અમલથી આગળ વધે છે; આ ૭ ચીજોમાંથી ત્રણ મીનોને અને ત્રણ ગેતીને લગતી છે, (એટલે કે) વખત અને પેદાયશ અને જ્ઞાન મીનોને લગતાં છે, અને મદદ અને મદદગારી તથા ઉદ્દયોગ ગેતીને લગતાં છે. (૩) વળી નિચે જણાવેલી ચાર ખામીઓ વિષે એવું કહેવામાં આવે છે કે તે માણસમાં દુશ્મન થઇ પડી છે, જેવી કે બેવફાઇ[1] અને મશ્ખરી અને અંધાપો અને બખીલાઇ. (૪) આશમોગો ત્રણ જાતના છે:-ઠગારો અને ઠગાનાર અને આપમતલબી. (૫) આપમતલબ્યો તે છે કે જે એમ કહે છે કે આદરબાદ કરતાં સએન[2] ચઢયાતો છે, અને આપમતલબથી સએન-નેજ માને છે. અને ઠગાયલો તે છે કે જે સએનના શાગેર્દો જેવો છે. અને ઠગારો તે છે કે જે સએનનાજ જેવો છે, કે જે તપાસ કરીને ચીજોને ઉલટી બતાવે છે કે જે ચીજો અસલી પઓર્યોત્કેશીઓ શિખવી ગયા અને ફેલાવી ગયા. (૬) નિચે જણાવેલી ૭માંથી કોઇ એકબી બીજીમાં સમાતી નથી, અને જે ઘણીજ અગલની છે તેબી યજદાંની બાજુએ સમાયલી નથી; જેમકે નિરભિમાની અને નમ્રતા[3] અને ધાસ્તી અને જવાબદારી અને હેસાનમંદી અને મદદગારી—યજદાંને વીષે નિરભિમાની, માણસ જાતને વિષે ભલમનસાઇ, દોજખના સંબંધમાં ધાસ્તી, પોતાનાં રવાનના બાબમાં જવાબદારી, અને યજદાં તથા માણસજાતના બાબમાં અહેસાન, અને ફ્રષેગિર્દને માટેની ઉમેદ.

D

[કહે છે......]

૧ લું. (૧) કહેછે કે અશો આદરબાદ મહરસ્પેન્દે દુન્યાની કીમતી ચીજોને પચીસ વર્ગોમાં વહેંચી નાખી હતી: પાંચ બખ્તને[4] લગતા, પાંચ જાતમેહનતને લગતા, પાંચ

---

૧ કલક; સર્ખાવો ફારસી કલહ "નીમકહરામ," "બેવફા," "અપ્રમાણીક." એ બોલ ગલગ એટલે "વિલાપ" પણ વંચાય.

૨ એ નામ દયુન કે ઇસુ બી વંચાઇ શકાય. ઉપલા ફકરામાં જણાવેલો સએન એ "ફ્રરવર્દીન યસ્ત"નાં ૯૭ માં ફકરામાં જણાયલા સએન અહુમ-સ્તૂત નથી, પણ કોઇ આશમોગ હોવો જોઇએ, જે જરથોસ્તી દીન તરફ દુશ્મની ધરાવતો હતો, અને જરથોસ્તી દીનનાંઓને આડે રસ્તે દોરવતો હતો.

૩ વાંચો શિકનીહ; સર્ખાવો ફારસી શીકન, "નમ્રતા", "સાલેસાઈ"; બીજું વાંચણ શિકૂઇહ, "માન", સર્ખાવો ફારસી શિકૂહ.

૪ બ્રાઝી; અવસ્તા બ્રાઝ, "તેજ", ફારસી બરીન, બુર્જ.

ખાસ્યતને લગતા, પાંચ કુદરતી ખવાસને લગતા, અને પાંચ મોભાને[1] લગતા. (૨) જીંદગી અને ધનીઆણી અને ફરઝંદો અને સત્તા અને દોલત ખાસ કરીને[2] બખ્તથી (મળે) છે; પરહિઝગારી કે દ્રવંદી, અથોરનાનપણું કે રથેશ્તારપણુ કે ખેડુતપણું ખાસ પોતાનાજ કામથી (મળે) છે; ખાવું અને હીલચાલ કરવી અને સ્ત્રીસંગ કરવો અને આળસાઇ કરવી[3] અને કામમાં બેદરકાર થવું[4] ઘણું કરીને ખાસ્યતથી થાય છે; ઉમેદ[5] અને પ્યાર અને ભલાઇ અને સખાવત અને સચ્ચાઇ ખાસ કરીને કુદરતી ખવાસથી હોય છે; હોશ અને બુદ્ધિ અને તનતું તુર અને તેનો બાંધો એ ખાસ કરીને મોભથી થાય છે. (૩) જે કોઇ યજદાં વિષે તથા ચીજોનાં ખરાંપણા[6] વિષે કંઈ પણ ગુમાન વગર યજદાંની આરાધના કરે છે તે (ગોયા) યજદાંનું ફરઝંદ છે, અને તેનું સેવટનું મકાન[7] ગરોથ્માનમાં થશે. (૪) અને જે કોઇ યજદાંની હસ્તી વિષે ગુમાન રાખ્યા વગર, પણ ચીજોનાં ખરાપણા બાબે ગુમાન રાખી, યજદાંની આરાધના કરે છે તે (ગોયા) યજદાંનો બીરાદર છે, અને તેનું મકાન બહેસ્તમાં થશે. (૫) જે કોઇ યજદાંને વિષે ગુમાન રાખીને અને ચીજો બાબે શકમંદ થઈને યજદાંની આરાધના કરે છે તે યજદાંનો નોકર છે, એને તેનું મકાન **હમએસ્તગાન**[8]માં થશે. (૬) જો તે યજદાંની નિસ્તીના ખ્યાલ સાથે ચીજોને ખરી નહિં માનીને યજદાંની આરાધના કરે છે તો તે યજદાંનો દુશ્મન છે, અને તેનું મકાન દોજખમાં થશે. (૭) જે માણુસ આ પાંચ જાતની સ્થીતીમાં ફાવેલો છે તેજ બખ્તાવર છે; અને જેની પાસે નિચે જણાવેલી પાંચ ચીજો છે તે ઉપલી પાંચ જાતની સ્થીતીમાં ફાવશેઃ—સારો ખવાસ અને ડહાપણુ અને સુલેહસંપજ અને મધ્યમપણું અને કાયદો. (૮) સારો ખવાસ તે છે કે જે પોતે બીજાંઓને ઠગતો નથી; અને ડહાપણુ તે છે કે જેને બીજાંઓ ઠગવાને અશક્ત હોય છે; અને સુલેહસંપજ તે છે કે જે પોતાનાં રવાન સાથે સુલેહસંપજમાં રહે છે; અને મધ્યમપણું તે છે કે જે હદબહાર અને અધુરૂં અમલ કરતો નથી; અને કાયદો તે છે કે જે અહુરમઝદની દીન મુજબ ચાલે છે.

---

૧ **આઝરમાની;** ફાર્સી **આઝરમ** "મોભો"; બીજાં વાંચણ **અવરમાની,** "મુશ્કેલી," "રંજ;" અને **અવરમાલી.**

૨ **અવીરતર,** "મુખ્ય કરીને," **અવીરતૂમ**ને બદલે.

૩ **બૂરાસ્ત કરદન.**

૪ સરખાવો ફાર્સી **કાર ગુઝારદન,** "કામ છોડી દેવું."

૫ વાંચો **અઇમીદ;** હસ્તલેખો પ્રમાણે **હુએમ** "ખાસ્યત," "ભલો ખવાસ."

૬ હુઇતીહુ **ઇ મનદવમ.**

૭ **ગાસ;** અવસ્તા **ગાતુ.**

૮ **હમએસ્તગાન.** જે રવાનોનો સવાબ અને ગુનાહ હેસાબ શુમારની વખતે તદન એક સરખો હોય તેઓને માટે મીનોઇ જેહાનમાં મુકરર કરેલી જગ્યા.

૨ જું, (૧) કહે છે કે (બે) હેરબદો હતા. એક **આત્રો-વરફેશ**[૧] નામનો અને બીજો **આત્રો-મિત્રો** નામનો. (૨) બેઉ જણા મોબદીને લગતાં કામો કરવામાં હુંસ્યાર[૨] હતા; અને દીનને લગતી ફરજો અને ફેસ્લાઓ[૩] જાણવા સારૂં તેઓ સાથે રાજધાણી[૪] તરફ જતા હતા. (૨) અને મામલો એવો બન્યો[૫] કે ખોરાકની[૬] તંગીને[૭] લીધે કંઇબી ખાવાનું નહિં હતું તેથી તેઓ ભુખા ઘણા[૮] થયા હતા. એવામાં તેઓ એક જગ્યા આગળ આવી લાગ્યા કે જયાં જંગલનો ભાજીપાલો[૯] અને પીવાનું પાણી તેઓને મલ્યું હતું. (૩) તેઓમાંના એકે દરૂન લઈને બાજ ધરી[૧૦], અને બીજાએ ભાજીપાલો એકઠો કીધો, અને તેઓએ તે પેટ ભરીને ખાધો અને પાણી પીધું. (૪) અને પછી **આત્રો-વરફેશે આત્રો-મિત્રોને** કહ્યું કેઃ--"અએ હેરબદ! એક સઉથી જાલેમ બદી કઇ છે, અને સૌથી લેજતદાર ખોરાક કયો?" (૫) **આત્રો-મિત્રોએ** જવાબ-આપ્યો કેઃ--"એક બદી જે સૌથી જાલેમ છે તે લોભ છે, અને જે ખોરાક માત્ર[૧૧] સૌથી લેજતદાર છે તે જે હમણાજ આપણે ખાધો તે છે."[૧૨] (૬) અને પછી **આત્રો-વરફેશે**

---

૧ અવસ્તાઃ **આર્થો-વર-૯કએશો.**

૨ અથવા "બેઉ જણા દીનનું શિક્ષણ આપવા માટે પુરતા ચાલાક હતા."

૩ અથવા "દીની કાયદાઓ."

૪ **બબા**, "દરબાર," "રાજધાનીનું શહેર."

૫ **અએદૂન અંદાખ્ત આઇધ**, "એવું બનયું કે." સખાવો ફારસી **અંદાખ્તન** શબ્દનો વપડાસ.

૬ **તૂશગ** ; ફારસી **તુશહ** "ખોરાક."

૭ **આહૂ**, ફારસી આહૂ "ખામી".

૮ **હનૂચપ્ત**, "ભુખે મરતો", સખાવો ફારસી **ચફ્દહ**, "વળી ગયલો," "વાંકો થયલો ;" એટલે કે ખોરાકની તંગીને લીધે ભુખમરાથી ભાગી ગયલો.

૯ **તરગ ઈ દશ્તીગ**, "જંગલનો ભાજી પાલો, તરકારી," સખાવો ફારસી **તરહ**; જુઓ દીનકર્દનું વૉલ્યુમ ૧૦ મું, પહલવી ટેક્ષ્ટ, પાનું ૪ થું.

૧૦ આ દરૂનની ચાશ્ની મુસાફરી માટેના ખોરાક તરીકે સમજવાની નહિં, કારણકે મને એમ લાગે છે કે સાસાની વૅસના જમાનામાં મુસાફરી દરમ્યાંન ખાણાને માટે બીજો ખોરાક ઉપરાંત દરેક ભોણા વખતે બાજ ધરવાને વાસ્તે પોતાની પાસે દરૂન તૈયાર રાખવાનું અને તે સાથે બાજ ધરવાનુ અથોરનાનો માટે ફરજીયાત હતું.

૧૧ પહલવી **હમ-દેના**; સખાવો ફારસી **હમ-ઈન** "ફકત," "માત્ર."

૧૨ ગમે એવું નજીવું ખાનું જે જંગલની તરકારી તથા પાણી સાથનું બનેલું હોય છે તે ભુખમરાની હાલત વખતે ખાવામાં આવે છે ત્યારે ઘણુંજ સંતોષ આપનારૂં લાગે છે. આ વાત ઉપરથી ધડો લેવાનો એ કે માણસોએ જીંદગીમાં લોભી થવું નહિં, ખાસ કરીને મોબેદોએ (તો નહિંજ); કારણકે અનેકવાર પોતાના લોભને વાસ્તે જેવું કંગાળ ભોજણ આ (વાર્તામાંના) અથોરનાનોએ ખાધું હતું તેવું ભોજણ ખાઇને પોતાના લોભની ભુખને મારીને પસેમાન થવું પડે છે.

એમ કહ્યું કેઃ—"જો સૌથી જાલેમ દૂજને લેહજતદાર ખોરાકથી મારી હઠાવવાનું હોય તો આપણે આ દુન્યામાં (ખુદાઇ) ઇન્સાફને[1] આધીન થયા છીયે, અને (આપણી) ગુનેહગાર હાલતને લીધે આપણે અગત્યની કસોતીમાંથી પસાર થયા છીયે."[2] (૭) અને આવા વાદવીવાદ[3] પછી તેઓ ત્યાંથી છુટા પડયા[4] અને પોતપોતાને ઘેરે ગયા, અને પોતાના પેશામાં તથા સુધારા વધારામાં ચાલુ મુકયું.

૩ જું, (૧) કહે છે કે બે કાબેલ હેરબદો હતા જેઓ (પોતાના દીની પેશામાં) હમશરીક હતા, અને ચઢતી કલા[5] અને પરહિઝગારી[6] સાથે આગળ વધતા હતા. (૨) એક દીવસે જયારે તેઓ એક કુવામાંથી પાણી કાઢતા[7] હતા, અને ખેતીનું કામ[8] જે તેઓએ કીધેલું હતું તેને પાણી પુરૂં પાડતા હતા, તે વખતે તેઓ બેઉ સાથે અવસ્તા અને ઝંદ ભણતા હતા. (૩) એવો ઇતેફાક બન્યો[9] કે શહેર તરફ જતા એક મોબદાન મોબદ[10] (દસ્તુર) તેઓની નજદીકમાં શેહર તરફ જવાના રસ્તાપરથી પસાર થતો હતો, અને તેણે તેઓને ભણતાં સાંભળીને જોઇ લીધું કે તેઓ બેઉ કાબેલ મોબદો હતા, અને તે ઉપરથી તેઓની આમદાની તથા ચાલચલણ વીષે તેણે પુછપરછ કીધી, તથા પોતાના ધંધામાં ભાગ્યા તરીકે તેઓને રોકવાની ઇચ્છા દેખાડી, અને તેઓની આગળ એક શખ્સને (નિચે પ્રમાણે) સંદેસો આપીને મોકલ્યો કેઃ—"જો તમે તસ્દી જેવું નહી ધારતા હો તો મારી પાસે આવી જજો.[11]" (૪) અને તે સંદેશાનો તેઓએ આ સખુનોથી જવાબ આપ્યો કેઃ-"હાથમાં કામ છે અને જો અમે આવતા રહયે તો કામ (કરયા વગર) રહિ જાય; પણ તમારા શેઠ તો જાનવર ઉપર સ્વારી કરે છે[12] તેથી તેવણને પોતાને અહીં આવવાની એટલીબધી તસ્દી પડશે નહિં, અને વળી અમારૂં કામ (થયા વગર) રહી જશે નહિં."

---

૧ **અઈમાર-અઓમંદીહ** "હીસાબ", "ઇન્સાફ," "ન્યાય."

૨ પહલવીઃ **વર-અઓમંદ ચેહુવૂન્ત મા આવાયદ.**

૩ **હુસ્કાર,** "દીનની તકરાર," અથવા "વાદવીવાદ."

૪ **વશ્ત** "પાછા ફર્યા;" અવસ્તા **વર્ંત,** ફાર્સી **ગશ્ત.**

૫ **વૈરાસ્તગીહા.**

૬ **પાહરીખ્તગીહા;** એનો શબ્દાર્થ "પરહિઝી અથવા મધ્યમ ટેવો સાથે."

૭ **હીશ્તન** અથવા **આહિખ્તન;** અવસ્તા **હંચ** "ખેંચવું;" ફાર્સી **હેશ્તન, આહંચીદન** અથવા **આહીખ્તન.**

૮ **વર્ઝઈ કરદન,** "ખેદવું," "ખેતીકામ કરવું," ફાર્સી **બર્ઝીગર.**

૯ **હંદાઝિશ્ન આનગૂન ચેહવૂન્ત,** "એવો બનાવ બન્યો કે."

૧૦ મોબેદોનો વડો અથવા દસ્તુર.

૧૧ **લિંપમસૂનતન,** "આવવુ"

૧૨ એનો શબ્દાર્થ "ઉપર બેસે છે."

(૫) અને જ્યારે તે મોબદાન મોબદે આ શબ્દો સાંભળ્યા ત્યારે તેણે વિચાર કીધો કે તેઓ દાનાઇથી બોલ્યા હતા; તેવણુ પોતેજ ગયા અને તેઓ સાથે વાતચીત કરવા માંડી[1] અને સલામ સાથે પોતાની મરજીથી[2] પોતાનાં કામમાં ભાગ લેવાની અરજ કીધી. (૬) તેઓએ આ પ્રમાણે કહયું કે: "અમને આ ચીજની કંઇ જરૂર નથી,[3] પણ તે ચીજ અમને સારી લાગે છે કે જે ચીજ અમે અમારા હાથની મહેનતથી, ગોયા તે અમારીજ હોય તેમ[4], પેદા કરયે[5] છીયે. (૭) મહેરબાની કરીને ધ્યાન આપો કે વડા હેરબદનાં ઘરમાં કંઇબી ખર્ચ વગર[6] કોઇબી ચીજનો વધારો થવા પામ્યો[7] હોય તો એવી રીતે વર્તો કે બેશુમાર પાણીથી[8] હેરબદ સધાવી આવે નહિં, તેમજ બીજાંઓ પાણીની તંગીથી મરી જાય નહીં." (૮) અને તે (વડો) હેરબદ આ પ્રમાણે (તેઓનો જવાબ સાંભલી) સમજ્યો કે. "આ શબ્દો તેઓ મારી મોટી દોલતના સંબંધમાં બોલે છે;" અને તે પોતાને મકાને ગયો, અને દરેક જણુને માટે બે હજાર જુજુ (દીરહમ સીકકા[9] જેવા) મોકલ્યા. (૯) પણ બેઉ જણુાઓએ બે જુજુ કરતાં કંઇબી વધુ[10] લીધું નહીં, અને બાકીનું પાછું તેની ઉપર મોકલી આપ્યું. (૧૦) અને તેઓએ સંદેશાનો આ પ્રમાણે જવાબ આપ્યો કે:-"અમોએ તમને કંઇ એવું કહ્યું નથી કે તમો અમારે ઘરે રૂપાંના સીકકા[11] મોકલો, છતાં જે જરૂરતું હતું તે અમે લીધું છે, અને બાકીનું

---

૧ **મિલયા રાયઇનીદ.**

૨ સર્ખાવો પહલવી **વન્દા** "મરજી," "ઇચ્છા." ફારસીંમા **વંદ**નો અર્થ "અ-જમાએશ," "મહેનત," "વખાણુ" થાય છે. બીજી રીતે તરજુમો કરયે તો "અને ઉડારતાથી કામ, ભાગીદારી અને ધંધો (**વંદગી**) સોંપવા માગ્યો."

૩ **બએન લા આવાયદ.**

૪ **બરા ચીગૂન માન.**

૫ **ઝાઇમ,** "અમો પેદા કરયે છીયે."

૬ **અનવહાગ-ઇચ-ઇ રૌએશા,** સર્ખાવો ફારસીં **બહા ઇ સર,** "મોટો ખરચ."

૭ **વિશાદ ચેગવીમૂનેદ.**

૮ એટલે કે "પુષ્કળ દોલત."

૯ **દેરહમ** તરીકે જણાયલા ઇરાની સીકકાઓની કીમતની બરાબરનો સીકકો.

૧૦ **બરા દો જુજુ ઇ ફ્રેહ મનદવમ.**

૧૧ વાંચોઃ **આસીમ-નિશસ્ત.** હસ્ત લેખોમાં **નિશસ્પો,** અસલ **નિશસ્ત** બોલનું બગડેલું રૂપ છે. એનો અર્થ "રૂપાંનો ટુકડો, પઇસા તરીકે ઓલખાતો." **આસીમ-વિશસ્પો** વાંચણુ મુજબ "ચળકતા રૂપાંના ટુકડા;" સર્ખાવો ફારસીં **ગશસ્બ.** DP. અને DM. મુજબ **અયાવ-વિશસ્પો,** "ચળકતી આવક," અથવા **અયાવ-નિશસ્તો,** "બેઠઠી આવક."

તમારી ઉપર પાછું રવાના કીધું છે, જેથી અમારાં કરતાં જે કોઇ વધારે હાજતમંદ[1] હોય તેને તે તમો આપો કે તેને વધારે સારા ઉપયોગને[2] માટે કામ લાગશે."°

૪ થું, (૧) કહે છે કે **અનૂશાહ-રવાન ખુસ્રૂ** (પાદશાહ) એ કહયું હતું કેઃ-"આ ત્રણ નસીહતો તે નસીહતો છે કે જે શહાનશાહ,[3] પાદશાહો, સત્તાદાર લોકો તથા બીજા દરેકે[4] જાણવી જોઇએ, અને ઘણી બારીકીથી સમજીને પોતાની ફરજો બજાવવી જોઇએ. (૨) એક તો પદાર્થનો નાશ[5] કેમ થાય છે તે જાણવું, બીજું મનની શાંતિ, અને ત્રીજુ સંતોષ (તે પીછાણવો). (૩) કારણકે નાશ કેમ થાય છે તે પીછાણવાથી દરેક જણ એક દીવસ યા રાતે જે કંઇ[6] પોતાને પણ બનશે તે પોતાને માટે જાણે છે. (૪) અને મનની શાંતિ પીછાણવાથી દરેક જણ પોતાનાં મનને એવા ખ્યાલથી નરમ કરે[7] છે કેઃ-"દુન્યામાં[8] વળી જે સૌથી ધ્રુજાવનારી આફતો આવે છે, અને જે રવાનને[9] ખમવી પડે છે, તે મારી ઉપર પણ આવશે." (૫) અને સંતોષને પીછાણવાથી એમ બને છે કે જ્યારે કોઈની ઉપર એવી રીતે આફત આવી પડે છે કે (તેનો) ઉપાય શોધવાનું બની શકતું નથી, તે વખતે તે આપોઆપ સંતોષ પકડે છે; તે (પોતાની ઉપર) બેવડું દુઃખ[10] હોરી લેતો નથી, (દાખલા તરીકે) એક તો તે કે જે આફતના આવી પુગવાથી થાય છે, (અને) બીજું તે કે જે અસંતોષથી ઉભું થાય છે.[11] (૬) એવું કહેવામાં આવે છે કે જે કોઇ કંઇબી બન્યું છે તેથી સંતોષ પામે છે તેને દેખીતી રીતે ગરજ હોતી નથી; કારણ કે જે કોઇ

---

૧ **અંદર આવાયદ, બએન આવાયદ**ના જેવોજ અર્થ ધરવે છે.

૨ **અ-વઝીન-તર;** ફાર્સી **ગુઝીની,** "મીલ્કત."

૩ **ખૂદાયાનપત.** DP. અને K. મુજબ "અમીરો, પાદશાહો અને તવંગરો."

૪ **અવારીગ-ઇચ કોલા અઇશ.**

૫ **ફસાવ-દીહ;** જુઓ દફતર છઠું, વૉલ્યુમ ૧૧ મું, ફકરો ૧૮૦ મો. સર્ખાવો અવસ્તા **ફ્ર-સા** "કાપી નાંખવું;" ફાર્સી **પુરસા** "ઘસાઈ ગયલુ".

૬ જેમકે "મોત યાને તનની નાશકારક હાલત".

૭ સર્ખાવો ફાર્સી **નર્મ કરદન.**

૮ એનો શબ્દાર્થ "જે આ દુન્યામાં છે."

૯ વાંચો **નિસ્મો,** "રવાન અથવા જીંદગી". બીજી રીતે વાંચો : **વ ગદા શાયદ દેબૂનાં,** "અને તકદીરથી બની શકે". DP. ના વાંચણ મુજબ **વ કામ શાયદ દેબૂનાં** "અને જેને ખુશીથી શરણ થવું જોઇએ,"

૧૦ **સર્યા દો-ગાનગ** ; સર્ખાવો ફાર્સી **દો-ગાનહ.**

૧૧ અસંતોષથી જે ખરાબી કોઈની ઉપર આવી પડે છે તેનો ઉપાય થતો નથી, પણ તેવી એક ખરાબીનો ઉમેરો થાય છે.

સંતોષ પામેલો છે તે સાંધણોથી ભરપુર છે,[૧] અને જે કોઇ અવિચારી[૨] હોય છે તેની પાસે ઇલાજ કે ચારો[૩] હોતો નથી.

૫ મું, (૧) કહે છે કે **આત્રો-અઉહરમઝદનો** છોકરો **વોહૂદાત**[૪] એક મોબદાન મોબેદ હતો; તે એક જગ્યા નજદીક આવી લાગ્યો (કે જયાં) તેણે બે હેરબદોને જોયા કે જેઓ પહાડ ઉપરથી પોતાની પીઠ ઉપર લાકડાના ભારા લઇ જતા હતા, અને થાકી ગયલા હતા, અને તેઓ બેઉ જણા સાથે અવસ્તા-ઝંદ ભણતા હતા. (૨) વોહૂદાતે તેઓને આ પ્રમાણે પુછયું કે:-- "જયારે તમે દેખઇતી રીતે તમારાં કામમાં હુશીયાર[૫] છેઓ, અને અનુભવી[૬] છેઓ ત્યારે તમે આ રીતે કાંય[૭] જેહમત બેચો છેઓ?" (૩) અને તેઓએ જવાબમાં આ પ્રમાણે કહયું કે:-"અમે સાંભળ્યું છે કે જે આફત અહરમને પેદા કીધેલી છે,[૮] તેને આ દુન્યા અથવા મીનોઇ દુન્યામાંની દરેક જગ્યાએથી ધીમે ધીમે[૯] દરેક આદમીએ દુર કરવી જોઇએ,[૧૦] અને અમે જયારે આ દુન્યામાં અમારો પોતાનો હીસ્સો[૧૧] બજાવ્યે છીયે, અને તેની સાથે સાથે તે આફતનોબી અંત આવે છે, ત્યારે તે રીત અમને વાજબી લાગે છે. (૪) વળી ખોરશેદની અને માહબોખ્તારની રોશની જે આપણે જોઇએ છીયે, તે અને ખોરાક, સત્તા, આફતના ઉપાયો અને સાંધણો, અને બીજી ઘણીક બખશેશો જે આપણને જીંદગીમાં મળે છે[૧૨],—આ બધી ન્યામતોને વાસ્તે આપણે યઝદાંનો

---

૧ સૌથી ખરાબ સંજોગોમાં એક સંતોષી પુરૂષ, જેટલો પોતાને જોઇતું બધું હોય તે વખતે સુખી હોય, તેટલોજ હોય છે.

૨ **પવન અમાર**; એનો શબ્દાર્થ "દરેક ખરાબીને ગણત્રીમાં નહિં લેતો," એ ઉપરથી "અવિચારી".

૩ **અચારગ**નો સાધારણ અર્થ "લાચાર;" કદાચ **વ મૂન અબૂર્સંદ પવન અ-માર અ-ચારગ**, એટલે "અને જે કોઇ અસંતોષી હોય છે તે અતિષ્ય લાચાર હોય છે."

૪ **વોહૂદાત** (અવસ્તા **વંઘહુ-ધાત**) તેના જમાનામાં એક વખણાયલો વડો ધર્મગુરૂ યાને દસ્તુર હતો. **નીરંગસ્તાન** અને **શાયસ્ત લા-શાયસ્ત**માં જાણીતા થયલા શરેહ કરનાર દસ્તુર આત્રો-અઉહરમઝદનો તે છોકરો હતો.

૫ પહલવી **કર્દગાર**, ફાર્સી **કર્દગાર**, "કુશલ પુરૂષ," "કામ કરનાર".

૬ **અવઝાર-અઓમંદ**.

૭ **મા ચીમ રાઈ**, "કયાં કારણ યા સબબને માટે".

૮ **યેહુબૂન્ત યેગવીમૂનેદ**.

૯ "રફતે રફતે."

૧૦ **વિતારતન આવાયદ**, ફાર્સી **ગુઝારદન**.

૧૧ **બાહર**, "હીસ્સો."

૧૨ **વન્દીમ**; બીજી રીતે **વનિસ્મો**, "અને જીંદગી" વાંચી શકાય; જે ઉપરથી "જીંદગીમાં (મળી શકતી બીજી ઘણી ન્યામતો)."

અહેસાન માનવો જોઇએ;[1] અને મીનોઇ તેમજ ગેતીની હસ્તીઓ તે પસંદ કરે, અને આપણુ માણુસ જાત, જેઓની કોઇબી જાતની નેકી ભેળસેળ થયલી હાલતની ગણાવી નહિ જોઇએ, તેઓ મીનોઇ હાલતમાં દોજખમાં જઇએ નહિં; (જો એમ નહિં તો) કોઇનીબી પહેલી નાપસંદગી આપણા વિષે થાએ, અને બેહેસ્તના જેવી અજાયબી ભરેલી જગ્આએથી આપણે જુદા થઇ જઇએ."

૬ ઠું, (૧) કહે છે કે ઉપલોજ વોહૂદાત આ પ્રમાણે કહી ગયો છે કે: "જે કોઇ લાંબો વખત દાનાવોની પુઠે ચાલ્યો હોય છે, અને જે પોતેબી દાનાવ હોય છે, તેને માટે આ દાનાઈ ઘણીજ ફાયદા કારક છે,[2] કે તે પોતાની તરફ ખચ્ચીત આ પ્રમાણે ધ્યાણુ આપે છે કે: "હું શું છેઉં, અને મારો શાની ઉપર આધાર છે, અને હું શાની પુઠે જાઉંછું?" (૨) અને વોહૂદાતે વળી વધુ એમ કહયું છે કે:- "યઝદાં આપણી પાસેથી પુષ્કળ (વેશ) પાકિઝગીની કંઇ ચીજો માંગે છે, અને પાકિઝગી તે સાબુત (ન્યોગ) તથા નેક સ્વભાવ; વળી જેણે પોતાનો સ્વભાવ સુધાર્યો નથી તેની પોતાની તરફ યઝદાંનું પોંહોંચવું કમ હોય છે (રશિશ્ન કીમ)."

૭ મું, (૧) કહે છે કે આદરબાદ મહરસ્પેન્દ આ પ્રમાણે કહી ગયો છે કે "માનવીઓએ બદ ખાસ્યતને પીછાણવી જોઇએ, અને તેનેથી દુર થઇને તે તજવી જોઇએ,[3] કારણ કે બદખાસ્યતને પીછાણ્યાથી[4] તથા તેને તજયાથી ખરાબ શકિત (દ્રૂજ)ની શિકસ્ત થાય છે, અને તેથી માનવીનો દોજખથી છુટકારો થાય છે.[5]" (૨) આદરબાદ વળી એમ કહી ગયો છે કે: "જયારે[6] મારી ઉપર આફત આવતી હતી ત્યારે નિચે જણાવેલા ત્રણ દીલાસો આપનારા વિચારો[7] મારામાં જરૂરજ હતા; એકતો એ હતો કે જેવી તે આફત મારી ઉપર પાડવામાં આવતી હતી કે અહરમનના હથીયારોમાંથી આફતનું તે એક હથીયાર મારી ઉપર ફેંકવામાં[8] આવ્યું હતું, અને ઓછું[9] થયું હતું

---

૧ વાંચો વા-નિગારદન; સરખાવો ફાર્સી વા-નિગિરિસ્તન, "સંભાળ લેવી." બીજું વાંચણુ વા હુંગારદન.

૨ એ "કમપેરેટીવ" વિશેષણુ "સુપરલેટીવ"ની મતલબે અહિયાં વપડાયલો છે.

૩ વ રખીગાહુી અઝશ પખ્રતન.

૪ કલમી કેતાબોમાં અહીંયાં મુનને બદલેના શબ્દ તરીકે અમત વાપડાયલો છે, જે અસલ મીનતું બગડેલું રૂપ હોય એમ મને લાગેછે.

૫ ગબ્રા બૂખ્ત.

૬ અમત–અમ ને બદલે મુન–અમ છે.

૭ આસાન-મીનિશ્નીહા, "દીલાસો આપનારા વીચારો."

૮ ચાલુ રેવાજી વાંચણુ: ગોપ્ફોનત; અસલ હીબ્રુ અને ખાલ્દી મુળ દનપક, "લગાવવુ", "મારવુ". પહલવીમાં જવલેજ એ શબ્દ વપડાય છે, એને બદલે સાધારણુ રીતે અવ ઝદન આવે છે.

૯ અવસ્તા કસુ, ફાર્સી કસ્તા૰.

(ફસ્ત); બીજો એ (હતો) કે હું (તે આફત પડતી વેલા) પોતાને મુબારકબાદી[1] દેતો હતો, કારણ કે જે કંઇ સૌથી બદ ખરાબી બનવાની હતી તે બની ગઇ હતી; ત્રીજો એ હતો કે આફત (ફકત મારાં) તન ઉપર આવી પડી છે કે જે (તન) નાશને આધીન થનાર છે, પણ મારાં રવાન ઉપર આવી પડી નથી કે જે રવાન કાયમ રહેનાર છે." (૩) આદરબાદ વળી એમ કહી ગયો છે કે: "હું કોઇની તરફ હમેશાં ભલો છું વાસ્તે કોઇએબી મારી સાથે ખાસ બુરાઇ કીધી નથી; કારણ કે જે કંઈ આપણે છુટું છુટું બીજાઓને વાસ્તે કીધેલુ હોય છે તે આપણને પોતાને વાસ્તે પાછું જરૂરજ કરવામાં આવશે."[2] (૪) આદરબાદ વળી એમ કહી ગયો છે કે: "જયાં સુધી તમે પોતાને લાયક બનાવો ત્યાં સુધી તમે મુબારક છેઓ,[3] કારણ કે જેઓ લાયક છે અથવા[4] જેઓ યઝદાંની ન્યામતો પીછાણે છે,[5] અને જેઓ જાણે છે કે કોઇનુંબી ભલું કરવું જરૂરતુ છે–એવુ ભલું કે જે આ દુન્યા તથા મીનોઈ દુન્યાને ઘણુંજ લાયકનું[6] છે–તેઓ[7] સુખી છે; અને જેઓ બીજી દુન્યામાં લાયક લોકોને કેવો બદલો મલે છે તે જોએ છે અને તેનો વિચાર કરે છે, કે જયાં કંઇબી ભલું હોય અને જે તેઓએ બજાવવું જોઇએ[8] તે તેઓ બજાવે છે; કારણ કે બેઉ મીનોઈ અને ગેતીની દુન્યા તેઓની પોતાનીજ હોય છે અને તેટલા માટે જેઓ લાયક હોય તેઓ હમેશાં તે પીછાણતા હોવા જોઇએ." (૫) "હું વળીં ભવિષ્ય[9] જોવુંછું, અને તે ખુલ્લી નિશાણીઓથી[10] પીછાણું છું, અને જે

---

૧ એજ શબ્દનો આજ વૉલ્યુમમાં આદરબાદે કીધેલો વપડાસ તપાસો. જુઓ A., ફકરો ૫ મો, લીટી ૬ ઠી, પાનુ ૩૫ મું, અને ફૂટનોટ ૪ થી.

૨ એ પ્રમાણે DP. અને K. મુંજબ; પણ DM મુજબ અકર્જ લા અઇશ રાઈ ન્યોગ, અઇશ લિ રાઇ સર્ચા પવન. વ માતગવરીહા લા કરદન, મા માન દેના જવીત જવીત માતગવરીહા પવન નફ્શા તન કર્દ, "જો હું કોઈની સાથે ભલો નહિં (થાઉ) તો કોઇબી મારી સાથે તેટલા માંટે (પવન) બુંડો (થશે), ખાસ કરીને તે (એટલે, ખરાબી) કરવી જોઇએ નહિં, કારણ કે આ (ખરાબી) ખાસ કરીને આપણનેજ જુદી જુદી પોતાને કરવામાં આવશે.

૩ લિપમ્મૂનીદ, હીબ્રુ-ખાલ્દી: લિપમ્મા, "આવવું," "લઈ આવવું," બીજી રીતે "તમોએ કામો ઉત્પન્ન કરવાં જેથી કરીને........."

૪ અયુવશ, "અથવા જે."

૫ એનો શબ્દાર્થ "જેઓ યઝદાંથી (મળતા) ફાયદાને પીછાણનારા હોય છે". DM. મુજબ અયુવશ દહુયૂપત શાન (અથવા, દહયુપત યઝદાન) સુદ શ્નાસ હુવા-અંદ, "અથવા તેઓ પોતાના પાદશાહ (અથવા, પાદશાહ યઝદાં)થી મળતા ફાયદાને પીછાણનારા હોય છે."

૬ આવા યશ્નીગતર.

૭ ઓલા અહીંયા ઓલાશાનને બદલે વપડાયલો છે.

૮ શાયદ દેબૂનાન્દ.

૯ હીબ્રુ–ખાલ્દી: મખર "આવતી કાલે," એટલે "ભવિષ્ય".

૧૦ પવન દખશગ, સર્ખાંચો અવસ્તા દક્ષ્ત, "દેખાઇતી નિશાણીઓ."

દેવ ઘણો ફરેબ આપનાર, ઘણો ઉડાવનાર (સ્પુજગર,[1]) અને (બુરાઇ કરવા માટે) ઘણો ઉશ્કરેનાર છે, અને જે અજીમ ગુનાહગાર છે, તેનો હું મજબુત રીતે રસ્તો કરી શકું[2] છું."

૮ મું. કહે છે કે **આદરબાદ જરથોશ્તે** આવા દેવને તદન (**સ્પુરીગ**) મારી હઠાવ્યો હતો; સબબ કે હમેશાં બધાં સવાબના કામો જે આગળ વધારવાને વાસ્તે પ્રગટી નિકલે તે સઘળાં પોતાની જીંદગીના અયામમાંજ વધારવાં જોઇએ, અને કોઇબી લાંબી મુદત સુધી તે દાબી રાંખવાં[3] નહિં જોઇએ.[4]

૯ મું. એજ આદરબાદને વાસ્તે કહે છે કે તે એમ કહી ગયો છે કે: " દરેક શખ્સે આ પ્રમાણે જાણવું જોઈએ કે 'હું કયાંથી[5] આવ્યો છું, અને હું શા માટે અહીંયા છેઉં, અને પાછો કયાં જઇશ ?, અને મારે પોતાને વિષે હું જાણું છું કે અહુરમઝદ ખુદા તરફથી હું શા માટે આવ્યો છુ, અને અહીંયા હુ બુરી શકિતને નાતવાન કરવા માટે છેઉં,[6] અને હું પાછો અહુરમઝદ તરફ જઇશ."

૧૦ મું, (૧) કહે છે કે **આદર-ફ્રોબગ** અને **આદર-બુજીત**[7] જયારે તેઓ દસ્તુરની[8] પદવીમાં **વોહૂદાતની** સાથે હમશરીક હતા, તેઓ જયારે **વોહૂદાતનો** મળ્યા ત્યારે આ પ્રમાણે પુછયું કે: "જયારે અમે બી બેઉ જણા અવસ્તા અને ઝંદ મોઢે જાણ્યે છિએ, અને અમેબી મોબેદો છીયે, ત્યારે અમારા કરતાં અથોરનાનોમાં તમારૂં નામ તેઓ વધારે શા સબબે લે છે." (૨) અને **વોહૂદાતે** જવાબમાં આ પ્રમાણે કહ્યું કે: "કદાચ આને લીધે; જાણવું કે જો એકવાર હું અશોઈને માટે ઉલટમંદ થયો (**તપ્ત હવાઆએ**) તો હું કદીબી ઠંડો પડતો (**અપ્રસર્દ**) નથી."

૧૧ મું, (૧) કહે છે કે એક માનવી એક પહાડ આગળ આવી લાગ્યો, અને એક માણુસ જે તે પહાડમાં રેહતો હતો તેને જોયો. (૨) તેણે તેને આ પ્રમાણે

---

૧ અવસ્તા **સ્પેન્જઘ્ર**, "વીજળીના તોફાનનો દેવ"; એ બોલતું પહલવી રૂપ **સ્પુજગર**.

૨ સરખાવો ફાર્સી **તવાન કરદન**. ૩ **ઓલ ઝીમાન ઇ વેશ લા સ્પૂખ્તન.**

૪ એ ઉપરથી જીંદગીની મતલબ બુરાઇની સામે લડાઇ કરવાનું અને તેની ઉપર જીત મેળવવાનું મુકરર કરેછે. જો તેનો અર્થ આ હોય કે આ દુન્યાની જીંદગીની એ એકજ મતલબ છે, તો તેમાં સ્વવૃિદ્ધનો અર્થબી સમાવવો જોઈએ, પછી તે એવું બતલાવશે કે બુરાઇનો અંશ આપણી પોતાની ખાસ્યતમાંજ જગ્યા રાખે છે, જેને જીત્યાથી આપણે નીતિના પ્રમાણમાં પોતાને ઉંચે ચહડાવ્યે છિયે.

૫ બેહતર મિન **અઇધ**.

૬ **અપાદખ્શાઇ કરદન ઇ દ્રુજ.**

૭ એઓ ખુસ્રૂ કોબાદનાં રાજમાં થઇ ગયા હતા.

૮ **મગૂપતાન-મગૂપત.**

૯ ભલો દસ્તુર **થવાને** વાસ્તે કાળજી અને ખંત જ્ઞાન અને કાબેલ્યતની સાંથે સાથે હોવાં જોઈએ.

પુછયું કે: "તારું નામ શું છે, તારો ધંધો શું છે, અને તારો ખોરાક શું?"[૧] (૩) અને તે ધણીએ[૧] આ પ્રમાણે કહ્યું કે: "મારું નામ **રંજ-સપુજ** છે,[૨] મારો ખોરાક ઝાડોને ફળ મેવો છે, અને મારું કામ એ કે ગુનાહ કરવો નહિ." (૪) અને તે માણુસે આ પ્રમાણે કહ્યું કે: "તે નામબી ભલું છે, તે કામબી ભલું છે, તે ખોરાકબી નેક છે." (૫) અને તે ધણીએ આ પ્રમાણે પુછયું કે; "તે તમારી ઉપર કેવી અસર કરે છે?"[૩] (૬) અને તે માણુસે આ પ્રમાણે જવાબ આપ્યો કે: "તે મારી આગળથી અસંતોષને ધસડી લઇ જાય છે."

૧૨ મું, (૧) કહે છે કે **સગીજ**[૪] ના રહેવાસી **અઉહરમઝદે** ગુજર પામતી વખતે પોતાના શાગેર્દોને નસીહત તરીકે આ પ્રમાણે કહ્યું હતું કે: "હું તમને ત્રણ ફરમાણો જાહેર કરૂં છું, અને જો તમે તે અમલમાં મુકશો તો પછી તમે બીનોઇ દુન્યાની નેકીનું સુખ (**ખ્વાર**) પ્રાપ્ત કરશો. (૨) હમેશાં આ યાદ રાખજો કે મારે ત્રીસ વરસમાં મરી જવાતું છે, માટે તનની ખાહેશ અને ઈચ્છાઓને ખાતર ગુનાહ કરવાતું કંઈબી ખપતું નથી. (૩) અને તમારી ધનીઆણી તથા ફરજંદોને વાસ્તે આ પ્રમાણે વિચાર કરજો કે તેઓને માટેની રોટલી (તમારા પછી) બીજાઓ પાસેથી મેળવવાની છે. (૪) અને દોલતને માટે એમ વિચાર કરજો કે તે જંગલમાની ધુળ[૫] મીસાલ ફેંકી દેવાશે. (૫) દરેક જણે દીની ફરજો તથા બજાવવા લાયક સવાબના કામો પાછળ મંડવું જોઇએ, [૬]વાસ્તે તેઓને દુર કરશો[૭] ના.

---

૧ **મીરગ**, ફારસી **મીરહ**; જુઓ **કારનામગ ઇ અર્તખશીર**, બાબ ૧૧ મો.

૨ "મુશ્કેલીનો ટાળનાર"

૩ એનો શબ્દાર્થ "તારી પાસેથી તે શું લઇ જાય છે?"

૪ એ શબ્દ કોઈ માણુસના નામ કરતા કોઇ જગ્યાનું નામ હોય એમ લાગે છે. એ **સગીસ્તાન**નું બીજું નામ છે. સરખાવો **સક**, અસલી ઈરાનની બેહસ્તાનના લેખોમાં, માળા ૧ લી, ફકરો ૬ થો, દસ્તુર પેશોતન મેમોરીયલ વૉલ્યુમ: "અવસ્તા પહલવી એન્ડ એન્શંત પર્શિયન સ્તડીઝ," પાનુ ૨૩૬ મું.

૫ **વર્ત**, ફારસી **ગર્દ** "ધુળ."

૬ **કરદન શાયદ**, "જે કરવું જોઇએ તે."

૭ **અલ સ્પૂજીદ**.

Glossary of Select Words.

[illegible] (*apastân*) § CCXCI., 2, p. 11, l. 4, *n.*, "prayer," "assistance," આશ્રય, મદદ; Av. [illegible], [illegible] + [illegible], "support"; see [illegible] in Yasht V., 63.

[illegible] (*arêd*) § CCCV., 2 , p. 21, l. 8, *n.*, " torment," દુઃખ, મુશ્કેલત ; Av. [illegible] "to wound," "to do harm;" comp. [illegible]. It can be read: *alag*, "ruin," " destruction," નાશ, ખરાબી; comp. Arabic الك.

[illegible] (*aeshma-vind*) C., § III., p. 54, l. 8, *adj.*, " excited," " over-powered by wrath," ઉશ્કેરાયલો, ગુસ્સાને આધીન થયલો; comp. Av. [illegible] " wrath," and [illegible] "to conquer." It may be read: *aêshmô-gunî*, " wrathful."

[illegible] (*aûruspih*) C., § XX., p. 60, l. 1, *n.*, " moral degradation," અનીતિને લીધે રૂસવા થવું તે; comp. Pahl. [illegible]; Pers. رسوا

[illegible] (*âzarmânî*) D., § I., 1, p. 87, l. 4, *n.*, " eminence," "dignity," મ્હોટાઇ, આબરૂ; Pers. آزرم. Other readings: *avarmânî*, "difficulty," Pers. اورمانے or *avarmâlî* "gummy exudation," Pers. اورمالے

[illegible] (*a-vazîntar*) D., § III., 10, p. 94, l. 7, *adj.*, "much less provided," ઘણું કમ ધરાવનાર; comp. Pers. گزینے "property."

[illegible] (*afsardan*) D., X., 2, p. 102, l. 7, *v.*, "to be cool," "to freeze," ઠંડું થવું; Av. [illegible] "cold, Pers. افسردن

[illegible] (*ahû-gâr*) § CCCV., 3, p. 22, l. 1, *n.*, " vital activity " જીવનશક્તિ ; Av. [illegible] " life." It can be read: *khângâr*, " a house-builder."

[illegible] (*a-ham-khâr*) B., § XIV., p. 43., l. 6, *adj.*, " unsympathetic, " દીલસોજી વગરનો; comp. Pers. غمخوار or غمخواره

[illegible] (*khaniy*) § CCCIV., 9, p. 21,

l. 4, *adj.*, "bright," પ્રકાશિત; Av. "to shine."

(*khûrdagân*) § CCLXVII., 3, p. 2, l. 2, *n.*, "juniors," પદવી કે ઉમરમાં ઉતરતાઓ; Pers. خرده

(*khûst*) § CCC., p. 15, l. 1, *v.*, "wounded" ઘાયલ થયલો, ઈજા પામેલો; comp. Pers. خوستن or خستن "to wound."

(*khvaêtûg-das*) C., § LXXXII., p. 84, l. 3., *n.*, "self-sacrifice," "self-devotion," "self-communion," આત્માર્પણ, સ્વાર્થત્યાગ કરવો તે; Av. from +

(*khûdâyān-pat*) D., § IV., 1, p. 94, l. 10, *n.*, "the head king or the chief of rulers," meaning "an emporor," પાદશાહોનો વડો, શહાનશાહ; Av. "lord," "master."

(*khûrast*) C., § IX., p. 57, l. 1, *adj.*, "drunk," પીધેલો; Pers. خرست "drunk." Another reading: *nâvardich,* Pers. نبرد, hence " prone to fight."

(*khûnînîdan*) C., § XX., p. 60, l. 4, *verb,* "to mutilate," પાંગળું લુલું કરવું; Pers. خونینیدن "to shed blood," "to wound." It can also be read: *an-vînîdan,* "to connive at," આંખ મીચામણી કરવી.

(*ham-pazîn*) A., § VI., 5, p. 37, l. 9, *n.*, "original," અસલ નકલ; see the *Pahlavi Pazend Glossary*, p. 180; comp. Pers. پچره "a translation."

(*ham-nâzîg*) B., § XLIX. p. 52, l. 7, *adj.*, "being in consort with," સાથે મળીને કામ કરતો; comp. Per. نازیدن Another reading: *ham-vâchîg* "co-preacher," સાથે બોલનાર યા વાઝ કરનાર; Avesta "to speak."

(*hamaêstagân*) D., I., 5, p. 88,, l. 9, *n.*, "the region reserved for the souls of those departed ones whose good and bad actions are equal," ગુજરેલાં રવાનો જેઓનો સવાબ અને ગુનાહ એકસરખો, તેઓને માટેની જગ્યા; Av.

(*han-chaptan*) D., II., 2, p. 90, l. 3, *v.* "to starve,"

જુએ મરવું; Av. rt. [illegible] or [illegible] "to collapse," Pers. چفده "bent," that is, broken down owing to starvation.

[illegible] (*hishtan* or *âhikhtan*) D., III., 2, p. 91, l. 9, *v.*, "to draw water" કુવામાંથી પાણી કહાડવું; Av. rt. [illegible] "to draw," Pers. آهنجیدن, هشتن

[illegible] (*dezêd*) § CCLXXI, p. 4, l. 1, *verb*, "strengthens," મજબુત કરે છે; Av. [illegible] "building;" Pers. دز; hence Pahl. [illegible] *dezîdan* "to fortify."

[illegible] (*dashnîgîh*) § CCLXXV., 2, p. 5, l. 10, *n.*, "materialism," જડવાદ, દેહાત્મવાદ, Per. دهشک "matter," "world." Other readings: *sâvîgîh, sakhunigîh, sânîgîh.*

[illegible] (*drenjishn*) § CCCIII., 3, p. 17, l. 6, *n.*, "union," એકમતી; Av. [illegible] "to unite." It also means: "recitation," Av. [illegible] "to recite."

[illegible] (*dêl-sûchag*) B., § XIV., 18, p. 42, l. 9, *adj.*, "compassionate," દીલસોજ; Av. [illegible] "heart" and [illegible] "to burn," originally "heart-burning;" Pers. دلسوز "sympathetic."

[illegible] (*dast-gîrûgîh*) B., § XIV., 24, p. 43, l. 5, *n.*, "to give a helping hand," મદદ માટે હાથ લંબાવવો; Av. [illegible] and [illegible] "to hold;" Pers. دستگیری

[illegible] (*dandish*) C., § XIII., p. 58, l. 4, *n.*, "muttering (insincere) prayers constantly," બંદગીના કલામો નેક મનશાની વગર બડબડયા કરવા;" Pers. دندش

[illegible] *danpakûntan* or *gôpakûntan*) D., VII., 2, p. 99, l. 6, *v.*, "to smite," મારવું, Chald. *danpak* "to strike."

[illegible] (*dirangîh*) C., § XIX., p. 59, l. 9, *n.*, "sadness," બળાપો; Pers. درنگ "afflicted."

[illegible] (*gaz*) C., XXXII., p. 64, l. 10, *adj.*, "perverse," કુજતી, વાંકો, Pers. کژ "crooked."

[illegible] (*gazdûm*) C., XLVII., p. 51, l. 10, *n.*, "scorpions," વિંછુ; Av. [illegible]

[illegible] (*gardîh*) C., LXXXII., p, 84, l. 2, *n.*, "decay," નાશ; Mod. Pers. گردنج "downfall."

(*ûstûkhûnîh* or *vistâkhûîh*) B., § XIV., 14, p. 42, l. 6, *n.*, "honesty," "self-respect," પ્રમાણિકપણું, સ્વમાન; Pers. وستخوان "noble," "honest," or گستاخی

(*nishîpag*) § CCXCVII., 1, p. 13, l. 3, *n.*, lowliness," ઉતરતાપણું, Pers. نشیب

(*nivâkhtag*) B., § XIV., 6, p. 41, l. 8, *n.*, "gratification," ખુશનુદી; Pers. نواختن "to extol," "to give presents."

(*nûgârdag*) C., § IX., p. 57, l. 2, *adj.*, "deceptive," ઠગારો, ભુલાવામાં નાંખે એવો; Pers. نوگال "deception."

(*nizagîdîh*) C., § XXIII., p. 61, l. 3, *n.*, "misery," કંગાલપત; Av. and , Pers. نژغه "gripes," "distress."

(*vashtîh*) § CCCVI., 1, p. 22, l. 5, *n.*, "infection," આ-લાયશ, ફેલાતો રોગ; Av. , Pers. گشتی "change for the worse."

(*vakhshâragân*) § CCCIV., 7, p. 20, l. 1, *n.*, "those who work to cause prosperity," આબાદી યા બેર-આણીનું કામ કરનારા; better *vakhshyâragân*, Av. and Another reading: *vakhash-kharân*, Pers. وخشخران "a disease in the feet of asses, which makes them lame," hence "invalid," "sick."

(*varâmûn*) § CCCV., 3, p. 22, l. 2, *adj.*, "light and easy," સહેલું; comp. Pers. ورام

(*vandag-garîh*), B, § XIV., 2, p. 41, l. 5, *n.*, "graspingness," કોઈનું છિનવી-લેવું તે; Av. "to obtain," and "to devour" "to hold fast;" hence the devouring or grasping of what belongs to others.

(*vîshtagîh*) B., § XIV., 22, p. 43, l. 3, *n.*, "beauty," ખુબસુરતી, comp. Pers. وشی

(*vad-zahrag*) C., § IX., p. 57, l. 1, *adj.*, "malignant," બાગીલું; comp. Pers. بدزهره "timid," "malevolent."

(*vatangîh*) B., XIV., 8, p. 42, l. 1, *n.*, "affliction," બતનગી; Pers. بتنگی آمدن "to be afflicted."

(*vichûrd*) C., § XXIX., p. 63, l. 10, *adj.*, "justi-

fied," સાબેત કરેલું, વાજબી; Av. [illegible], Pers. ورچر "the decree of a judge."

[illegible] (*va-nigârdan*) D., § V., 4, p. 97, l. 10, *v.*, " to tender thanks," શુક્રગુજારી કરવી; Pers. واگاردن

[illegible] (*vâch-gandîh* or *vâch-gungîh*) B., § XIV., 23, p. 43, l. 5, *n.*, "obscene speech;" comp. Pers. گنده "foul," or گنگ "dumb."

[illegible] (*kârân*) § CCLXX., p. 3, l. 10, *n.*, "a Turanian," તુરાની; *vide* footnote 1, p. 4, of the English translation.

[illegible] (*kazd*) § CCLXXV., 4, p. 6, l. 3, *v.*, "pruning," કાપી કહાડવું, કાપીને સુધારવું; comp. Pers. كزد كردن "to lop or trim anything."

[illegible] (*kûshg*) § CCCIV., 2, p. 18, l. 1, *n.*, "a citadel," કીલ્લો; Pers. كوشك "a fortress."

[illegible] (*kantag*) § CCCVII., 1, p. 23, l. 1, *adj.*, "gross," ઘણી ગંભીર; Pers. كنده "serious;" it also means "misfortune."

[illegible] (*kast*) A., § V., 7, p. 36, l. 5, *adj.*, "less," કમી થવું, ઓછું થવું; Pahl. [illegible]; Pers. كاستك "diminished."

[illegible] (*kalag*) C., § LXXXIII., 3, p. 85, l. 8, *n.*, "faithlessness," બેઈમાની; Pers. كلك "insincere," "dishonest."

[illegible] (*kafsh*) B., XLVII., p. 51, l. 9, *n.*, "a shoe," જોડો, ખાસડું (બુટ); Av. [illegible], Pers. كفش

[illegible] (*châpûg*) § CCCXIX., 1, p. 30, l. 4, *adj.*, "energetic," કામ કરવાની ઉલટવાળો; Pers. چابوک "dexterous," "active."

[illegible] (*tan-chînagîh*) B., § XIV., 20; p. 43, l. 2, *n.*, "tatooing," બદનની ચામડી ઉપર રંગબેરંગી આકાર ચીતારવા તે; comp. Pers. تنچيدن "to prick," "to tatoo."

[illegible] (*tûshag*) D., § II., 2, p. 90, l. 3, *n.*, "food," ખોરાક; Pers. توشه "provision," Av. [illegible]

[illegible] (*pâdram*) § CCCIII., 1, p. 16, l. 10, *n.*, "reward," ઈનામ, નતિજો, બદલો; Pers. پادرم

[illegible] (*pinîh*) B., § XIV., 10, p. 42, l. 3, *n.*, "stinginess," બખીલાઈ; Pers. پنیه

(*pazd*) C., § VIII., p. 56, l. 8, *n.*, "wounding," ઘા, ઘાયલ કરવું; Pers. پزد "blood," "hardship."

(*fra-hânchishn*) C., § XXIX., p. 63, l. 9 and 12, *n.*, "politeness," લાયકી, અદબ; Pers. فرهنجيدن "to teach good manners," Av. and "to be rooted," "to extend."

(*Bakht-âfrít*) B., § IV, p. 35, l. 1, *a proper noun*, name of a head-priest, (દસ્તુર) બખ્ત આફ્રીદ.

(*bâstân*) C., § III., p. 54, l. 8, *adv.*, "certainly," ખચીત; Av. , Pers. باستان

(*lâ-vigîrît*) § CCCV., 2, p. 21, l. 8, *adj.*, "remediless," ઈલાજ વગરનું; comp. Pers. ناگوزرد "helpless."

(*rûrag*) § CCCVIII., I, p. 23, l. 10, *n.*, "surgical cure," વઢાડકાપથી ઈલાજ કરવો તે; comp. Av. , Skr. *lû* "to cut."

(*lâg*) § CCCXXIV., p. 33, l. 10, *n.*, "a sealing wax," લાખ; Pers. لاك.

(*rasîd* or *rasîg*) B., § LIII., p. 53, l. 7, *adj.*, "aged relations," ઉમરે પુગેલાં એશીઆં; comp. Pers. رسيده "a youth," "an old person;" also Pers. رسيگ which means "a slave," "a servant."

(*raspadagîh*) C., § IX., p. 57, l. 1, *n.*, "gluttonness," એંધીપણું; comp. Pers. رس "a glutton, and Av. "to fall;" comp. Pahlavi *hû-patagîh*, "moderation."

(*lipammúntan*) D., § III., 3., p. 92, l. 6, *v.*, "to come," આવવું.

(*stûrgîh*) B., § XIV., 13, p. 42, l. 5, *n.*, "quarrelsomeness," લઙાગ્યુઈ; Pers. سترک "passionate," "quarrelsome."

(*sṛûgîh*) B., § XLIX., P. 52, l. 5, *n.*, "disgrace," નામોશી, ફજેતી; Pers. سبکي "indignation," سبک شدن "to be despised."

(*spûjgâr*) D., § VII., 5, p. 101, l. 2, *adj.* "evasive," ઉડાવનાર; Av. "demon of thunder-storm."

(*mîrag*) D., § XI., 3, p. 103, l. 1, *n.*, "a nobleman," "a paterfamilias," ઉમરાવ, કુટુંબનો વડો; Pers. ميره

